P. MIHĂESCU

(SĂRMANUL KLOPȘTOCK)

GINTA LATINĂ

EDITURA CULTURA NAȚIONALĂ

www.digibuc.ro

P. MIHĂESCU

(SĂRMANUL KLOPȘTOCK)

GINTA LATINĂ

Nuvele

BUCUREȘTI
EDITURA „CULTURA NAȚIONALĂ“
2, Pasajul Macca. 2.

www.digibuc.ro

DĂȘTEPTĂTORUL

— Atunci așa rămâne, cu mic cu mare, toți cu toții la Jingă în bucătărie!

— Păi măsa?

— Măsa face Crăciunul la nurori — are o droae de gineri!

— Tat-su?

— Tat-su stă toată noaptea cu nasu în bardaca cu țuică fiartă argăsită cu scorțișoară. Noi stăm ce stăm, clae peste grămadă, vârâți până în barbă în pătură, cu lampa stinsă și la primul semnal o tulim prin fund, prin corcoduși; sărim ulucile Ghioalei și dăm în ulița Concordiei, acolo în răspântia aia unde se'nchină stelele vicleimului. D'acolo mărim tagma cu alții, ne facem una cu ei, tăiem Podul Beilicului și facem colindu în toată mahalaua Tabacilor — măcar de ne-ar da toți!

— Bine, dar pă la ai noștri — cioclovinele care mai scapătă și câte o băncuță, — când strigăm?

— Strigăm la ziuă, că atunci nu ne mai dibue nimeni și abia nu mai împărțim gologanii; — ne rămân nouă întregi.

www.digibuc.ro

— Dar traistile?

— Le legăm la gură, intrăm tiptil şi le pitim în albia cu rufe. Babalâcii n'are să ne ghicească — la vremea aia horcăe cu faţa la perete — şi aşa ronţăim la bolindeţe toată săptămâna!

Din orbita învăpăiată a apusului se prelingeau prin lentila aburită a soarelui, lumini gânditoare, aşezând pe zăpada stacojie poezia obosită a unor făgăduinţi întârziate. Oţelul orizontului tăia în două icoana înmurgitului care împreşca cu irizările înjumătăţite ale nimbului, îngândurarea visătoare a pământului, ducând cu cealaltă jumătate, departe, în fundul lui imens, în cealaltă lume, zvonul bucuriilor de aci. Din frumuseţea lui răpusă, câteva cioburi de oglinzi sparte, rămâneau să-şi topească luminile pe prispa bucătăriei lui Jingă. Treceam în *„conclav"*. Hotărârile se puneau la cale cu înfrigurare, în aroma ademenitoare a iatacurilor nevoiaşe, împodobite şi ele odată pe an, cu oale pline pentru praznicul minunei din Betleem. Căldura înecăcioasă a plitei strângea de prin colţuri, grămădind în mijlocul încăperei ponosite, atmosfera particulară a pregătirilor, care purifică sufletul şi încarcă stomacul. Un sticlete suspina în fereastră, în temniţa lui friguroasă, ispăşind o pedeapsă a cărei vină nu a cunoscut-o nici odată. Apusul îi aşeza în agatele ochilor, două lumini de aur. Guşa lui de puf, înălţa cerului imnul inchiziţiei lui nedrepte. O icoană aştepta tristă în firidă, sosirea magilor. Inserarea intra pe poartă, aşezând în geamuri şi pe pereţi, poezia paşnică a aşteptărilor obişnuite.

www.digibuc.ro

— Ciomegile le strângem toate aci, după putină.

— Bine, dar dacă le vede moșu, le svârlă în foc!

— Tăem altele, din pluta babii.

— Dar câinii ce așteaptă ei? Până să le croim noi, ne face ciopârți!

— Dar noi nu îi zăpăcim cu potcoavele?

— Nici așa, nici așa, mai bine fiecare cu ciomagu lui.

— Nici așa. Dacă ne miroase fără ele, dulăii să asmute și atunci prinde de veste tata lui Jingă!

— Atunci unul câte unul, fiecare în pragul lui, până strângem ceata. D'acolo o pornim din ulicioara lui Boiangiu, din Vitejescu și așa ne pierdem urma de nu ne mai găsește nici ipistatu!

— Mai bine era din bucătăria lui Jingă. Așa cu planu ăsta, te pomenești că nu s'adună nici unu!

— Hai fără ciomege!

— Moș-Ajun fără ciomege n'are nici o noimă!

— Atunci hai cu ciomege. Le pitim la Mitana spălătoreasa, în sală — n'are clanță, — intrăm ca pe bărăgan!

— Nici acolo nu e rost. A pus ivor în ușe și spală la Madam Francovici.

— Tot la Jingă e mai bine; ne îngrămădim cum om putea acolo.

— Tot acolo rămâne, dar dormim cu ele, cu bâtele, îmbrăcați.

— Da, dar dacă nu ne deșteptăm? Rămânem cu ciomegile în plapomă și colindu fără noi!

— Pune Birica *„dășteptătorul!"*

Dășteptătorul Biricăi, întotdeauna ne-a răpit vraja

www.digibuc.ro

colindului. Când a sunat prea târziu, când a sunat prea de vreme, când nu a sunat de loc, când a sunat la timp, dar nu l'a auzit nimeni! Dacă a sunat, a sunat așa, în silă, răguşit, prelung şi şters, profund indispus în armura lui de tinichea, înghețat, cu laringele îndopat de praf, de umezeală, de vreo gânganie moartă, sau de vre-un miez de pâine, — târziu, desmeticit cu greu din toropeala în care l'a prididit somnolența cucului din micul lui arsenal de roți ruginite, într'o vreme când *„haiducii de noi"* dormeam buştean şi când Moş-Ajunul îşi luase de mult poteca spre ieslele Nazaretului, în dimineața strălucitoare a *„ivirei omului pe pământ"*. Sau dacă s'a îndurat să sune, a sunat cu mult mai înaintea vremii hărăzită expansiunei care avea să umple toate încăperile drumeagurilor cu larma minunei din Betlehem şi a urărilor creştinismului pogorât peste Sodoma cea modernă. Şi ceata de colindători s'a răsucit atunci greoaie în așternut, a ascultat cu neîncredere cântarea cucului grăbit, a clipit a nedumerire din ploape, a pipăit cu convingere bâtele pentru a vedea dacă sunt la postul lor şi a adormit îndată, pentru a se deştepta la vremea colindelor anului ce avea să vie. Sau dacă nu a sunat de loc, vina a fost a Biricăi cea nesinchisită şi cea cu gându la vistavoiul căpitanului Opran de infanterie, uitând să 'ntoarcă clopoțelul. Sau dacă, în fine, ceasornicul s'a îndurat să sune la timp, așa dela el, printr'o minune de răzgândire a roților înviorate şi ele de dogoarea dintre oalele pline cu şorici, trase de panglicuța de oțel întoarsă încă de an, dar în-

www.digibuc.ro

cremenită acolo nedepănată, cu inima ei albăstrue, oprită în inzilizeală unsorilor înghețate, obida, frigul și nemâncarea de peste an, a înghesuit mai stăruitor în fundul culcușului ocrotitor, ceată trudită a colindătorilor întârziați, și din care nu am lipsit niciodată, dela nici un Moș-Ajun de al lor. Printre ei mi-am strecurat și eu, an cu an, umilința, desorientarea și inconștiența elanului sărăciei, visând și eu alături cu ei în mocneala bucătăriei plină de tingiri grețoase, de ciomege dârze și de lumini incerte, de sperări și mai incerte la pronia etern întârziatului plocon din cârca gârbovului potentat dar mincinos secular *„moș încărcat de daruri"*, așteptat amar de vreme să-și deșerte tolba, în fundul căreia a încremenit deapururi zădărnicia bucuriilor ca și cântarea cucului dintre roțile deșteptătorului domnului Jingă.

www.digibuc.ro

RĂZBUNAREA LUI GĂLĂTUȘE

Din mașina care stopează leneș în piața poamelor, sare un ghiozdan cu monogramă, o blană sură și un cap de savant obosit.

— D-ta ești mai mare peste magherniţa asta?

— Da, să trăiţi domnule Portărel!

— Nu sunt Portărel, sunt judecătorul falimentului d-tale. Nu te chiamă Ilie Gălătușe?

— Cam așa îmi zice.

— Atunci, sigilii!

— Am marfă în vamă, să trăiţi domnule judecător — numai trufandale de Constandinopol; e păcat de Dumnezeu să mă ştiu cu avere şi să văd peceţii pe prăvălie!

— Marfa, o aducem noi la masa falimentului.

— La care masă? Cum, să mănânce altă lume din averea mea?

— Adică e vorba numai de împărţeală între datornicii dumitale, iar nu de vre-o pomană cum îţi închipui d-ta!

— Păi tomna d'aia ziceam şi eu ca prostu; cu ce m'aşteaptă în vamă, şi cu ce mai am şi eu aici,

www.digibuc.ro

ca provizii, başca că datornicii dacă or vrea m'or păsui până să mă înpicioroghez ca să le plătesc până la lăscae, — aşa că de ce să-mi faceţi ruşinea să-mi pecetluiţi uşa?

— Vom vedea dacă va fi vorba de vre-o posibilitate de concordat — asta rămâne la filotimia creditorilor. Dar până atunci, creanţele lor trebuiesc asigurate şi marfa, aşa pe sponci cum se vede, urmează să fie... izbită de indisponibilitate.

— Păi am şi debitori, de unde am să încasez conturi deschise, păsuiri şi alte multe marafeturi de'alde-astea!

— Atât mai bine, vin şi ăia la masă!

— Ce masă? Ei au să-mi dea mie, şi tot eu să mai dau?!

— Chiar aşa! Cum vezi, lucrurile se limpezesc. Ceeace ai de luat d-ta dela ei, trece la activ, şi tot ce se adună cu chipul ăsta, se împarte celor dela care ai luat marfă, proporţional cu creanţa fiecăruia.

O mână butucănoasă, crestată de urme adânci de poveri, se înălţă uluită în dreptul căciulii rămase o vreme lipită pe fruntea răbojită de griji, trecu apoi sub ţurcana grea de miel, răcăi un timp pielea capului şi eşi mai uluită, trăgând după ea un smor de păr, în slina căruia scânteiau alice albe de mătreaţă.

— Păi aşa atunci, cum ziceţi dvs., de, ca mai cu carte ca nătărăul de mine. Să împărţim şi una şi alta şi să nu mai văz ruşinea asta la sfârşitul vieţii.

www.digibuc.ro

— Bine, dar sigiliile rămân tot sigilii. Legea nu vrea să ţie socoteală de aranjamentul ăsta făcut de noi în poartă, aşa la întâmplare. Până la împărţeală, marfa trece în păstrarea mea, — eu sunt tutorele ei.

Negustorul icni într'un zâmbet de trufie îndobitocită, de nedumerire şi spaimă:

— Păi, la drept vorbind aşa ceva sunt şi eu! Şi eu sunt pus epitrop pe nişte ecarete dă minori, dar fără peceţii!

— Haide, omule, nu mă mai ţine că mai mă aşteaptă şi alţi faliţi ca d-ta!

— Să fiţi sănătos!

— Adă o lumânare şi ţine colo ceara. Vezi să nu-ţi pice pe mână, că te seacă la ficaţi!

— N'o fi ea mai otizbiră, o biată ceară ca toate cerile, ca pacostea cu ruşinea asta la uşa prăvăliei!

— Iaca o să te chiverniseşti cum o fi mai bine şi ai să scapi. Creditorii nu taie capul la oameni. Mai cu 60 suta, mai o continuare de comerţ cu majoritate de adeziuni, mai un morator, mai un concordat şi cu peceţiile pe uşă tot nu ai să rămâi.

Ţurcana din capul negustorului de fructe, îşi înălţă ţuţuiul rostogolindu-se pe grumazul împănat cu vine mâniate, şi îndrumările rostite de judecător împărţi în două privirile omului căruia i se adresau, ca un tăiş.

— Înţeleaptă o fi limba cu care bunătatea dvs. a rostit atâtea sfaturi, dar de chiverniseală, nici pomeneală. Din praful după tobă, cum o să iasă chiverniseală? Pune icea, bagă icea, ăsta e negoţul

www.digibuc.ro

meu. Cum aduc marfa, cum o desfac pe loc. Atunci cu ce brumă ies la chelemet, dacă trebuie să împac leota d'acasă? Mai vie darabana să bată, să vedem ce are să iasă la mezat din dugheana asta. Incaltea socoteam să ocolesc barem ocara peceților! In colo, dacă legea să pune chezaș, atunci să se adune dușmanii ca să se bucure de răul meu! Iaca na, puneți și peceții, domnule judecător, dacă așa vrea legea.

Căciula căzu pe fruntea încinsă de mânie și găetanele se cutremurară înfiorate pe pieptul unsuros al cojocului. Un oftat de infinită îndurerare, sbârli grabnic mustățile negustorului în desimea cărora fulgeră un zâmbet de amară înbărbătare. Lumânarea își prelinse seul în smocul stacojiu de ceară și lacrimi roșii se rostogoliră, împinse de fierbințeală, în alama sigiliului, așezând pe fruntea zimbrului o pată de sânge închegat. Pecetia se înclină precaut în josul clanței și „*Coroana României*" zâmbi învăpăiată pe încuietoarea oblojită a magherniței.

— Bine, omule, dar banii ce i-ai făcut?

— Marfă de cișit, domnule judecător, proastă și mărunță, că doar v'am spus! Văzut și plăcut, ăsta era negoțul meu. Deverul, dever pentru nevoile casei — aștepte creditorii că doar n'am închis ochii!

*

Dintre tiriziile în care a visat toată vremea un cotoi indolent, desvălindu-și din când în când oțelul privirilor de chilibar, la replicele mai violente dintre

www.digibuc.ro

negustorul de poame şi omul legii, se svoni un ciripit oblăduit de femeie necăjită:

— Banii, unde să fie banii? Măndica să trăiască.

— Mă rog cine e doamna?

— Femeia mea d'adoua, fără cununie în regulă.

— Da Măndica?

— Măndica? Păi să vă spun eu, domnule judecător, cine e Măndica asta, şi unde sunt banii rumânului! Nepricopsitul o pripăşise în divorţ cu a d'întâi. Aia, Măndica cum zisei, avea un amant. Ăsta, chip omul meu, se topea după ea, da' ea nu ţinea socoteală dă el!

— Mă rog, ce legătură are falimentul cu povestea asta a d-tale?

— Stai că n'am isprăvit. Măndica mânca întâi trufandalele, Jegosu ăsta, îi căra pungile cu caisele ale mai bune. Da vezi d-ta, în fundul pungii, galantu îi văra şi câte două miişoare noui nouţe! Cine mânca caisile şi miile? Calu dă la jandari. Era plotonier. Clăpăugu, mânca aci, vis-a-vis la Răcaru. După masă, trufandalele în burtă şi bumăştile în chimir,— bumăştile lui Gălătuşe!

Şi atunci falimentu ce aştepta? Calu' l'a vârât mesa şi tot Calu i-a adus pă-ormă peceţile la uşe, milogului! La urmă Calu a fugit cu Măndica. Femeia dintâi a nepricopsitului a băgat formele de divorţ şi *„negustorul"* m'a luat să-l slugăresc!

— Ce zici, omule, aşa este?

— Aşa e, domnule judecător, ce să mai mă dau după deşte! Dar femeia hoaţă, ocoleşte, nu spune

www.digibuc.ro

deplin totul, așa cum s'a petrecut. M'am răsbunat eu cu vârf și îndesat ca să spăl măcar rușinea.

— Cum?

— I-am îndoit tesacul în două și l-am predat la *Garda Pieței*.

www.digibuc.ro

ALAMBICUL

La răspântia care cade în crucea drumurilor dintre pădurea Căscioreanca și cătunul Icoana de o parte, și Târgul Răcari și satul Crevedia-Mare de alta, tăind Bolintinul în patru gigantice felii de praf, la umbra unui ulm de care trăsnetele se tem și în marginea unei păduri neîncepute, în sânul căreia dansează stafiile, — stă înfiptă dârz cârciuma lui Domnul Dumitru Oprea Măcelaru pe compartimente după specialități: *„Bodegă și aperitive — tutungerie și coale timbrate — racherie și fleiculițe — brutărie și articole de marchitănie și mărunțișuri"*.

Toate potecile aci se încrucișează, toți nevoiașii aci poposesc, toate păsurile aci se împărtășesc, toată intriga, prosperitatea și politica județului aci își etalează răutatea, bucuria și preferința — la domnul Dumitru în *restaurant!*

D-l Dumitru Oprea Măcelaru e un om — un om în accepțiunea psihică, morală și socială a cuvântului.

Seamănă cu Sft. Niculae din icoane.

O coroană de șuvițe gris pudrată pe la muchi

www.digibuc.ro

de un alb spălăcit așterne un semicerc de colilie pe craniul regulat sferic al cârciumarului, în zulufii căruia lucesc pete mari de bronz rămas din zgura otrăvurilor cănelii din epoca de berbanlâc a domnului Dumitru Oprea Măcelaru.

Din convergența zgârcitului vomerului cu buza superioară vădit fanată, pornesc, una contra alteia, două mici șopârle albe de mustață, pentru a se întâlni mai jos, în două sfârcuri chinezești, în linia buzei inferioare, ceva mai umflată ca cea superioară, și care atârnă spre bărbia țepoasă ca o fâșie inutilă de carne veștedă, într'o perpetuă neliniște afazică, imprimând straniu în faciesul măcelarului o neclintită mirare lăuntrică mărită de apele nedumerite ale privirilor — un fel de curiozitate obosită pe care gravurile vulgare o pun în figura calmă și ștearsă a comandanților militari chinezi.

Gura negustorului Dumitru Oprea Măcelaru stă veșnic întredeschisă pentru explicațiuni de tot soiul, iar mânecile cămășii suflecate încontinuu, la orice oră din zi și din noapte, țin mâinile dispuse să culeagă după grumazul vitei carnea sortită mititeilor și să aducă în tăișul cuțitului, pe taler, dungile mustoase ale fleicilor-curea.

Abdomenul pe axa căruia fulgeră frânghia îmbâcsită a unui lanț 18 carate, remorcat într'unul din buzunarele cojocului de un enorm remontoar cu încrustațiuni istorice și neșterse suveniruri, iar într'altul de cheile dela cassa de bani „Wiliams-Patent-Semi-convertible" lipită precaut de peretele cel mai arătos din tot magazinul între portretele de rotogoale ale

www.digibuc.ro

blândului Vodă-Cuza şi fiorosul Vlad Ţepeş, trece disgraţios şi impertinent, mult departe de linia sternului şi împiedică accesul comod al chefliilor din prăvălie, afară spre grătar şi dinspre grătar înăuntrul prăvăliei, spre buza de ţinc a răcitorului, unde se ciocnesc paharele şi se înalţă urări de bună voie şi belşug, vadului d-lui Dumitru Oprea Măcelarul.

Scurtimea pantalonilor provenită din sbârciturile urzelei ordinare, pare că taie din picioarele bodegarului, scurtându-le egal cu cantitatea de stofă înghiţită de încreţiturile, peste care domnul Dumitru Oprea Măcelaru nici gând nu are să treacă vreodată cu maşina de călcat.

Două călcâie enorme, plesnite de umblet şi obezitate, debordează scorojite din scoarţa papucilor de toval, cari duc amarnic pe pingeaua ordinară această alcătuire informă, inutilă şi respingătoare de jiganie cu cap de om, zi la zi, dela pat la tejghea, dela tejghea la cleştele cârnaţilor şi de aci seara, înapoi la pat, deasupra căruia candela nu s'a stins niciodată, iar icioanele au veghiat neclintit la deverul prăvăliei în schimbul celor 12 mătănii şi al celor 12 cruci pe cari domnul Dumitru Oprea Măcelaru le ridică jertfă belşugului Dumnezeiesc, cu o regularitate neştirbită, un moment mai de devreme de a-şi trage până la urechi velinţa de lână de ţigaie, la al cărui colţ dinspre perne licăreşte mânjită monograma de atlas galben a cârciumarului adormit.

* * *

www.digibuc.ro

Dela o vreme însă încoace, gândurile îl cam muncesc pe domnul Dumitru Oprea Măcelaru, somnul e turburat şi în leşuiala lui se îngrămădesc visuri neîmplinite cari îl buimăcesc şi-l fac din om neom: şoareci, biserici care se înclină spre pat, gata să-l strivească, bivoli, strigoi şi felurimi de gogoriţe care îl scot din minţi.

Lăcomia i-a cam întrerupt mersul sănătăţii şi, ceea ce e şi mai grav, al treburilor.

Dările la rândul lor asuprindu-l excesiv, iar pretendenţii la mâna fetelor arătându-se cam nemulţumiţi cu dotele oferite de domnul Dumitru Oprea Măcelaru, cârciumarul s'a gândit la o extensiune a comerţului şi a întregei lui întreprinderi.

A năzuit la o simigerie în coasta dinspre apus a bodegei, dar asta ar duce fatal la desfiinţarea brutăriei şi totuşi Domnul Dumitru Oprea Măcelaru ar vrea să ţie şi brutăria şi simigeria. Un variété în odaia de aperitive n'ar strica; — cheflii din bodegă s'ar revărsa beţi în *local*, îngroşând deverul vadului.

Dar şi gândul ăsta nu poate să prindă: desfrânările la care s'ar deda convivii ar putea periclita reputaţia mireselor.

Un magazin de pielărie n'ar fi rău în coasta dinspre sud a prăvăliei, dacă lumea nu s'ar aproviziona direct dela oraş.

Un depozit de semînţerie de toate felurile de bucate, ar face minuni în partea dinspre soare-apune a cârciumei, dacă gospodarii şi-ar vinde recolta pe

www.digibuc.ro

deantregul şi nu-şi ar mai opri din vreme rezerve pentru însămânţat!

In sfârşit, o mulţime de proecte irealizabile care îl potopesc pe domnul Dumitru Oprea Măcelaru, schimbându-i complect busola.

De aceea domnul Dumitru Oprea Măcelaru blestemă ceasul când i-au mai intrat în cap năzdrăvăniile astea de prisos şi îşi abate gândul cu jind la vremurile când, fără toate planurile astea, deverul era dever — dever de invidiat!

Osebit de asta, aceste proecte inutile, necăjind mintea măcelarului şi muncindu-i inutil voinţa, i-au mai scurtat din firimitura de somn, iar îngrijorarea unei prăbuşiri a avutului prin împuţinarea puterilor de muncă, cheltuite deasurda cu nişte invenţiuni hapsâne, i-a mai retezat din burtă. Apetitul s'a mai împuţinat şi dela o vreme domnul Dumitru Oprea Măcelaru nu mai trăeşte decât cu iaurt.

De aceea a mers omul la oraş, la doftor!

— Dumneata trebue să fi de meserie măcelar, s'a adresat solemn domnul doctor Vintilă Grumeş, şeful serviciului I de boale interne dela sanatoriul *„Bezdadea Mitică"* din uliţa Libertăţii din Bucureşti.

— Cam aşa este, să trăiţi domnul doftor, a întărit convins Domnul Dumitru Oprea Măcelaru.

— Şi de ce suferi?

Sufer că mă sufoc!

— Trebue să fi mâncat mult şi pe alese în viaţa dumitale!

— Necazurile, domnule doftor!

www.digibuc.ro

— Ce are face necazurile, cu umflătura d-tale din burtă?

— Amărăciunile, domnule doftor — amărăciunile mi-au copt burta, aşa să credeţi Dumneavoastră!

— Da' dă-le încolo de amărăciuni, domnule, nu e vorba de ele — fleiculiţele, — sfârcurile de fleiculiţe te-au răpus!

— Când ai căuta, cam aşa este, domnule doftor! Taie de colo, gustă de dincoace, ciupeşte de dincolo, ba să nu se supere unu, ba că unu dă aldămaşu, ba mai ştiu şi eu ce, fel de fel de iscodiri, numa aşa ca să te scoată din dietă!

— Vezi că ai venit la vorba mea!

— Am venit că n'am avut încotro!

— Şi acum la pat!

— Culcat?

— Păi cum altfel, în picioare, ca episcopii?

— Vai de mine, domnule doftor, dar ce mă fac eu cu burta mea? Burta nu-mi dă pace să stau întins; mi se sue grăsimea la gât şi mor astupat. Acasă la Bolintin dorm în capul oaselor, cum spuseşi d-ta, domnule doftor, ca episcopii în scaun! Vă rog să mă lăsaţi să dorm şi aci tot aşa — episcopeşte!

— Nu se poate!

— Da' pentru ce?

— Pentrucă avem să te tăiem, şi de aceea corpul trebue să se obişnuiască cu linia cuţitului!

— Cum adică, cu cuţitul!

— Dar cu ce? Trebue să dăm borhotul din d-ta afară! Probabil că d-ta trebue să fii şi cârciumar?

www.digibuc.ro

— Da, domnule doftor, chipurile sunt din păcate şi cârciumar!

— Atunci, fără îndoială că trebue să ştii ce este aia un *alambic?*

— Un cuptor de făcut rachiu.

— Cam aşa ceva. Atunci trebue să ştii şi cum se fabrică rachiul?

— Indopi cazanul cu borhotul ales pentru rachiu, fie drojdie de vin, fie zdrobituri de prune, fie de corcoduşe, fie de merişoare, în fine, fie din ceea ce omul vrea să fabrice rachiu.

— Apoi?

— Dai foc cuptorului de sub cazan. Cazanul are o burtă în care colcăe amestecătura poamelor, o căciulă deasupra cazanului prin care se prefiră aburii fierturii şi jos de tot, sub cuptor, lângă cenuşar, două şipote de aramă cu canale, prin care se prelinge într'o curătoare, rachiu.

— Perfect! Aşa este şi omul. Omul îndoapă mâncarea în stomac — burta cazanului. Mâncarea se digeră cu ajutorul sângelui — cuptorul de sub cazan. Organismul sdrobeşte alimentele, reţinând materiile nutritive — şipotele de aramă ale cazanului — eliminând pe cele inutile — căciula cazanului!

— Taman aşa şi este, domnule doftor!

— Dumneata ai îndopat prea mult borhot în cazan, cuptorul a fost peste măsură de încins, arderile grăsimilor s'au precipitat şi rezultatul a fost că, alimentându-te excesiv, şipotele de aramă ale alambicului cari la om se cheamă rinichi, s'au astupat şi rachiul nu a putut să treacă în curătoare. Au ră-

www.digibuc.ro

mas în cazan şi acum cazanul stă gata să plesnească. Cazanul alambicului nostru este burta dumitale!

— Dar ce are aface omul cu alambicul? Omu e de carne, şi alambicul e de fier, întări domnul Dumitru Oprea Măcelaru cu ochii speriaţi spre palmele domnului Doctor Vintilă Grumeş, pregătite să taie burta cârciumarului.

— Păi îţi spusei doară că şi alambicul crapă dacă îi înghesuim în cazan prea mult borhot!

— Dar de unde focului atâta borhot în mine, dacă eu n'am băgat de zilişoare un dumicat în gură?

— N'oi fi băgat, dar văzui că şipotele d-tale de aramă stau astupate!

— Ca la alambic?

— Cam aşa ceva!

— Asta e alambicu?

— Asta e!

***

In puterea nopţii care a urmat consultaţiunii doctorului Vintilă Grumeş dela serviciul I medical dela sanatoriul *„Bezdadea Mitică"* din uliţa Libertăţii din Bucureşti, o umbră a trecut în halat pe brâul de afară al rezervei No. 8 şi halatul trase după el un om care se prăbuşi în iarbă.

Un ţiglan sfâşie liniştea împrejurimilor, pentru a scula din somn câteva lumini în calcanul alb al sanatorului.

Un bolnav fugise din spital.

***

www.digibuc.ro

— Auzi d-ta? Să-mi taie mie doctorul burta, şi tu să-mi stai poponete piază rea şi cobe? se răsti domnul Dumitru Oprea Măcelaru spre mogâldeaţa cu căciulă, cazan, cuptor şi şipote de aramă, înfipt cu mâinile în şolduri, în mijlocul curţii bodegei şi aperitivelor, tutungeriei şi coalelor timbrate, rachieriei şi fleiculiţelor brutăriei şi articolelor de marchitănie din răspântia care cade în crucea drumurilor dintre pădurea Căscioreanca şi cătunul Icoana de o parte şi Târgul Răcari şi satul Crevedia Mare de alta, tăind Bolintinul în patru gigantice felii de praf, unde stă de ani neclintită cârciuma domnului Dumitru Oprea Măcelaru.

— Cine te-a pus să-mi semeni ca două picături de apă, ca să ajung din pricina ta la cuţit — hai?

Şi alambicul se rostogoli la pământ, cu căciula, cu cazanul cu cuptorul şi cu şipotele de aramă cu tot, sub loviturile însetoşate ale domnului Dumitru Oprea Măcelaru!

Dar domnu Dumitru Oprea Măcelaru, tot de uremie va pieri!

www.digibuc.ro

COJOACA LUI PINTILIE

— „Da din ce s'a luat Vruse cu Pintilie de i-a furat fata omului?

— „Dintr'o cojoacă!

— „Dintr'o cojoacă, dintr'o cojoacă, da cojoaca a fost cu tâlc!

— „Şi cum vine asta!

— „Vine aşa că, într'o bună zi Vruse s'a pomenit cu Pintilie opreşte boii în bătătură cârciumii. Vruse avea spânzurate în cui afară, în privdor, două blăni de miel.

— „Cam cât să-ţi dau pe ele negustor Vruse?

— „Pe blăni?

— „Păi pe miei? Mieii s'a mâncat!

— „Păi la urma urmei pieile tot după miei sunt luate!

— „Or fi fost da s'a isprăvit!

— Să-mi dai 15 poli.

— „Ba mai bine să-ţi dau pă ele 100 de verze că tot e varza acum în sezon.

— „Blăni pe verze, aşa ceva negoţ nu fac!

— „Atunci să-ţi dau pă ele preţ ca la 10 poli.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

Boii oftau pe nările late, iar pieile lui Vruse tânjeau în lumina aprinsă a asfințitului.

Pintilie veni domol spre marfa spânzurată în soare, o întoarse și pă față și pă dos, suflă prin țuguiul buzelor în părul țeapăn al mielului, plimbă nedumerit palma scorojită dealungul șirei spinării mortăciunilor, privi o vreme în gol, oftă din adâncul chimirului și intră îndoit în prăvălie.

Inserarea îmbucă pieile în întunerec.

In geamul cârciumei fulgeră pripit o lampă.

Înăuntru tocmeala conteni.

Intr'o vreme toate trele pieile trecură pe mormanul verzelor din car și jugul schinci în ceafa boilor. Vruse piti paralele în flanelă și caru lui Pintiliu se afundă în holdele Oneștilor.

De când cu afacerea cu pieile, vărzarul Pintilie prinse pică pe Vruse. Ba chiar se socotea cum s'ar putea despăgubi — prea era mare păcăleala cu blănile!

Printre poșidicul de copii, cărciumarul Vruse se grozăvea cu cea mai mare dintre fete, Veronica, fruntea frumuseții din Gulia, — o mândrețe!

Fata mai avea pe deasupra și educație. Urmase la Pompilian un timp, dar Vruse și-a luat repede seama — prea multă carte ar fi înstrăinat-o de dragostea de casă! Și a adus-o în prăvălia din Gulia, la tijghea, să dirijeze afacerile.

Pintilie, flăcăul tocmnatec, plin, harnic și cu ceva agonisit, a pus ochii pe ea.

Inainte de Pompilian tinerii se întâlneiseră în

www.digibuc.ro

porumb, lângă pluta lui Buzavercă, „aşteptând" blagoslovenia părintească.

Dar Vruse s'a împotrivit dârz — prea era mocofan Pintilie pentru o fată cu carte, cu toată faima lui în sat.

Fata s'a încuminţit, dar Pintilie tot i-a pregătit un cui lui Vruse, aşteptând doar prilejul. Veronica tânjea ca şi prilejul.

Veni întâmplarea cu pieile de miel.

Colac peste pupăză, vărzarul Pintilie peste refuzul cârciumarului de a-i da pe Veronica în căsătorie, se mai crezu pe deasupra şi jefuit cu blănile. Preţu l-a înumărat ce-i drept, până într'o para, dar numai el ştie cum l'a înumărat — cu noduri!

După târg, omu s'a gândit că momentul era venit.

Un ţignal tras din răzunchi în răscrucea de lângă pluta lui Buzavercă, aduse pe Veronica în porumb. Carul aştepta gol, înclinat într'un răzor de levănţică. Pintilie înfăşca fugara de pestelci, îi prinse buzele arse de grozăvia stratagemei în muşcătura dinţilor cari îi clănţănea în gingii cu ţăcănituri de înfrigurare, roti hoţeşte privirea pe toată revărsarea răcoroasă a porumbului şi ginerile îşi urcă mireasa în car.

Boii urni încărcătura din loc şi nunta se cufundă în noapte.

Aci povestitorul îşi îndopă luleaua, râzând cu gura închisă.

— „Şi Vruse? întrebă un curios.

— „Vruse încotro avea să apuce? le-a sărutat cununiile! După asta, socru a mai dat din colţ

www.digibuc.ro

în colţ şi la urma urmei i-a făcut vărzarului foaie de zestre în regulă, prin tribunal.

— „Vorba e că a pus rumânu mâna pă bani şi pă fată?

— „A pus că a pus! Pintilie s'a lăsat de vărzărie, a vândut boii şi a deschis cu banii luaţi pă ei şi cu firimitură din zestre, o fabrică de sifoane în *„Trestieni"*.

— „Da cununie la biserică a făcut?

— „In legi! Prostovanul ajuns, s'a cununat în mondir nemţesc!

— „Da cu cojoaca cum a rămas?! A mai dat să-i facă pieptar după ce şi-a făcut mondir nemţesc?

— „A rămas că Vruse a întors ginerelui preţu pielor cu vârf şi îndesat.

— „Dar cu răzbunarea cum a rămas? întrebă din nou întrerupătorul cel curios.

— „După furtişagul fetii, Pintilie s'a lăsat cam greu. După tot veninul pe care vărzaru i l'a adus lui Vruse cu furtişagul fetii, vărzarul pretindea, mai în urmă, zestrea *întreaga* că, dacă nu, îi lasă pe Veronica în prag, numai aşa ca s'o facă de râs!

— „Şi Vruse încotro a cârmit-o?

— „A întărit foaia şi i-a dat *„zestrea întreagă"!*

— „Şi pieile!

— „Păi dacă omu dobândise haină nemţească, ce era să mai facă cu cojoaca?

A spânzurat la loc toate trele pieile, în cuiul cărciumii de unde le cumpărase!

— „Şi Vruse?

— „Vruse le-a vândut a doua oară!

www.digibuc.ro

DREPT DE SERVITUTE

— Nu mai merge! M'am codit eu cât m'am codit, dar văd că n'am încotro — trag ulucii şi pace! Ţiganii mi-au dijmuit toţi bobocii. Eu nu mă îndur să trântesc unu pă varză şi hoţomanii mi-i înghesuie în şatră. Dacă viu cu jandarii şi îi prinz, tâlharii, ori schilodesc lighioanele ca să nu semene cu ale mele, adecă cu alea de furat, ori le bagă în oala cu fierturi ca să li să piarză de urmă. D'aia nici nu mai merg cu ei la „*post*", că dacă s'a dus pasărea, ce să mai fac eu cu ancheta şi ce să mai îmi ţie mie dă cald procesul lor verbal! Lipsa!

— Aşa e când ai căta!

— Trag ulucă şi pace — curm zavistia, rămâi cu gâştele întregi şi nici cu lumea nu maă mai pui rău!

— Atunci fă aşa, Chirane, — trage ulucă.

— E ca şi trasă: uite lemnăria în răzoare — 1400 franci cubu, bez parmalăcii, bez catranu, bez cuile, bez plata dulgherului care le înălţă. Da barem pui hotar odată zaverei, — zău aşa!

www.digibuc.ro

Picherul Chiran trecu mâneca cămăşii pe fruntea încinsă. Nevoile erau prea mari pentru puterile lui. îCăldura şi grija închelberitului ulucilor îi îngrămădea broboanele de sudoare, dungându-i faţa cu dâre roşii de mânie.

— Da barem fac ceva să se ducă pomina!

— Să se ducă, nene Chirane, că nu degeaba îţi iei bucăţica dă la gură!

Isprava picherului Chiran nu era atât de grozavă, pe cât era de gălăgioasă larma cheltuelilor cu ulucile. Omul îşi luase nădejdea dela orice îmbunătăţire înăuntrul gospodăriei. Tot prisosul agonisirilor îl arumca acum în uluci. Victoriţa, nevastă-sa cu cununie, — renunţase şi ea la *„balul suptofiţerilor reangajaţi"* numai să apuce zile să vadă şi ea cu ochii, uluca ridicată dinspre ţigani — i se potopeau femeii ortăniile cu chiuita. Nu e vorbă, a trimes ceva pentru tombolă — o pupăză lucrată în inişor cu igliţa — şi s'a scuzat la sediul patronajului că e ocupată cu... menajeria. Paralele după toaleta balului le-a băgat şi ea ca şi Chiran tot în uluci. Şi aşa s'a tras temelia. Mârţână dulgherul din Flămânzeni, a întins sfoara pe hotar pentru ca scândura să cază deadreptul în linie. Megieşii s'au apropiat gânditori de sfoară, pretinzând ca parmalăcii să cadă tot pe linia veche. Plutonierul Balotă invitat ca *„arbitru"* dă la jandarmerie îşi da cu ideia că lemnăria poate călca o muche de cuţit în bătătura ţiganilor, căci paguba n'o fi ea atât de mare, mai cu seamă că toată cheltuiala cădea în spinarea lui Chiran. Lucrarea

www.digibuc.ro

e nouă şi profită tutulor impricinaţilor. Paracliserul Oanţă, rămas dela feştanie, era de părere ca sfoara să cază drept pe inima butucilor. Dar broboanele de mânie înăpădea fruntea picherului Chiran încruntată şi aprinsă de parcă ar fi fost bătută cu urzici. Dacă bulamacii cădeau în curtea picherului, faţa nouă şi curată a ulucilor avea să se arate în ograda duşmanilor. Dacă laţurile cu pari cu tot, se înfigeau însă în ograda ţiganilor, atunci toată ffrumuseţea scândurilor albe şi lustruite şi-ar fi îndreptat lumina în grădina lui Chiran. Dar atunci lăeţii aveau să sară cu tărnăcoapele pretinzând că li se schimonoseşte pământul şi ei n'aveau zor de ulucă — întărea plutonierul Balotă cu palma răşchirată pe dragonul săbiei. Nici una nici alta! Să înceapă lucrarea şi mai la urmă se va vedea cum or eşi treburile la chelemet, se răţoi paracliserul Oanţă jumulindu-şi ciocul de fanţe cu cangea unghiilor rumenite de tutun. Şi lucrarea se înfiripă cu nedumerire, pe placul omului bisericii. O sticlă cu drojdie îşi iriza lumina albă a otrăvii în undele domoale ale dimineţii. Lumea ciocni cu hotărîre pahare pline. Ţiganii pitiţi în porumb, pândeau cu arţag închegarea ulucilor. Mărţână trase tesla din chimir, scuipă zgomotos în palmă şi începu alinierea. Deocamdată lucrurile rămaseră tot aşa — butucii trebuiau să cadă pentru un moment, în curtea duşmană după ideia picherului Chiran. Şi vrăjmaşii de alături se tăvăleau de râs în burueni. Scândurile fulgerau una câte una albe, în palmele dulgherului orânduindu-se în dunga fumurie a sforii. Tesla împlânta cuiele

www.digibuc.ro

lucioase în inima lemnului proaspăt, curmând dihonia dintre oameni. După cea dintâi duzină de ciocane de drojdie, uluca picherului Chirian luci zâmbitoare în florile albe de salcâm. Tesla lui Mârţână îşi înălţa luminile oţelului în soare, de acolo apoi îşi trimetea aprig trăsnetele în capsele fierbinţi ale cuielor.

Grilajul sporea dar şi cumetria ţiganilor nu se lăsa mai prejos în ascunzătoarea boziilor. Picherul Chiran nu se desmeticia cu nici un chip de bucuria înăbuşită a duşmanilor. O altă duzină de rachiuri se fitui şi uluca se hotărnici din cap în cap, dealungul liniei gâlcevite. Bucuria oamenilor de dincolo împuia lunca. Picherul Chiran pleznea de nedumerire. Dar într'o vreme Chiţoran notarul Flămânzenilor care cinstise la amândouă gospodăriile, se ivi deodată în pârleazul picherului.

— Dar ce-i cumetria aia acolo la voi în burueni, măi nene Chiţorane?

— Iaca ce să fie, măi vere picher? Se sbat ţiganii de bucurie de nu-i mai încape albia pământului. Zice că aşa cum ai întors tu parii cu faţa spre ei, ar veni odată şi odată că uluca ar fi ridicată de ei, adică că uluca ta ridicată cu sudoarea şi munculiţa ta, ar deveni într'o vreme edecul lor, făcut cu paraua lor — o... *„servitute de vedere"* amestecată cu o cotropire, după cum am auzit şi eu ca prostul pe Domnul Primar. De, Domnul Primar, ca să zic, bea mai adineaur cu toţii la un loc, în iarbă — primarul ţigan tot d'ai lor. El îi învaţă la toate — o fi ştiind el ceva primarul nene

www.digibuc.ro

Chirane! Dumireşte-te bine zău aşa, că prea se topeau ţiganii de râs când au văzut uluca gata!

— Aşa e socoteala?!

— Păi... cam aşa nene Chirane!

— Mârţane, doboară la pământ uluca, că fac primejdie de moarte şi ducă-se ortăniile pe apa Sâmbetii, cu bobocii lor cu tot.

www.digibuc.ro

HAPSÂNUL

— Mai fă încoace, Domnule Notar, dosarul ăla al meu, ca să ne mai uităm în hârtii!

— Care dosar?

— Cu procesu cu locu!

— Cu Ripchiu?

— Păi. .

— Păi dosaru cu Ripchiu s'a închis!

— S'o fi închis, dar vezi Dumneata că am ascultat martori în el!

— Ei şi?

— Păi martorii ţine cu mine!

— Dacă ţine ce să mai faci cu ei? Sunt 30 de ani de atunci — procesu s'a stins dacă nu ai căzut la învoială până acuş!

— S'o fi stins el procesu, da locu e loc — tot al meu se chiamă că el!

— O fi, da'vezi că tot ei îl stăpânesc — ai Saftii!

— Toate bune, dar vezi că pică giner-miu dă la oraş şi'mi dă nădejdie mare!

— Nici o nădejde, nene Ghiţă. Dacă cotropesc ei

www.digibuc.ro

locu de atâta amar de vreme, ce putere să mai fie pe pământ care să-i huiduiască de pe hotar?

— O fi n'o fi, las' să-l citească şi el — dosaru. Poate o găsi vr'un clenci, mai ştii?

— Atunci ia-l D-ta din raft, nene Ghiţă, şi să-l aduci la loc tot în Primărie, viu nevătămat, că altfel ne mănâncă ocna p'amândoi — distruhgere de acte publice, vere, la un caz cine ştie, Doamne fereşte, că l'oi prăpădi!

— Doar n'oi fi copil de ţâţă! Nu l'am avut şi eu în mână cât am fost primar? A pierit vre un act din el?

— Aşa este!

Ghiţă Stegaru eşi pitit din tinda Primăriei cu dosarul *„Ocolului Icoana"* No. 375 pe 1864. Telefonul ciripi îndelung în cutia de lemn a receptorului — trebuia vestit şi Primarul de concesia cu dosaru. Portiţa Stegarului scânci în pietrişul bătăturii şi dosarul pică din subsoara socrului Ghiţă. Ginerile — Judecător la oraş, cu nasul în condica civilă — cârpăcea în răcoarea spirtoasă a unui nuc, hotărâri trase de păr. Dosarul socrului se perdu în pricinile voluminoase ale Tribunalului dela oraş. Ghiţă Stegaru înfipse un tăciune în lulea şi pufni cuminte într'o parte. Judecătorul îşi netezi pletele sastisit, cu palmele lui albe de om de soi, icnind nemulţumit pe nas.

— Păi la ce mai încurci lumea, bre omule?

— Tot eu o încurc? Mai ce m'a încurcat ei că'mi stă şi azi călare pe loc!

— O fi stând, dar dacă i'ai tolerat?

www.digibuc.ro

— S'a tolerat ei ca niște pripășiți fără căpătâi!

— De ce nu te-ai mișcat?

— Adică cum nu m'am mișcat? Dosaru ce paște? N'am băgat hârtiile?

— Le-oi fi băgat, dar vezi că trebuia să mergi dârz până la soluția definitivă!

— Soluție, nesoluție, m'am gândit să nu mai împovărez judecata când am avut martori care au recunoscut pe cruce că cotropitorii mi-a schimonosit uluca!

— Foarte bine, unde e hotărîrea?

— Care hotărîre?

— Hotărîrea cu care să-i scoți din pământul încălcat!

— Citește martorii.

— 'I-am citit!

— Păi atunci?

— Atunci cum ai să-i pui pă goana, — unde e sentința?

Luleaua Stegarului eși învrăjbită dintre caninii argăsiți de mahorcă și tăciunele ei, risipind albăstreala fumului, așeză în privirile impricinatului luciri aprinse de mânie.

— Păi dac'am avut martori la ce bun și sentința?

— Atunci de ce ai mai pornit proces, creștine de Dumnezeu? Numai așa ca să te pui rău cu lumea?

— Adastă nițel, ginerico, ca să vezi cum a fost învoiala. După jurământ, oamenii au spus ce au spus — e scris în dosar. Impricinații care a ascul-

www.digibuc.ro

tat şi ei la proces, a făcut un semn avocatului. Avocatu şi-a aplecat ciocu — unu era Ghelmez avocat pripăşit în Icoana şi purta cioc ca a lui Vodă-Cuza — în urechea mea, a şoşotit ce a şoşotit până m'a ameţit şi la urmă am eşitără tot cu toţii în curtea Primăriei. D'acolo la han, ca după proces, să cinstim izbânda. Ce s'o mai fi pus la cale, ce s'o mai fi metahirisit, ce s'or mai fi înţeles martorii cu protivnicii şi toţi la un loc cu Ghelmez, să mă erte Dumnezeu da'nu ştiu! Atâta ştiu că se ciocneau stahanele cu rachiu cu nemiluita, de'mi vuia creerii din cap şi că la urma urmii lucrurile au rămas aşa că, pă baza spuselor martorilor care încolţise pe cotropitori, să mi se dea pământul îndărăt şi să nu mai călcăm cărămizile Judecătoriei cât lumea, nici unul dintre noi!

— Ţi'a dat locu?

— Cum ţi l'a dat Dumitale, aşa mi l'a dat şi mie!

— Atunci de ce n'ai pus termen ca să te judeci înainte?

— Am aşteptat pe Ripichiu ca să-şi ţie cuvântul!

— L'a ţinut?

— Ferite-ar sfântu — din ziua aia mă poartă cu vorba!

— Pământ n'ai să mai vezi!

— Pă nu-i al meu?

— O fi, da'până una alta îl stăpâneşte Ripichiu!

— Atunci ce'i dă făcut?

— Proces nou!

— Atunci ar veni ca să deschid dosaru?

www.digibuc.ro

— S'a prescris!

— Cum s'a prescris, când dosaru e aci în mâna Dumitale, pă masă?

— Dosarul nu se prescrie. Se prescrie procesul care formează obiectul dosarului!

— Păi mai obiect ca pământul meu?!

— Nu ne înţelegem la cuvinte!

— Atunci ar veni ca să pornesc alt proces? Dar eu aşi crede că tot în scoarţele astea, că martorii cum văzuşi sunt de partea mea!

— Or fi, dar vezi că a trecut peste 30 de ani dela spusele lor!

— Trag còpii după martori şi merg cu ele înainte.

— Proces nou, probe noui!

— Dar de unde să mai dau eu peste oameni care să jure la fel?

— Dă o roată prin sat, prinde doi dorbedei, îndoapă'i cu basmc şi spune-le şi lor toată povestea!

— Câştig?

— Cam aşa ceva, dar dacă se dovedeşte că au jurat fals, intri în altă dandana!

— Ce-o mai fi şi aia măiculiţă?

— Serjurul!

— Să mă ferească maica precistea acum la ceasu morţii să mă apuc să mai jur şi strâmb, după alea toate!

— Păi pământul?

— Pământul? S'o găsi ea o şuviţă în care să mă îngroape.

— Păcat de avere!

— Jaf în ciuperci!

www.digibuc.ro

— Deschidem noi colateralii, procesul.

— Deschideți-l sănătoși, da'numai după ce-oi închide eu ochii, că m'am săturat de procese!

— Foarte bine, dar ar trebui să ne îngădui cevă drepturi, de pe acum, pentru ca într'o vreme ascendenții noștri să poată opune oarecare acte de posesie, exercitate asupra pământului pentru a întrerupe o eventuală prescripție și cu chipul acesta patrimoniul să rămâie intact!

— Da'asta cum vine pă limba noastră?

— Să intrăm chiar dă acum în stăpânirea lotului — aranjez eu!

— Adică ar veni că, după ce mi l'a dijmuit Ripichiu, acum să mi-l cotropiți și voi!

— Dar bine, omule, este vorba numai să desrobim bucata încălcată!

— Renunț!

— Ești hapsân!

— Hapsân nehapsân, dă-l la Dumnezeu dă proces tăiculiță și lasă-l așa cum a căzut — *prescris!*

www.digibuc.ro

PARIGORIA LUI OANCEA

— Şi zi aşa coană Bălăşico, gata-gata să-ţi spargi casa la vreme de bătrâneţe!

Inserarea se aşterne domoală în luncă, adâncindu-i conturul în pâcla întunericimii care îşi cerne negurile în erburi.

La surlă e clacă. S'au dădulcit hoţomanii la bostană şi svântă pepenii dela un cap. Nici jăndărmăria nu le mai poate da de hac.

La anchetă făptaşii se amestecă, se jură de mama focului, se leapădă de furtişag cu gură de foc, se blestemă de curge ţărâna şi se bat cu pumnii în piept pă cum că ei ar fi din *altu sat!*

Plotonerul Turculeţ raportează la centru că autorii au rămas necunoscuţi şi rodul paracliserului Oancea se distruge pă bună dreptate.

Paracliserul Oancea e dus după lemne, cu bon dela oraş pentru pădurea Râioasa.

A dat în grija muierei să doarmă la bostană. L'au simţit ucigaşii că a plecat din sat şi mare minunăţie dacă în noaptea asta desbrăcaţii n'or rade toţi boşarii de pe pământ. Nu e vorbă, Oancea — filotim

www.digibuc.ro

cum este — nu s'ar opune, ca bun creştin, să se răcorească şi altul din poamele lui Dumnezeu. Dar omul ţine morţiş să iasă el întâi cu trufanda la Sfânta Maria, la biserică. După aceea împarte el cu mâna lui feliile, cu lumânările aprinse, gustă şi el după ei şi în urmă ghiorlanii or mai fura dacă or fi dibaci; dar numai să apuce el întâi să împlinească datina. Dar până atunci nu vrea să ştie că derbedeii au dat iama în ogorul lui. De aceea coana Bălăşica la invitaţia paracliserului şi-a luat femeia dăsaga carabina cu *repetiţii* şi pe Osman, ciutu fără urechi, cu colţii afară şi cu fălcile de leu să doarmă în surlă. In surlă s'a mai îngrămădit şi altă lume, dornică de clacă. Bălăşica şi-a pitit arma în trifoi, a postat pe Osman în buruenile islazului şi şi-a răsucit pe genunchi o ţigară butucănoasă. Conversaţia a început-o Safta spălătoreasa, înghesuită aci în surla lui Oancea, ca să facă şi ea de caraulă cu Bălăşica, pentru nişte porumb, hotar cu locul paracliserului şi în care s'ar fi prăsit şi acolo, dela un cârd de vreme, nişet urme de tâlhari cari sgâmbăe cotolanii dibuindu-i dă boabe.

— Păi cum ziseşi d-ta, — cât p'aci să-mi risi pesc gospodăria acum la ceasul morţii! Oancea să-mi poarte ocara şi tot el să-mi poarte şi păcatu! Dacă i-a intrat rumânului bâzdâcuri de alde-astea în cap şi s'a luat după bazaconiile mahalagiilor! Zor nevoe că îl înşel cu telefonistu dă la Ornesti — eu femee bătrână ce mă găsesc şi pă d'asupra şi cu copil în pântece!

www.digibuc.ro

— Da cum i-a abătut omului aşa d'odată pă ne pusă masă?

— Iaca aşa, cum i se nazără nebunului. Cumătru Mielus era priciptor în „*Malu-Spart*" şi umbla cu încasările după oameni — om însurat şi el — şi ea tot în poziţie ca şi mine. Intr'o noapte s'a umflat Argeşu d'a trecut zăgazu ş'a umplut podu dă la abator. Cumătru Mieluş taman să'ntorcea cam pă înserat din Tântava, dă la nişte pretaţii. Omu n'avea faiton — îşi făcea daraverile pă jos. Podu, plin de apă până în parapete. Cumătru a ocolit. Aveam un bordei la zarzavaturi, în lunca din spatele chimitirului. Pungaşii ne dibuise şi acolo avutul. Oancea era dus cu popa la un maslu şi eu am înoptat în bordei, ca şi acuş, la pândă.

— Cioc, cioc!

— Cine-i??

— Oameni buni!

Tronc cumătru Mieluş peste mine ca să-l găzduesc până s'o scurge Argeşu, numai noaptea asta, ca să poată rumânu a doua zi să treacă, în sat în Ţigănie. Bordeiul era dincolo de Argeş, în nisipurile Crivinii. Forfoteam un pepene cu lipie. Musafiru, care era şi o firimitură de rubedenie cu noi, de, — dă-i şi lui din pepene, — jinduia omu şi nu era politicos să-l refuz. Cum zic, ciuguleam amândoi din boşar. Copiii erau la păşune. Argeşul vuia. Intr'o vreme auz pă Osman că să dă! Cine să fie? Rumânu meu trebuia să adăste şi el la o gazdă pentru că apele stăteau tot pă pod. Maslu era dincolo de Argeş, în Ogrezeni, aşa că, şi el ca şi cumătru

www.digibuc.ro

Mieluș, trebuia să aștepte scurgerea apei ca să vie în bordei. Osman conteni asmuțitura. In zarzavat tușsi deodată cineva. Am asvârlit pepenele și am eșit în prispă. Cine crezi că era? Hoțomanu dă Oancea — venise pitit în buruieni, chip ca să mă prindă! Am intrat în bordei. Cumătru Mieluș dă să-i întindă mâna. Mocofanul meu i-a dat-o la o parte! Ce crezi că s'a întâmplat după asta? Gata să se ia cu cuțitele! I-am lăsat încăerați și m'am pitit în marginea satului. Ce s'o mai fi petrecut în bordei, nu știu. Nebunu meu n'a mai dat p'acasă — mă citase în divorț!

— Te-ai înfățoșat?

— Da dă ce să nu mă înfățoșez, ce, nu care cumva furasem ceva? Ba mi-am cărat și copiii cu mine la judecată.

— De ce nu te împaci, măi creștine, cu femeia? Mai bate-ți drumurile oameni cu copii ce vă găsiți!

— ! ! ! ? ? ?

— Ce ți-a făcut femeia?

— ! ! ! ? ? ?

Jerpelitu amuțise. Pasămi-te dă frică, i se încleștase zăpăcitului gura și nu mai știa cum s'o dreagă.

Judecătorul dă colo — D-zeu să-i dea sănătate, tot bătea cu pumnul în masă rățoindu-se către mangafaua mea:

— Ei, ce ai de spus? Ce motive ai de despărțenie?

— Motivele este că i-am prins!

— In ce fel? Explică!

www.digibuc.ro

— La pepene!

— Furau din pepenii D-tale? Acesta nu ar fi un motiv determinat de legiuitor pentru despărțenie!

— Mâncau amândoi dintr'o felie!

— Ei și?

— ! ! ! ? ? ?

— Vorbește!

— Păi dacă mâncau amândoi dintre felie, copilu cu care acuș e grea, nu e cu mine! Nu-l recunosc!

— Dar bine, măi rumâne de D-zeu, țipai eu în judecătorie cât m'a luat gura; păi în seara aia când m'ai prins mâncând cu cumătrul Mieluș dintr'o felie, eu nu eram grea cu copilu mai dinainte? Cum te-am înșelat atunci?

— ! ! ! ? ? ?

— Ei?

— De, se prea poate ca muierea să aibe dreptate!

— Atunci?

— Retrag formele!

— Bine faci!

— Te pomenești că pe deasupra ai mai avea și vre-o pretențiune?

— Cam așa ceva.

— Care anume?

— M'o fi înșelat nu m'o fi înșelat, nu știu! Dar să dea Dumnezeu să iasă copilu cu ochii negri ca ai mei, să-mi semene mie — barem atâta... ca să pot să astup cel puțin gura lumii!

www.digibuc.ro

DREPTATE REGEASCĂ

Din curtea preotului Tarcău, din Gulia, s'a înălţat dintr'odată, pe neaşteptate, o doniţă astupată la gură, îndreptându-se pe o prăjină în turla unui ulm. O giubea înfoiată aştepta şi ea pe vine, la poalele copacului ca o imensă umbrelă ce ar fi căzut din înălţimi, deschisă, deasupra buruenilor şi din mijlocul căreia se înălţa găligan, în linia prăjinei, gâtul popii. In ascunzişul crăcilor, mocnea simfonia lentă a unui concert de murmure egale, care-şi păstra continuitatea cu o regularitate de îndărătnică protestare, într'un zumzet precis şi uniform de atingeri de metaluri fine şi sonore. Din gura doniţei şerpuiau când şi când linii înecăcioase de fum scurs dintr'un potlog aprins. Prăjina se clătină o vreme spre înălţimi şi doniţa se îndreptă ca o gogoriţă spre cuibul de unde se svonea cântarea cea regulată şi asurzitoare. Dar... regina nu se intimida! Stăpână pe solidaritatea sclavelor ei cari o asigurau de neclintita lor supuşenie cu imnul lor neîntrerupt, chiar dacă doniţa popii le-ar fi prigonit până în adâncurile cerului, păstra avant-

www.digibuc.ro

garda taberei, cu puterea şi avântul acului îndreptat spre doniţa care le solicita capitularea. Arsura logului înzăbuşia toată încăperea copacului. Giubeaua de jos se înfoia mai dârză şi gâtlanul de curcan şi popii se răsuceau în toate chipurile spre culmile ulmului. Cântarea albinelor conteni o vreme pentru ca ocările aripelor să reînceapă îndată mai desnădăjduite. Atunci preotul trase îndurerat prinzătoarea la pământ, plimbă în văgăuna doniţei un şomolog trecut prin saramură şi prăjina înălţă la loc sperietoarea unsă cu momeala sării. Regina holbă ochii de baga spre laţul care îi aducea în înălţimi aroma ademenitoare a saramurii şi suita de din dosul ei îşi curmă cântarea într'o întretăere surdă. Doniţa îşi roti gaura spre privirile boboşate ale reginei, spada veninoasă dintre sprâncene se înclină îndelung, revoluţionarele îşi strânseră în grabă aripele şi plutonul grevist în cap cu regina, renunţând la semeţia de o zi în schimbul saramurei, se prăbuşi cu acele în teacă în gheena uleiului. Popa Tarcău, trase învingător prăjina, giubeaua îşi închise umbrela la loc, ulmul se liberă voios de zavistia care îi tulburase vremelnic semeţia lui împărătească, doniţa îşi deşertă prada şi fugarele se chirciră în culcuşul cel nou din bătătura popii. Acul reginei ieşi vijelios din ascunzătoare şi zidirea ştiubeiului începu îndată pe pereţii zugrăviţi cu saramură. Pe portiţele uleiului cel nou eşiră şi intrară zorite, lucrătoarele şi munca se închegă în meterezurile zâmbitoare ale fagurilor.

***

www.digibuc.ro

In curtea preotului Ţarcău din Gulia, sunt întărite două gospodării. Fata cea mare a preotului Tarcău din Gulia ţine în căsătorie pe băiatul cel mare al preotului Crihan din Trestieni. Traiul e cam ursuz, se scurge în silnicie, şi nu prea rar, chiar în certuri şi prigoane cari aduc vrajba în casă. In ochii lumii, pentru cinstea celor două feţe bisericeşti, cumetria trece drept armonioasă. Nu s'au înţeles din zestre pe cât merge vorba. Actul dotal e bun, e întărit prin Tribunal şi transcris în regulă pentru *terţi*... Dar popa Tarcău nu l'a executat. I-a tăiat ginerului şi din scule şi din numerar şi din productele câmpului. Ginerele a tăcut, pentru liniştea gospodăriei. Dar încurcătura şi mai mare este cu stupii de albine. In act nu s'a statornicit nimic în privinţa asta. Preotul Turcău a dat ginerului câţiva stupi, la întâmplare, mai mult aşa de dăruială — extradotal — numai pentru folosinţa uzufructului lor — nuda proprietate rămânând tot în patrimoniul socrului. Aşa că preotul Crihan din Trestieni, tras pe sfoară, dă vădite semne de nemulţumire intrând chiar în tratative cu d. Maxenţian Nagâtu, avocat în Cartojani pentru... *rezilierea căsătoriil* Dar nu cei doi socrii — popi — sunt de vină în privinţa uleiurilor cu albine. De vină sunt reginele cari se prăsesc în fiecare an câte două sub acelaş acoperământ al palatelor lor de miere, aducând astfel răsmeriţa în stupi. Atunci începe bătălia. O parte din lucrătoare optează pentru regina pentru care optează şi cealaltă parte. La rândul lor reginele se bat până la sânge şi cea mai slabă îşi

www.digibuc.ro

caută scăparea în ascunzişul ulmului. Atunci prăjina popii Ţarcău înalţă grabnic prinzătoarea unsă cu saramură şi afumată cu otrepe arse, în culmile copacului. Aci e toată şiretenia. Regina cea învinsă face parte din uleiul concesionat exploatăriii ginerelui. Prăjina cu drept cuvânt s'ar cuveni deci să fie înălţată de părintele Crihan din Trestieni pentruca astfel, un stup cu două regine de al ginerelui să dea două stupuri distincte, fiecare cu regina lui. In chipul acesta, mierea stupilor zestrali s'ar scurge toată, cu drept cuvânt în borcanele ginerelui, — pe când în realitate produsul reginei, fugărită de preotul Tarcău, trece ilegal, tot în gospodăria socrului! Preotul Tarcău din Gulia, în contra oricărui sentiment de omenie, nu ţine socoteală de dreptul proprietăţii asupra reginei evadată şi care este exclusiv, prin toleranţă, al ginerelui; — înalţă regulat doniţa în calea desrobirii ei!

***

Sastisit de atâta înşelătorie pe faţă, preotul Grihan din Treistieni şi-a croit şi el o hoţoaică la fel cu a preotului Tarcău din Gulia. Şi astfel într'o bună dimineaţă s'au ivit pe neaşteptate în linia viorie a apei — morţilor, două prinzători deodată, îndreptându-şi laţurile în contra uneia şi aceleaşi regine. Lupta a fost aprigă. Regina îşi păstra regimentul în defensivă. Preoţii de jos înămoliţi în giubelele lor sinelii, nu aveau intenţia unui diferend cu epilogul vreunei victorii de rapacitate. Popa Tarcău

www.digibuc.ro

își seca privirile în arșița soarelui din simplă... obișnuință și în virtutea meritului dibăciei de a fi capturat el și numai el, pe toate reginele — preotul Crihan se aținea pentru întâia oară la pândă, cu încredințarea că regina va hotărî ea însăși cui i se cuvine înfrângerea albinelor. Și donițele se băteau în cap. Otrepele aprinse umplea văzduhul de înnecăciune, saramura potrocise nările revoluționarelor înarmate cu lănci și scuturi de aur, prăjinele întâlnite pe teatrul luptei croiau în scorbura ulmului un enorm semn de înmulțire, în ierburi giubelele se înfoiau îndârjite și gâtlejurile popilor se umpleau de mânie. Conflictul sta în cumpănă. Regina cu ochii holbați și cu lancea între dinți, trăgea pe nas aroma saramurei. Dar jos, în bătătură, ceartă în uleiuri nu era mai puțin încordată. Însăși reginele se asediau între ele și preferințele deoparte și de alta împuiau toată pepiniera știubeiurilor. Albinele spărgeau pereții, trântorii erau culcați la pământ și soarta reginelor întârzia să se lămurească. Dincolo preoții se ațineau, nepregetând chiar să se războiască între ei. Donițele pline de saramură așteptau neclintite ofensiva. Dincoace, reginele țineau consilii scurte de coroană, opinând, pentru evadarea în massă. Albinele își confundau comandantele și roiurile se rostogoleau în învălmășeala tumultoasă a evacuării uleiurilor. Regina din ulm cerea noui întăriri, trupele împreună cu căpeteniile de dincoace de front, își ascuțeau lăncile la soare. Un ulei se dete peste cap, doborât de svâcniturile luptei care se angajă. Altele îl urmară îndată, sub

www.digibuc.ro

apăsarea crâncenă a puhoiului care anunța *decisiva* și toate așezămintele fagurilor se năruiră în fărămăturile de șindrilă ale acoperișurilor, umplând toate pozițiile de pâraele de chilibar ale mierei, în scurgerea căreia pluteau aripele, pântecele și armele de aur ale albinelor căzute. Puhoiul se înălța în larma asurzitoare a zumzetelor și întreaga oaste depe pământ trecând în rândurile tovarășelor din înălțimile ulmului, intră hotărîtă, cu regine cu tot, în doniția preotului Crihan din Trestieni.

Lumea flecară șoșotește că preotul Crihan din Trestieni ar fi vrăjit uleiurile pe dearândul și că reginele ar fi fost fermecate. Preotul Tarcău din Gulia ar fi damblagit de o mână, — mână cu care fura toate reginele! Consiliul de familie a înaintat o jalbă. Dela episcopie a venit o cercetare, dar delegatul s'a înapoiat la sfântul scaun așa cum a venit — cu hârtiile albe. La Tribunal, la înfățișare, în divorț, martorii și de o parte și de alta, au declarat că toate reginele au fost de partea pârâtului, adică de partea popii Crihan din Trestieni, iar judecătorul raliindu-se „dreptății regești" din știubeele popii Crihan din Trestieni, și negăsind nici un motiv determinat între cele două doniți șugubețe, a respins cererea de despărțenie dintre fata mare a popii Tarcău din Gulia și băiatul cel mare al popii Crihan din Trestieni!

www.digibuc.ro

MOARA DIN PIETROAIA

Calul ştie drumul. Indată ce a cotit podişca din răspântia lui Dumitru Oprea Măcelaru din Suseni, micşorează pasul, ciuleşte urechile şi sforăie pe nas, bătătorind pământul şi opintindu-se în şleau. L'a întărâtat de departe ţignalul morei şi larma măcinatului. Pe ziua de azi, nu-i chip să-l opreşti, chiar dacă vita ştie că în brişcă nu ai sămânţă pentru măcinat. Ai trecut podina din Suseni, lighioana face nepriştan conac în bătătura morii, chiar dacă i s'ar abate pe spinare toată urgia bicelor. Dacă îl înstrunezi în zăbală, te dă rostogol în şanţul morii cu încărcătură cu tot. Şi jigodia ştie că stăpânul îi cunoaşte meteahna. De aceea se răsfaţă şi nici gând să se urnească din loc. Intoarce ochelarii spre poştalion, şi întreabă lumea cocoţată în leagăn dacă este vreo descărcătură pentru moară, sau dacă trebuie să-şi vadă de drum. Rândaşul Piţurcă coboară mânios din brişcă, îşi freacă pensionarul între sprâncene şi-l trage îndelung de urechi ţoncănind pe sfârcul buzelor groase şi bosumflate ca două frunze de pătlagină:

www.digibuc.ro

— Mult ai să mă fierbi aşa, măi puturosule? Păi nu ştii că drumul nostru e la pădure, la araci? Mâine la moară, azi mergem la domnu Adam la Strâmba pentru buturugi. Vine iarna, tontule!

Piţurcă avea dreptate. Socoteala pe ziua de astăzi era să dăm cu ochii de administratorul pădurii, Adam Beslegeanu, pentru niscaiva sferturi de lemne, dar Dristor, calul cu pârţagul conacului, se împotrivea. Oprise ca deobicei în uşa morei şi nu mai vrea să se urnească cu nici un chip. Am lăsat atunci pădurea pentru altădată şi am intrat în moară. O glugă de oameni s'a ridicat îndată în picioare şi pălăriile bărbaţilor amestecaţi cu femeile, jos pe brânci, se deteră într'o parte a capului. Nevestele moţăiră şi ele din tulpane. Intre timp, în vremea când ne târguiam cu Dristor în poartă, ţignalul contenise şi frământarea motorului îşi opri tânguirea într'o pocnitură surdă. O transmisie se stricase. Mecanicul strigă din podul morei, curelele plescăiră obosite pe roţi încetinându-şi cumpănit depănătura şi maşinăria îşi dete îndată duhul. Lumea adunată la măcinat se prăvăli pe vine, aşteptându-şi rândul. Posotlea, vătăşelul morei, trimise după undrele. Trebuia cusută o curea. Intâmplarea anunţa o aşteptare îndelungată. Dela ocol ni se trimise vestea că domnu Adam e plecat la oraş şi că Insurăţelu, pădurarul Strâmbei, nu cunoaşte măsurătoarea butucilor. Nu mai aveam ce căuta la pădure. Dristor se încăpăţânase la timp. Oamenii de jos, risipiţi pe brânci, pălăvrăgeau. Am lăsat pe Dristor înămolit

www.digibuc.ro

afară, într'un morman de buruiană, şi ne-am amestecat, eu şi Piţurcă, în clacă.

Cuvântările au început cu privire la bucatele de ăst timp. Povestitorii vorbeau de o mândreţe de recoltă, cum nu s'a mai dovedit de amar de vreme. Rod mult puzderie, bogat, plin şi de soi. Un unchiaş ne tăiă dintr'un colţ al morei curajul, aminitnd că în gară stau gata de drum trei sute mii vagoane pentru *isport*. Femeia lui, întărindu-şi nodurile dela tulpan, oftă îngândurată. Celelalte neveste făcură la fel. Câţiva din flăcăi, adresară stăpânirii ocări. O parte din adunare lăuda pe Dumnezeu pentru mult-puţinul care li s'or mai cuveni după ce s'or îndestula străinătăţile, statul şi ciocoiul. O bătrână trase testimelul peste lumina unor părechi de ochi verzi, cu bobul vederii spălăcit de dogoarea prăşitului, se înălţă înfiptă din mulţime şi, proptindu-şi palmele de şoldurile ei puţintele, recomandă ascultătorilor că d'asurda îi mai dorm somnul de veci în râpele Jiului, toţi feciorii plecaţi la oaste cu duiumul, dacă cârmuirea le mai ia şi bucăţica dela gură. Grăjdarul Piţurcă aprobă cu încruntare, scuipând mânios într'o parte. Un invalid care moţăise toată vremea în chiolanul morei, luă cuvântul svârlind dintre dinţi o frunză de salcâm din care până atunci trimisese jos, cântarea revoltei lui infirme:

— Ce ne trebueşte *„erou necunoscut"*? Toţi cu toţii suntem eroi şi toţi cu toţii suntem cunoscuţi! Pământ — pământul îl vrem! Unde mi-e piciorul, unde mi-e vederea, unde mi-e moşia?

www.digibuc.ro

— Iaca na, în curte la armarul boierului, sântără, — mocni adunarea, — unde să fie?

O tăcere adâncă se făcu şi o tristeţe ucigătoare se nărui din înălţimea morei, năpustindu-se în îngrămădirea oamenilor de jos. Slutul amuţi sus pe chiolan cu altă frunză de salcâm, între lopeţile dinţilor şi o altă cântare îndurerată trecu înfiorată printre buzele pline de bube dulci.

— Om smintit, bietul flăcău, — se tânguiră câteva neveste cu palmele la gură.

— Fiindcă vorbeşte drept omu, d'aia e smintit, — răbufni unchiaşul cu *isportul.*

Rudolf, mecanicul morei, care cosea transmiciunea cocoţat pe căpriorii şandramalei, îşi ascutea de-acolo printre impunsăturile undrelei, urechile, bucurându-se de jelania poporului de jos. Rudolf era din Magdenburg şi răzmeriţa războiului îl prinsese aici, în slujba morei. In timpul ocupaţiei prusace, moara n'a măcinat şi Rudolf a slugărit la compatrioţii lui. După plecarea ocupanţilor, Rudolf şi-a reluat poziţia de înainte, blestemând megalomania Kaizerului. Acum Rudolf e bine cu toată lumea de aici. Are şi-o consolare: momâia invalidului de pe chiolanul morei care-şi plânge tinereţea apusă, din frunze de salcâm, şi indignarea bătrânului cu *isportu.* Cel d'ântâi răzbună masacrul copiilor patriei răpusă — al doilea asigură îndestularea, mai departe a neamului prusac!

Afară Dristor a fituit toată verdeaţa. In sgârciul buzelor tivite în piftia sură a botului, i-a rămas un zâmbet. Se pare că a ascultat şi el printre ulucile morei la *„palavrele"* dinăuntru. Un ţignal cutre-

www.digibuc.ro

mură împrejurimea. Rudolf s'a afundat între maşinării şi povestitorii se înălţară pe gleznele amuţite, tretrecând fiecare în dreptul dăsagilor cu seminţe. Cureaua centrală lipăi pe lumina oţelului şi roţile îşi rostogoliră spiţele în goana mâniată a vaporilor. Magazia morii schinci din toate mădularele şi Dristor turburat din toropeala lui sătulă, schimba copită după copită. Pe urna din dreapta morii, se deşartă boabele de aramă ale grâului, şerpuind topite în pîrîiaşe de argint cari se închiagă pe zăblău, în purcoaie albe de făină sfinţită de lacrima pământului şi a semănătorului — pe cea din stânga, se deşartă goangele de chilibar ale porumbului, rostogolindu-se apoi şi ele pe alt zăblău, în şuroaie luminoase de praf de aur, pregătind mămăligile sfinţite cu truda şi răbdarea aceluiaşi obidit şi de secole oblăduit, semănător.

— Mână, mână nene Ghineo, mână că iar ne plesneşte cureaua, glumeşte un şugubăţ, spoit cu mălai la ochi.

— Pă rând ca la moară, — chiue mătuşele — pudrate cu făină.

— Păcat de moara din Brezoaia, — intervine îndurerat de amintirea ei, un văduv, — aia moară, moară de apă, scoate făina moale, albă şi luxoasă, făină trasă la piatră! Făina asta de motor când ai căuta e pipernicită, tăiată şi negricioasă, maşina nu macină lin, nu trage tărâţa toată, — dă bobu mare, încins şi aprinde făina — făină dă mecanism — moară nemţească — de!

Luleaua lui Rudolf se ivi în balconul cazanelor

www.digibuc.ro

şi tăciunile din ea răscoli tutunul adormit, aprinzând necazul din obrajii mecanicului. O înjurătură pică de sus într'o limbă străină şi luleaua fugi de pe grilaj, spre grinzile morii.

— Da ce vru să spună şoacăţu? ronţăi un vlăjgan.

— Iaca om necăjit ş el, — îl potoli văduvul care criticase maşinăria nemţească a moarei.

— Paişpce duble porumbu, şaişspce şi trei sferturi grâu, — ţipă vătăşelul morii trecând mâneca cămăşii peste fruntea aprinsă şi însemnând pe pălimarii magaziei, dublele strigate, cu cruci de tibişir.

— Vreau eu să înţeleg la urma urmelor cam ce a fost cu vorbele alea căzute din gura neamţului, aşa, tronc ca Miercurea la stână? mai insistă vlăjganul.

O mătuşe trase pe vlăjgan de cămaşe ţinându-i drumul cu o furcă. Văduvul care ocărîse moara cea nemţească îl domoli explicându-i că Rudolf se mâniase pe maşinării iar un cuţovlah mâncându-şi mustaţa pârjolită de tutun, întări că de vină trebuie să fi fost vreo chingă. Vlăjganul cârmi spre ieşire, gonit de mătuşa care îl mai ţinea încă de pânza cămeşii, măcinându-şi supărarea între măsele.

— Scrie negustorule — răcni focarul morii spre vătăşelul Postolea care umpluse un pălimar întreg cu cruci de tibişir — paispce şi cu treispce — face douăzeci şi şapte duble, — porumbu — aşa e?

— Aşa e, — întări Postolea trecând tibişirul pe alt bulamac.

— Zi: şaispce şi trei sferturi şi cu treispce şi

www.digibuc.ro

un sfert, face tomna treizeci de duble în cap, — grâu — aşa e zapciule?

— Tomnai, întări vătăşelul.

Cum dracu de se brodiră tomnai treişpce, — se miră un sfătos cocoţat pe saci. Semn rău!

***

Frunza din gura schilodului de pe chiolan tăcu dintr'odată, sfâşiind cântarea care nu contenise toată vremea măcinatului. Vlăjganul înbrâncit mai adineaori spre eşire, de mătuşa care-l ţinea morţiş de spetele cămeşii, de un timp nu se mai ivise. Trecuse dârz pe după poştalion, vorbise ceva, în treacăt, cu Dristor şi se afundase grăbit în porumbi. Fluerul morii ţipă în podină prelung, simtomatic. Bubuiala motorului îşi împuţină vijelia şi curelele plescăiră slobode pe roţile cari îşi răreau razele spiţelor. O troznitură ca de pistol a surzit toată încăperea morii. Muerile se prăvăliră frâte pe zăblău scornind nori de făină, bărbaţii răcniră din rărunchi în bătătură. Fluerul îşi prelungi agonia în limpezimea cerului şi roţile duduiră înăbuşite în pivniţa elevatorului. Transmisiunile se lăbărţară plesnindu-se dârze una de alta şi motorul sucombă într'un oftat care cutremură toată întinderea câmpiilor. Cureaua centrală plesni ca într'o descărcătură de şrepnele şi sufletul morii încremeni în detunăturile mecanismului explodat. Schilodul care îşi măcinase şi el tătârâţele zilelor, sus pe corlata morii, se rostogoli din înălţimile chiolanului, păstrând între buzele-i înăl-

www.digibuc.ro

bite frunza cu care-şi chemase moartea. Magherniţa morii se cutremură din toate încheieturile şi cazanul plesni în mijlocul noianului de farâmături.

In locul moarei din Pietroaia care de vremuri uitate, frământase pâinea osterelii ca şi aceia a îmbogăţirii, în aceeaşi plămădeală a lacrimei cu a nădejdei ca şi a foametei cu a belşugului, s'a înălţat îndată un foişor de flăcări, cerşind par'că pe luminile limbelor lui de foc, iertăciunea cerului pentru dihonia dintre oamenii pământului.

Dincolo, departe mult de meleagurile visătoare ale Susenilor, unde întinderile de atlas portocaliu ale rapiţei îmbracă volanele de flori ale Crevediei cu lucirea lor orbitoare, jos, în nisipurile Argeşului, pe drumul Baiului, care dă în Gratia, caporalul Busnea de la postul central al jandarmăriei rurale din Arcuda, întinde de cămaşa vlăjganului care-şi pierduse urma în porumbi îndată după asediul morii şi din sânul căruia pică în praf, la intervale apropiate, şapca, amnarul şi luleaua lui Rudolf.

www.digibuc.ro

ALDĂMAȘUL

Tanti Zanfira Coltofeanu — Coltofeanu după urma măritișului cu Guțoi Coltofeanu, agent la tutunurile statului în Ghionea — născută Păducel, este cea mai abraşă nevastă din toată Ghionea.

Ce-i drept, tanti Zanfira nu prea e rea de inimă. Gura însă o dă de gol!

N'a rămas vecin în Ghionea cu care să nu fie în proces, nu e trecător în sat care să nu fie luat ca martor pe țața Zanfira în toate *contravențiunile*, nu este gospodar în toată întinderea comunei față de care țața Zanfira să nu fie când reclamantă, când părâșe — după împrejurări — dacă nu de două ori dintr'odată, ba chiar pârâșe într'un proces în care s'a plâns de o trânteală soră cu moartea şi pe care ar fi mâncat-o pe nepusă masă şi din care în urma desbaterilor din fața judecății, a eşit ea dintâi bătăuşa!

Tanti Zanfira s'a deprins cu înfățișările la fel ca sarea în bucate.

Tanti Zanfira Coltofeanu a devenit în ochii lumii edecul judecăților şi clienta permanentă a oco-

www.digibuc.ro

lului „*Prisaca-de-Câmp*" de care ţine Ghionea.

Inimă neagră însă, tanti Zanfira Coltofeanu, nu are nici urmă.

Procesele cad sbornă pe capul ei, fie mai mult din manie, fie mai mult din gură rea, din ponos, sau din invidie!

Nu le caută, dar nici nu le evită.

Cum îi pică în răzor un boboc omenesc rătăcit după sămânţă cum îl fişcue cu băţul.

Bobocul cade lat în iarbă şi stăpânul lui scormonit de ţipetele păsării ese în poartă şi înjură în vânt!

Tanti Zanfira se simte ofensată. Injurăturile svârlite la întâmplare de păgubaş le socoteşte, ca omul cu musca pe căciulă, drept ei adresate, iar îndârjirea găinarului păgubit, o ia drept provocare.

— Săriţi martori că mă omoară tâlharu!

La o săptămână dela... omor, păgubaşul cu bobocul, se trezeşte citat la Prisaca-de-Câmp, ca pârâş pentru injurii şi ameninţări.

Dacă în timpul judecăţii, dreptatea tinde, aparent, spre defendor, omorîtoarea de boboci trimite rumânului un boboc în loc, cu un rând de temenele pentru împăcăciune, prin vecinul care cade în mijlocul bătăturilor în vrajbă.

Dacă, însă din contră, toate probabilităţile de reuşită în proces par a reveni părţii *ultragiate*, tanti Zanfira ese în linia drumului, aţâţă din nou pe stăpânul bobocului mort, doar doar să iasă în prag şi să-i strige în nas că tot ea e mai filotimă şi nu ţine

www.digibuc.ro

mai mult la un proces pe câştigate, decât la o împăcăciune cu un rumân.

Şi aşa şi aşa, tanti Zanfira Coltofeanu, când ai sta să vorbeşti, nu prea ţine mult ranchiunul în inimă.

Pe deasupra, tanti Zanfira Coltofeanu e vrednică foc şi despre asta i s'a dus vestea ca de popă tuns — vrednică şi rea.

Rea pentru că e vrednică şi vrednică pentru că e rea — zic gospodarii Ghionii.

Omul bun e puturos şi tot puturosul e om bun — filosofează la fel din nou aceiaşi gospodari ai aceleaşi Ghione.

Şi de aceia murăturile lui tanti Zanfira Coltofeanu se brodesc bune, varza spirtoasă şi cozonacii crescuţi până dincolo de mărginile copăii, pentrucă tanti Zanfira Coltofeanu e abraşă, vrednică şi iureşă.

La omul tont, murătura iese mânată, varza bosumflată şi cozonacii chisăliţă — toate după inima fiecăruia, vorba aceloraşi gospodari din Ghionea.

In afară de *talentul ăsta*, tanti Zanfira Coltofeanu e de o economie proverbială!

Din toată firimitura casei dibăcia ei alege ceva.

In bătătura lui tanti Zanfira Coltofeanu, ...*nimic nu se pierde şi totul se creiază!*

La o vizită de etichetă, cât ai clipi din ochi, tava cu plocoane s'a şi ivit, ca din pământ, pe mescioara săpată în tulpina unei plute din mijlocul bătăturii, sădită în ziua nunţii Zanfirii Păducel cu Guţoi Coltofeanu.

Dintr'o nimica toată, tanti Zanfira umple casa.

In casă, zidurile zâmbesc în smântâna curăţeniei.

www.digibuc.ro

Pridvorul e plin de hârdae cu lămâi *naturale*... din ţara lămâilor.

Ferestrele se deschid în tufe aprinse de rodioare.

Cămara e plină de gogoşi de mătase şi scrinul de mireasă geme de bobine de borangic.

Rozeta îmbată grădiniţa toată şi în fundul curţii asurzeşti de zumzetul uleiurilor ticsite de lucrătoare.

In firida de deasupra geamlâcului, fulgeră în limpezimea sticlei, chilibarele fagurilor.

In bucătăria de *vară* o melisă toacă cât e ziulică de mare, stoguri blonde de cânepă şi în cea de *iarnă*, clocesc melancolic, douăsprezece cloşti pe câte 24 de ouă de toate neamurile de lighioane cu aripi.

Putineiul stă veşnic cu făcăleţul la subsioară şi alambicul cu căciula dată pe ceafă, aşteaptă cu gura căscată şi cu mâinile în şolduri, borhotul fabricant de arome.

Găvanele cu magiun îşi rotunjesc pântecul la soare şi pe acoperişul coteţelor, tomate învolburate îşi cern sămânţa în streşini, oprind pentru tanti Zanfira Coltofeanu vâsca bulionului.

Şi toate bunătăţile astea ale pământului, trec, se prefiră şi apoi se împlinesc, fiecare la rostul lor, numai şi numai prin mâna blagoslovită a lui Tanti Zanfira Coltofeanu — o mână de femee puţină, slabă şi uscăţivă, cu buzele vinete, de o răutate aparentă, seci şi teşite pe linia fanată a cărnurilor care se subţiază pe lopeţile albe ale dinţilor lătăreţi, întorşi şi strungăreţi, frecaţi cu mămăligi pripite.

O leturghie, o ţuică rece, o măslină şi o ocară din senin cu cel mai bun dintre vecini, aduc toată

www.digibuc.ro

îndeletnicirea, preocupările şi amuzamentul cotidian al lui Tanti Zanfira Coltofeanu, bașca hangaralele de toate zilele ale curții.

Tanti Zanfira Coltofeanu a ținut în căsătorie un cârciumar din Tântava.

După ce cârciumarul din Tântava i-a făcut toată averea pe numele ei, tanti Zanfira Coltofeanu a fugit cu Costea Tejghetaru.

Tejghetaru a bătut-o, i-a mâncat paralele de furat şi a trimis-o pachet la părinți, în munții Buzăului, răzbunând astfel indirect pe patron.

Părinții au gonit-o şi ei ca şi Costea şi Zanfira s'a apucat de... *iubit*.

In iubit s'a cunoscut cu Guțoi Coltofeanu, mai întâi cantaragiu şi apoi agent la tutunuri.

Din colindele iubitului, tanti Zanfira Coltofeanu s'a ales cu nişte... *metehne*.

Guțoi a trimis-o cu banii lui, la băi de nămol, la Amara şi femeia s'a întors zdrăvenită, încuminţită şi pusă pe roboteală în casa nouă din Ghionea.

Singuri cuc şi Zanfira şi Guțoi.

Despre rubedenii, Zanfira nu-şi mai aminteşte nici una. Foarte anevoios şi din svon, ar fi auzit că nişte neamuri uitate de Dumnezeu prin apropierea Ghionii, un fel de spălăcanie de ploscă, s'ar grozăvi acolo, în alt sat, cu vrednicia ei.

Cu toate astea, tanti Zanfira Coltofeanu nici nu ține morțiş să intre în vizită, dar nici nu s'ar gândi să le întoarcă spatele dacă la un caz neamurile ar catadicsi, ele mai întâi, să le calce pragul — de, la urma urmei sângele apă nu se face.

www.digibuc.ro

Şi tocmai aşa s'a şi întâmplat.

Intr'o bună dimineaţă cineva s'a oprit cu brişca în drum şi un om a bătut ticluit, cu codiriştea în poarta cu streaşina de şipcă a lui tanti Zanfira Coltofeanu şi a lui Guţoi Coltofeanu.

Tanti Zanfira Coltofeanu a legat de parmalâcul felinarului pe Bobeş, dulăul pus pe sfâşiat şi s'a repezit să deschidă:

— „Vai mă nene Ianacke, cum te-ai schimbat! Tiii la Dumnezeu încolo, gata şi eu şi Bobeş să nu te mai cunoaştem!

In bătătura cotropită de troscot a intrat un om potolit, cu un bici potolit în mână, — nenea Ianacke.

Nenea Ianacke venea un fel de frate de lapte cu Tanti Zanfira Coltofeanu.

Nenea Ianacke şi cu tanti Zanfira Coltofeanu supseseră din acelaş sân în timp ce mama adevărată a lui Tanti Zanfira Coltofeanu murea stârpită şi cu ugerul secat în spitalul lui Zerlendi de spaima pricinuită de un foc în *Tabaci* care era să cotropească Bucureştii!

Nenea Ianacke era în servici la regie şi tanti Zanfira Coltofeanu urma la Pompilian şcoala de menaj.

Părinţii steteau cu chirie în aceiaşi curte. Nenea Ianacke a eşit la pensie şi şi-a aşezat gospodăria pe o sfoară de loc la poalele Ghionii, în Gulia — Tanti Zanfira Coltofeanu a fugit ca fata, cu un ungător de la arsenal, până s'a cununat cu domnul Năvărlie, cârciumar de frunte în Cioroşârla.

www.digibuc.ro

— „Vai de mine nene Ianacke, puteam să mor prea bine şi eu să nu te mai văz în ochi!

Dar nenea Ianacke venise pentru alte daraveri decât pentru recunoaşterile miorţăite de rubedenie ale lui Tanti Zanfira Coltofeanu.

Printre toate minunăţiile bătăturii, Tanti Zanfira Coltofeanu mai avea şi nişte berbeci de prăsilă — capsomani, lăţoşi şi încondeiaţi.

Nenea Ianacke, pe lângă pensioara de nimic a statului, mai învârtea şi mici afaceri, de la o zi la alta.

La un ţoi cu ţuică, la masă în cârciumă la Lina lui Manta, nenea Ianacke se dase în vorbă cu Guţoi despre miei — despre doi berbeci negri, pe alese, pe preţ de opt sute lei bucata, unul peste altul şi cu obligaţia restituirii blănii în caz de tăere, sau pă preţ de 1200 lei, fără nici o obligaţie. Guţoi a invitat pe nenea Ianacke acasă la el ca să stea de vorbă pe îndelete.

Acasă s'a întâmplat că agentul Guţoi să fie în revizie pe câmp, astfel că târgul s'a angajat direct între nenea Ianacke şi Tanti Zanfira Coltofeanu care era pusă în curent cu afacerea de către bărbat-so.

— Şi aşa nene Ianacke, după cum văz eu, a trebuit să fie miei la mijloc ca să te mai abaţi şi pe la noi!

Pensionarul Ianacke care trăia cu compasul şi căruia lăcomia îi repugna, s'a simţit atins. Tonul s'a cam ridicat de o parte şi Tanti Zanfira Coltofeanu care cam de multă vreme nu prea mai avusese procese, l-a cam ridicat şi ea, la rândul ei.

— Vorba este, îmi dai ori nu-mi dai mieii?

www.digibuc.ro

— Care miei?

— Mieii de care am vorbit cu bărbat-o, Guțoi.

— Păi cum așa, și pă alese și pă nimica toată să ți-i dau?

— Păi să mi-i dai pe parale cum a fost vorba, nu doar pe bogda-proste ai să mi-i dai, că nu am venit dupe pomană!

Deși Tanti Zanfira Coltofeanu cunoștea *convenția*, să străduia totuși să-și șicaneze clientul și fratele de lapte, doar vor ajunge la vre-o judecată, fără de care parcă nu-și simțea toți boii acasă.

— Bine, dar de unde am să știu eu că ai să-mi aduci blănile, dacă la un caz ne învoim pă prețul de 800 lei și pă d'asupra, dacă blănile sunt cele adevărate sau sânt falșe?! Taie mai bine mieii aci în bătătura mea, pune banii jos, lasă lâna la fața locului și pleacă cu Dumnezeu de vinde carnea!

— Nu știu dacă i-oi tăia, nu știu dacă i-oi vinde, dar știu că banii am să ți-i număr într'o para, iar blănile am să ți le aduc eu cu mâna mea, întocmai, neschimbate!

— Dar dă unde să le cunosc eu că nu sunt schimbate?

— Le însemnăm cu păcură.

Tanti Zanfira Coltofeanu încolțită de buna credință a cumpărătorului, propuse în cele din urmă ca târgul să se facă d'arândul, adică mieii să nu fie pe alese, ci otava, iar prețul să fie, una peste alta, 1200 lei bucata, cu blană cu tot!

— Fie și așa, cum zici dumneata, conveni nenea Ianacke ticnit, — numai să fie!

www.digibuc.ro

Tanti Zanfira Coltofeanu pentru a doua oară încolțită, strică și târgul al doilea:

— Știi ce? dau mieiii pe kilogram și pă d'arândul și la mijloc nici o obligație — tăiați, netăiați, blană, neblană, 60 dă lei pă kilogram ca și la oraș — și basta!

Fratele de lapte al lui Tanti Zanfira Coltofeanu se burzului, prinse codiriștea în subsuoară, scuipă a ciudă, în iarbă și se îndreptă, abătut de atâta ocară nemaipomenită, spre poartă.

— Și așa ai? te bosumflași frate Ianacke! Mira-m'aș să-mi fi călcat dumneata pragul numai dă dragoste, în loc dă interes!

— Nu tocmai vine că mă bosumflai, dar nici așa mult nu mai am!

— Păi judecă și dumneata mă nene Ianacke, cam cât să fie la București kilu? Nu e trei poli kilu dă miel?

— !!!

O ocară scăpă din buzele înpungite de mânie ale pensionarului Ianacke și poarta de șipcă se încuie la loc, domoală, așa cum se descuiase la venire.

— Și zi tot așa ai? îți abătu părțagu!

— !!!

— Păi dacă e așa, la urma urmei, tu ai dat pe Dănăilă după nebuna de Lina din Onești, d'a prins-o la trei zile după nuntă cu frati-so, în clăi!

— !!!

Brisca afundă pe nenea Ianacke într'un părete de praf și ușa geamlâcului din fața caselor lui Tanti Zanfira Coltofeanu se cutremură din țâțâni în urma

www.digibuc.ro

precupeţului de berbeci, trântită din toţi rărunchii vânzătoarei de miei, turbată de mânie că ocările nu stropiseră în deajuns pe fratele de lapte care fugea de rupea pământul, de groaza berbecilor, cu şi fără blană, ai lui Tanti Zanfira Coltofeanu.

***

— Ce făcuşi cu nebuna, cu miei?

— S'a stricat târgu!

— Păi dacă este vorba de miei, miei îţi dau eu câţi pofteşti şi fără tevatură! se oferi un drumeţ adăstat la o drojdie sub şopronul Linei lui Manta unde pensionarul regiei, Nenea Ianacke, urmărea indicatorul duţumalului şi pe duşumeaua căruia se înălţau, într'o amestecătură de copite frânte şi de capete date pe spate, trupurile fierbinţi ale dobitoacelor în agonie, măcelărite pă ascuns.

— Dar cu acsizu ce faci?

— Acsizu îl băgăm aci în *aldămaş*, cu toţii!

La o săptămână după întâmplarea cu mieii, domnul Panaite Ciupleagă, notarul Ghionii, lua în bătătura pensionarului Ianacke din Gulia, adeverinţă de primirea unei citaţii prin care Tanti Zanfira Coltofeanu, sora de lapte a celui dintâi, în chema în achetă, la secţia mare de jandari din Găiseni, pentru negoţ fără autorizare în regulă, cu carne de vită tăiată prin contrabandă!

Zaiafetul aldămaşului de la cârciuma Linei lui Manta, venise până în urechile lui Tanti Zanfira Coltofeanu!

www.digibuc.ro

VERSUL DE ADIO

Zaharia Budu e *cel dintâi* şi cel mai mare manufacturist din Răcari.

Pentru călătorii mai cunoscuţi are vârâtă într'o scălămbăiare a bătăturii, şi o fărâmă de birt cu mâncare caldă şi băutură răcoritoare.

Drept vorbind, de un birt în regulă nu poate fi pomeneală.

Maşina de gătit însă tot fabrică bucatele gospodăriei iar străchini se mai găsesc în cui, de pripas, aşa că, de o mâncare d'anpicioarele servită rapid *„à la botul calului"* în uşa magazinului de manufactură, Zaharia Budu poate face rost pe un preţ de nimic, unui drumeţ cu care se întâmplă să aibe legături comerciale.

Osebit de asta, Zaharia Budu mai tae din când în când şi câte o vită pentru o carne proaspătă, *amploiaţilor* mai cu vază din Răcari, mai umple pivniţa cu fructe şi bostani pentru amatorii de aşa ceva, — mai o pastramă de briceag înfiptă în pironul din tocul uşilor dela intrarea principală a magazinului, mai un mezel, mai o gustare, mai o prăştină răcită

www.digibuc.ro

în puț, — toate chivernisite de Zaharia Budu pentru ca vaza lui de „*băiat levent*" și cu cap în toți Răcarii, să nu se știrbească cât negru sub unghie, iar temelia casei să fie asigurată; — toate acestea, nu tocmai atât pentru sufletul lui Zaharia Budu, cât mai mult pentru cei patru moștenitori ai săi cari își așteaptă întinși merazurile din palma lui Zaharia Budu.

Și ăsta este și focul lui Zaharia Budu — vrea să plece pe lumea cealaltă împăcat și liniștit, fără pic de remușcare!

Cheagul e ca și încheiat, Birtul îi trece lui Bercuș, feciorul ăl mare, liberat din armată, în varbă cu Zinca lui Patrutescu pentru însurătoare, iar magazinul cu toată marfa, edecurile și toate articolele de galanterie, de mărunțișuri și de manufactură îl trece lui Mirică, toptângiu tot în Răcari, priceput în branșă, în foaia de zestre a Mândichii, fata gata de măritat. Restul, calabalâc, provizii, mobilier de modat și toate tracalele casei, cari pe cari pe apucate, după bună înțelegere între cumnați și cumnate.

Acesta este visul negustorului Zaharia Budu, din Răcari și ține morțiș să nu-i iasă sufletul până nu i s'o împlini întocmai, ca să poată închide astfel ochii mulțumit de frumusețea lui.

Parale la o parte în vre-o teșcherea, nu se prea strivește!

Intr'o vreme a avut și așa ceva, dar de când cu operația grea, la ficat, punga i s'a cam golit și acuma, cu drojdia ei, abea dacă se acopere cine știe ce nevoe venită pe neașteptate ca și boala de

www.digibuc.ro

ficat care tot nu vrea să-l slăbească de tot, ciocănindu-l din când în când pe sub coaste.

Intâmplarea cu operaţia a fost cam boclucaşe — gata gata să se verse fierea în sânge!

Doctorul i-a strecurat scăparea ca prin urechile acului. Pentru minunea asta Zaharia Budu i-a trimis cu poştalionu, acasă, un purcel de rasă cu coada ca tirbuşonu, o pereche de bibilici moţate şi un buhet de micşunele în luna... Februerie, dela geamlâc, într'o vreme când nici pomeneală de aşa ceva nu este pe lume.

Faţă însă cu seriozitatea cazului, doctorul i-a prescris manufacturistului speriat, un regim de închisoare: untdelemn, zarzavaturi cu unt şi poame fierte.

Dar fără *fleiculiţe-curea,* sfârcuri de uger de viţea şi rotogoale de berbec la grătar, Zaharia Budu e mort! Totuşi, printre rigorile vieţei, le mai gustă, aşa din când în când, la un pahar, cu câte un client căruia era să i se verse şi lui fierea în sânge şi care tot nu i s'a vărsat deşi el şi-a pus de mult regimul la ciochină.

Şi astfel Zaharia Budu ciocneşte încurajat înaintea unui taler de mărunţae luate *direct* de pe grătarul din faţa prăvăliei, vorbind de rău cu clientul cu regimul la fel, pe nemiloşii doctori care nu vor să aibă în vedere când îşii schinguesc bolnavii cu zeamă goală şi pâine prăjită, că viaţa este atât de scurtă!

— „La mine s'a găsit domle pietriş în ficat, domle, şi tot beau şi mănânc bine ha!

www.digibuc.ro

— Şi la mine domle, ce-ţi închipueşti că s'a găsit? nisip!

— „Cu atât mai mult cuvânt nene Zahario să dăm dracului bolbotinele şi să'ntingem colea în miera asta, întăreşte călătorul cu pietriş la ficat, apăsând cu şomoioage de pâine în fripturile ardeiate de pe taler.

— „Păi zău aşa! La urma urmei nu tot am să mor? se consolează negustorul Zaharia Budu, împingând şi el alţi dumicaţi de pâine în rumeneala fleicilor.

Şi fota negustorului Zaharia Budu se'nalţă în dreptul buzelor mulţumite şi pline de mustul fripturilor, trece prin mustăţile tocate în linia nărilor şi se rostogoleşte apoi, pe cealaltă parte, acoperind la loc pântecul mulţumit al omului cu nisip în ficat.

Două furculiţe de cositor îşi înfig miezul îmbucăturilor de pâine din vârfuri, în mustul cărnurilor hlăpăite şi două sprituri reci de-ţi tae gura, ocolesc pe la spatele mâncăcioşilor aduse tocmai la pont pe tavă de Petrică tejghetarul. Inghiţiturile împing fripturile pe gât, pietrişul şi nisipul oamenilor se lasă la fundul ficaţilor, Petrică uitucu aleargă spre tejgheaua descuiată şi regimul trece la dosar — bârfesc hazos cei doi mâncăcioşi bolnavi de ficat!

Atât numai că banchetul ăsta este în aşa fel dichisit de Zaharia Budu, ca să se întâmple numai la praznice, — încolo regimul şi apa de Căciulata pe care *pacientul* Zaharia Budu o bea dintr'un ulcior

www.digibuc.ro

pentru ca să fie mereu proaspătă şi rece, îşi reiau grabnic locul fleicilor cu must!

***

De la o vreme Zaharia Budu se plănueşte amar pentru o combinaţie cu moştenitorii, cu privire la înădirea magazinului şi a dependinţelor lui, pentru ca merazul rămas să fie mai cu spor, iar moartea să-l găsească şi mai mulţumit.

La rândul lor moştenitorii hrăpăreţi, *nu s'ar fi opus* la aceasta dacă Frusiina femeea cu care Zaharia Budu a închegat casa dela început şi cu care vrea să închidă ochii de mână, nu i-ar fi adus aminte că şi pe lumea cealaltă ca şi pe pământ, le trebueşte la fel o casă, aşa cum are Demostene Sfetculescu şi Agripina Sfetculescu săpată în curtea bisericei, zidită, tencuită şi deschisă, gata să-i adăpostească de îndată ce ar muri: într'o parte, cu slove de aur pe marmură neagră: *„Aci se odihneşte Demostene Sfetculescu împreună alături de soţia lui nedespărţită Agripina Sfetculescu care nu l'a părăsit o clipă în viaţă şi l'a iubit până în ceasul morţii. Născut la 1848, răposat la.....* şi într'alta: *„Aci se odihneşte Agripina Sfetculescu împreună alături cu soţul ei nedespărţit Demostene Sfetculescu negustor cu vază în Răcari care nu a părăsit-o o clipă în viaţă şi l'a iubit până la ceasul morţii. Născută la 1864 şi răposată la....*"

Obiecţiunea justă a feiei schimbă îndată planul de îmbogăţire al negustorului şi Zaharia Budu re-

www.digibuc.ro

flectă serios la un *cavou*, chibzuind în consecinţă cu Frusina, în şoapte, ca să nu se întristeze copiii. Zaharia Budu şi cu Frusina Budu căzură în cel din urmă de acord, cu mici excepţiuni de ornamentaţii, ca de pildă, marmoră albă în loc de neagră, litere negre în loc de galbene şi cu adăugirea chiar a anului morţii, aşa pe brodite, ca să nu rămâe piatra în alb şi cu vorbirea la fel ca a Sfetculeştilor, în plus... *o poezie de adio*, la fel pentru amândouă pietrele şi comandată la d. Jenică Panaitopol, învăţător în Răcari, scriitor şi corespondent în acelaş timp la ziarul „*Dacia*".

***

In sfârşit, să fie aşa cam ca două odăi, dedesubt, alăturate, într'una eu şi într'alta Frusinica, explică Zaharia Budu d-lui Sarcoli Santilluna, antreprenorul de pompe funebre şi de monumente funerare, adus *înadins* dela oraş.

Şi maestrul Sarcolli Santilluna, măsurând, săpând şi plănuind, răspundea în italieneşte clientului Zaharia Budu, desfăcând pe genunchi, în mijlocul cimitirului, un plan albastru de hârtie, iar Zaharia Budu arătând în zare, spre mormântul Sfetculeştilor, la care meşterul Sarcoli Santilluna, dând din cap, băgă hârtiile în buzunar, ridicând apoi mai târziu o clădire aidoma cu a Sfetculeştilor şi conform placului clientului... îngropat de viu, împreună cu familia.

Opera fiind complet înfăptuită, familia Budu fu în-

www.digibuc.ro

vitată de meşterul Sarcoli Santilluna în curtea bisericei locaşului de veci, să o recepţioneze.

Zaharia Budu coborî solemn scara, pierzându-se în fundul cavoului, — Frusina Budu rămase afară, în bălării, cu meşterul italian, care întindea palma prin nasul consoartei răposatului din fundul groapei, când spre crucile Sfetculeştilor, când spre cele ale soţilor Budu, confirmând executarea lucrărei *întocmai* după dorinţa negustorului care întârzia în groapă.

— „Păi ce fel de casă este asta domle cu odăile oarbe, lipite alături, fără un pic de fereastră între ele, la mijloc, prin care să bolborosesc şi eu pe lumea cealaltă, din când în când, cu baba mea?! se răsti manufacturistul Zaharia Budu, ivit la intrarea cavoului, cu părul vulvoi şi cu privirea injectată de mânie. Pune fereastră şi atunci plătesc! Până atunci nici o lăscae!

Şi meşterul Sarcolli Santilluna a trebuit să scobească o fereastră între cele două odăi de piatră.

Iar manufacturistul Zaharia Budu şi femeea lui, Frusina Budu, îşi aşteaptă resemnaţi ceasul morţii şi *„versul de adio"* al învăţătorului dela şcoala din Răari, d. Jenică Panaitopol, ziaristul şi poetul!

www.digibuc.ro

CALU-DRACULUI

Tache Opincaru e om cu vază în Palanga — cârciumar de frunte. Nu-i vorbă, are şi vad rumânu; prăvălia îi cade drept în răspântie — în prispa ei se încrucişează toate drumurile. Marfa ca marfa — câţiva snopi de cosoare, nutreţ, frânghii, amnare şi cofeturi pentru colivă, — dar grosu este băutura. Cărăuşii, găinarii şi toţi trăpăduşii comunelor, aci în bătătura lui Tache Opincaru îşi proptesc vita. Iau câte o cincizacă, o dau pe gât dintr'odată, plătesc, vorbesc cu caii şi se suie apoi în căruţă, cu inima ceva mai prinsă — dogoarea băuturii taman ţine bine locul mâncării până la oraş. La axis mai trag o druşcă şi d'aci tocmai în Militari vine rândul şi dumicaţilor. Dar negustorul nu-şi pune nădejdea numai în ciocanele de rachiu. Omul mai are uleiuri cu albine, mai bostană cu pepeni, mai negoţ cu lână de oaie, — fete multe în bătătură şi de! tineretul cere zestre. Cârciumarul ţine morţiş să-şi mărite prăsilele cu zaiafet, să le meargă numele mireselor şi să se ducă pomina de numţile lui Tache Opincaru din Palanga! Dar grosu' în-

www.digibuc.ro

vârtelilor este în hora de Duminică — ea aduce banii ăi mulți. Jucăreții iscodesc fetele și fetele cea consumație. Hora face deveru' și tot hora aduce lăutarii. In zilele de lucru afacerile lui Tache sunt ceva mai slabe. Câțiva înfometați cari bat în după miezul nopții în oblonul lui Tache Opincaru, pentru niscaiva mâncare gătită și vreo doi trei bețivi nepristani ai localului cari mai târnosesc mangalul, așa pentru picuș, nas în nas cu basamacul înainte și atâta tot. Tache Opincaru nu pregetă. Trage un chibrit pe perete și iese în prag, somnoros, în cămașe țărănească, proptește gazornița în parmalâcul umbrarului și trage o masă mai la iveală. Scoală în trecere, din lada cu ovăz pe Țăndărică, băiat de prăvălie tocmit cu anul pă mâncare și pă îmbrăcăminte, fără simbrie, căzut mort de oboseală în grămada de semințe și după trei țoiuri de mastică servită călătorilor de Tache Opincaru, desmeticit cu un ibric cu apă de puț scos din curătoare, mangalul adormit în purcoiul cenușei, stropește întunericul cu stele albe de foc. Drumeții forfotesc pe tăcute carnea călită în pripeala jarului.

Zăbalele zornăe printre măselele adormite ale cailor, ospătații se apropie de chervane, schimbă câteva vorbe cu vitele și oblonul pârâie la loc. Țăndărică se sgribulește în toropeală aromitoare a ovăzului, Tache Opincaru își potrivește căpătăiul sub icoana *Sfântului Gheorghe*, zestrea fetelor crește în fundul lăzilor pline de borangic și departe, în răscrucile somnoroase ale drumeagurilor care hotărnicesc holdele adormite de volanele împurpurate ale

www.digibuc.ro

ale revărsatului, călătorii cari au plătit îndoit „*supărarea*" de după miezul nopții a negustorului, dac la oraș mulțumirea și invidia pentru cel mai cu vază comersant din vatra satului Palanga.

***

Nedumerire mare în prispa lui Tache Opincaru din Palanga!

Nu-i vorbă, parcă și dimineața anunțase și ea cu ursuzlucul câtorva picături de ploaie cu soare, presimțirea răului. Mana care căzuse din senin otrăvind bostanele și pipernicind porumburile nu a fost decât o piază rea pentru Duminica tineretului. Lumea îndoită nu prea și-a văzut de găteli. Fetele și-au frezat numai părul, dar au rămas tot în fustele dela seceriș până s'o hotărî cerul. De s'o limpezi vremea, baloanele jupoanelor stau agățate în grinzi gata de prins în șale. Așa că speranțele tânjeau. Flăcăii se sbeguiau în bătătura lui Tache Opincaru, tachinându-l de ghinion, jucau rișca, ori bârfeau amantele rivalilor! Negustorul sta și el în cumpănă, plănuindu-se cu lăutarii. O vreme treburile se scurseră într'o nehotărîre apăsătoare. Miresele prinse de talie, se legănau într'un lanț fosforescent de culori care șerpuia dealungul șanțului iar ginerii de dincoace de șanț, tolăniți pe lăvițele cârciumii, le trimiteau înamorarea în cântece din frunză. Țăndărică croia pe lipitura proaspătă a tindei, șerpi răcoroși de apă din scurgerea domoală a pâlniei, scărpinându-se în țuțuiul roșcat al părului și prin slina

www.digibuc.ro

căruia niciodată nu străbătuse linia regulată a pieptenului. Tache Opincaru ieşi cu mâinile în şolduri drept în inima drumului scrutând cu privirea lui de gazdă de hoţi, adâncul încă nelămurit al cerului. Undeva, departe, mai scânteiau câţiva stropi de ploaie cu soare, împroşcând moţul porumbului cu lumini diamantale. Paraschiv ţambalagiul lovi a neîncredere, cu viocanele vătuite, coardele lucioase care ţipară în tăcerea molcomă a prânzului ca nişte fiinţe atinse la răni. Cobza lui Duluş bubui şi ea a pagubă sub subţuoara ţiganului dezamăgit. După ea urmă îndată plânsoarea arţăgoasă a vioarei şi din coardela căreia Gligoraş Spahiu, primul chitarist din Palanga, ciupea cu îndârjire. Tase dubagiul împlini cortegiul de funestă prevestire, clămpănind noroiul drumului sub greutatea cosciugului melodios din spinare scărpinându-se cu sete sub chipiul lui de locotenent de infanterie.

Şi Tache Opincaru se înăbuşea de nedumerire în molozul drumului ocărând cerul hotărît să nu-şi mai reverse limpezimea deasupra jucătorilor. Incurcătura era mare: să fi oprit lăutarii în drum, la o vreme de ploaie hora potolită se spărgea pe dată şi plata „artiştilor" era plată; să-i fi înmânat spre alte petreceri, la un caz de răsgândire a vremii care ar fi semănat urgia norilor în pustetăţile mărilor, dănţuitorii vestiţi de înfrumuseţarea neaşteptată a timpului ar fi umplut ca din pământ bătătura şi atunci de unde lăutari? Paguba asta făcea spărtură mare în deverul lui Tache Opincaru. Dar într'un târziu cobia tot şi-a făcut pe plac. Cerul s'a albăstrit

www.digibuc.ro

ca prin vrajă, şi adâncurile lui limpezite cerneau pe pământ boabe orbitoare de lumină. Ţăndărică şi-a arborat îndată fota verde de ucenic şi Tache Opincaru şi-a împrejmuit zăcătoarea pântecului cu chimirul lui vestit, bătut în mahmudele. Mesele şi-au întins dealungul şopronului scândurile frecate cu moloz şi rahagii cătunelor şi-au orânduit găleţile cu otrăvuri pe sprânceana şanţului; dar, dănţuitorii să se ivească nici gând, nici măcar de leac.

Pieptul cârciumarului se înalţă îndurerat în găitanele de ibrişin al cămăşei, desumflându-se îndată dată în oftări căsnite. *„Artiştii"* intraseră în pământ; câteva demoazele îşi ciripeau desamăgirea undeva, prin bogeaguri, la vale, pe ogoare în spatele zidurilor ulmi. Câţiva dintre urâţii satului le ofereau voioşi, în schimbul curtezanilor oficiali, amorul lor înfrânt, plesnind în palme frunze late de lipan. De hora nici pomeneală. Totuşi Ţăndărică stropea de zor. Tache Opincaru plimba aprig pe zăbrelele grătarului cleştele lui gălăgios, înăclăind văzduhul cu scântei şi mirodenii.

***

Intr'un târziu, prin ce minune nu se ştie, într'un loc, departe, nedibuit de nimeni, Grigoraş Spahiu a dat cadrilul. Cleştele a încremenit în mâna cârciumarului uluit şi fumăraia cărnurilor arse, orbi pe Ţăndărică. Un chiot urmă cântării neaşteptate. Un pistol trosni în ierburi, trimiţându-şi descărcătura în bolţile ulmilor.

www.digibuc.ro

O babă se apropie de coşarcă:

— Cobia, jupân Tache!

— Oiştea lui Eremia sau nuca în perete, cum vrei să o iei mătuşă, aşa e şi cobia D-tale!

— Ba nici de cum!

— Ce vrei să zici, creştino?

— Ce să zic? Nu l'ai văzut cum s'a lăsat, înrevărsat, pe prăvălia D-tale? — *salu-dracului!*

— Ei şi?

— Păi când se lasă *calu-dracului* pe pământ — gata şi primejdia!

— Care primejdie?

— Paguba de!

— Care pagubă, femeie?

— Păi, uite-te şi D-ta jupâne! horă nu, lăutari nu la D-ta în prispă!

— Păi dacă ploaia a stricat totul!

— Aşi da' de unde ploaia? Calu-dracului, afurisitul! Şi hora şi lăutarii glugă-toţi la Chiţoran în bătătură! Calu-dracului a înmânat toată cumetria într'acolo, cu duiumul!

— De unde până unde şi nagoda asta?

— Păi a împlinit fii-su trei ani, astăzi?

— Ei şi?

— Păi n'ai auzit?

— Ce să auz?

— Iaca zaiafet, îi taie pramatiei... *moţu'!*

www.digibuc.ro

FILOTIMIA MORTULUI

La cârciuma lui Manea Cioncioi din Bereasca, pe lângă grătar special, delicatese şi băuturi streine şi indigene, este şi un fel de „*club*", în fund, după odaia de rigoare a oricărei prăvălii — o cameră intenţionat dosită, pentru secretele politice, sociale şi intime ale notabilităţilor târgului, — o încăpere egală, albă şi sveltă, cu portretele Suveranilor şi acela al şefului cabinetului arborat, şi apoi înlocuit potrivit împrejurării schimbului dela putere, dela guvern la guvern şi pe care'l reprezintă; un calendar imens, de perete, cu emblema înfiinţării Romei anturând într'o plasă orbitoare de raze capul invulnerabil al misticului Traian, — calendar care rămâne acelaş, mereu la locul lui, prins în pioneze, deşi anii, zilele şi sărbătorile se comută cu vremea, urmând ca cercetătorii lui să comute ei din memorie datele care îi interesează, după datele trecute; un mers al trenurilor care nu se schimbă nici odată, cu toată variabilitatea maladivă a itinerariului căilor noastre ferate, potrivit capriciului fanteziei noului venit în capul direcţiunei trenurilor; un ta-

www.digibuc.ro

blou cu celebra scenă a evantaiului din „*Hamlet*" în care visătorul prinț al Danemarcei este zugrăvit prea bătrân pentru lasciva lui ardoare amoroasă și Ofelia prea mult crudă pentru a putea înțelege filosofia nimicniciei vieței, — cu un Claudiu anchilozat într'un tron a cărui prăbușire apropiată îi aduce în figură mai mult o ironică inpasibilitate decât îngrijorarea semeției năruită și cu o Gertrudă fălcoasă dreapta și inflexibilă abia încăpându-i chivăra în rama tabloului, revărsând peste întreaga compoziție de patimi ambițiuni și chimere un zâmbet de agresivă necuviință; în mijloc o masă grea, dreptunghiulară, cu însemnări și incrustațiuni incerte, desemnuri neisprăvite, date înjumătățite, cugetări, adnotații și ironii fără sens, fără legătură, fără miez, tânjind în oglinda scândurii într'o nesăbuită antologie de circumstanță, ștearsă, vulgară și inertă; o parigină obosită cu pântecul atrofiat care doarme înbrobodită, la părete, într'un colț, somnul iernelor în care toată gloria ei calorică a excelat în interminabilele ibrice cu țuică fiartă a cărei plămădeală de enupere, cimbru și cuișoare, înalță în încăperea clubului, aroma tavernelor scunde, pline de întâmplări, de cancanuri și de îndeletniciri suspecte; pe jos un permanent și disgrațios strat unsuros de bradolină pentru *higiena* localului și o enormă *Yală* deasupra încuietoarei de pușcărie a odăii care închide *ermetic* clubul cârciumarului Manea Cioncioi din Bereasca, înbâcsit de mistere.

La începutul comerțului nici prin gând nu-i trecea lui Manea Cioncioi utilitatea înființării unui club!

www.digibuc.ro

Cele patru drumuri care se încrucişează drept în răspântia de dinaintea pragului cârciumei, îi aducea un dever cu vârf şi îndesat.

Toţi cărăuşii, drumeţii şi negustorii satelor din vetrele cărora pornea dâra potecilor ăstor patru drumuri, îşi aveau toţii scurgerea prin faţa lui Manea Cioncioi.

Mangalul nu se stingea nici când.

Ultimul ficat de după miezul nopţii era luat de pe tăciuni de un găinar în treacăt, plecat în înserat fără un dumicat în el.

Odihna lui Manea Cioncioi şi a tejghelei lui ţineau prea puţină vreme, aproape nici cât îi trebuia nopţii să se scurgă, pentru ca la asfinţitul luceafărului, grătarul şi ţoiurile să joace tontoroiul în bătătura de dinaintea vadului, îndopând pe înfometaţi de dinspre oraş, spre vetrele din capătul celor patru şosele şi în praful cărora se rostogolea spre chimirul lui Manea Cioncioi paralâcul alb pentru zilele lui negre.

La orice oră din zi şi din noapte, tot românul găsea în prăvălia lui Manea Cioncioi din Berească o fiertură ardeiată, un cârnat usturoiat şi o legumă cu sos pe un preţ de nimica toată, pentru mulţumirea tuturor. Osebit de asta, toate *adălmaşurile* tot la Manea Cioncioi se prăznuiau şi toate târgurile, tocmelile şi afacerile de negoţ, tot la Manea Cioncioi din Berească se urzeau, aşa încât comerţul săltând, negustorul era departe de a se gândi la vreo estindere a lui.

www.digibuc.ro

Casele le ridicase din fripturile şi din ţuica de Văleni.

Foaia de zestre a Anişoarei, fata a mare de măritat, dată după Domnu Stoican învăţător în Poenari, tot din dumicaţii de dinaintea grătarului era întocmită, iar Lixăndruş elev la Politechnică la Bucureşti, tot din banii aperitivelor ticluite de Manea avea să ridice mai târziu neamul Cioncioilor cu ingineria lui vestită.

Deci nici pomeneală la negustorul Manea Cioncioi să-i treacă prin minte ca într'o bună zi să se întindă mai mult decât plapoma sub al cărui acoperiş prudentul fabricant de condimente se simţea destul de bine!

S'a întâmplat însă pentru desorientarea paşnicului comerciant de excitante gastrice, ca într'o vreme, socotelile să iasă într'altfel, evoluţia timpului să-şi schimbe aspectul calm al îndeletnicirilor cârciumarului şi împrejurările... *sociale* să prefacă radicalmente vederile negustoreşti ale lui Manea Cioncioi.

Bereasca a suferit modificări în sensul unei amplificări subite a liniştitei lui atmosfere de toate zilele, populaţia să se îndesească, judeţul să paveze comuna, comuna să aducă apă şi statul să înfiinţeze judecătorie de pace.

In cârciumă la Manea Cioncioi, ca fruntaş, între fruntaşi trebuia dar înfiinţată o încăpere *aparte* pentru elita târgului care urma să iasă din mediocritatea viciată a redusei societăţi de până eri a orăşelului şi să intre ţanţoşe în văzu tuturor, în *clubul* cârciumei lui Manea Cioncioi.

www.digibuc.ro

Şi Manea Cioncioi nu a avut încotro.

Manea Cioncioi a fost nevoit să astâmpere arţagul *elitei!*

A scos omul autorizaţiune în regulă, a comandat mobilier la tâmplar, *la oraş* a cerut la centru extinderea brevetului.

Osebit de promptitudinea executării ăstor preparative inerente, fruntea târguşorului, încântată de noul aşezământ care avea să adăpostească cancanurile, invidiile, slăbiciunile şi cronicele de toate zilele ale târgului, dete cârciumarului Manea Cioncioi toate asigurările dispensei de orice eventuale neplăceri ce ar fi decurs din înfiinţarea clubului.

Clubul nu era subordonat nici unei *nuanţe* politice.

Clubul era botezat pur şi simplu „*Clubul Intim*" — atât şi nimic mai mult.

Orice preocupări în afară de... *intimitatea* clubului, nu-şi putea, sub nici un motiv găsi refugiul în cârciuma lui Manea Cioncioi din Bereasca.

O baterie fraapată, un mezelic fin şi o discuţie *aleasă*, motivau rostul adunărei cercului elitei la „*Clubul Intim*".

Restul intra în domeniul daraverilor de ordin privat, social, sau administrativ, în care proprietarul Clubului Intim şi intimii lui, nu aveau nici un sens.

De altfel, această directivă a şi fost semnificativ subliniată în discursul rostit de către cel mai intelectual dintre *intimi*, cu ocaziunea înaugurării clubului, în faţa căruia, cei mai mulţi dintre convivi s'au trezit profund dezorientaţi, fiecare rămânând extaziat spre vorbitor, cu cârnatul în furculiţă, ne-

www.digibuc.ro

dumerindu-se cum s'ar putea armoniza entuziasmul festiv, cu CHEMAREA unei odăi de cârciumă!

Aniversarea totuşi a decurs în ordine, cu excepţia unei palide îngrijorări din partea patronului clubului la adresa căruia discursul făcuse oarecari aluziuni politice.

Totuşi, întâmplă-se orice s'ar fi întâmplat, Manea Cioncioi rămânea mai departe la intransigenţa rezervei lui negustoreşti, oricare ar fi fost el MOBILUL discursului de deschidere şi din care cârciumarul, cu toate eforturile, nu a putut reţine nici o iotă.

In orice caz, Manea Cioncioi nu putea fi făcut responsabil decât de acele anumite întâmplări pertractate în club cari eventual ar fi eşit din sfera ordinei, moralei şi a bunei cuviinţe publice.

In extrem, clubul s'ar face pasibil de cel mult o desfiinţare a lui motivată şi grătarul ar fi fost pus din nou în valoare.

O bătaie vulgară s'a întâmplat în Găiseni şi epilogul a fost încetarea din viaţă a victimei.

Bătăuşul a fost chemat în judecată înaintea Ocolului în circumscripţia căreia cădea... *Clubul*, unde s'a angajat procesul.

Procesul a fost introdus direct de victimă, îndată după bătaie.

Intre timp, intervenind decesul reclamantului, procesul a fost continuat de moştenitorii de sânge ai mortului.

Advocat şi de o parte şi de alta.

Advocatul bătăuşului, întim cu advocatul mortului, susţinea că, nu bătaîa a fost pricina morţei vic-

www.digibuc.ro

timei ci cu totul o altă împrejurare în afară de loviturile primite, ca de pildă vârsta înaintată a reclamantului, eventualitatea, fatalitatea ş. a. m. d.

Advocatul mortului, intim şi el cu advocatul bătăuşului, susţinea din contră că tocmai bătaia a fost cauza decesului clientului său, întărind această prezumţie pe împrejurarea că, defunctul dintr'un presenitment de moarte apropiată i-a dat între timp o procură pentru a-i conduce mai departe procesul.

Desbateri preliminare încordate, în incinta... *„Clubului Intim"* din odaia cârciumei lui Manea Cioncioi din Berească.

Domnul Pomponiu Velican, advocatul bătăuşului, rămâne la punctul său de vedere cu privire la cauza decesului victimei care este cu totul alta decât bătaia — dovadă că victima s'a bucurat de tot discernământul pentru a putea emite o procură.

Domnul Vespasian Miţopol, advocatul mortului, persistă din contră, în a susţine, tocmai faptul în sine al prevederii din partea clientului său, a morţii care nu întârzia, adevereşte împrejurarea că, numai bătaia a putut fi cauza determinantă a morţii, din moment ce victima s'a îngrijit din timp de emiterea procurei.

Dar în discuţie se amestecă şi cârciumarul Manea Cioncioi, cu plaivazul după ureche, propunând pur şi simplu o împăcăciune între părţile litigante.

Propunerea patronului nu a fost luată însă în seamă şi pricina a mers *fatal* înaintea judecătorului de ocol respectiv, *intim* şi el la rândul lui şi cu cei doi

www.digibuc.ro

advocaţi *intimi* şi tus trei, membri ai *Clubului Intim* din cârciuma lui Manea Cioncioi din Bereasca.

Aci desbaterile nu au fost mai puţin înverşunate ca cele din şedinţa Clubului Intim.

Judecata, făcând aplicaţiunea art. 239 din condica penală, atenuat însă cu simţitoare circumstanţe uşurătoare, a trimis pe bătăuş la închisoare pe timp de una lună de zile, dela data rămânerei definitivă a cărţei de judecată condamnatoare, stabilind, după actele dresate, că, nu bătaia a provocat moartea victimei — loviturile primite, cel mult să-i fi căşunat o incapacitate de lucru pe un interval de timp de scurtă durată!

După pronunţarea hotărârei, desbaterile au continuat apoi la... *Clubul Intim.*

De data asta, cârciumarul Manea Cioncioi, care în timpul pertractărei procesului în faţa judecătoriei de ocol, se bătea cu pumnii în piept că *ştie tot*, propuse ritos împăcarea:

— „Nu este adevărat că mortul a semnat procura! Mortul n'a semnat nici o procură pentrucă era mort! De ce nu vă împăcaţi, la urma urmelor, ca să se isprăvească odată cu gâlceavă?! Cum putea iscăli un mort o hârtie dacă la urma urmelor era mort? sfârşi congestionat cârciumarul Manea Cioncioi, trecând plaivasul în cealaltă ureche.

Atunci cine a semnat pă mort în procură? se răsti nedumerit *părţile în proces*, către cârciumarul pacifist.

— „Iată cine a semnat, a semnat! A semnat că a semnat! A semnat iaca... domnul advocat Ves-

www.digibuc.ro

pasian Mițopol, care văd că susține că mortul... a murit din bătaie! Cine era să-l semneze dacă nu cel care avea interes să o facă, sfârși mânios, eșind din club, cârciumarul Manea Cioncioi, și trecând plaivasul în prima ureche.

Domnul avocat Pompiliu Velican, pentru *prestigiul* clubului, a adoptat într'o măsură vederile patronului, oferind colegului Vespasian Mițopol împăcarea... în apel, la Tribunal, în care timp, moștenitorii mortului să ratifice semnătura depe procură, însușindu-și-o.

— „Dar la o adicătelea, stai să vedem cu cine s'ar face împăcăciunea dacă ăl bătut a murit? reintră subit în *club*, cârciumarul Manea Cioncioi, trecând din nou plaivasul pe a doua ureche.

— !!!!????

Intr'adevăr, pentru *prestigiul* clubului, o împăcare interveni între părți, în apel, renunțându-se la ratificarea semnăturii mortului, ca inutilă.

Dar tot pentru *prestigiul* clubului, pretura plășii pecetlui obloanele cârciumii lui Manea Cioncioi din Berească și în ascunzișul căreia, un mort semnase o procură, doi împricinați se împăcau cu un mort și un bătăuș scapă de pedeapsă cu învoirea aceluiași filotim mort!

www.digibuc.ro

LOITRARUL

— Guță, ce mă fac? Bal la Bolintin!!!

— Ei și?

— Cum ei și? Păi eu nu merg?

— Firește că mergi, adică ca de ce nu ai merge?

— Bine, de mers merg, dar cu ce? Așa ca o papancioacă, pă jos, pân porumbi și cu pălăria în cap?

— Pune calu'!

— Care cal? Cal într'o osie! Incaltea, dacă ar fi cu ulube brișca, du-te... vino! Da' așa, un cal, bănănău singur? Și unde mai pui că nici nu trage! Își face numai spaimă și tomna în clăi m'aruncă ca pe o zdreanță!

— Cată-i tovarăș!

— Dă unde?

— Uite Ciochindel în poartă, zi-ii!

Pe podeața care retează șanțul porții, unind drumul cu bătătura, Ciochindel, agent la tutunuri, vărît până în glezne în carâmbii cizmelor de iuft, stoarce căciula în pumni, a nehotărîre:

— Sfoară pentru răsaduri, Dom'le șef!

www.digibuc.ro

— Treci în tindă, Ciochindel, — ia-o şi tu din poliţă; da binişor, c'am o gâscă pe ouă şi mi le răceşti, — rămâi fără boboci, dă sân-Pietru! Şi trage uşa domol, că-mi spulberi gogoşile şi iese muierea fără borangic în Paşte!

— Prea bine Dom'le Şef!

Căciula agentului îşi întinde blana sură a mielului, peste ţuţuitul capului, acum dùmerit şi cizmele potcovite bubuie în tinda pardosită cu „cubică". După el cucoana Didina a lu' Domnu Ghiţă Pitulice, mormâind printre frunzele de dud, speriind fluturii din cristalele de aur ale gogoşilor şi gânsacul misirliu, pitit pe după albia care ascunde găoacele fierbinţi.

— Zău, mă nea Ciochindel, tot treci prin Bolintin cu ghemele, cocoaţă-mă şi pe mine în droşcă; or dă-mi calu să'l înham cu al meu, c'aşa barem aşi pune şi eu pălărie de cucoană, că de... în bal cu testimel, nu merge!

— Calu' ţi-l dau dă dat, da' face praf şi leagănu' şi osia şi calu' dumitale, — şi p'ormă am bucluc cu domnu' revizor.

— Păi atunci cum?

— Atunci, îi rămâne şi Dumneata dă bal; ori îi da o goană pe jos; tocmai aşa îndăpărtare mare, nu e. O iei pă la Băleanu, tai Joiţa şi ieşi în spatele lui Nea Bistriţă şi d'aci, uite şi Bolintinu cu balu'!

— Păi spusei eu lu' Pitulice al meu, că să sperie mârţoaga lângă cal străi; da' tir surdu, tir omu' meu! Calu' meu, nu vrea la osie; ulubă n'am!

www.digibuc.ro

— Păi aşa, coană Didină, cum spusei, ia-o apostoleşte, pă jos, — o palmă de loc.

— Păi hoţii?

— Hoţii? Li s'a spart culcuşul dă când s'a dărâmat clopotniţa; acolo să pitea ei. Şi numai ce ţâşnea ca popândăi pă găurile turlii şi gata în drumul oamenilor. Acuş s'a răsnitără, în toamnă, dincolo în văile Susenilor, — în dosul morii. Da' şi d'acolo i-a prigonitără! Aşa că'ncearcă!

— Nu'ncerc dă loc; ia-mă Dumneata cu a dumitale!

— Păi ce să-ţi spui: n'am dric la droşcă; stau pă osia mică, aşa cât să nu-mi rup gionoatele şi să ţiu mânzu' dă hăţ; încolo, căruţă pustie — neam de ea!

— Ia-mă pă loitrar!

Agentul îşi umflă pometele arse, cu aer mult. sorbit din plămânii lui de aramă, clipi pripit ca un ciocârlan încolţit, încreţi fruntea grabnic, trase ţurcana pe ochi şi îndesându-se tot, în cojocul scorojit, icni într'un haz stropit cu scuipat, umplând curtea de larmă:

— Păi cu pălărie pă loitrar? Mira-m'aşi, zău aşa, coană Didină!

— Stai, mă nene Ciochindel, nu te mai îmbulzi aşa la râs, din senin! Până la umchiu Bistriţă stau poponete pă loitrar, mai călare, mai într'o rână, dar pălăria, pălărie, — tot n'o las; o iau în jurnal! Până acolo, cu capu gel; abia mai mă sulemeneşte vântul. Ajung, descalis, scot pălăria din pachet, dau bună-ziua la lume, fac pe niznaiu şi cât colea, cât

www.digibuc.ro

colea, m'aţiu după dumneata! La urmă, eşim din sat, bag pălăria în toltoaşă, şi ţâşt, mă proţăpesc iar pă loitrar; şi balul tot nu-mi scapă el, măcar dac'aşi muri!

Hazul agentului se potoli în streaşina căciulii; omul regiei trecu uluit dosul palmelor peste sârma mustăţilor prăjite de tutun, privi într'o parte, în iarbă; apoi ridică un ochiu către femeia revizorului:

— Păi zdruncinătura?

— Ş'aşa merg! Dumneata ţii calu în voie; îmi găsesc eu loc, n'oi muri! Tai pâ'n ogoare — afănătura pământului mai îndulceşte ropotul.

— Bine, cocoană Didină, fie şi pă loitrar, numa să-ţi fac voia; da' ai s'o pomeneşti, zău aşa — hodorogeala!

— Oi pomeni-o, n'oi pomeni-o, dumneata du-mă!

Calul, care ascultase tocmeala asta, înălţă în lumina limpede a revărsatului, zgârciul de sus al bonului, desgolindu-şi lopeţile galbene ale dinţilor; apoi icni înăbuşit, în gâtlejul lui adânc, schimbând copitele şi aşteptând să vadă şi el minunea. Acizarul îşi răsuci ţurcana în cap, schimbă câteva vorbe cu calul care râdea înainte, despicându-şi buzele lipicioase în undele spirtoase ale dimineţii, care încă mai păstra boabe de rouă în îmbrăţişarea ei înlăcrămată, trase hotărît codirişca în şipca chichiţii, îşi înălţă ochii în slava cerului, mormăi ceva în pieptul cojocului; şi, proptind o cizmă în căpăţâna roţii, se cuibări în leagăn, mestecând în maxilarele lui de asasin, hazul care îl mai stăpânea încă.

www.digibuc.ro

— Atunci, aşa să fie! Vâră găteala în jurnal şi cu Dumnezeu înainte, Cucoană Didină!

***

Şi din culmea loitrarului, cucoana Didina a lui Guţă Pitulice din Suseni, înfigându-şi pantofii înmuiaţi în analină violetă, în moşoroiul de trifoi din spatele cojocului agentului Ciochindel şi sugându-şi măselele a mândrie, trase din pachet pălăria garnisită cu vişine turceşti de sticlă, însuliţând cu priviri abraşe lumea încremenită în porţi:

— Ba e vorbă; ori sunt ori nu sunt cucoană?! Dă ce nu mi-aşi pune-o în cap d'acuşi, aşa pă loitrar? Cui nu-i place să nu-mi dea bună ziua, iaca aşa!

Şi droaga pieri, înomolindu-se în micşunelele Poenarilor.

www.digibuc.ro

REVANȘA LUI GHIOCEL

Despa Grădinăreasa a iubit *mult*!

A iubit ca să se răzbune pe ingratitudinea soartei.

Fecioria și-a petrecut-o în Mânăstirea Tăntava.

Era frumoasă coz, dar săracă lipită.

Ca să-și păstreze cinstea până la moarte și cum până în anii măritișului nu se ivise încă nici un făt frumos pentru ea, Despa Grădinăreasa s'a dus la călugărie.

Acolo însă ponoasele curgeau zbornă.

Nimănuia nu i-a putut trece prin cap că așa frumusețe din povești să se întemnițeze de bună voe în fățărnicia călugăriei, dacă nu fecioria nu-i fusese pătată, sau, dacă nu îmbrățișase schimnicia tocmai pentru a-i da prilejul să și-o păteze de acum înainte, pe furiș, în ascunzătoarea prefăcută a giubelii!

In realitate, nu era nici una nici alta!

Despa intrase la călugărie ca să scape de o *ambara!*

O ceruse un bulgar bogat, grădinar în Glavacioc, de unde i-a rămas și numele de grădinăreasa — bogat, tont și urât foc!

www.digibuc.ro

Prea o ardea la ficaţi să-şi dea zestrea frumuseţii după o arătare, numai ca să-şi acopere sărăcia cu bani iunui schilod.

Dar nici pe nimica toată nu vrea să şi-o dea, numai aşa de dragul, sau de ambiţia vre-unui *fandosit* cu parale!

Aşa că Despa a preferat să renunţe la viaţă şi să-şi închee socotelile soartei în mânăstire!

Dar totuşi, lumii nu-i intra în cap ca o astfel de mândreţe să intre de bună voe în puşcărie, fără ca la mijloc să nu fie o *pricină!*

Maica Stariţa Bengliu o sfătuia însă să le întoarcă spetele, să-şi vază de strană şi să dea frâu liber clevetitorilor.

Părinţii îi pierduse de copilă.

O singură viţă de rubedenie, în sat la Potlogi — o soră măritată după un zapciu cu dare de mână — coana Marioara Găiseanu.

O sfoară de loc moştenesc, era tot *merazu* rămas, din tată în fiu, Despii şi Marioarii.

Marioara a renunţat la partea ei, cu act scris, şi a dat pământul întreg Despii, închelberindu-i, alături de frumuseţea ei vestită, o fărâmă de zestrişoară, căci şi cu jumătatea aia de locşor şi fără ea, zapciul Găiseanu a preferat pe Marioara, aşa goală puşcă, cum a luat-o, pentru că era vrednică foc şi el cu chiag.

Despa nu se mai văzuse cu Găiseanca de vreme îndelungată!

Tăntava cădea în raza Potlogilor.

Poteca era dreaptă şi apărată.

www.digibuc.ro

Șarpele ei scânteetor în lumina pietrișului, pornea cu coada din gangul mânăstirei și se termina cu capul prin boziile încondeiate, a căror dâră mergea până în bătătura zapciului. Doar câte un drumeț cu mâncare la câmp, la secerat, își rotea capul încărcat cu oale spre Despa, oprit și el de frumusețea ei, în loc. Mormăia ceva în despicătura cămășii, clătina capul cu coșul încărcat cu tot, și intra, pișcat de inimă, în mirișteа arsă.

Despa aluneca, aplecată de rușine, printre macii stacojii, ca o viperă neagră, înspăimântată de uitătura aprinsă a drumețului. Podoaba câmpului îi făcea mai înfiorătoare frumusețea.

Comănacul care îi întuneca mai profund sprâncenile de culoarea lui, îi ținea neclintită, d'asupra capului ei cuvios, aureola sacerdotală a fecioricei neatinsă, așezându-i în văpaia ochilor, scânteia îndumnezeită a curățeniei spirituale. Giubeaua deștepta din somn făptura și lăstunii se 'ntorceau de pe sârmele telegrafului, spre frumusețea care le turburau concertul. Meșii de satin călcau, precaut, într'o parte și într'alta ierburile pline de suc, ducându-i rostogolirea trupului plin, spre ograda cumnatului — zapciu.

Dar bulgarul bogat, Ivan grădinarul din Glavacioc, aflase șmecheria vizitelor Despii spre curtea Găisenilor. Ivan o iubea din rărunchi, cu toată inconștiența avântului lui de brută înamorată și culcușul lui se mutase acum din bordei, în tarlaua grădinii din spatele mânăstirii Tăntava.

Ivan implorase cerurile, prin intermediul maichii stariță Bengliu, cu nenumărate serindare, blagoslovenia

www.digibuc.ro

unirii lui cu frumoasa mucenică Despa. Citania o făcea chiar maica starița Bengliu și răspunsurile sepulcralei invocări, le da, la porțile altarului de unde se înalța rugăciunea *„mirelui"* înamorat, însăși prea frumoasa vestală Despa în cântările căreia se amestecau cuvintele de dragoste ale bulgarului Ivan, cu invocările ei, pentru împlinirea lor.

Din poarta mânăstirii Tântava, bulgarul Ivan o lua tiptil după mireasă.

Drumețul cu mâncările în cap, i-o arăta.

Ivan apleca privirea rușinată în ierburi, cârmind într'o parte, fără a-și pierde aleasa din ochi. Când drumețul se afunda în stoguri, urmăritorul Despii iuțea mersul, căzând iubitei în față, în dreptul moarei cu aburi din capul Spiridonului. Călugărița sărea înspăimântată din tufe ca o prepeliță, poticnindu-se îngălbenită, pe clanța Găisenilor.

Ivan rămânea în poartă, mormăind peste uluci:

— „Despină te zdrobesc!

— „Ivane am preferat schimnicia în locul banilor tăi!

— „Eu dragoste îți dau, că nu-i vorbă de parale!

— „Ivane nu-mi trebue nici una nici alta!

Și Despa intra în bătătura surorii Marioara Găiseanu, cu buzele ca turta de ceară și Ivan se 'ntorcea zdrobit la surlă.

In casă, după masă, Găisenii vorbeau despre dragostea lui Ivan pentru Despa. Femeea zapciului, în cele din urmă era de părere tot pentru măritișul Despii cu Ivan. Zapciul, drept răspuns, trăgea un fum de țigară, într'o parte, ca refuz, în vreme ce că-

www.digibuc.ro

lugărița își pironea ochii în cărămizile... sufrageriei!

— „La urma urmelor eu am renunțat la pământ pentru tine Despă. Ivan te iubește și cu călugăria ta nu ai să ajungi la nici o socoteală. Or cât te-i schimnici cu ea tot n'ai să astupi gura lumii! Ș'așa ș'așa, oamenii tot bombănesc prin uliți că tu te ții cu bulgaru, cu toată Tăntava ta! Ia-l și sparge gașca!

Zapciul Găiseanu continua să tragă fumurile mâniei din țigară, iar călugărița să-și cerceteze soarta în cărămizi.

— „Il iau fă Mariță, îl iau, da e urât bată-l potca să-l bată de bulgar, ca un ciomuc — urât, prost și bleg. Dar mă gândesc că la ce bun m'am mai încurcat eu cu călugăria!

— „Iată, ai să te descurci acuși cu daravera nunții!

— „Am s'o descurc dacă ziceți... *voi*, la urma urmelor.

Zapciul Găiseanu, trase un fum gros din țigară, respingând cu o privire iute, acest *voi al Despii* în care se cuprindea și el!

Ivan habar n'avea de complotul bucuriei ce i se urzea în bucătăria cu cărămizile zodiei, a zapciului Găiseanu din Potlogi. Mirosise doar, de departe, cum, că Marioara Găisean, zapcioaica, se cam da de partea lui — cam îndurase femeia multe lipsuri până să-și dea și ea de zapciu — băgând în urechile călugăriței grozăvia sărăciei și abundența pe care i-o oferea în schimb, Ivan cel ciomuc!

De aceea, în înmurgit, târziu, Ivan trecând dela

www.digibuc.ro

surlă la bordei, se oprea lângă gardul zapcioaicei petrecându-i peste el un coş de trufandale:

— „Mariţă bre, iacă niscai-va *dumade* şi ardei sârbeşti pentru voi — ştiu că-i place lui Ghiţă, bărba-to!

— Să trăeşti nene Ivane!

— Şi tu să trăeşti bre fă Mariţă şi... *toată lumea* să trăiască!

Şi în *toată lumea* asta a lui Ivan, fără îndoială că intra şi ursuza Despa.

* * *

Sărindarele bulgarului Ivan se vede că au fost primite înaintea lui Dumnezeu şi mucenica Despa nu le înălţase d'asurda cerurilor.

Zapciul Găiseanu căzuse şi el, în cele din urmă, de partea bulgarului. Maica stariţa Bengliu a şters din controalele Tântavei pe mucenica Despa şi coana Marioara Găiseanu a schimbat verighetele!

Bulgarul Ivan şi-a comandat la oraş, mondir nemţesc şi mireasa Despa, toaletă drapată de mohair alb.

Potlogii în picioare.

Zaiafet la cataramă.

Nuni: Doamna şi Domnul Ghiţă şi Marioara Găiseanu, zapciul şi zapcioaica din Potlogi! Felicitările, în biserica „*Nagâtu*" din Potlogi şi masă cu dar în bătătura zapciului şi a zapcioaicei Găiseanu.

Pe bulgarul Ivan nu-l mai ţinea pământul de bucurie şi tineretul cavaler nu-şi mai lua ochii dela mireasă.

www.digibuc.ro

Pe dunga lăsată de comănac pe fruntea Despii, șerpuia, în zâmbetul primăverii care le-a alăptat, florile de lămâiță ale fecioriei imaculate.

Ivan pufnea în mustăți de fericire!

Mireasa — de ochii lumei — refuza, rând pe rând pe dănțuitorii cari se ofereau să-i plimbe frumusețea de talie prin nasul invidioșilor.

La un an, mireasa despopită Despa, și-a imortalizat frumusețea într'un pui de zeiță: *Cireșica* — leită poleită la față, cu vestita Despa!

Fata s'a mărit în frica lui Dumnezeu și în paza lui Ivan cel izbăvit.

De teama mânăstirei, Despa a băgat-o repede în horă.

In horă, frumusețea moștenită a Cireșicăi a scos din minți pe un zidar dela oraș, care se îmbrăca nemțește și o tulea Dumineca la horă, în Potlogi, unde se da drept *constructor*. După șapca cu cozorocul pe o sprânceană, cu un echer brodat în fir în fruntea ei, lumea îl credea!

Ivan se topea după așa meseriaș, iar Despa se mândrea cu dansurile orășenești ale constructorului care o cam rupea binișor dinspre partea jazzbandului, în ilaritarea jucătorilor neamului, încremeniți cu palmele la gură, sub nucul secular din coasta Sabarului, din fața „MAGAZINULUI UNIVERSEL" al lui Tache Săbăreanu din Potlogi.

Aventurierul a intrat pe sub pielea bătrânilor și un chervan s'a îndreptat spre oraș, pentru târgueli de *logodnă*, cu Ivan la dârlogii cailor și cu Despa cocoțată pe plăpămi.

www.digibuc.ro

Baeramul s'a aciuiat în bătătura secţiei de jandarmi rurali căruia Ivan îi închiriase, prin Minister, jumătate din ecaretul ridicat pe locul moştenesc al Despii, jumătate în dar, ca zestre, dela Marioara Găiseanu.

Aşa că, la poartă, în ziua logodnei Cireşicăi cu *constructorul* Ghiocel a avut în plus onoarea jandarmilor, ca *escortă!*

Curios însă, pentru nedumerirea generală, că Marioara şi Ghiţă Găiseanu n'au luat parte la logodnă!

Intre timp, până la cununie s'a întâmplat să se anunţe un bal la Răcari.

Constructorul Ghiocel a luat-o înainte, pe bicicletă, iar femeile au rămas să sosească cu faitonul.

Pe drum, Cireşica s'a formalizat şi Despa s'a asociat cu fii-sa. Gestul logodnicului le-au ofensat *complect!* Plimbarea, după părerea tuturora, natural, trebuia făcută împreună. Bicicleta i-a fost fatală constructorului. Femeile s'au întors din drum, fără ştirea lui Ghiocel care a observat cacialmaua tocmai în salonul de dans al Răcarilor!

La întoarcere mirele a cerut socoteală femeilor, iar soacra, drept răspuns a stricat *logodna*, rămânând ca Ghiocel să reflecteze dacă nu o intrigă îşi vârâse coada, căci chestia cu plecarea înainte a femeilor, cu sau fără bicicletă, la bal, nu era de natură să constitue pentru DOAMNE drept un *blam! (?)*

Presupunerea logodnicului nedumerit, nu era lipsită de temei.

Gheorghişor, artilerist pintenog în 13 Dadilov, feciorul dintâi şi de pe urmă al Găisenilor, râmnise la mâna Cireşicăi cu mult înainte de Ghiocel şi acum,

www.digibuc.ro

abea aștepta liberarea, la Sf-ta Măria Mare, ca sergent instructor, cu examen, pentru a-și lua postul în primire la ferma „AGUDUL" din Ghergani, ca absolvent al școalei de silvicultură din Zărnești și în tufișurile căruia *omu* voia să-și pitească gospodăria și aleasa!

Până în vremea aceea, Despa precipitase demersurile și trântise logodna fără știrea Găisenilor al căror vis era aidoma cu acela al lui Gheorghișor.

Găisenii băgară zâzania și *ofensa* cu bicicleta o specularâ în fața doamnelor, prezentând-o ca pe o injurie în toată regula, nemeritată și prevenindu-le chiar de purtările dubioase ale lui Ghiocel în viitoarea căsnicie, propunându-le pe Gheorghișor drept preț al înfăptuirii legăturii lui Ivan cu Despa prin intermediul lor!

Și *doamnele* se convertiră.

Ghiocel liberat intră în tratative și un chervan pentru târgueli de nuntă trecu din Potlogi spre oraș de data asta la dârlogi cu zapciul Găiseanu iar sus pe plăpămi cu Marioara Găiseanu.

Ivan cu Despa bucuroși de reparația ofensei cu bicicleta întări nunt ămare în curtea postului de jandarmi rurali din Potlogi cu serpentine, cofeturi și pistoale și unde în capul bucatelor stăteau proțăpiți Găisenii.

* * *

Dar într'un timp, o hodorogeală ca de moară în repaus, un fel de zumzet de batoză în treer, ale căror transmisiuni își contenesc frământarea până la so-

www.digibuc.ro

sirea altor încărcături, sau în sfârşit, un vuet de scrâşniri de zimnţi neunşi de maşină în aşteptarea uleiului, întoarse dintr'odată privirile dănţuitorilor spre gălăgia înfundată, care se apropia în oftări, vuete şi pcnituri surde, spre nuntă.

Zgomotul se rostogoli asurzitor între păreţii de praf înălţaţi pe linia cutremurată a Potlogilor şi năluca înălbită de ţărână, alunecă pe la poarta nuntaşilor, în salcâmii cimitirului.

Constructorul Ghiocel trecea cu... *motocicleta* în viteză, în pofida *doamnelor ofensate* dinspre oraş la un... bal în Răcari!

www.digibuc.ro

PASTELUL NUNȚII

Carul a trecut liniștit podeața șubredă și a intrat în bătătură. O babă s'a urcat în picioare, în car. Caii s'au oprit, mestecând zăbalele și ocolind curtea, cu privirea lor caldă, mare și lucioasă. Baba din car, cu mâinile aduse sub cojoc, răcnea către lume, îndemnător, la intervale repezi, înălțând din umeri și sucindu-se în șolduri.

Apoi, chirigiul, trăgând din bătătură carul cu baba cea șugubeață, a intrat în coșar, vorbind cu caii. Baba cea cheflie, a sărit peste dricul carului, hihiind și s'a abătut după o șoproneață, unde sta chircită, așteptând nunta, o lume streină, adusă de svonul chefului, țăcăind scuipat printre lopețile dinților și scărpinându-se în urechi, a petrecere. Carul, dășertat, a rămas, în gura coșarului, tremurându-și apele de chilibar ale jugului, proțăpit ca un răgace, pe buza pătulului, în înserarea viorie. In poartă, tremura sfios, ca într'un zâmbet înlăcrămat, un șirag de oțetari, înșulăriți pe brâul culorat al câmpului, dela un parmalâc la altul, stropind intrarea cu văpaia holdelor. Cearcănul cel viu scria pe încăperea porților braşo-

www.digibuc.ro

veneşti, toată speranţa şi belşugul casii — casa cea nouă întărită prin nuntă. Pe drumeagul umbrit de el, avea să se strecoare bairamul, în cap cu nunii şi în coadă cu Gligoraş nebunu, râsul şi durerea satului. Bătrâna care sărise peste dricul căruţii, hihia de zor în şoproneaţă, în pâlcul năucit al oamenilor adunaţi la ţuicărit şi la bârfit. Caii, sfărâmau la o parte, în măselele lor pătrate, orzul lăptos, dulceag şi lustruit. Din spre poartă, s'a apropiat un ţigan borţos cu gambetă cafenie, ghiontindu-se într'o tunică de roşior, care se distrama pe spetele osoase şi trainice. — Ocheşel lăutarul pentru „tomnit", cu cântecul, cu ziua, sau cu nunta întreagă. Din spre ceardac, a venit în drumul lui, un bătrân alb şi adus de spete, în strae de aba tutunie, păstrând în urzeala lor, stropii câlţilor, clipind mulţumit spre Ocheşel, apucându-l de „epoleţi" şi trecând cu el la o parte. După câteva şuşueli, lăutarul a eşit pe sub arcul oţetarilor din porţi, pitind îngrijorat arvuna în tunică, iar omul cu abaua cea sbârlită, s'a abătut mulţumit spre prispă. In înserarea care umplea cu volanele ei cernite, bătătura domolită şi carul cel gol în care fulgerau spicele sulfinei de sub leagăn, se înteţea svonul nuntei, în rostogolirea leneşe a pregătirilor. Intr'o vreme, lăutarul cu tunica de roşior, s'a întors cu alţi tovarăşi cântăreţi, rebegiţi în toiul verei; unul jumătate soldat, încins peste ceoarecii săseşti, cu un chimir alămuit; altul, amestecând neplăcut frumuseţea verii care zâmbea în paiul prăjit al pălăriei, cu ursulzâcul iernii din spetele unui surtuc de miel, cel din coadă, cu capul gol, jumătate ostaş,

www.digibuc.ro

jumătate nemțesc, strivind troscotul bătăturii cu bocancii lui lemnoși, și înghesuindu-se a sărăcie, într'o scurteică urgisită, rânjindu-și unul altuia și ciupind nehotărîți, din coardele viorilor. Socrul cu hainele tutunii se apropiă, urmat de luna care eșea dintr'o căpiță de in, cu ciobanul-ei mirat de atâta zarvă, spre cântăreții ponosiți și împetecați ca niște sperietori, șoptindu-le pe la urechi toate făgăduelile. La învoială au căzut, anevoios și târziu. De înțeles s'au înțeles ei chip, dar cântăreții tot au mai înălțat a nemulțumire din umerii lor despuiați, proptindu-se îngândurați de salcâm. Aci li s'au așezat și taraba, lângă policioara cu ceaoane. In stufful lui umbros și odihnitor, fulgera în înălțimi, un felinar, suit și coborît după trebuință, de un șnur ceaprăzăresc, trecut prin crăci și scos dincolo de ulucă, într'o caelă. Și s'au ales două rânduri de nuntași. Unul, avea să înceapă baeramul din ajun, din Sâmbăta nunții — „intimii", urătorii firești ai casii", prieteni, rubedenii și rude bune, purtând chilomanele până a doua zi, din bătătura Stegarului, socru mare și până în uluca morii lui Șofăreanu, tatăl miresii, socru mic, — și alt rând, pornind tot din ajunul slujbii cununiei, din plaiurile Casciorenchii, bătătorind pe loc petrecerea și aducând clondirile încoace, în Ulmi, cu ulmii cei înalți, în ceardacul unde se cocoțase Ocheșel cu banda ca să bufnească în toată lumea, voioșia și benchetuiala.

Și amândouă rândurile ologite de joc, aveau să dejuge în bătătura unde trebuia să stea înfipte în două jimble calde, lumânările de nuntă, până ce

www.digibuc.ro

s'or scurge în mănunchiul lor de flori, să îmbine tămbălăul, cutremurând din temelii Obaia.

S'au aprins lumini prin colțuri, clipind îngândurate, și întâlnindu-se în pâlcul nunții pentru a urzi vestmântul sărbătoarei. Pe gura porților vine omenirea curioasă înclinându-se în tunelul oțetarilor și lipindu-se apoi de rotocolul bătăturii, unde suspină tinerețea, se tângue fecioria și lăcrămează bătrânețea. Vin și fețe necunoscute, fețe ce n'au în clin nici în mânecă, nici cu nuntașii, nici cu cei înrudiți cu nunta, fețe purtând testimelele altor meleaguri, cu porturile altor sate, scornite de învrăjbirea cântecului și de svonul cătunelor în care s'a adus vorba de nunta din Obaia — fețe nedumerite, una lângă alta, mirate, uitându-se năuce când la jucători, când la bucatele de sub salcâm, supțiindu-și buzele a râvnă, trecându-și jinduite, degetele pe la colțul gurii, vârându-și palmele sub subțiorile cojocului și încremenind apoi, așa, țepene, uluite și bucuroase.

Luminile îmbujorează rotocolul mărit în penumbră. Socrul Ulmilor, tae curtea, zănatec, fără treabă, anapoda, numai așa... să se vadă că el e socru mare! Capul lui nins, duce și aduce pe pârtia bătăturii, amintirea trăiniciei și semeția nunților lui — nunțile de atunci, nunțile de pomină, nunta lăzii, și a bradului, care a pierit în flacăra betelii și a jocului schimonosit. Dinspre pâlc trec spre marginele curții, jucători osteniți, aprinși de voe bună, prăvălindu-se sătui pe burueni și strigând lumea pe nume. Spre pâlc, unde se înghesue cântarea și lumina, vin la joc, odihniții și îmbuibații, înflăcărând petrecerea

www.digibuc.ro

și ciungind pe cântăreți. Din tinda șoproanelor în care fulgeră anost câte un sâmbure de lumină, ies, ca din guri de peșteri, tulpane albe, pătând întunerecul care se spălăcește spre marginea horei, de unde se scurge apoi în vipia mare, a jocului, mărind ogorul veseliei până în lucirile ostreților. Coardele schincesc mai aprig, cântăreții strâng la piept viorile înebunite, pământul duce vuetul bucuriei în fundurile lui, aducând de acolo răspunsul mulțumirei. Dar haina nunții, nu și-a lăsat toată strălucirea, pe umerii urătorilor. Ei se potrivesc numai asmuțându-se pentru nebunia de a doua zi. Mâine e jocul, mâine se îmbracă în aur și în frunze, mireasa din Obaia, mâine au să trimită stelele, fecioarelor întârziate, mărgelele speranței. Acum se așează temelia începutului fericirei de mâine și a vieței viitoare. Astăzi și-au dat mâna socrii, încuscrind fericirea plaiurilor de dincolo și de dincoace de Sabar; astăzi s'au întâlnit în Ulmi urătorii, hotărînd cu Ocheșel, imnurile prosperării. Astăzi s'au adunat în bătătura socrului Stegaru, cătunele cari vor chiui la alte nunți și vor plimba... rachiul altor fecioare; astăzi se așează podina nunții de mâine — două nunți, două baiaramuri, două culmi de fericiri! Baba din cer, baba care a trecut cea d'întâi gherlanda porții fecioriei, a pierit în gloată, topindu-și acolo amarul cununiei ei înmormântată. Chiotele ei, s'au amestecat cu tânguirea viorilor și toată expansiunea consolării ei, trăește acum, în cele două sfârcuri cari ies obraznic din nodul testimelului bătut cu jeuri portocalii și țin ritmul jocului fierbinte exaltând hora, curtea întreagă

www.digibuc.ro

şi moşiile din jur! Un zabranic argintiu, ţesut din raze de praf şi din raze de lumină, stă agăţat în faţa curţii, căzută din lampa din sălcâm, şi în care tremură şi piere, toată forfoteala.

Şi zăbranicul joacă şi el cu lumea, pândind dănţuitorii şi mutându-şi văpaia cu lăutarii, cu felinarul şi cu tot tacâmul sărbătoarei. In para lui înecăcioasă şi zvăpăiată, se restrânge fecioria îngândurată a frumoasei din Obaia, şi speranţa încărunţită a viteazului din Ulmi.

Din lumina asta neastâmpărată, a plecat copilăria şi nădejdea lor; în scutecele ei strălucitoare, a aşteptat şi s'a hotărît ursita.

Şi în apusul ei din noaptea zorilor va avea să înceapă drumul, croind poteca închinării soartei...

* * *

A trecut noaptea care a despărţit nădejdea de adevăr şi cu ea, a venit şi nunta din Obaia.

In Ulmi s'au potolit svonurile pământeşti şi tot în el, a început găteala sfintei sărbători din Cana. Baba din car, s'a cătărat pe dricul altui car, pentru a sbiera, şoldindu-se în altă horă, — hora miresei. Din toată veselia şi podoaba Ulmilor, a rămas să scântee în revărsatul speranţei împlinite, şi în înmurgitul îndoelei, şiragul vioriu din tâmpla porţilor, înseilat din culorile câmpului, şi pe sub care va trece în apus, tacâmul cununiei, aducând furtişagul din Obaia, — *„crăiasa"* deslogodită de plaiurile Căscioronchii şi încununată cu beteala zăvoaelor din Poe-

www.digibuc.ro

nari. A rămas pustie gospodăria Stegarului, și în părul lui a nins peste noapte, colilia încovoelii! Și pustie a rămas și ograda în care s'a așezat temelia nunții și trist a rămas și troscotul în care s'a sbătut chihoteala urătorilor plecată să ducă în Obaia, ploconul fericirei.

Și am pornit și noi cu ei, nunii — nun eu, — nună o crăiasă a holdelor din Ulmi.

Nunii în... „cupeu", lumea în faitoane, cupeul în cap, forfoteala lumei, în coada cupeului, — o ladă fără geamuri, uruind pe șinele de fier ale roților mai mari decât lada, fără clanțe, fără găteli: un amanet lăsat notarului Bărbuceache de părintele Condrache, cu încuietorile înzilizite în rugină, și de care, veîcinii, chemați pe ferestruia spartă, pentru ajutor la coborît, trăgeau anevoios.

Și lada uruia pe șini, cutremurând *„cupeul"* din temelii și arumcând în încăperea lui, toată țărâna încheeturilor.

La poalele Obaei, s'a ivit, după ce am eșit cu lada lui Condrache din porumbi, dintr'o culme pe creasta căreia fulgera pripit spuma orizontului, o cruce, apoi o turlă, și mai în urmă, satul întreg, zâmbind în apele morii. Lada a urcat din greu dâmbul. Din inima Obaei, veneau svonuri tari de pistoale descărcate!

Moara a rămas în porumbi, lada popii a ocolit dâmbul peste care se revărsau umil crucile cimitirului. Obaia și-a deschis zâmbitoare potecile peste care se iveau ca într'o învălmășeală de zâmbete, gospodăriile spilcuite și deretecate și prin văruiala

www.digibuc.ro

cărora, lăcrăma bucuria nunții. Intr'o curte a mai plesnit la un răstimp un pistol: apoi s'au desfăcut în două porțile grele și înflorate în arsuri de fier înroșit în foc, și din prispa pe care sălta aceiaș horă, aceiași țigani și aceiași urători, cărați cu noi, în brișțile și în faitoanele din spatele „cupeului", s'a coborît un cap alb, fulgerându-și bătrânețea în soare, — socru mic din Obaia, urmat de lăutari, agățând ștergare de gâtul celor întâlniți în drum și stropind lumea cu busuiocul cuscriei, înmuiat în vinul nunții. Din spre coșare și pridvoare, se apropiau femei aducând pe tăvi, fripturi și azime, rumenindu-le în frumusețea aurie a toamnei.

O boltă sălbatecă cu poamele ei curioase, își vărsa umbra și parfumul pe masa încărcată.

Părintele Condrache, datornicul *„cupeului"*, nuntaș și el, protăpit în capul ei, a făcut semn țiganilor să tacă, și benchetuitorilor să se apropie. Apoi, viorile au tăcut și masa s'a încărcat de înfometați. Condrache a blagoslovit bucatele, ridicând greoi deasupra lor, împreunate, puricarul cu arătătorul, tăbăciți de frământarea tutunului.

Și au început urările.

— „Să trăiască nunu mare, să trăiască nuna mare!"

Și paharele se înălțau pe dată, cu urători cu tot, clincâindu-și băutura profirie în razele verzi ale viței sălbatice.

Și cântătorii începeau cântările urării, pistoalele cu cocoașele spre moară, plesneau pe rând, ducându-și gloanțele în înălțimi. Condrache, își potrivea chimirul glodit de ceasornicul popesc, blagoslovind, propovă-

www.digibuc.ro

duind și *îmbucând!* Primarul Ciomac, a ridicat apoi paharul pentru mire, mirele pentru primar, notarul pentru socrul mic, socrul mic pentru socrul mare, acesta pentru soacra mică, soacra mică pentru nunta întreagă, nuntașii pentru toată adunarea, și toată adunarea pentru tot pământul lumii. Și într'un timp când au mai contenit urările, Ocheșel s'a apropiat de masă, întinzând o strachină în care stăteau tăvălite parale, pe un mușuroi de mălai, sare și făină, cerșind pentru... *nuntă* și strigând în gura mare, sub bolta cu struguri sălbateci, numele dăruitorului și paralele înfipte în mușuroi. Și banii au trecut apoi din strachină, în buzunarul mirelui și strachina iar s'a mai plimbat prin frunzele viței sălbatece, un timp, milogindu-se acum pentru... *vatra* lui Ocheșel!(?)

Și într'o vreme, văpaia soarelui a căzut drept pe masă, opărind poamele sălbatice, și sculând în picioare pe îndestulați. Pistoalele au început iar să plesnească cu țevile spre apă, lăutarii au schimbat grabnic cântarea, pe la ferestre s'au ivit testimelele femeilor „*nevolnice*" de a intra în focul nunții, „cupeul" lui Condrache s'a sucit în loc, în șinele grele și neunse, cârmind spre vălceaua porților și toată nunta, cu urări, cu viori, cu pistoale și clondire, s'a scurs pe dâmbul Obaei, ocolind moara, încremenind bobocii gâștelor în scoc, și ducând pe albia Sabarului toată veselia lumii așternută pe apele lui mirate.

Și cutia cea hodorogită a lui Condrache și-a domolit goana, poticnindu-se în grilele urnite și înclinate ale bisericii. Și afară au rămas răslețe, faitoanele și briștile cu beția din Obaia, luând aminte

www.digibuc.ro

de acolo, la citania din năuntru. Şi popa a deschis cartea cea sfântă şi grea, înplusată şi păftăluită, mormoind în ea, plescăindu-şi limba grunjoasă, sfârcuindu-şi mustaţa şi chiondorându-se la păhărelul adus la gura mirilor încremeniţi!

Citania s'a oprit în bolţile reci, evanghelia şi-a adunat foile prăjite, în scoarţele scump împodobite, mirii au luat... aminte de spusele evanghelistului, anvonul s'a golit grabnic, şi pe portiţa gătită cu culorile câmpiei, s'a pornit larma din aujn.

Aci s'a înălţat iar bucata de lumină, prinsă de lampa din salcâm şi de sclipirile cununiei, presărind în ritmul viorilor, reflexele gătelei.

Şi capul de argint al Stegarului, iar s'a apropiat năuc de gloata jucătorilor, aducând tăvi cu bunătăţi şi purtând în fuioarele genelor, bucuria nunţii. Veselia iar a luat foc, petrecerea s'a înteţit mai vârtos, după biserică, lăutele au înebunit ca în ajuns, benchetuiala a umplut iar ograda socrului cu capul de argint, deşteptând pământul pentru a trimite cerului toată prosternarea miracolului din *„Galileia"!*

* * *

Şi într'o vreme, când aţipise în holde, toată suflarea lumei, într'o vreme când numai suspinul lăstunului mai turbura liniştea florilor şi îngândurarea stelelor, într'o vreme în care, raza lunei da foc Ulmilor şi Obaei, amestecând suspinele şi fericirea într'un gând, o bucurie şi o slavă, Didina lui Fofează, picher la „Filtruri" edecul nunţilor şi is-

www.digibuc.ro

coada benchetuelilor, s'a apropiat de lume plimbându-le pe la ochi... „sticla cu rachiu".

Și într'un colț al prispei, au picat din patru pleoape, patru lacrimi.

Și cele patru lacrimi, au dus în uimirea cerului, plămădite la un loc, taina fecioriei cu taina zămislirii, urzite din patru lacrimi, prelinse din patru pleoape...

www.digibuc.ro

MEȘTERUL BLEZU

Blezu e potcovar în Spiridon. Satul nu mai cunoaște alt meșter. Se mai pripășise unul într'o vreme — Tarcău — dar ăla a stricat copitele cailor și s'a dus vestea ca de popă tuns! Nedibaci, lumea a căutat să-l ocolească astfel că Blezu a rămas de izbeliște — om de meserie. Drept vorbind Blezu nu e tocmai potcovar. A fost pe vremuri lucrător în Arsenalul Armatei de unde s'a liberat maistru! Dar ce folos, beția i-a stricat tot rostul! Bea până se 'ngălbenește și asta-i zădărnicește deverul și reputația. Cum a terminat Arsenalu' dela București Blezu și-a luat livretu' și s'a cuibărit pe locul părinților, în Spiridon. Bețivanul a deschis aci o șatră — chip potcovărie, gata-gata să cază pe lume. L'a rugat ca maistru la uzinile Ulmilor, la filtruri, desmeticul, neam rău, neavând încredere în el și nici vreo nădejde de cumințenie, a refuzat net. Tot beția s'a pus chezaș și aci. Cum putea el să stea nepristan acolo la uzină, zi și noapte, în gura mașinilor cu gâtlejul uscat? A preferat omu' să se coboare dela maistru la potcovar numai să moțăe

www.digibuc.ro

toată ziulica, cu nasul în stacanele lui Dobre Manta, la picuș.

Dar nici cel puțin nu e o potcovărie cu față, așa ca să pară și ea la vedere măcar ca un atelier și să nu facă dă ocară talentul lui Blezu. De aceea cât e ziulica de mare, Fira Lipoveanca, nevastă-sa, adusă cu alai din mlaștinele Borcii, se tăvălește de râs în tufănelele de dinaintea șatrei, cu toată truda lui Blezu de a da o aparență de fabrică, șandramalei care sta să se prăvălească. Ș'apoi maghernița, căreia i se pot atribui toate aspectele afară de aceia de atelier, se înalță în bătătura patriarhală a lui Blezu, ca o îngrămădire de fărămături rămasă din pârjoala vreunei cotropiri de foc și din care a scăpat ca prin minune, pătului la ferestruicile căruia sclipesc porumbeii albi și înfoiați ca niște boboci de plante exotice, coliba potcovarului înămolită în ramuri nobile de rățină, — colibă care-și proptește bătrânețele spoite cu alb de catapeteasma unor plopi care își pierd freamătul argintiu în înălțimile tihnite ale cerului, — și cuptorul scund, cu căciula lui de humă, trasă adânc peste urechile de cărămizi până în unda tremurătoare a troscotului și din ascunzișul căruia se înalță gura neagră a cocătorului cu măselele lui mari și arse.

Digresia acestor *„așezăminte"* umile, în mutismul cărora par'că trăește melancolia unor măreții prăbușite, o aduce nota unei ironii crude, în cosmopolitismul sculelor, materialului și al edecurilor din bătătura în care un trandafir-mareșal își etalează îngâmfarea lângă un morman de scoabe fărâmate,

www.digibuc.ro

o tulpină șue de crini visători își scutură horboda potirelor lui de fildeș în groapă cu apă neagră în care meșterul „*galvanizează* fierul" potcoavelor, sau o tipsie de floarea soarelui care-și deschide umbrela de aur în bătaia foalelor.

In prispă lucesc la soare, oseminte de ștejar care au ținut pe picioare dricuri sfărâmate de poștalioane, obezi, bucele și loitrare, prăvălite până în gura atelierului, într'o dezordine lemnoasă din care sculele meșterului nu mai pot închega nici un fel de lucrare și pe cari Blezu le păstrează în morga asta de relicve numai pentru „*emblema*" meșteșugului. Streașina e adusă obliu până în linia umerilor lui Blezu.

Pe acoperișul țugulat nechiază un cap de cal de lemn. Pe vatră fulgeră para mangalului îmboldit de duhneala lentă și stereotipă a foalelor îmbuibate cu aer, în ritmul somnoros al burdufului care se hrănește cu negurile pe care i le trimite pe gură Țopârdea, ucenicul, și apoi își dă duhul în gheena jărăgaiului din care țâșnesc ținte fierbinți de aur. Lațul de sub călcâiul lui Țopârdea scoală jigania din somn. Burlanul prins în gura burdufului soarbe aerul pe care laba ucenicului îl trimete în plămânii lui de meșină, răsuflarea se rostogolește în pântecul lui încins, cutremurând din toate încheieturile „*atelierul*" și merge să scuipe în aprinderea mangalului în care Blezu vâră materialul diform ș'apoi trage din el potcoave fasonate. Blezu prinde lucrarea în cangea unui clește, iese vijelios pe gura șandamalei, țopăie bătătura năucit, apleacă metalul înflăcărat în groapa

www.digibuc.ro

cu apă neagră din care se 'nalță ca un descântec, furtuna de abur a fierului călit și merge de așează cu dichis în copita vitei din care bufnește fum agresiv de os fript, covrigul încins de metal. Țopârdea sloboade burduful. Pântecul leșuit își înalță mulțumirea repausului spre grinzi, într'o tânguire de ușurare.

Și între buzele cangrenate de otrăvurile băuturii ale meșterului Blezu, înflorește un zâmbet de animal care și-a împlinit întocmai figurile dresurii visate de domteurul său.

***

In pragul potcovarului Blezu s'a oprit cantonierul Dănăilă. Trage opintindu-se de căpețel, la potcovit, pe Truți, gloaba curcită cu Soliman armăsarul satului. Mărțoaga a simțit primejdia — are groază de fiarele lui Blezu. Toată vara l'au ars la tălpi. Acum nu mai vrea. Stă în poartă și smucește în contra opintelilor lui Dănăilă, ocărându-l pe nări mai să zmintească din loc mâinile cantonierului. Din spre gura atelierului se apropie rânjind, potcovarul Blezu urmat de Țopârdea cu iavașeaua în spate.

— Păi tu acușica te prostești, mă Trufule tată, numai așa dă boală ca să-mi compromiți meseria?

Apoi către ucenic:

— Măi Țopârdeo, fă-ți talentul și treci de prinde buza bidiviului!

Cantonierul Dănăilă sloboade căpețelul și gloaba

www.digibuc.ro

își răschiră nările a împotrivire. Gogonea, candidat pentru locul lui Dănăilă, proaspăt avansat ca picher, luat deocamdată, așa ca ajutor pe lângă Truțu, îmbie vita spre potcovărie. Țopârdea înșfacă buza globanului în lațul iavășelii cu o precizie de hingher târând namila încumințită ca prin minune, spre priponul atelierului.

— Așa ducipalu' tati, așa! Ca ce te fandoseai ca o marcoavă? Vin la tat-tu să te încalțe neica cu ghete noui, tontule!

O potcoavă își înalță fulgerul spre ochii plânși ai lui Truțu urmată de hazul satanic al lui Blezù. Inlăcrămarea calului care ofta în menghinea lui Țopârdea dezorienta pe Gogonea încremenit în poartă — îl iubea, crescuse cu el în grajd.

— Gogoneo tată, ia tufa aia de salcâm și treci de apără gloaba de muște că dacă apucă de-l pișcă una, se sgudue vita din loc și îi prăpădesc picioarele!

— Măi vere Blezule numa ce te rog, zău așa, e ca să-i tivești unghiile mai cu băgare de seamă ca să iasă mai cilibii — duc calul la Obor să-l vânz și dacă es copitele butucănoase nu iau preț, — îmi întoarce geambașii spatele și zice că e bătrân, zău așa! se milogi cantonierul pe lângă *„maistru"*.

Cuțitoaia lui Blezu fișcue unghie după unghie. Dulăii se ațin la surcelele albe de os cari se desprind din copite, în tăeturile de brici ale lui Blezu. O potcoavă roșie vine cu iuțeală pe gura magherniței și Blezu o așează în urmele lăsate de cuțitoaie. Osul pârjolit, împrăștie miros de pieptene ars.

www.digibuc.ro

Dulăii poftesc la pastramă friptă mirosind aerul și Truțu plânge în iavășa.

— „Oare să-l doară, Blezule? se milogește Dănăilă.

Blezu netezește zeama fierbinte a osului pe rama potcoavei:

— „Pasă-mi-te a intrat cuțitoaia la adânc și se vede că a cam dat de carne, se tângue cantonierul.

Truțu nechează gângav, pufue pe nările ce au mai rămas din strânsoarea iavășelii și adunându-și puterile într'o încordată opinteală de îndurerare, zvârle peste cap pe Țopârdea cu iavașea cu tot.

— „Unghie bolnavă, domnule Dănică!

— Atunci care-i leacu?

— „Nici un leac! Du gloaba la bâlci și dă-o pă ce ți-o da!

— „Așa desculță?

— „Nu vede geambașu meteahna!

— „Și dacă vede?

— „O scoate și el la vânzare — păcălit cum e — și o aduce tot la mine la potcovit! Unul e meșterul Blezu potcovar în tot Spiridonu!

— „Și cu unghia ce faci?

— „Ce fac? Dacă rumânu o bagă de seamă, vina cade tot pe d-ta domnule Dănică, rânji potcovarul printre măselele murdare.

— Cum?

— De, negustorule — mă rățoesc eu către geambaș — dacă hoțul de vânzător care te-a păcălit, n'a adus vita la meșter și a dus-o ca un tont la țigan!

www.digibuc.ro

— Şi la urmă?

— Ei la urmă, fac şi eu pe grozavu către Topârdea şi strig cât m'o lua gura:

— Măi puciosule, treci dă pune calului iavaşaua!

www.digibuc.ro

DECEPȚIE

Tușa Tinca a intrat tiptil pe ușa măruntă a iatacului, pufnind cucernic din meșii ei de brunel, oprindu-și răsuflarea în nările prinse în cleștele arătătorului precaut lipit de puricar și măsurând din pervaz, cu ochii plânși, încăperea văruită liliachiu a bucătăriei.

— Acum aflai — biata țața Frosa -- se prăpădi fără de veste! Pe nepoatele Nastasiei le-ați chemat? adică ce vorbesc eu? — alea sunt cucoane — poartă corset! Dar pe soră-ta?

— Soră-mea nu a catagdisit să se deranjeze — a telegrafiat că nu are ce căuta dacă mama nu i-a dat zestre, bașca că pensia și-a mâncat-o cu feciorii!

— Sărăcuța țața Frosa — par'că nu a fost de când lumea. Ii văd urmele! Cum s'o fi îndurat ea să-și lase ulcelele, cârligele de ciorapi și scăunelul dela gura sobei?!

— S'a îndurat că s'a 'ndurat!

— Dintre rude cine s'a mai arătat la înmormântare?

— Nici picior de rudă! Titi Croitoru i-a adus

www.digibuc.ro

o coroană de petunii şi pe 'nserat a picat fără veste şi Lică nepotu-său, spiţer în Corabia, fără însă să verse o lacrimă! Sta bosumflat par'că se 'necase cu un os de peşte — pasămi-te omu s'o fi aşteptat la niscaiva merazuri şi când colo banii de abia au ajuns pentru îngropăciune. Numai Titi Croitoru a plâns.

— Mă lăsai prin „*Valea Plângerii*" — chip candela ardea — bine aţi făcut de aţi tocmit tot pe Anica Filipoaica, căci tot ea a tămâiat şi copii. Zării şi o tufănică la căpătăi — cine a avut gustul ăsta? căci ţaţii Frosii îi plăceau măturelele. Nu e vorbă, la urma urmelor par'că mai vede ea din pământ, floarea!

— O vedem noi, tuşe!

— Aşa e măiculiţă, dar vezi că durerea par'că e mai mare pentru cei vii când mortului nu i se face pe plac!

O cutie lucie de abanos se prelinge din boccea, în palmele asprite de frig şi de bătrâneţe ale tuşii Tinca şi capacul îşi înalţă potolit fulgerele linioarelor de argint în luminile plânse ale ochilor tuşii Tinca. Tuşa Ţinca înfige degetele scorojite în amestecătura neagră din tabachere, şi le aduce însetoşate spre nări, încărcate cu praful ardeiat al tabacului, umplând îndată genele cu lacrimi şi bucătăria cu strănuturi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, măiculiţă, pune-ţi niscaiva oameni să împrăştie mormanele de pământ că prea îi stau pe piept şi prea o apasă — biata Frosa — şi după aia presăraţi-i nişte iarbă

www.digibuc.ro

înaltă, sau merișor verde, peste mormânt, căci de inimă rea mă tem că înviază!

— O să le facem pe toate, tușe Tinco!

— Și îndurați-vă de scriți și câteva litere pă cruce că prea e părăsită, că doar e creștină soră-mea!

— O să scrim, tușe Tinco!

Meșii de brunel ai tușei Tinca trec potoliți spre dulapul moartei. O ușe uscată țipă prelung în bălamale. Privirile tușei Tinca se afundă cercetătoare în întunericimea dinăuntru, rămânând o vreme uluite în boarfele moartei. Capul plâns se întoarce apoi în lumina roșcovană a aerului înecăcios din casă, se clatină un timp în undele mohorâte ale prânzului, apoi se cufundă bombănind, din nou în înșirarea migăloasă a îmbrăcămintelor.

— Curios, nu văd rontu ăla cu tratidan! Frusino, cum nu te puteai tu despărți de rontul tău cu bliduri de tratidan!

— Rontu l'am dat Părcălăboaiii!

— Da' boneta cu găitane?

— Nastasiei.

— Da' bocceaua de mohair?

— Nicopoloaii!

Ușa dulapului plânge la loc în țâțâni. Tușa Tinca vine în mijlocul casei cu fălcile în palme.

— Dumnezeu să mă erte păcătoasa-mi de mine, dar nu mă dumiresc eu de ce v'oți fi grăbit voi așa cu pomenile? Să socotim: Frusina a închis ochii în hrisovul viilor — așa este?

— Așa este!

www.digibuc.ro

— Dacă este aşa, păi ale trei luni se împlinesc tocma acum în sărbătorile naşterii — aşa este?

— Tocmai aşa este, tuşo Tinco!

— Atunci dacă este aşa, de ce v'aţi zorit cu împărţitul? Incaltea... apucam şi eu măcar vre-o hantiţă din spuza ei de bulendre, căci pentru colivă nu prea sunt aşa muşterică! Asta era slăbiciunea bietei Frusinii, să dea în dreapta şi în stânga la sărbători mari! Ăst timp nu avusei parte!

— Iţi dau bucate!

— Dar cu ce Dumnezeu să le mestec? Cu gingiile? Altceva era o zdreanţă pe soumpetea asta!

Şii tuşa Tinca ţăcăne îndurerată în capacul tabbacherei, oftând în bocceaua tutunie, cu ochii spre dulapul moartei:

— Frusino, Frusino, unde eşti să înviezi şi să-ţi vezi sculele sbornă în mahala?!

www.digibuc.ro

CERCETARE LOCALĂ

Matache Pricop e agent de urmărire în biroul protestelor. Matache Pricop nu prea s'a împăcat cu cartea. L'a ţinut ce l'a ţinut în şcoală unchiul Paraschiv de la tramvai, dar pentrucă Primăria de la o vreme nu mai da bon de cărţi şi, cum băiatul nu prea avea tragere de inimă la învăţătură, l'a tocmit ucenic la Andronache frizerul din Podul Caliţii.

Dar ucenicia era mai mult prin odăi decât în prăvălie. Nici briciul, nici foarfeca nu i se potriveau — talent şi la meremeturile astea, de... Patronul îi precizase atribuţiunile în schimbul unui rând de haine nouă la Paşte, o mâncare pe sponci şi un capătăi de dormit, cu gândul că, dacă o eşi om, să-l bage în meserie, la parte. Până atunci grija lui era să strângă Oltenii de pe străzi pe care avea să-i radă gratis pentru exerciţiul bărbieriei, să dea apă şi sămânţă mierloiului, să doarmă noaptea la picioarele copilului şi să-i spue anecdote până o prinde să aţipească. Apoi trecea somnoros în prăvălie pentru a-şi da oasele pe un jeţ cu scripete.

www.digibuc.ro

Dar Matache Pricop nici în frizeria lui Andronache nu a prea făcut purici. Într'o zi i-a scăpat haplei copilul din albie şi din izbitură s'a ales pramatia cu o ulmă în cap de l'a făcut infirm şi năuc pentru toată viaţa — după spusele lui Habudeanu, doftorul culoarei.

Andronache l'a socotit şi Matache Pricop a intrat ca practicant în grefa tribunalului sub părintească ocrotire a d-lui Alexandru Vlahu, ajutor de grefă cu două examene de drept la Bucureşti, unul la Iaşi şi altul la Liège — om de inimă dar leneş şi beţiv, primind bucuros candidatura lui Matache Pricop la copistărie pentru a-i lăsa pe cap *„minutele"* şi ceva mai târziu şi sentinţele pe care le lua seara acasă, în geantă şi le aducea a doua zi tot aşa cum le luase, neredactate.

Dar nici în grefa tribunalului, Matache Pricop nu şi-a împlinit visul! A slugărit ce a slugărit la biuroul proceselor civile ale d-lui Alexandru Vlahu şi când s'a ivit un loc vacant de copist, Matache Pricop nu avea.... bacalaureatul! D. Alexandru Vlahu ca să nu-l descurajeze i-a promis că îl ia ca arhivar la judecătoria lui, unde avea să ocupe un post, după ce îşi va da capacitatea la Liège. Până atunci d. Alexandru Vlahu rupea ca din ficaţi câte două piese din leafa lui de lei una sută patruzeci şi şapte bani nouăzeci şi cinci, brutto lunar şi le strecura lui Matache Pricop pe sub biroul cel mare de ajutor de grefier clasa întâia, cu cele două firide imense, pline cu tutele în curs şi cu postavul cel verde mâncat de pecingini violete. Din aceşti bani,

www.digibuc.ro

după sfatul d-lui Alexandru Vlahu, practicantul Matache Pricop își cumpăra... la luarea lefei câte o carte de drept și o alta de literatură alternând între *„Călăuza cetățeanului în materie juridică și Năzdrăveniile meșterului Perdaf din Galați"*.

Intr'o vreme s'a mai ivit o vacanță de copist în grefa d-lui Alexandru Vlahu, dar în chiar momentul când porneau spre Minister hârtiile de recomandare pentru numirea lui Matache Pricop, a fost propus, ca din senin, pentru acest post, un protejat al unui profesor de facutate la cursurile căruia urma fiul judecătorului delegat cu procesele de expropriere. Și Matache Pricop a continuat să încaseze cu interminabila desamăgire a ghinionului, rația de hrană intelectuală pe care lenea și ...examenele d-lui Alexandru Vlahu i-o oferea până la o nouă vacanță de copistărie, prin cele două piese de argint a câte cinci lei fiecare.

Vremea a trecut. Copiștii titrați au plecat în magistratură sau în alte demnități oficiale și alți titrați se înșirau, spre dezesperarea practicantului Matache Pricop, la masa cea mare de corespondență printre uriașele călimări ca niște porțelanuri de telegraf pline cu cerneală violetă. Și Matache Pricop își trăia martiriul insuccesului și al înfinitei descurajări, cu nasul în dispozitivele sentințelor trase de păr ale ajutorului de grefă Alexandru Vlahu.

Intr'o vreme scurgerea timpului a dat altă întorsătură lucrurilor. Ministerul renunțase la serviciile titraților cari își petreceau vremea mai mult la cafenea decât la facultate, sau în grefă, dând prefe-

www.digibuc.ro

rință netitraților harnici și pricepuți, după referințele capului de masă. Dar între timp d. Alexandru Vlahu a murit subit, de inimă, în iatacul lui pustiu și rece din „*Fundătura Radu dela Afumați*", cu sentințele neredactate și cu capacitatea dela Liège nedată și Matache Pricop a rămas de data asta fără protector.

Dar dela un alt biurou de ajutor de grefă, a sărit îndată d. Jenică Attendez, licențiat în drept la Bruxelles, care la orice solicitare a împrininaților interesați în vre-un proces care s'ar fi întâmplat în ședința lui de divorțuri de Marțea și Joia, răspundea mieros printre firele de mustață driscuite cu mult cosmetic: *attendez, attendez*, propunând pentru cel dintâi loc de copist după înlocuirea primului titrat, pe Matache Pricop. Recomandația însă a d-lui Jenică Attendez a sosit la centru după ce postul de copist fusese ocupat de Fane Mălăeru, băiatul camerierului dela ușa cabinetului primului președinte al tribunalului.

Mai târziu s'a întâmplat însă că arhivarul dela Ocolul Stubeyul-Doamnei, d. Mieluș Cornățeanu să fie înlocuit pentru că a fost prins de judele ocolului respectiv jucând stos pe bani cu Fusea, aprodul judecătoriei, în chiar camera de chibzuire a Ocolului! Ca o justă și bine meritată revanșă semnalată Ministerului de către ajutorul de grefă Jenică Attendez, în locul arhivarului Mieluș Cornățeanu a fost recomandat dela „*centru*" Matache Pricop.

Dar cariera lui Matache Pricop nu i-a surâs nici din grefa judecătoriei ocolului Stubeyul-Doamnei! O

www.digibuc.ro

anonimă... confidențială dela fostul arhivar Mieluș Cornățeanu adresată Ministerului pentru niște timbre date lui Matache Pricop într'o adopție și... *„mâncate"* de acesta, a avut de rezultat îndepărtarea protejatului d-lui Jenică Attendez dela arhiva Ocolului Stubeyul-Doamnei! Ca fost slujbaș în justiție Matache Pricop a intrat repede în grațiile d-lui Tilică Calvocărescu, portărel la proteste, cu șase la sută remizie de încasări. Și Matache Pricop a crescut și s'a educat în rândurile justițiabililor, memorând în scurt timp, *„ca pe apă"*, legea și regulamentul urmăririlor în materie de vânzări silite, de cele mai multe ori lăsând pe jos chiar pe d. Portărel Calvocărescu!

* * *

Matache Pricop s'a însurat. S'a însurat din dragoste cu Irinița, fata lumânărarului dela Biserica Alexe. D. Portărel Tilică Calvocărescu a cam strâmbat din nas. Toată dragostea protestelor avea să treacă acum asupra grației Iriniței, iar chefurile cu Matache Pricop aveau să se mai rărească. Dar nu a avut încotro. Nunta a ridicat-o d. Tilică Calvocărescu—simplu, modest și numai cu ai casei.

Mai târziu a regretat și Matache Pricop de căsătoria asta, cam pe negândite! Urmăririle mai slăbeau, dar chefurile erau la înălțime. Matache Pricop se împărțea în două: gospodăria, gospodorie; și afacerile cu d. Tilică Calvocărescu, afaceri! După închiderea ghișeului, Matache Pricop proptindu-și

www.digibuc.ro

condeiul cât o undiță după o ureche clăpăugă ca a unui pui de elefant, striga cu ifos către aprod:

— Andrei, fă încoace un dosar mai barosan din arhiva veche și du-l acasă la Irinița și spune-i că e foc de s'o pierde — d'adreptul în puşcărie intrăm cu toții, auzi?

Apoi dinspre d. Portărel Tilică Calvocărescu:

— Iar cercetare locală?

— Da, şefule, iar cercetare; ce, eu am omorât pe tata?

Și undița din urechea agentului Matache Pricop, pica zgomotoasă printre proteste, în vreme ce Portărelul Tilică Calvocărescu aranja un tacâm de beție, pentru a doua zi la o... cercetare locală în „*Cartojani*".

Seara Matache Pricop cădea bosumflat pe pat, iar în întunerecul odăei, picura văicăreala domoală a lumânărarului:

— Iar cercetare, Matache tată?

— Iar, tată socrule. Ne-a zmintit în cercetări!

A doua zi în prag, Matache Pricop își îmbrățișa familia, le recomanda cuminţenie, proptea la subsuoară servieta burdușită cu dosarul cel voluminos și eșea în drumul portărelului Tilică Calvocărescu. Dosarul se'ntorcea la loc, în subsolul tribunalului și oamenii legii își vedeau de... cercetarea care dura vre-o trei zile, după care dosarul eșea iar din pivniță pentru a se plimba din nou, între gospodăria agentului Matache Pricop din podul Beilicului și bbiuroul protestelor din Palatul de Justiție.

***

www.digibuc.ro

— Andrei, urlă portărelul Tilică Calvocărescu la câteva zile după ultima... cercetare locală! Fă-te cu dosarul la d. agent acasă — ştii, cercetare!

— Cercetare?

— Dar cam ce ai vrea să fie?

— Prea bine, domnule şef; îl duc, complecta cu hotărâre aprodul Andrei.

— Stai Andrei, nu-l mai duce, interveni agentul Matache Pricop înfigând undiţa tocului după ureche.

Apoi către d. Portărel Tilică Calvocărescu cu o discreţie searbădă, de cleptoman încolţit, şoşotind cu ochii spre aprodul Andrei, pe jumătate închişi şi cu urechea cea fără toc în ea, spre ghişeul plin de capete:

— Nu ştii ce trăznae mi s'a întâmplat când cu chestia cu cercetarea din urmă? Plec cu dosarul să vă întâlnesc pentru ca să mergem la... cercetare de! In urma mea, pâş, pâş, um mers cam cunoscut, la câţiva paşi, mai în lături. Până să mă întorc să iau seama omului care ma sosea, mă pomenesc cu mustăţile lui socru-meu drept în urechile mele.

— Matache tată, mai lasă taică dracului... cercetările alea că îşi ia Iriniţa lumea în cap, zău aşa!

www.digibuc.ro

CAVALERISMUL JANDARMULUI

Intr'un cătun s'a făptuit o spargere.

Părintele Oneacă din *„Uzina- Ulmilor"* a fost jefuit.

In ajunul prădăciunii, Sfinţia-Sa se abătuse pela *„Banca Cucuzel"*, pentru a mai scrie în libret niscaiva sume noi.

Preotul luase nişte parale depe rapiţă şi, ca să nu le mai înghesuie în saltea, alături de alte mahmudele, le-a dat cu dobândă ca şi pe altele la loc sigur.

Hoţii, care de obicei îşi aleg oamenii de furat dintr'un sat cu totul opus de vatra lor haiducească, pentru ca astfel să poată împiedeca autorităţile în anchetă, de data asta au pus ochii pe popa Oneacă, cale de 10 poşte de ascunzătoarea lor!

Şi, pentru ca încurcătura *jandarilor* să fie şi mai întunecoasă, făptaşii s'au amestecat, care de care din comune cât mai risipite de vadul popii.

Aşa încât, în înmurgitul în care haita avea să se urnească spre furtişag, ţignalele au fost date din-mai multe cătune, şi pistoale şi cuţite s'au întrunit

www.digibuc.ro

într'un punct, tot dintre atâtea cătune de unde se svonise alarma.

Răspântia de plecare a fost *Roata*.

Roata a adunat la un loc firimituri de hoți din Căscioarele. Pe linia Căscioarelor s'au înșirat câțiva va derbedei din Tântava. In Tântava se pitiseră glugă, hingheri din Malu-Spart, Suseni și Crevedia. Haitele aveau să urce în capul Stoeneștilor de unde trebuiau apoi să ia în bandă pe... primar și de acolo, coborînd în islazurile uzinelor de apă, să cadă popii în spate, în Ulmi.

De cu vreme banda trimisese și un chirigiu.

Chirigiul le trebuia la o încurcătură, într'un caz că popa nu s'a fi întâmplat acasă. In lipsa lui, iatacul cu boarfe trebuia să treacă în căruța care aștepta nepăsătoare afară între ulmi, pentru... *marfă la oraș*.

Dacă însă popa Oneacă ar fi fost găsit sforăind în patul lui, cu fața spre tavan și cu gândul la Dumnezeu, căruța trebuia să afunde gloata tâlhărească într'o goană care să aducă scântei în potcoavele cailor și văpăi în orbitele ochilor, departe, în inima plutelor seculare din negurile Râioasei.

Drăguşin chirigiul — drept e că la început a cam strâmbat din nas. S'a scărpinat îndoelnic sub pălărie, a privit nedumerit d'alungul coderiștii, a smuls câțiva scaeți din cozile cailor, profund nelămurit de atâta zor pe drumeți, de atâtea pistoale în pulpanele lor, de atâtea iatagane în chimirele lor.

— Ne duci cu... marfă la târg, vere Drăguşin?, a explicat banda, chirigiului, care nu se îndemna deloc

www.digibuc.ro

la drum, continuând să ciugulească gângănii din părul cailor, parcă şi ei nehotărîţi la invitaţia tâlharilor.

— Da' ce fel de marfă să fi eaia?

— Iaca, marfă gospodărească! Ii merge cu noi şi îi vedea şi la urmă n'are să-ţi pară rău.

Ce-i drept, jupân Drăguşin, o vreme, mai de frica pistoalelor, mai de dragul promisiunilor, omul s'a lăsat înduplecat. Dar cu toate astea s'a dedat şi el la un vicleşug. In drum, spre locul prădăciunii, a adăstat în trecere spre Primărie ca să scoată un bilet de... *provenienţă* pentru un cal cumpărat dela moş Nichita Brânzaru din Plopşoreni, aşa în toiul nopţii; — în fond însă, chirigiul a dat pe faţă pe hoţi, primarului. Primarul care era în capul bandei, bucuros de întâmplare şi mai bucuros că chirigiul Drăguşin căzuse pe negândite de partea lui, s'a cocoţat, el cel dintâiu pe leagănul căruţei, făcând cu ochiul când spre Drăguşin, care habar n'avea de tovărăşia primarului cu hoţii, când spre hoţi care habar n'aveau de înţelegerea primarului cu chirigiul.

Şi cumetria a mers aşa, în silnicia acestei fătărnicii, până în şanţul Ulmilor.

O catapeteasmă de plopi uriaşi, împănaţi de cuiburi de cucuvele ale căror priviri lugubre găureau frunzele adormite cu puncte de foc, făcea înnoptarea mai apăsătoare.

Gardianul boerului Băleanu dete un ţignal.

Un dulău trimise spre cer un urlet somnoros şi o stea căzu în holdele Baiului.

Liniştea risipi apoi svonul sgomotelor, gardianul

www.digibuc.ro

urmat de dulăul însetoşat de carne de om, tăie şanţul, sumese la loc carabina pe spetele răcorite ale cămăşii, mormăi *o urare* nedesluşită drumeţilor care îi răspunseră *bucuros* şi Drăguşin afundă povara în praful liniei poleita de revărsarea stelelor, încercuită de înălţimile pomilor, şi a căror umbră se rostogolea dela o margine la alta a cerului învăpăiat de focul lor, ca într'o frescă de îndumnezeită şi înfricoşătoare majestate.

Caravana se opri potolită, în spatele bisericii

Primarul sări cu Drăguşin de mână, în iarbă... ca să prindă pe făptaşi.

Făptaşii, cu ochii la primar, ţintiră culcuşul popii. Popa dormia afară, în pridvor. Banda încălecă gardul cimitirului şi Drăguşin rămase locului, aşteptând pe primar, în buruieni, să se întoarcă cu banda plocon la jandarmerie.

Un drug dela fereastra din fund a iatacului se încovoiă în lături şi popa Oneacă se întoarse pe partea cealaltă, vorbind cu cineva în somn.

Prin încovoetura drugului, unul câte unul făptaşii se prelinseră în odaia popii.

Bulendrele se rostogoliră dearândul, la întâmplare, fie de preţ fie nu, într'o boccea şi bocceaua gătuită de patru mâini murdare, se înghesui, din odaie, afară, prin îndoitura drugului, în alte patru mâini murdare ale căror ghiare aşteptau hrăpăreţe în linia cercevelelor. O foarfecă de croitorie pârâi în coasta unei saltele şi din maţele ei de paie veni o ploaie lentă de bumăşti albastre — *„economiile"* celor 30 ani de păstorit ai popii Oneacă! Paralâcul trecu po-

www.digibuc.ro

tolit în buzunarele primarului, care avea să facă *dreptatea* împărțelii prădăciunii, în vreme ce ghiorlanii înnumărau în gând, după primar, foile de bani, curate, care lunecau, una câte una, în prăpastia fără fund a nădragilor capului hoților.

Afară, Drăguşin, scăpăra mânios din amnar, împroşcând porumbii cu rubinii cremenii. Înăuntru se lucra în lege! Dar popa Oneacă nici prin gând să-i treacă că-i jefuit până la piele!

O tidvă goală de lapte bătut se clătină în parmalâc, într'o adiere răcoroasă care vestea miezul nopții. Bălăbăneala o smulse din piron şi băşica de dovleac, răscoaptă, se rostogoli trosnind la picioarele popii. Popa ieşi din velință, privi o vreme somnoros din besna dinprejur, vorbind ceva cu Dumnezeu, apoi adormi buştean la loc. In iatac, bagajul se împuținа. Cremenea din pumnul lui Drăguşin înroşea porumbii. Primarul, cu plăpămile în brațe, făcea legătura între hoți şi... denunțător. Drăguşin era de părere ca jaful să ia sfârşit. Un raz se înfipse într'un sipet în fundul căruia pâlpâia spuza unor galbeni. Mahmudelele zornăiră în cojocul dragomanului hoților şi clinchetul fin al aurului întoarse pe popa Oneacă pe partea cealaltă.

Chirigiul Drăguşin, plictisit de lăcomia care nu mai contenea şi profund nedumerit de această încurcătură în care-i era cu neputință să-şi *fixeze rolul*, se cocoță pe căruță, gata să strige din răsunchi *„hoții"!!!!*.

Vătaful ademenit de bogăția fără fund a popii, eşi cu salteaua şi cu sipetul în cap, aducând în gloată

www.digibuc.ro

resturile comorii pentru a fi cercetate în tihnă, în altă parte, în vreme ce ciracii îl urmară fiecare cu câte o sculă în mână, care pe unde o putea piti. Iatacul rămase pustiu ca după o înmormântare. Zestrea popii Oneacă din *„Uzinele ulmilor"* se înghesui în brișca lui Drăguşin şi isprăvniceii, în frunte cu căimăcamul lor se cuibăriră, încovrigaţi de bucurie, în jurul căldurii bogăţiilor furate.

Dulăul boerului Băleanu dete din nou semnalul.

Un cartuş trosni în întuneric înălţând spre stele o horbotă de foc.

O cucuvae croncăni undeva într'un pom, a moarte, cu chilimbarele ochilor înroşite de insomnie.

Amnarul, cremenea şi fitilul se afundară în chimirul lui Drăguşin şi brișca plină de hoţi şi de avuţii, pieri în zigzaguri, în adâncurile Râioasei trezite din somn.

* * *

Domnul Ştefl ea Tramundana e şeful postului de jandarmi rurali din Scurteni.

Anchetează de zor, în chiar cantileria postului... *chestia cu facerea cu întâmplarea daraverii, cu privire la cazul furtului popii Oneacă din Uzinele Ulmilor.*

Făptaşii, deşi după locul lor de baştină erau adunaţi, care de prin Roata, care de prin Crevedia, care de prin Tântava, care de prin Malu-Spart şi aşa mai departe, de prin toate ascunzişurile gazdelor de hoţi, pripăşiţi şi dosiţi prin partea locului, totuşi

www.digibuc.ro

instrumentarea tâlhăriei urmează să se facă la Secția Mare din Scurteni, în a cărei jurisdicție disciplinară, după părerea d-lui șef Șteflea Tramundana, care a răsfoit încruntat, în lung și în lat *„Codul de justiție militară"* și *„Călăuza cetățeanului în materie penală, civilă și administrativă"*, cad, după un ultim regulatoriu de competință elaborat de pretura plășii, toate punctele mai sus amintite.

D. Șteflea Tramundana e grav, succint și *imparțial*.

Incurcătura însă i-o face... primarul, care în această afacere întunecoasă, cumulează calitatea de cap al Pălăngenilor cu aceia de cap al jefuitorilor popii Oneacă, după cum l'au arătat într'un timp chiar hoții, strânși cu ușa și cu... trăgătorul, de către d. ajutor de șef de jandarmi rurali, sergentul Bercu Baldovin, ajutat de d. caporal Tinteș Tămăduianu și de voluntarul Soare Soare.

Și de aceia d. Șteflea Tramundana nu știe cum să iasă din *dilemă!*

Probele sunt sdrobitoare. Țiganii au spus-o ritos, la toate cele două zeci și patru de lovituri de centiron ale d-lui ajutor de șef, Bercu Baldovin, alternându-și tensiunea între comprese cu spirt *denatural* și cinci minute repauz: *„cârmaci l-am avut pe d. Gligoraș Băncuță primarul, care după cum am aflatără mai în urmă, a dat să ne vânză chirigiului Drăgușin"!*

— „Să vie chirigiul Drăgușin, a grăit, solemn, d-l șef Șteflea Tramundana.

Și chirigiul Drăgușin a fost târît de mondir, desculț, nemâncat, așa cum a fost găsit la *domiciliu* de către voluntarul Soare Soare, bătând un nuc *dă nuci*.

www.digibuc.ro

Şi chirigiul Drăguşin a întărit pe loc spusele tâlharilor, adăogându că, d-l primar Gligoraş Băncuţă, ca să se pună la adăpost în lovitura în care avea interes, l-a ademenit ca să-l urmeze până la încărcătura briştei cu averea popii, după care apoi, avea să-i dea în mână pe hoţi şi să meargă, toţi cu toţii, cu alai, la jandarmerie, după ce mai întâi bine înţeles, d-sa avea să-şi oprească salteaua şi sipetul popii, nescărmănate îndeajuns de bumăştile albastre şi de mahmudelele de aur.

Intr'un timp însă s'a întâmplat ca tocmai în toiul anchetei, primarul Gligoraş Băncuţă să facă din senin... cu ochiul spre d. şef-instructor, Şteflea Tramundana — un ochiu plin, semnificativ şi excesiv de eloquent.

Condeiul d-lui şef-instructor Şteflea Tramundana s'a oprit brusc în mijlocul depoziţiunilor şi o chemare pe negândite la telefonul din spatele biroului întrerupse ancheta.

D. Şef-instructor mormăi îngroşat, *ceva* în pâlnia aparatului şi taraful de ţigani fu grabnic dat pe uşă afară. Primarul Gligoraş Băncuţă trecu tiptil în odaia secretariatului postului, urmat tot *tiptil* de d. Şef- instructor Şteflea Tramundana cu tocul după ureche.

După un schimb de cuvinte, urmat în dosul dulapului cu dosarele *„1864"* din odaia secretariatului postului, *„notabilităţile"* trecură grabnic la loc, în biroul de anchetă. Ţiganii se înălţară din iarba din curtea jandarmeriei unde se prăbuşiseră o vreme, sdrobiţi de întrebările şmechere ale d-lui Şef,In-

www.digibuc.ro

structor Șteflea Tramundana și intrară în cancelarie încercuiți de voluntar, brigadier și sergent, fiecare purtând câte o gabrioletă la mână și câte o umflătură învăpăiată în falcă. Aci întrebările se mai îndulciră întrucâtva și tonul d-lui Șef-Instructor Șteflea Tramundana se domoli ca prin farmec. Țiganii prinseseră *tâlcul* telefonului, care sunase din senin, *taman* în vipia anchetei și plimbarea cot la cot a *„notabilităților"* în odaia secretariatului postului, tot în vipia anchetei.

Și în privirile sticloase ale hoților, se ivi îndată o bucurie stranie, urmată de o binefăcătoare și neașteptată limpezime sufletească.

— Ce mai tura vura măi țiganilor, răcni... blând d-l șef-instructor Șteflea Tramundana către părîți! Dacă aveți încredere în... *cavalerismul* meu și dacă spuneți drept, eu vă promit să vă ameliorez situația, ba chiar la urma urmelor la un caz, vă pot face și scăpata — haide!

— „Spunem domnule plotonier, cum să nu spunem dacă e pă drept și dacă mai cu seamă ordonați d-voastră!

— „A fost primarul cu voi, bă?

— „N'a... fost domnule plotonier, trăi-te-ar Maica Precista, să te trăiască.

— A furat?

— „N'a... a furat, domnule plotonier, de ce să spunem că a furat când omul n'a furat, trăi-te-ar Isus Christos, să te trăiască!

— „Atunci ce rost a avut el cu voi noaptea în căruță în casa popii?

www.digibuc.ro

— „Numai aşa ca să ne dea de gol cum ne-a şi dat, trăi-te-ar Sfântul Ilie care vine, să te trăiască!

— „Aşa este Drăguşine? Unde eşti? se înălţă prompt d. şef-instructor Ştefl ea Tramundana către cărăuşul adormit pe vine, în pragul cantileriei, cu un pai de ovăz în dinţi, până să-i vie rândul la anchetă.

— „Taman aşa a fost cum spun oamenii ăştia!

— „Atunci dacă-i aşa, plecaţi cu toţii, răcni satisfăcut d-l şef-instructor Ştefl ea Tramundana.

— „Plecăm, cum să nu plecăm, dacă ordonaţi d-voastră domnule plotonier, trăi-te-ar sfântul Pantelimon care vine, să te trăiască, — dar cu d-l primar cum a rămas?

— „A rămas ca... *informator!*

www.digibuc.ro

JURĂMÂNTUL PREOTULUI

Părintele Ibriș e cel mai hapsân, mai hrăpăreț și mai turbulent locuitor din tot cuprinsul Ciurezului, al plășii, ba chiar până al județului.

Nu este gard în comuna Ciurez peste care să nu se fi iscat dihonia între popa Ibriș și vecinul de dincolo de el. Nu este linie în sat pe unde să nu fi trecut bombăneala provocătoare a îndrumătorului spiritual al Ciurezului la adresa aceluia din partea căruia se îndrepta ocara consilierului lui Krist. Nu e bătătură care să nu fi asurzit de bazabucia mandatarului lui Dumnezeu — prea-cuviosia sa, preot Ibriș, smerit slujitor al *„Sfinților Împărați Constantin și Elena"* patroni ai bisericei cu același nume din satul Ciurez, păstorit de înțelepciunea sa, preot Ibriș.

Isgonit pentru neorânduială, vrajba și gâlcevile acelorași purtări în slujba bisericei Voronca din satul cu același nume de pe meleagurile Teleormanului, popa Ibriș nu fu mai bine primit în slujba altarului *„Sfinților Împărați Constantin și Elena"* din Ciurez și unde nu întârzie să-și pripășească aceleași apucă-

www.digibuc.ro

turi revoluționare, cari îl alungase din Voronca peste Argeș, aci în Ciurez. In Ciurez a intrat gol, fără opinci, fără giubea, încins cu funie de tei peste cămașa de cânpepă a curățeniei sufletești aducând pe toiagul pribegiei smerenia S-tului Ion Botezătorul și o dăsagă plină cu lumina gândurilor de sănătoasă îndrumare ce avea să semene pe întinderile păgâne ale Ciurezului.

Plete negre se rostogoliau unse cu untdelemn, din strașina unei țurcane care pe vreme îmbrăcase un miel întreg, cevărsând în jurul capului preotului cel *nou*, umilința mistică a propovăduitorului.

Preotul Ibriș a bătut în poarta preotului pe care avea să-l înlocuiască în Ciurez, părintele Beldie, care se retrăgea la... limita de vârstă din slujba altarului, la oraș, unde-l aștepta o bina cu patru catari în ulița Bărbătescu-Nou, un ginere căpitan în armata țării, reușit proaspăt la examenul de maior și o casetă particulară în tezaurul băncii „*Fagurul* de Miere" în fundul căreia roiau firfiricile turnate în aur ale celor 40 ani încheiați de miruială în pragul altarului bisericei „*Sfinții Impărați Constantin și Elena*" din Ciurez.

Părintele Beldie l-a găzduit ca simplu frate *întru-Domnul*, până avea să se împlinească clădirea cea nouă preoțească, ridicată prin subscripție publică în curtea bisericei Ciurezului și unde preotul Ibriș avea să-și adăpostească înțelepciunea, toiagul și dăsaga.

Până în vremea aceia, păstorul cel nou îmbuca dintr'un blid cu familia popii Beldie, împărțind seara la culcare, un pat, afară, sub tavanul unor duzi din

www.digibuc.ro

poveşti cu Geantău paracliserul. In casă, într'un pat, dormia capul bisericii din Ciurez, popa Beldie; într'altul, preoteasa Beldie. Un pat rămânea gol, în mijlocul încăperilor mohorîte, cu miros de colivă săracă şi cu untdelemn prost de leturghie, pe a cărui cuvertură se firimiţeau de multă vreme flori defuncte de doliu, iar deasupra tremura necontenit, plânsoarea aurie a unei candele care nu se mai stingea — patul răposatului Flueraş, feciorul cel mare dela medicină, din Bucureşti al popii Beldie, înnecat în sezonul trecut la băi la Amara, unde îl trimisese D-rul Botezatu, medicul plăşii pentru un scorbut rebel, căpătat în campanie.

In al patrulea şi cel din urmă pat din *salonul* care da cu un geam în coşarul lui *Baiazid*, taurul mizantrop, de prăsilă, cumpărat din cireada Statului şi cu un altul în staulul arid şi împăduchiat al oilor, dormia de 18 primăveri D-şoara Sasinca Condioglu — Condioglu după numele adevărat de familie al preotului Beldie de dinainte de popie, din vremurile de seminarism frivol şi în al cărui donjuanism zămislise pe Sasinca cu actuala preoteasă, Polixenia Condioglu născută Drănăilă, azi după popa Beldie. Sasinca Condioglu, nădejdea bătrâneţelor preotului Beldie şi mândreţea Ciurezului, dela un capăt la altul al satului — nădejde care avea să se înfăptuiască în binaua din uliţa Bărbătescu-Nou de îndată ce d. Ulise Cosâmbescu, căpitan în armata română şi ginerele în aşteptare al popii Beldie, avea să-şi coasă la chipiu galonul de maior de geniu.

www.digibuc.ro

Dăsaga, toiagul, opincile, blidul şi patul de sub duzi, cari accentau plăcut cuvioasa umilinţă din întreaga alcătuire nedefinită a noului păstor din Ciurez — preotul Ibriş, — sărăcia şi simplicitatea lor laolaltă punând în făptura lui de propovăduitor ceva din farmecul şi intransigenţa invulnerabilă a Sfântului Ion Botezătorul, turbură adânc într'o vreme liniştea şi cuminţenia Sasincăi.

In iatacul fecioriei mamei sale Polixenia Congiodiu, azi preoteasa Beldie, cunoscuse un tablou: sclavul cel negru şi hidos aducând smerit, din ordinul împăratului, pe tavă, la picioarele Salomeei triumfale, goală şi învingătoare, capul Sfântului Ion Botezătorul ucis cu barda.

Şi acum oasepele Ibriş îl evoca cu o înfrigurare îngrijorătoare.

Semeţia proverbialei cuminţenii a fetei şi smerenia de o viclenie cumpătată a preotului Ibriş, o apropiau mai vârtos de tentaţia blestematului tablou, deschizându-i prăpastia unei ademeniri a cărei punte nu era prea mult departe întinsă.

Preotul Ibriş înţelese turbarea Sasincăi şi toată *păstoria* lui nu se mai îndrepta acum decât spre mlădierea voinţei fetei în a cărei virtute otrava tabloului cel netrebnic, săpase urme adânci — Sasinca dorea capul popii Ibriş — popa Ibriş, mâna fecioarei Sasinca.

Intre timp, binaua din uliţa Bărbătescu-Nou, întârzia ca şi galonul de maior al căpitanului de geniu Ulise Cosâmbescu, ceeace, într'o măsură, derută oarecum pe harpagonul Beldie. Preotul Bel-

www.digibuc.ro

die, lacom de procente, transformase capitalul — prea multe firfirici în aur, pentru cutia Băncii „*Fagurul de Miere*" — în diferite împrumuturi pe ipoteci şi acum nu se prea îndura să le fărâme pentru accelerarea lucrărilor clădirei.

In schimb, în Ciurez, lucrurile se precipitau.

Sasinca ofta semnificativ spre părintele Ibriş, dând a înţelege preotului şi preotesei Beldie, că galonul dela oraş a fost o momeală, în vreme ce, păstorul cel nou Ibriş, oftă mai semnificativ spre Sasinca în al cărui suflet tabloul părintesc cu Salomeea şi cu capul Sfântului Ion Botezătorul se contura mai hotărît.

Ţiganii dela bina, rămaşi în urmă cu plata, părăsiră rând pe rând lucrul, trecând provocători prin faţa antreprenorului care le ridica, pur şi simplu, umerii în nas, iar căpitanul de geniu Ulise Cosâmbescu pe de altă parte, fu chemat grabnic într'o comisiune de recrutare, părăsind capitala fără vreo ştire dinspre Ciurez spre oraş şi viceversa.

In schimb însă, în casa popii Beldie din Ciurez, zăpăceala crescu treptat cu noua atitudine a... Sfântului Ion Botezătorul faţă de Sasinca, cum şi aceea a Salomeei... faţă de popa Ibriş.

Se zvonise chiar că tinerii se întâlneau sub duzi, poleindu-şi frumuseţea cu firimiturile de aur pe cari cloşca cu pui le cernea din cuibul ei încremenit la ora aceia în piscul cerului.

Dar iscodirea era pusă la cale tot de popa Ibriş pentru a forţa mâna părinţilor să spargă odată gâsca bârfelilor, ceeace uimi profund pe părintele Beldie,

www.digibuc.ro

care observa în revărsat toate la locul lor, — pe Sasinca destul de calmă în aşternuturile ei de mireasă, pe mirele Ibriş nedumerit pe dulama de sub duzi, de neghiobia Sf-tului Ion Botezătorul care călcase în picioare divinile porunci ale Salomeei, pentru ca, în schimbul nemurirei ce îl aştepta, să se aleagă cu capul tăiat — toate acestea, după explicaţiunile date de Sasinca, cu privire la tabloul cel iscoditor într'o noapte *fără stele,* în porumbi.

Tărăşenia însă neavând să dăinuiască mai mult, se curmă pe neaşteptate cu schimbarea verighetelor între... *Salomeea Condioglu* şi... *Sfântul Ion Ibriş Botezătorul* din Ciurez, în salonul dintre coşarul lui Baiazid şi staulul plin de păduchi al oilor.

Popa Beldie se retrase în binaua dela oraş, deocamdată terminată numai de rosu, scuzând pe Sasinca faţă de *maiorul* care se reîntoarse din delegaţie tot *căpitan,* explicând că o aşteptare de prea lungă durată, ar fi fost vexatorie pentru mireasa intrată şi aşa în gura lumii, în vreme ce Sasinca binecuvânta tabloul aducător de fericire. Iar preotul Ibriş trecându-şi ascunzătoarea de sub duzi, în salonul de mireasă al Sasincăi, şi îmbrăcând şalvarii, giubeaua şi potcapiul preoţesc, se aşeză, hotărît, cu toiagul păstoriei la „subţioară, în fruntea bisericii *„Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena"* din vatra satului Ciurez.

* * *

Cocoţat în capul dregătoriei curarisirei sufletelor

www.digibuc.ro

şi al înlăturărei greşelilor lumeşti, popa Ibriş trase ulucă nouă pentru casă nouă.

Vicleimul preotului Beldie în care popa Ibriş îşi adăpostise fătarnica lui pripăşeală, rămase închis pentru schimnicia socrului şi a soacrei, găzduiţi vremelnic în plimbările, vizitele şi nevoile casei dela oraş la Ciurez.

Uluca cea noua pentru casa cea nouă a preotului Ibriş nu a fost însă trasă la dichisul ei.

Sfoara popii Ibriş se îndreaptă, cu rea credinţă, oblu spre ţarina vecinului şi păstorul de suflete omeneşti, intră cu linia ulucilor în pământul proprietarului megieş!

— De ce mă furi taică părinte?

— „Răzorul este al meu creştine!

— „De ce ai înfipt butucul în pământul meu, taică părinte?

— „Pământul D-tale cade... pe pământul meu, creştine!

Şi întreg Ciurezul s'a adunat, ca prin minune, la faţa locului unde trimisul lui Dumnezeu Ibriş, cotropia averea creştinului lui Dumnezeu încălcat!

— „Atunci să ne judecăm, taică părinte?

— „Să ne judecăm taică!

***

— „De ce te plângi măi rumâne? Se adresă judecătorul către reclamantul încălcat.

— „Mi-a ciupit din loc părintele Ibriş!

— „Acte ai?

www.digibuc.ro

— Dacă este în joc un preot, la ce să mai folosească ele actele?

— Atunci cu ce dovedești culpa părâtului?

— „Cu *jurământul preotului* — uite crucea! Să jure!

— „Preotul este dispensat de jurământ! Alte dovezi nu ai?

— *„Jurământul preotului!*

— „Misiunea lui făcând deplină credință în justiție, legea apără pe preot de jurământ! Ce dovezi ai mai putea produce?

— *„Jurământul preotului!*

— „Afirmările unui preot sunt primite drept bune în justiție în baza jurământului prestat la învestitura sa înaintea altarului! Niscaiva probe, altele decât jurământul, nu ți s'ar brodi la îndemână?

— „Atunci, actele!

— „Adu actele!

Judecătorul dete crucea la o parte, mută călimara spre stânga, condica de sorociri și tabloul de termene spre dreapta și înălțând ochelarii spre frunte, citi în hârtiile prezentate, controlând hrisoavele cu planurile înfățișate și planurile cu hrisoavele.

Apoi după un răstimp, aducând la loc crucea, călimara, condica de sorociri, tabloul de termene și ochelarii, se rosti răspicat, cu ochii în ochii preotului, *dispensat de jurământ:*

— *„Judecata constatând că părâtul preotul Ibriș, „la consolidarea împrejmuirei proprietății sale din- „spre proprietatea reclamantului încălcat, a ignorat „punctul de reper însemnat pe plan cu litera „A"*

www.digibuc.ro

„și trecut în titlurile acestuia cu numărul I, pre-
„lungind sfoara direct din punctul „A—I" în punc-
„tul „B—II", desființând astfel triunghiul format
„de aceste două inițiale puncte de contact ale pro-
„prietății ambelor părți în proces și păgubind astfel
„pe reclamant în averea sa pe o porțiune în lung
„de 15 m., pe o lățime medie de 10 cm., la primul
„capăt și cu o lărgime spre capătul opus de circa
„30 cm., proporțional cu linia de încărcare, admite
„acțiunea așa cum este formulată și obligă pe pă-
„rătul preotul Ibriș din comuna Ciurez să respecte
„întocmai linia proprietății reclamantului Tănăsache
„Gridu din aceiaș comună, din spre linia proprietății
„preotului pârât Ibriș, conform titlurilor, planuri-
„lor și hârtiilor prezentate în instanță de către partea
„ncălcată".

www.digibuc.ro

SĂMÂNȚĂ DĂ BUCLUC

— N'ați auzit?

— Ce s'auzim?

— A fugit!

— Cine?

— A lu Dobre — fata lu Dobre Țiganu, primul negustor dă fructe în toată Joița!

— Și cum s'a întâmplat comedia?

— Cum s'a întâmplat? S'a întâmplat că s'a întâmplat, așa cum s'a întâmplat cu ocazia când a fugit și întâiași dată pramatea — c'a mai fugit odată, tot ca și acum, atunci când a vrut s'o dea măsa după Albert contabil la moșie la Stratulat. Incaltea atuncea ăla era un pripășit de Neamț rămas p'aci din timpul războiului, da' ăsta de, om cu vază, judecător la oraș, și tot a fugit!

— Parcă ar avea măciș în piele!

— Măciș n'are ea, că dacă ar avea măciș ar fi mai bine — te scarpini și-ți trece, dar de fugit nu fugi că n'ai de ce și n'ai încotro!

— Zi mai bine neam rău și pace!

— Neam rău nu tocmai s'ar brodi, că de... neamul

www.digibuc.ro

nu este tocmai aşa de lepădat. Părinţii au ridicatără case, pe ea au dat-o la vreme în şcoală, la Hanul lui Dobre trage tot lume pe sprinceană. Dar e soiu' ei aşa, hoinăreţ.

— Soiu, ne soiu, nu e tot una cu neamul? La urma urmelor, ce pricopseală să fie aia după nişte case ridicate cu banii băngii pă poliţe. Şcoala? Păi unde a învăţat fata relele dacă nu în şcoală cu haimamalele de băeţi şi ce poveţe era s'apuce ea dela Voicu care şi-a lăsat femeia cu copiii şi s'a însurat de-a doua oară cu Ilinca, fata Saftii spălătoreasă cu ziua, — el învăţător care trebue să dea sfaturi la oameni! Şi mă rog, care e lumea aia aşa dă bună care trage la Dobre Ţiganu'? Agenţii dela oraş, care umblă cu politică după voturi? Şi 'ncolo?

— Şi asta e un cuvânt că muerea trebue să-şi lase bărbatu' şi să fugă cu altu'?

— Este nu este, vorba e, a fugit?! N'ai ce leac să-i mai faci. Ce strică neamul la urma urmelor că fata nu e de neam? Nu care cumva că toţi să se nască boeri din boeri?

— Şi la urma urmelor chiar şi printre boeri nu se întâmplă şi la ei aşa ceva?

— Ei, păi acolo e mai lată! Fug ele miresele chiar din noaptea nunţii!

— Fug că fug, pentrucă aşa le este portul şi cum vezi nimeni nu-şi mai vâră coada în neamul lor ăl pricopsit!

— Aşa e, dar vezi d-ta că ruşinea la omul sărac se vede mai lesne!

— Dar ruşinea e tot ruşine şi oricât de moţat

www.digibuc.ro

le-ar fi soiul, nici Dunărea cât este ea de Dunăre, de lată și de lungă, tot nu-i spală de ocară!

* * *

Clacă mare în poartă la Chițoran. E după ogoritul porumbului și lumea așteaptă ploaia. Ăst timp cam întârzie și oamenii adastă cu însămânțatul. Să vâre boabele, le e teamă de vre-o secetă ceva mai lungă, care ar prelungi încolțitul și ar ofili frunza. Să mai aștepte cu semănatul, le e teamă că trece sorocul și intră cu culesul în vreme rea. Nehotărîrea îi mâniază și de ciudă s'au apucat în chip de șezătoare, să vorbească pe oameni de rău. Chițoran, care trece în sat un fel de pristav al Delenilor, e de altă culoare politică decât acea a lui Dobre Țiganu, negustor cu vază și titor la biserică în Joița, — tatăl fetei care a fugit! Pe prispă stau prăvălite două tabere, care dau la darac cinstea fetei cu pricina. Una ține cu pristavul din Deleni și alta cu titorul din Joița. La mijloc stă să-i împece cuconu Răzvănescu, pensionar la Regie care e și o fărâmă de rubedenie cu cei doi membri ai celor două tabere adverse, — cum s'ar zice și cu neamurile unuia și cu ale ăluilalt — un fel de spălătanie de ploscă, în fond. După acte însă, nimica toată de rubedenia lor. Cuconu Răsvănescu nu face nici un fel de politică. A făcut pe vremuri... votând rând pe rând cu guvernul care-i plătea leafa și acum face cu acela care... îi achită pensia. Are o decorație, o diplomă căpătată după o contrabandă și o sfoară de pământ

www.digibuc.ro

dobândit după legiuirea însurăţeilor, arendată popii pe o chirioară de nimica toată, şi pe o baniţă de mei păsăresc la sfârşitul fiecărei recolte. Pământul este hotărnicit cu şanţuri în adâncurile cărora se plămădesc aromele tari ale boziilor. Pe marginele lor, arterele salcâmilor, încărcate cu flori luminoase, îşi scuturâ podoaba îngreunată de parfum, pe răzoarele de dincoace de meiul popii, care le trimit în slavă, zâmbetele înmurgitului. Cuconu Răzvănescu sare şanţul, îşi tae o nuia proaspătă din pom, înfige în gaura mondirului o buruiană la întâmplare, în mijlocul căreia fulgeră aurul pufos al polenului şi intră în vorbă pentru a convinge lumea strânsă în uluca lui Chiţoran, cu greutatea cuvântului său „INDEPENDENT" şi cu ruina unei atotputernicii:

— La urma urmelor ce ne importă pe noi, oameni paşnici, isprăvile vecinilor?

Nuiaua se înfige într'un favorit şi favoritul îşi reşchiră căneala spre pavilionul veşted al unei urechi în lobul căreia licăreşte, printre perii ţepoşi, un icuşar prins cu arnici.

— Cam aşa este, — aprobă cu un şiretlic cumpănit pristavul Delenilor, scuipând încolţit într'o brazdă de merişor.

— Atunci?

— Atunci vine că şi noi avem fete măritate şi socotesc că nu ne-ar sta de loc bine să le ştim fugite dela bărbat — este?

— Este, — întăreşte omul cu cercel în ureche — dar de vreme ce muerile noastre nu şi-au pierdut capetele, la ce bun să mai proorocim într'altfel?

www.digibuc.ro

Un scuipat trece sgomotos spre florile albastre de merișor din gura lui Chițoran, astupată de răspunsul *„înțelept"* al pensionarului dela tutunuri.

— Dar vedeți Dvs. că socoteala este cu totul alta, se răsucește pristavul Delenilor spre cuconul Răsvănescu, apucându-și cu amândouă palmele, deșertul care se hâltăcâe în pânza cămășii, după ce a mai scuipat o toană florile de merișor!

— Care anume socoteală?

— Vreau să zic adică, cam ce ar fi pălăvrăgit lumea într'un caz că întâmplarea s'ar fi brodit să fie cu o fată de-a mea?

— Ce-a fi zis ea, ar fi zis, dar la ce bun să ne tocim noi măselele ca să zicem acuș despre niște oameni cu care n'avem nici în clin nici în mânecă.

Salcâmii își schimbă fulgerele florilor ocolind razele apusului care le ruginesc frumusețea. Nuiaua cuconului Răsvănescu se plimbă dela un favorit la altul, răsturnând peste fălcile scorogite, firele ghimpoase de păr pe a căror albeață ascunsă mijește prin urmele verzui-unsuroase ale otrăvurilor dresurilor din vremuri. Chițoran a rămas fără scuipat în gură de atâta mânie și cu care zadarnic s'a trudit să dărâme cinstea casei titorului din Joița, precum și culoarea lui politică. Acolo țintea el, la politică. Incolo, fuga fetei titorului nu-l sinchisea câtuși de puțin. Dar nu isbutise. Spera ca rușinea să se resfrângă și asupra reputației electorale a negustorului a cărui fată își lăsase pe neașteptate bărbatul, pentru ca astfel gurile rele să nu întârzie să îndemne pe clefetitori să discute faima lui politică. Pensionarul

www.digibuc.ro

dela Regie îl combătuse însă înverşunat, până la derută, pare-se mai mult cu *prestigiul* favoriţilor şi cu mişcările *emulative* ale nuelei de salcâm, decât cu *puterea de argumentare*, care nu mulţumise îndeajuns pe partizanii pristavului, care continua să mormăe, scuipând şi ei a ciudă ca şi şeful lor politic, printre dinţi şi mestecând în treacăt frunzele verzi cu care se întâlneau în forfoteala dinspre prispă, pătul şi cuptor.

Intr'o vreme claca amuţi. Partizanii celui bârfit se îngrămădiră semnificativ, apropiindu-şi căciulele, ţuguindu-şi buzele şi murmurând pe la urechi. Un unchiaş din tagma lor îşi adună crăpătura cămăşii sub bărbie, se propti hotărît într'o bâtă alămită şi, dregându-şi vorba, interveni în înserarea domoală a cărei poezie mută apăsa mai mult atmosfera de nedumerire din pragul pristavului, cu melancolia trâmbelor de întuneric:

— Păi de ocărît, cum văd, aţi ocărît, toţi cu toţii, cât v'a luatără gura, dar de pricina fugăritului femeii nu v'aţi întrebat nici unul!

— ! ! ! ? ? ?

— Păi dă grasă nu a fugit ea muerea până n'a aflat că boerul ei o înşeală!

— Păi asta să fi fost buba?

— Păi care alta, căci de trai bun nu şi-a lăsat ea, femeia, acaretul şi sculele gospodăriei!

Ochii pristavului se rostogoliră în roşeaţa mâinei. Cuconu Răsvănescu trase dârz de amândoi favoriţii şi partizanii lui Chiţoran priviră pleojdiţi într'o parte, în iarbă.

www.digibuc.ro

— Putea ea oare nevasta să închiză ochii și să se facă niznai la un așa bairam în familie? urmă biruitor unchiașul cu bastonul de alamă.

Da' obrazul ei unde era? Iac'așa, v'ați năpustit pe spinarea bietei femei și dacă ea n'a fost aci să vă declare pricina, v'ați repezit la Dobre Țiganu — tat-su! Ce strică el bietu' negustor dă pă urma procopselilor lui gineri-so?

— Atunci cine strică? se răți adunarea înălțându-se de pe vine.

— Păi cine să strice, tot tat-su strică, întărîră într'un glas partizanii pristavului Chițoran. De ce a dat fata după un berbant ca ăla?

— Tot tat-su a ieșit hoțu' de păgubaș? se aplecă unchiașul spre o parte din mulțimea care mai rămăsese tolănită în iarbă. Sămânța strică, nu tat-su, așa să știți d-v. — pustia aia dă sămânță din care a răsărit marcoava cu care a fugit gineris-o.

— Care sămânță, unchiule?

— Păi nu spusei? Marcoava!

— Care Marcoavă, unchiule?

— Nemernica cu care a fugit nemernicu, nepoate!

— Da' ce Dumnezeu sămânță mai e și aia, unchiule?

— Iaca, sămânță dă bucluc, nepoate!

www.digibuc.ro

NEVESTELE LUI DRAGNEA

Robot la toartă în bătătura lui Voicu Zborea, morar, la moara cu aburi, a veche.

Drept este că lumea este adunată aci după nevoi, dar mult mai mulți se găsesc dintre cei veniți după clevetiri, znoave, sau alte parascovenii, decât după treburi adevărate.

Printre cei dintâi sunt gospodarii așezați, mânați să vânture în trior o baniță de grâu, să macine un sac cu porumb, sau să cântărească în dușumalu morii — numai la moara lui Voicu Zborea se găsește cântar în toată Crevedia — niște carne de contrabandă.

Printre cei din urmă însă, îndeobște se adună șugubeții satului, cu tolba plină de iscodiri, de inventii și de felurimi de întâmplări, bune pentru gura-cască, oprind treburile adevărate în loc, și adunând lumea fără rost, glugă în jurul anecdotelor. Fiecare se apropie de pâlc cu noutatea unei aventuri cât mai gogonețe. Povestirea plecată liniștită din vatra satului ia proporții uluitoare, în gura vorbitorilor, pentru a ajunge la urechile ciulite ale ascultătorilor

www.digibuc.ro

în forma sperioasă a unei gogoriţe. Cărăuşii rămân în poartă, scăpărând amnarele, cu ochii spre povestitori, nevestele îşi aduc o palmă în dreptul gurii moţăind din tulpan, în vreme ce copii se tăvălesc de râs în praful şanţului.

Şi povestitorul dă iama în toate bucuriile şi necazurile satului, legate de o întâmplare hazlie, înflorind-o şi prefirând-o cu o fantezie cât mai guralivă!

— Ia mai spune, măi neică Mihuţ, cum a fost cu nevestele lui Dragnea? s'auză şi lumea.

— Dragnea din Suseni, ăl cu două neveste?

— Două ca două, dar vezi că nu le-a avut cu formă!

— Formă, neformă, e însurat el cu două neveste deodată? ăsta e chichirezul omului — forma nu face două parale!

— Adică vreau să zic, cum ar fi vorba, de o cununie în regulă!

Cununie n'a avut el cu nici una, nici la Primărie şi nici la Biserică, dar două neveste se cheamă că tot a avut rumânu la casa lui!

— Adică ţiitoare, cum vine vorba!

— Zi şi ţiitoare, dacă pofteşti, că tot acolo merge — ce-i trebue dragostei formă?

— Păi aşa zău!

— Atunci hai să mai vedem cum a fost!

— Păi a fost aşa, că femeia a dintâi a plecat la bâlciu la Brezoaia să cumpere nişte doniţi pentru pomană, cu voia bărbatului şi Dragnea s'a dus şi el în Obor în Bolintin să-şi aleagă un malac dă

www.digibuc.ro

prăsilă. Acolo în Bolintin, lume, forfoteală şi femei fără treabă, dornice de iubit. In amestecătura aia Dragnea se izbi de una mai ţanţoşe ca altele.

— Da'ce am auzit, nene Dragneo, că te-ar fi lăsat femeia?

Dragnea din felul lui pus pe vorbe cu două înţelesuri:

— M'a lăsat că m'a lăsat, parcă numai ea e femee în toată lumea asta?

— Păi acum stai cuc?

— Stau că stau!

— Şi p'aci, prin Bolintin ce te-a înmânat că te-ai rătăcit?

— Un malac pentru prăsilă.

— Da'la drept vorbind la urma urmelor, ce adicătelea eu n'aşi fi bună de prăsilă?

— Ii fi nu zic, dar ne ia părul foc, dăn partea Drăguşinii.

— Păi lumea vorbeşte că e fugită cu Negoiţă dă la regie!

— Mi-a cam venit şi mie pe la nas ploconu ăsta.

— Păi dacă e aşa, ce mai stăm? hai să ne adunăm dupe drumuri!

— Să ne adunăm, Caterino, dă ce să nu ne adunăm şi dacă o fi să ni se taie jindu şi eu n'oi mai putea fără tine şi fără Drăguşina o să pot, atunci bag formele în Tribunal!

— Despărţire?

— Despărţire!

— Atunci ne luăm, ca bărbat cu nevastă!

— Fireşte că ne luăm.

www.digibuc.ro

Zaiafet mare în bătătura lui Dragnea, paracliser în Suseni. Şi-a adus omu femee nouă acasă. Se brodisé şi bine, iar gurile rele nu fuseseră ele rele d'asurda. Femeia plecată de patrusprezece zile dupe doniţe la târg la Brezoaia, nu se mai arătase. Mai în urmă se zvonise că ar fi furat-o din inima bâlciului Domnu Duţu, învăţător în Obaia, şi ar fi înghesuit-o într'o vizuină din marginea Căsciorenchii, amenințând pe trădători cu iataganele.

Şi Dragnea, fie că nu înghiţise aventura, dar îi convenea, fie că aflase că posna se adeverea, îşi mută omul gândul dela fugară şi îi ceru Caterinei morţiş să-i fie femee... *cu adevărat!* Şi întâmplarea prinse. Dragnea eşi în lume cu nevastă nouă şi lumea privea la ea ca la urs!

— Dar la un caz că femeia dintâi îşi ia seama şi se întoarce la bărbat?

— Atunci să vezi dandanaua dracului!

— Nuntă în toată regula!

— Şi încă ce nuntă! întări a cobie un cărăuş întrerupând hazos numărătoarea sacilor, după ce crestă pe răbojul înfipt în cordeaua pălăriei dăsaga urcată în podul morii.

— Păi taman aşa s'a şi întâmplat, împlini fălos de veşti noui, încărcătorul de saci, spânzurat pe dricul căruţei.

— — Afurisită nagodă mai fu şi asta!

— Cioc, cioc, într'o bună noapte la geamu lui Dragnea!

— Cine-i?

— Oameni buni!

www.digibuc.ro

— Ce fel de oameni?

— Iaca muerea lui Dragnea, cine să fie?

Ţâşt din pat, care piti într'un colţ, care într'altul, — Dragnea şi cu Caterina!

— Hai, Dragneo, şi fă odată şi deschide!

Duţu învăţătoru îşi prinsese iubita cu contabilul statului dela pădure. Omu îi făcu repede răvaş dă drum să n'apuce nevasta să-l lase şi pe el ca şi pe Dragnea şi femeia lui Dragnea se întorcea acum... dă la târg din Brezoaia!

— Cu doniţile?

— Da de unde! Doniţile în vizuina lui Duuţu.

— Şi Dragnea cum a scos-o la chelemet?

— A scos-o că i-a 'ntors cheia în broască, muerii d'întâi şi s'a dat omu de partea celei de a doua.

— Şi Drăguşina ce a făcut?

— S'a plâns Primarului. Primarul i-a chemat la Primărie şi l'a pus pe Dragnea să aleagă.

— Păi cât era s'o aştept Domnule Primar? spuneţi şi dv.! Două săptămâni încheiate nu a fost d'ajuns?

— Aşa este, întări Primarul.

— Fireşte că aşa este!

— Vorba e, o ai cu legitimaţie?

— Nu!

— Da p'asta?

— Nici p'asta.

— Atunci ce mai vrei, femee dela omu ăsta? se adresă capul satului către Drăguşina care se uitase cu ochii în ochii telefonistului Primăriei...

— Vreau să-mi deschiză uşa!

www.digibuc.ro

— Ce-ai de zis, Dragneo?

— E broască nemțească, Domnule Primar — se deschide numai la oameni de ispravă!

— Auzi, Drăguşino!

— Dacă i-aşi şti barem cununați, du-te vino, dar aşa să-mi spargă casa o venetică, nu prea-mi convine!

— Ii cunun acuşi, eu!

— S'o văd şi p'asta, şi atunci Dumnezeu să vi'i trăiască!

Primarul îşi desfăcu cureaua dela brâu şi prinse de mijloc pe Dragnea şi pe Caterina, dintr'odată. Apoi, deschizând un ceaslov din teancurile neorânduite depe masă, se poticni într'o citanie joasă, îngroşată de o nesiguranță obositoare, înversând intonația, cu intermitențe cari risipeau sensul pasagiilor şi plimbându-şi privirea solemnă, consecutiv din foile cărții în ochii însurăților, citi:

ART. 196 DIN CONDICA CIVILĂ: *Femeia este datoare să locuiască împreună cu bărbatul său şi să-l urmeze în orice loc va găsi de cuviință; bărbatul este dator a o primi şi a-i da asistența necesară convieţuirii*".

— Păi dacă e p'aşa, stai tu, Duțule, că te învăț eu minte să calci tu legea... fără s'o respectezi şi să mă huidueşti după ce mi-ai spart casa, isbucni Drăguşina suflecându-şi tulpanul deasupra sprincenelor cănite şi eşind cu mâinele în şolduri în uşa Primăriei!

www.digibuc.ro

SUCCESIUNE VACANTĂ

Propriu zis Remus Răducăneanu nu era tocmai avocat în regulă.

După doi ani de ajutorie de grefă, în care timp redactase cu succes toate hotărîrile în procesele la a căror judecată *„complectase"* Tribunalul şi închisese definitiv toate tutelele din acea epocă, cu şi fără compturi de gestiune în regulă, — ceruse înscrierea ca apărător pe lângă instanţele care cădeau în jurisdicţia districtului Tribunalului din care... făcuse şi el parte.

Ordonanţa de înscriere se afişase la toate uşile judecătoriilor de resort şi Remus Răducăneanu, chiar de adouazi dela publicaţiunile legale dela înscrierea lui printre rândurile avocaţilor, arbora pe uşa odăiţii lui de becher, din gangul fostului hotel Budişteanu din podul Galiţii, tăbliţa zugravului Marvan: *„Remus Răducăneanu, pricini de notariat, chestiuni fiscale şi consultaţiuni în toate speţele — fost ajutor de grefier clasa I pe lângă tribunalul Ilfov"*.

Clientela, oricum mijea ea şi aşa, cu toată puzderia de avocaţi care colcăia împrejurul lui Remus Răducă-

www.digibuc.ro

neanu şi în care apărătorul cel nou se pierdea ca o procedură neîndeplinită. Impricinaţii scăpătaţi umblau după un avocat care să nu fie tocmai avocat — Remus Răducăneanu! Câteva adopţiuni în care fusese angajat, confirmate de tribunal în urma... concluziilor apărătorului Remus Răducăneanu, lansară curând modesta firmă din gangul şandramalei hotelului Budişteanu.

Mai târziu Remus Răducăneanu asistă pe câţiva împroprietăriţi la executarea pe faţa pământului a hotărniciilor în care figurau, afară la câmp, unde, după cercetările locale de rigoare, lua masa cu suplenatul tribunalului şi cu... avocaţii megieşilor, discutând la desert chestiuni de drept pur!

In sfârşit Remus Răducăneanu fu împuternicit într'o vreme de către câţiva clienţi dela prima instanţă, să redacteze apelurile în procesele... pierdute, să le introducă la tribunal la oraş, să emită procedura şi la nevoie să angajeze un avocat „*adevărat*" — apărătorului fiindu-i limitată competenţa numai la ocoalele judeţului şi ale Capitalei în care obţinuse înscrierea.

Intr'o zi a fost chemat în cabinetul prezidentului secţiunii în care purtase doi ani de zile, cu o mândrie bine meritată, roba dăruită de un judecător înscris în barou.

— Merg afacerile, merg, dragă Remuse? se adresă Prezidentul apărătorului fără a-şi înălţa ochelarii de pe lucrările de complect pe care le rezolva cu d. Eftodie Gherlack, grefierul titular al secţiunii.

www.digibuc.ro

— Ceac-pac, Coane Vintilă, mormăi apărătorul Remus Răducăneanu, înălțând servieta în dreptul inimii,, trăgându-și duhul prin mustața retezată pe linia buzelor supte de importanța ce i-a acordat audiența inopinată a Prezidentului și privind înfrigurat în hârtiile de pe birou, care poate îi rezervau vre-o afacere mănoasă.

— Am o succesiune venită prin parchet, Răducănene.

— Prea bine, Coane Vintilă.

— Caută-i moștenitorii și lichidează-o.

— Și dacă nu-i găsesc?

— O declarăm vacantă și te numim curator.

— Onorariu?

— Zece la sută din patrimoniul fondului succesoral.

— Trăiți, Coane Vintilă!

* * *

După mature chibzueli, apărătorul Remus Răducăneanu a ajuns la concluziunea lichidării succesiunii, cu *eventualii* moștenitor, ceeace-i părea mai favorabil decât oferta onorariului de zece la sută asupra unui fond care putea să fie, în cazul succesiunii vacante, mult mai redus decât acela pe care l'ar fi indicat moștenitorii prezumptivi.

Propunerea Prezidentului Vintilă nu-i prea surâdea, de aceea apărătorul Remus Răducăneanu începu chiar de a doua zi exodul cercetărilor moștenitorilor... *„fireşti"* sau chiar... aparenți. Grefierul Eftodie Gher-

www.digibuc.ro

Iack îi încredinţă dosarul succesiunii şi apărătorul Remus Răducăneanu bătu la toate porţile.

Dar moştenitorii nu se iviră.

La biuroul deceselor, Oficiului de stare civilă, investigaţiunile nu avură un succes mai presus decât infertilitatea aceloraşi cercetări destul de rapid întreprinse de către vigilentul apărător Remus Răducăneanu, aiurea!

Defunctul nu lăsase nici un indiciu iar spitalul în care îşi dăduse sufletul, nu putu oferi decât catagrafia hainelor rămase în pod şi o cruciuliţă de celuloid pe care intendentul o păstra pentru orice eventualitate în cancelaria administraţiunii ospiciului.

Remus Răducăneanu le revendică în numele succesiunii pe care o reprezenta, ridicându-le în puterea mandatului ce-i fusese dat de Prezidentul Vintilă. De aci încolo orice urmă dispărea într'o nelămurire de definitivă dezorientare.

In iureşul unei agape colegiale, Remus Răducăneanu citi întâmplător pe spatele cruciuliţei dela spital: „WILIAMS ABRAMS DEPNER".

Atât!

Atât cât a trebuit şi funcţionarului dela biuroul deceselor pentru a redija actul de deces.

Tenebra acestei perspective de perpetuu mutism, făcu, printr'o stranie reacţiune psihică, ca apărătorul Remus Răducăneanu să-şi amintească în timpul agapei că, în culoarul Oficiului de Stare Civilă unde mersese cu speranţa unor descoperiri priincioase îi zâmbiseră semnificativ câţiva martori profesionişti.

Inventariul întocmit în aceeaşi atmosferă a totalei

www.digibuc.ro

absenţe de indicii, se afla sus la parchetul tribunalului. Remus Răducăneanu oferi secretarului o cutie de regale R. M. S. şi îl studie cu aviditate. Fondul nu era de lepădat, iar zeciuiala, în cazul succesiunii vacante, se augmenta vădit.

Dar ori cum, aportul lui din partea moştenitorilor puşi în posesiunea averii, avea să fie mult mai considerabil decât acela cu care îl gratificase anticipativ Prezidentul Vintilă. De aceea Remus Răducăneanu renunţă zâmbitor la mandatul de curator, lucrând a transforma succesiunea din vacantă în reală. Inventarul vorbea de merazuri fabuloase. O brutărie la podul Sf. Elefterie, depozite considerabile de cherestea pe şoseaua Mihai Bravu, o fabrică de apă gazoasă în Crângaşi şi un imobil în Olteniţa. Remus Răducăneanu îşi adună probatoriile. Câţiva „profesionişti" de pe sala biuroului deceselor care n'au avut nici când, nici în clin nici în mânecă cu mortul, înconjurară dulceag pe apărătorul Remus Răducăneanu în bătătura unui han scărpinându-şi, cu o îndobitocire felină, mustăţile disgraţioase care desveleau măselele flămânde ale parazitului hrănit din sudoarea altuia, asigurând pe reprezentantul justiţiei cu o bogată argumentare *„că pă cum că ar fi cunoscut pă mort"*, încât însuşi apărătorul Remus Răducăneanu avu la un moment dat impresiunea că nu mai este vorba de nişte martori falşi.

Merseră atunci, toţi cu toţii, cu lecţia învăţată înaintea judecătorului supleant delegat cu ascultarea... lor, însoţiţi de şleahta mincinoasă a unor moştenitori ieşiţi din pământ şi pe care apărătorul Remus Ră-

www.digibuc.ro

ducăneanu îi introduse radios în cabinetul Președintelui Vintilă odată cu petiţiunea de punere în posesie.

— Moştenitorii, Coane Vintilă!

In vreme ce, din camera judecătorului supleant se auzea:

— *Jur pe sfânta cruce, de a spune adevărul, tot adevărul şi nimic alt decât adevărul.*

In care timp Președintul Vintilă trecând ochii de pe lucrările de complect spre apărătorul Remus Răducăneanu şi de aci spre banda moştenitorilor, întrebă:

— D-lor sunt?

— Da, Coane Vintilă!

— Dovada?

După care, tot din camera de alături, continuă să se audă:

— Aţi cunoscut pe defunctul Wiliam Abrams Deppner?

— Cum să nu-l cunosc, d-le judecător, se poată *„să nu cunoaştem noi"* pe bogătaşul Deppner?

In vreme ce apărătorul Remus Răducăneanu întăreşte spre Președintul Vintilă:

— Dovada? D-l membru supleant ascultă dincolo martorii!

— Bun, continuăm cu rezolvarea complectului, se adresează Președintul Vintilă grefierului Eftodie Gherlack, — iar Dv. veţi plăti taxele legale de succesiune — se întoarce Președintul Vintilă către grupul moştenitorilor. D. avocat al Dv. are să vă înveţe.

Şi grefierul Eftodie Gherlack urmând succesiunea

www.digibuc.ro

rezoluțiunilor de pe biuroul Prezidentului Vintilă, dă citire cu glas tare, petițiunii imediat următoare:

— *„Subsemnata Ludovica William Abrams Depp-„ner, fiica legitimă a defunctului meu părinte William „Abrams Deppner, în baza alăturatului extract de „naștere, coroborat cu actul de notorietate anexat, din „care reese calitatea mea de unică moștenitoare a sus „numitului defunct, față cu recipisa fiscului de plata „taxelor Statului asupra fondului de moștenit, — cu „profund respect vă rog să binevoiți a ordona pu-„nerea mea în posesiune asupra întregei averi mișcă-„toare și nemișcătoare a decedatului meu părinte".*

Și în camera judecătorului supleant, martorii sfârșesc, în același timp, rând pe rând, repetând și semnând depoziția:

— *„Așa să-mi ajute Dumnezeu"!*

www.digibuc.ro

STRIGOIU

Calul scund picoteşte a vreme în şleaurile îndrugate ale poştalionului înfipt într'un muşuroi de coceni — o mogâldeaţa de cal copleşit de o îngândurare ursuză, cu păr fumuriu, mâncat de muşte, — ponosit şi abătut, în care nu mai trăeşte decât bunătatea ochilor şi o panglică ştearsă, în coada îmbulzită de scaeţi. Moş Gogan, chirigiu, mărunt tot cât calul, adus în gheba lui mocnită din care duhneşte amintirea altor viscole, soarbe îndelete rachiul din cinzeacă, pândindu-se vita prin ferestruia opărită de podagra burhatului şi închiondorându-se când şi când la haimanalele cari dau târcol poştalionului, asmuţind fugarul din potolirea lui adâncă.

— „E bun rachiul Nea Gogane?

— „Ce stai să vorbeşti vericule, rachiu dă oraş, ce poşirca lui Mituş din Ulmi?

Şi chirigiul aduce consolat spre buzele crăpate de otrava băuturei, ţoiul aburit de buhneala bojocilor cangrenaţi, clipind cu voluptate din ochii duşi în vizuina căciulii plimbând mărul lui Adam din capul sternului până în murele gâtului, alternându-i osul

www.digibuc.ro

cu fie-ce ghiorţăială şi coborând apoi mulţumit cinzeaca până în dreptul chimirului, în slina căruia fulgeră un amnar şi o custure. Trece grabnic dosul palmei peste stuful îmbâcsit de mahorcă al mustăţilor şi ale căror fire străjnesc la atingerea pielei, ca iarba în tăişul cosorului, aduce din băerile deşertului un oftat de neţărmurită voe bună, lipindu-şi nasul aprins, de cărâile geamului, trudindu-se a-şi aţiuia de acolo, calul amorţit în coceni.

— Stăi mă tată, numai să plătesc şi pornim, că apucă ciorba Mariţii să se slăiască în ceaon şi ne ia păru foc la amândoi!

Şi calul înămolit în tulpinele de chilibar ale porumbilor, prinde a înţelege svonul îndemnului din cârciumă; cărmeşte un timp din obida lui amară, îndoae gâtul teşit spre şoproneaţa care îl încremeneşte în răspântii de câte ori chirigiul vine cu marfă la oraş, răschiră obosit nările spre ţurcana stăpânului care întunecă toată ferăstruia prăvăliei şi dinspre care vin domoale în paele căruţii, lucirile colorate ale clondirelor umplute cu otrăvuri, răspunzând beţivanului dinăuntru cu un nechezat înfometat, care se potoleşte iute în măselele lui late şi rari.

— „Uite acuşi mă tată, s'apuc numai să plătesc

Şi nechezatul amorţeşte în bojocii degeraţi, lăsând în urma lui cutremurarea sfioasă a panglicuţei din ciumpciul cozii.

negustorului şi o şi urnim„ că e foc dă Mariţa!

— „Gata nea Gogane?

— Cum să nu fie gata boeraşule dacă vrea şi bidiviu meu dă cal? Ia te uită, par'că a şi auzit

www.digibuc.ro

răsteala Mariții! Nu-i vorbă, d'alaltăeri pe drumuri cu tutunu, o fi și vremea; mă tem că baba s'a luat de gânduri! La urma urmii am eu leac dă mânia ei; o jimblă dă la târg și gata, i-am astupat gura — moare femeia după pâine albă, nu altceva. De, mai rămnește și ea din când în când după un dumicat dă cozonac, îi știu eu pontu; i s'a cam agățat d'atâta azimă! Da unde mai pui că e și cu pretenții, mutra! Ii tot dă zor că nu prea a luat bărbat după nasu ei! Ce să facă muerea ca un mojic, cu un prost și cu un bețivan dă cirezar după Vlașca, așa ca dalde mine? Gându ei a fost la un sprințăn îmbrăcat mai nemțește nițeluș ca mine, nu mocofan dă căruțaș încăciulat. S'a sucit lumea; d'asta i-a abătut și marcoavei mele! Du nu umbla zici să bage hârtii ca să dea divorț dă mine? Crucește-te drace, Marița lui Gogan în divorț cu bărbat-s'o! Cât p'aci nebuna să se facă dă pomină la bătrânețe — ea, muere cu fete măritate și alea cu copii la rându lor!

— „Toate bune, da dacă mai adăstăm, cum ai s'o scoți la chelemet cu cucoana?

— Păi jimbla boerule ce rost mai are ea aci în traistă? Uite-o cum pândește în chichița faitonului. Ea o să domolească pă iabrașa, păi? Dă împăcat tot o împac eu, nu-i vorbă, și cu jimblă și fără jimblă, dar ce mă tot frământă pe mine la inimă, e ciorba aia care nu se mai apropie, blestemata, că tare-i alunecoasă și ardeiată — numai pipote! Dau eu, dă ea acuș, numai să mă văz pă leagăn! Hai mânzu tații că ți-o fi.

Și nechezatul, iar scorni o vreme nările vinete

www.digibuc.ro

şi panglica cea înoroiată. Brişca se smunci în coceni, ţurcana lui Gogan se lipi de ochiul de puşcărie al şandramalei plină cu otrăvuri portocalii şi gărgălanul chirigiului iar se înălţă căpcăun spre ţoiul cinzeacăi, aducând în bureţii bojogilor dogoarea băuturii care fulgera o vreme în lumina unsuroasă a sticlii, strecurându-se apoi grabnic, în clincăneli greţoase, în pântecul drumeţului încins de băutură.

— Plătim acuşi şi gata.

Dar calul nu mai credea! Buzele lui opărite de răsmeriţa iernei care scăpăra în oglinzile turburi ale burhaiului se îmbinară într'o înfrigurare neclintită, răbufnind până în adâncul şalelor goale.

— Hai meştere odată că nici calul nu mai vrea!

— Vrea el moşu tatii, că-i miroase a grăunţe. Ce el nu are porţie ca omu? Nu degeaba am luat noi bani dela stat — aşa-i cârlanul tatii?

Dar cârlanu se încruntă a dispreţ în coceni, sugrumându-şi mânia între pântece şi nări. Din amărăciunea ei, calul da drumul când şi când unor şuviţe de aburi cari plecau dintr'o înfinită desnădejde şi se topeau în ceaţă, printre nările jilave. Unchiul Ghiţă scos din ţâţâni, a înumărat negustorului înfipt în duşumelele scălămbiate de oţelul potcoavelor, consumaţia Goganului şi mângâindu-i curtenitor cojoaca uscată, ne-am apropiat de poştalion. Aci, chirigiul s'a mai „tomnit" o vreme cu zapciul din Joiţa pe ademenirea băuturii, a schimbat în treacăt câteva cuvinte cu calul şi ne-am cocoţat pe dricul briştii, pisând nutreţul aromitor de sub velinţă. Telegarul a ciulit a mulţumire din urechile mâncate

www.digibuc.ro

de ţânţari, a înălţat crâmpeiul cozei în lumina burhaiului şi trăgând copitele din clisa dăsgheţului, şi-a făcut loc în linia carelor. Gogan şi-a adus grabnic căciula pe nasul lui de asasin, s'a cuibărit în slina caldă a cojocului şi a înălţat codirişca deasupra spetelor dinţate ale calului, umplând poştalionul de voioşie. Din cal a rămas numai sfârcul tocat al urechilor şi fulgerarea grăbită a panglicuţii din bidineaua cozii. Trupul lui puţintel şi scund, înota cu temei în undele moinii, intrând şi eşind din negurile ei. Poleiul adâncea brişca în drâmbele pâcloase ale troenilor.

— Să fim oare la şini?

— Acuşica le trecem şi şinile. Uite dorobanţu la marginea salcâmilor. Pă urmă răsare din plopi foişoru şi uite şi Ciorogârla şi după ea hait cât colea şi coana Mariţa mea cu ciorba ei, colo jos în Ulimi după livada aia...

— Dar vre-un lup, nu care-cumva?

Gogan igni în cojoc se răsuci în pae, ţăcăni din potcoave şi îşi întoarse căciula spre noi:

— Lup? Păi ce să facă lupu cu noi dăulaţi dă nemâncare? Lupu s'a îngrijit el azi noapte dă provizie, acuşi doarme în vizuină; nu-i arde lui dă hoit pă lumină!

Şi Gogan plimba grabnic dosul palmelor prin sârma mustăţilor în care tremurau florile de argint ale chiciurii. Apoi ridicând sprâncenele ţepoase pentru a face drum unei îngrămădiri de amintiri, se răsuci din nou pe leagăn:

— Să vezi boerule o chestie cu lupii. Veneam

www.digibuc.ro

din sus, dinspre văile Slatinii, cu vite de mâncat, pentru abatoru din Malu-Spart, aci la marginea cătunulu, unde coteşte Argeşu, colo în capu chimitirului. Ce să-ţi mai spui eu D-tale? Am ars toată zdreanţa după mine. Pasă-mi-te la timpu ăla, nu le-o fi fost foame, dă vreme ce nici gând n'avea să se răpează. Toca numa aşa zăpada, în silă. La o vreme îi lăsasem mult în urmă — tot cu calu ăsta eram. Calu, vezi d-ta, n'a sforăit dă loc — se vede că nu simţise încă fiarele. Mare mi-a fost ciuda că n'am dat o luptă, tot mă despuiase ei pă mine dă ţoale. Intr'o vreme mă bătea gându la o asmuţitură. Dar n'am eşit d'abinelea din linia Căşciorenchii şi na, uite lupii pe coasta ailaltă a pădurii. Imi făcusă Dumnezeu pă pofta. Numa să-i fi văzut ce mai goană după poştalion! Armăsaru meu a început şi el să mormâe pă nas — simţise primejdia. Atunci să fi avut eu o carabină, halal! Cum îmi venea potăile taman în faţă şi cum stam eu cocoţat pă leagănul brişcii, d'acolo, tomna d'adreptu între sprâncene îi trăzneam, până la unu! Să te vedem acuşica Gogan! Las calu în voe, mă 'ndes mai bine în leagăn, trag d'o frânghie cu care priponisem vitele în curtea tăerii, îi torn un colac la un capăt şi zvârl cu el în zăpadă în drumu lupilor; croesc pă d'andaratili calu cu biciu ca să nu pierd fiarele din ochi şi dă capu ălălalt, încep să smucesc funia. Lupii au stătut un timp locului, aù înălţat nările în sus şi au început să urle din rărunchi dă auia toată pădurea. Răsuceam din funie, mai mai să-mi zmintesc osu din loc. Calu rupea pământ cu fuga.

www.digibuc.ro

Intr'o vreme lighioanele, se vede că luase seama că în zăpada şerpuia ceva care nu le mirosea tomna bine, că numa ce-i văz că s'abate o palmă mai la o parte dă potecă. Eu, părpălean dă zor laţu în zăpadă. Intr'o vreme lupii au stătură în loc, a mirosit în vânt, aşa... a ciudă; dau cu goană calului şi ochii mereu la streang. Şi să te ţii vericule fugă, ca dracul de tămăe. Căscioreanca eşea din plopi — dasem la şes. Dihăniile s'a abătut ca un lat dă mâna din linie; a stat ce a stat la gânduri şi după aia a intrat în pădure; da ochii, tot la prinzătoarea mea. Aia carabină boerule! Şi uite aşa, am trecut bine ca prin gura morţii, viu nevătămat, cu şmecheria cu laţu. M'am crucit singur d'aşa pocinog, şi d'asupra m'am ales după alea toate şi cu o poreclă — lume proastă în sat — strigoiu Căsciorenchii. Dau zor că ar fi trecut moartea prin oasele mele şi că pă urmă s'a învârtit lucrurile aşa că aşi fi înviat la loc; asta ca să nu le tacă floanca la proşti. Lume tântă şi a dracului, boerule! Şi d-ta acuşi mai stai să pomeneşti de lup! Păi fringhia nu-i aci cu mine? Cam ce ar păzi ea? Tot îmi zice ei strigoiu!

Tragedia lui Gogan mă amorţise în troscot. Chirigiul încă mai vorbea, cu spatele la noi, trimiţând fiorii povestirii lui macabre, spre urechile calului ciulite de grozăvia amintirii. Şi pipăindu-şi într'una funia de sub leagăn, povestitorul arunca priviri îngrijorate spre coasta mâncată de zăduf a Ciorogârlii, care se înclină aprinsă pe umbrelele plutelor

www.digibuc.ro

adormite în soare. Podul își răschira bârnele ninse, pe oglinzile înlemnite ale apei.

Și ca să trezim pe chirigiu din visarea lui funebră:

— Cum se vede, ăst timp, nu prea are să fie așa grozăvenie de ghiață, meștere Gogan?

— Pagubă în ciuperci boerule! Iaca la bălci la toamnă, om bea și noi limonadă caldă și n'om muri; abia nu ne mai cade ale măsele în tinicheaua rahagiului. Numai de s'o îndura Dumnezeu să aibă milă de ăi cu ghețării închiriate, să abată vr'un băltăreț din mlaștinile Ulmilor și să-l întindă învrăjbit în văile Poenarilor, aci la mașini; să vezi atunci prăpăd de ghiață și dever la negustori!

Am tăiat Sabaru, dar întreruperea cu ghiața nu a potolit în Gogan reveria lupilor. Intr'o vreme, vrăjit parcă de poezia ei hidoasă, a reînceput'o cu... calul, punându'i întrebări și dând răspunsurile tot el, pe acolo pe unde episoadele întâmplării apăreau mai sinistre în năpădirea amintirilor, gustând parcă, acum la adăpostul morții deliciul grozăviei care nu l'a atins. Și calul reamintindu-și și el de chestia cu lupii, s'a abătut din slobozirea frâului, îndreptându-și ochii înfloriți de ger, spre poalele Căsciorenchii. A privit îndelung dâra funiei care pleca din lațul lui Gogan și în cercul căruia dănțuia moartea; s'a uitat la Gogan a oftat curios pe nări și apoi și-a rostogolit migdalele umede ale ochilor cari plângeau în spicele chiciurii din gene, peste toată coasta poleită a pădurii. Și de data asta, nechezând într'alt fel, s'a înghesuit abătut în ulube, mestecând zabalele. Și ochii lui plânși s'au

www.digibuc.ro

ridicat într'o vreme deasupra coamei troenilor, pentru a cerceta drumul izbăvirei de atunci, care se deslușea din răgacele burhaiului pe o linie tremurătoare de argint, mărind splendoarea ernei și care se frângea departe, pe zaplazurile cetii, într'o încremenire nepăsătoare, cât putea să aducă ochiul în lumina lui, din răsfrângerile zărei.

— Cam p'aci a fost întâmplarea? desmetecii eu pe Gogan din visarea lui care își vărâse în țurcan odată cu nasul și năvala viziunilor, ademenit și eu de melancolia calului.

— Cam așa. Ochiul D-tale e mai luminos ca al meu, — cam p'aci vine. Numa cată dacă se zărește crucile chimitirului, c'atunci ne apropiem chiar dă locu d'atunci. Pân dreptu ăla mi-a eșit moartea înainte. Vezi o magazie cătrănită? Ala e abatoru. Pă urmă vine bulamacii Argeșului. După ei, cam în dreptu unde se sapă vălceaua, colo în groapa aia, s'a tomnit lupii cu viața mea. Chipu mi-a lăsat-o, că m'am brodit cu funia la mine, altfel puteą ca ciorba Mariții s'aștepte mult și bine, că noi tot în gura fiarelor am fi rămas și până azi! Chipurile am rămaseră numai într'a oamenilor ca să-mi zică strigoi!

Am sui dâmbu podului. Parapetele se revărsau în lături, ca niște fosile uriașe prinse în geamurile apei. Sub noi, trosneau încheeturile lovite de sloiuri Sus, pe culme calul și-a oprit sfârcul urechilor însuliținând zarea cu ele. Gogan și-a plecat o mână pe dricul poștalionului. Calul s'a uitat și el cu noi în prăpastie. In fund luceau sfioase, șuvițe albe —

www.digibuc.ro

acele resturi timide şi imaculate ale zăpezilor neatinse de soare. cari păstrează parcă în aspectul lor umil, dorinţa de a nu se mai topi nici când şi din splendoarea cărora ţâşnesc în primăvară ametistele violetelor şi perlele ghioceilor. Acolo se înămolise, după spusa lui Gogan, Archanghelul Mihail Brişcă a trecut apoi dâmbul suind în luminiş şi schincind din căpăţânele roţilor ca de o apăsare care o ţintuise în fruntea podului, acolo lângă văgăuna unde moartea se svârcolise amar, în prinzătoarea lui Gogan. — Şi calul s'a mai uitat odată în vale, aducându-şi nările aprinse aproape de ciumpeiul cozii, apoi codirişca lui Gogan s'a înfipt hotărâtă în pumnul lui scorojit.

Tânguirea sloiurilor de sub podină, urmărea de acolo mănioasă, îndepărtarea poştalionului.

***

Şi în goana căruţii care reteza hopurile şi firimiţea poleiul, a fulgerat într'o vreme, undeva, în drum, în cotitura Spiridonului, în clopotniţa cimitirului, sau în prăpastia Sabarului, patru cărbuni aprinşi, înăsprind gemetele sloiurilor şi aşezând, ca într'o lugubră aniversare, năluca amintirii pe fruntea îngândurată a chirigiului — patru cărbuni cari fulgerau în patru orbite învăpăiate, luminând drumul calului şi ţinând mereu ferbinte ciorba Mariţii lui Gogan Ghiorghişoiu, strigoiul Căşciorenchii.

www.digibuc.ro

NĂLUCA

Agronomul Dănăilă e un vizionar. Trăeşte cu el, pentru el şi numai în el!

Restul nu-l preocupă.

Pe de-asupra, agronomul Dănăilă este şi un contemplativ simplist, fără însă a se alarma şi fără a alarma pe cei din jurul lui cu cumpătata lui imaginaţie.

Agronomul Dănăilă mai este şi un meditativ al cauzelor ale căror efecte, pentru el rămân indescifrabile, pasionându-l în schimb, tocmai incertitudinea lor, asemenea înrâurirei lumei din afară asupra surdo-muţilor inaccesibili perceperii acelor efecte. Şi în sfârşit, agronomul Dănăilă mai este şi un fanatic religios a cărui credinţă frizează bizareria, absurdul şi chiar, de cele mai multe ori, mania!

Agronomului Dănăilă îi plac porumbeii moţaţi, câinii de rasă şi vânătoarea de vidre.

Când Sabaru se precipită mai pompat de torentele de la munte, agronomul Dănăilă scoate din pătul „*alăul*", se afundă în apele dulci şi înviorătoare ale râului plin de păstrugi şi de săbioare şi dacă şansa nu-i surâde, aruncă prinzătoarea goală, în spate,

www.digibuc.ro

trece apa, fredonând a nepăsare şi merge să vadă pământul dat de stăpânire cu împroprietărire, ca unul ce poartă *„Virtutea Militară"*, şi care se revarsă mănos şi cu ifos de o parte şi de alta a râului într'o mare verde de trifoi, stropită cu boabele de aur ale rapiţei.

Incolo, agronomul Dănăilă, n'are nici o meteahnă — cum zic megieşii gospodăriei lui:

Agronomul Dănăilă nu nîmoae lingura în fiertură până nu şi-a făcut cruce şi nu se urneşte din locul în care s'a ospătat până nu bombăneşte în piept, printre mustăţile pline cu lapte bătut şi aduse în două semicercuri în înconjurul buzelor supte de solemnitatea rugăciunii, stereotipul imn de preaslăvire pentru *„Cel"* ce l-a săturat de bunătăţile pământului: *„mulţumescu-ţi ţie Doamne că m'ai adăpat din bogăţiile tale, Amin"*.

Milităria a făcut-o la jandarmeria pedestră, dar la foarte scurtă vreme după înrolare a solicitat căpitanului căruia 'i-a trimis mai întâi nişte altoae de piersici roşii, mutarea, în ori care altă categorie de trupă numai să nu fie... obligat să tragă în vre-un creştin nevinovat, noaptea, în întuneric, când, cel somat, ar fi ezitat să-şi dea parola sau să mai aibă îndatorirea să asiste, vrând nevrând la deboşeriile localurilor de noapte în săptămâna în care îi venea rândul să vegheze la... morala publică şi la buna ordine a şantanului!

Un scorbut debândit din proastă alimentaţie a trupei, i-a adus mai târziu reformarea şi ştergerea definitivă din matriculele armatei şi agronomul Dă-

www.digibuc.ro

năilă s'a îndreptat şontorog spre icoanele, uneltele şi răzoarele lui pline de soare şi de făgăduinţi din vatra satului în care s'a născut.

Agronomul Dănăilă a făcut după aceia şi o însurătoare dar n'a izbit-o — păcat de pistoalele cari s'au tras, păcat de urările cari i-au împuiat urechile de la pahar la pahar, păcat de zorzoanele nuntaşilor, de paralâcul adunat la masa cu dar şi de frumuseţile edecurilor zestrale!

Nici de rachiu roşu n'a avut omu' parte şi nici de femee, deşi peţitoarea i-a dat mireasa pe garanţie — a prins-o cu învăţătorul după o căpiţă de coceni!

Jandarmul Ţinteş a dresat actele de dare în judecată pentru *„flagrantu delict"* dovedit cu martori şi justiţia bizuită pe actele de constatare a pronunţat despărţirea.

Dar agronomul Dănăilă nu s'a descurajat.

A pus oameni ca să mai încerce odată marea cu degetu şi a plătit şi un sărindar în *„Tântava"* la mânăstire pentru izbândă la a doua însurătoare! Credinţa l'a izbăvit, — Dumnezeu a... primit sărindaru şi de data asta i-a trimis o mireasă adevărată şi cu copil!

Irosită în muncă fără preget, cinstită foc, la cataramă, harnică ca o mitocancă sadea, Lixăndrina a adus o zestre la casa bărbatului o şasesprezece zecime dintr'o tutelă de care au tras fără să o descurce toţi avocaţii judecătoriei ocolului în circumscripţia căreia cădea familia şi averea miresei. Un comptabil dela *„Banca Peleşul şi Vârful cu Dor"* din „Oneşti"

www.digibuc.ro

domnul Veniamin Şogodel fost furier în *„6 Mihai Viteazu"* şi camarad de militărie cu agronomul Dănăilă, a pus la punct moştenirea Lixăndrinii. Sesizată de raportul comptabilului Şogodel judecătoria a cerut tutorului să depună un bilanţ. Bilanţul a fost depus, târâş-prăpiş. Bilanţul era tras de păr şi comptabilul Şogodel i-a simţit buba. Venitul se *amortizase* cu întreţinerea *ecaretelor* şi cu plata dărilor către stat, judeţ şi comună. Comptabilul Şogodel cerea însă ca amortizarea să se raporteze egal la toţi comoştenitorii-pupili la care aserţiune, tutorele pretextă vehement, anihilarea cotei de raportat, faţă de femeia agronomului Dănăilă prin efectul habitaţiunei în imobilul tutelei pe toată durata minorităţii ei.

Mai erau apoi de verificat, nişte oale cu mahmudele, giuvaericale vechi şi diverse producte exploatate la întuneric, de cari Lixăndrina habar n'avea!

In sfârşit ce învârteli să se fi petrecut între comptabilul Şogodel şi tutore, agronomul Dănăilă nu a putut dovedi şi nici nu a pretins să i se dovedească.

Toată lumea a căzut, în cele din urmă, de acord pentru un partaj *„voluntar"* iar comptabilul Şogodel a încasat la sfârşit, două categorii de onorarii dela două categorii de împricinaţi — una de partea consiliului de familie în cap cu tutorele, — alta de partea minorei devenită majoră prin căsătorie, în cap cu mirele zestral!

Nişte arămărie, sfeşnicărie şi alte cocliturі bătrâneşti revenite prin efectul executărei împărţelii făcută de comptabilul Şogodel de comun acord cu...

www.digibuc.ro

tutorele Lixăndrinii, fură grabnic prefăcute în parale şi cu ele agronomul Dănăilă îşi trase un vicleim de casă pe un plan moştenesc hotar cu acaretul părintesc şi în care dela o vreme se cam îmbulzise prea multe nurori cu prea mulţi gineri!

Şi agronomul Dănăilă mai era şi peste toate dandanalele astea şi un mizantrop!

Agronomul Dănăilă care avea în figură, în umblet şi în întreaga lui alcătuire fiziologică ceva din smerenia indolenţa şi cucernicia biblică a lui Ion Botezătorul îşi contura în intuiţia lui religioasă existenţa pertinentă — fizică a lui Dumnezeu!

Fără a se mulţumi să şi-l închipuie numai, şi departe de a se converti imposibilităţii determinării lui Dumnezeu în spaţiu şi mult mai departe de grozăvia zeflemelelor din afară, debitate pe socoteala acestui caz, agronomul Dănăilă păstra în memoria, în cugetul şi în imaginaţiunea lui fierbinte, definitiv şi invulnerabil, fiinţa *omenească* a lui Dumnezeu. Agronomul Dănăilă îl cunoscuse pe Dumnezeu de copil, în icoanele Sfintei Treimi, în tablourile alegorice ale claselor primare şi în soarele din tâmpla aurită de deasupra uşei grea, de fier, dela intrarea principală a bisericilor, în acel chip gigantic, aureolat de îndumnezeirea divină, secular, rumen, plin de bunătate şi de barbă albă şi a cărui mobilitate din priviri îl urmărea din orice parte i-ar fi înălţat rugăciunea. O tentativă din afară, ori cât ar fi fost ea venită de departe pentru agronomul Dănăilă de a-i evidenţia falşitatea credinţei lui în existenţa materială a lui Dumnezeu cum şi truda de a i se fi definit

www.digibuc.ro

că, puterea aceluiaş Dumnezeu nu poate fi atribuită puterei unui om fizic cu locuinţa în cer, ci unei puteri divine, mistice, imateriale şi incontrolabile şi a cărei manifestare este aceia a funcţiunei luminii, a căldurei şi a reproducţiei fatale şi succesive a omenirei, rămânea definitiv infructuoasă — omul lui Dumnezeu continuând să-şi proslăvească *tatăl cel ceresc* care îi achită punctual apuntamentele lunare la cancelaria ocolului silvic Tărtăşeşti, îi încarcă masa cu dumicaţi şi îi asigură fericirea vieţii de apoi!

— „L'am văzut", l'am văzut aşa precum vă văd pe voi şi aşa precum mă vedeţi voi acum pe mine" se răsti agronomul Dănăilă la o clacă de cules porumb, oamenilor cari nu conveneau a-l crede pe cuvânt că, pă cum că s'ar fi întâlnit în drum cu Dumnezeu.

— Aşa să ştiţi voi, l-am văzut eu cu ochii mei!

— La naiba în colo măi frate Dănăilă cu nagodele astea, o fi fost Gică găinaru din *„Icoana"* sperietorul de oameni nătărăi ca d'alde-tine şi tu nerod ce eşti, de spaimă l-ai semuit cu Dumnezeu! Da vezi că dela Gică hoţu şi până la Dumnezeu mai va! Păi la urma urmelor ce avea să caute el Dumnezeu aci între noi pe pământ cu atâtea răutăţi între oameni? explică unul din pâlcul de prăşitori tăvăliţi pe muşuroaiele porumbilor.

— „Să vedeţi cum s'a întâmplat minunea" — începu răguşit, cu glasul profund scăzut de emoţia aducerii-aminte, agronomul Dănăilă, privind năucit în gol. Veneam dela *Obaia*, dela pietriş pe podu ăl

www.digibuc.ro

vechi. Inchisesem campania de prestaţii şi mă întorceam cu socotelile la centru, la „*Tărtăşeşti*". Am luat poteca care dă spre „*Drumul Baiului*" sa să cârmesc p'acasă să las nişte roabe în reparaţie, la inginerie. Am cotit-o apoi pă „*Vâlceaua lui Bursucea*" din marginea „*Ulmilor*". Eram cu murgu ăl mare, şoldiu şi sperios. L'am lăsat slobod, la pas. La un moment dat înălţă din urechi şi pufni pe nas. Pasă-mi-te vita mirorise ceva. O şarlă de câine îi tăie drumul, în întuneric. Gloaba se opri lângă un şanţ. Schimbai câteva vorbe cu el, dar el rămase tot cu urechile ciulite şi cu pufneala în nas. Din faţă se apropia spre noi, tot mai deasă, rostogolirea întunericului. Eu şi calu ascultam în văzduh. Nici un freamăt măcar. Departe, pe dealurile Cosobii, fulgerau luminile uzinii de apă. In lături, lucea în întuencime, revărsarea grâului Ulmilor. Un lătrat curmă de undeva, potolirea nopţii. Intr'o groapă, la o parte fulgerau câteva fălci de hoit mâncat de lupi.

Deodată, un ochi alb de lumină crestă întunerecul înaintând dinspre besna Stoeneştilor. Calul speriat, se înălţă pe picioarele dindărăt. Ochiul se apropia întinzându-şi văpaia peste toată câmpia. Din clăile Ulmilor se desfăcu o altă lumină la fel, îndreptându-şi văpaia galbenă spre focul care se ridica din Stoeneşti. Calul se înălţă tot mai sus, rămânând spânzurat în dou ăpicioare tocând aprig pietrişul cu copitele de dindărăt. Eu îl fişcuii de-alungul gâtului. Dobitocul nu se mai urni neam! Cele două lumini se întâlniră de-odată, ca prin minune, la câţi-va paşi de brişca noastră şi un perete alb ca ziua se puse

www.digibuc.ro

d'acurmezişul drumului. Atunci lovii calul cu sete. Calul înfuriat, cârmi să zdrobească peretele de lumină. Făcui o cruce. Năduşeala îmi îngheţă între spete. Din grâu veni o icnire ca o mirare. Luminile se sparseră în păretele din faţa calului şi copitele câte-şi patru găuriră zidul alb din drumul lor. Un pistol trosni în apropiere şi o altă descărcătură îi urmă mai departe zdruncinând pământul până în adâncuri. Păretele se nărui d'antregul în ierburi, calul luă a prinde chef de drum şi roţile briştii reteză în goana lor turburată pietrişul adormit. Intr'o vreme priponii ca să mai răsufle calul, în coasta conacului boerului Băleanu. Un rumân cu tutun, înapoi spre oraş, îmi ceru foc pentru lulea.

— Văzuşi grozăvia vericule? întâmpinai eu pe căruş întinzându-i amnaru.

— Care grozăvie?

— *„Dumnezeu"*, nici mai mult nici mai puţin, colea în capu Poenarilor, lipit pe un părete de lumină, — cum te văz şi cum mă vezi!

Rumânu muşcă de două ori din coada lulelii, înghiţi cu sete două dusci de fum, trase căciula pe ochi şi se cocoţă muteşte pe încărcătura din căruţă.

* * *

Aci agronomul Dănăilă tăcu. Un fior îi cutremură spinarea.

Inălţă o cruce şi privi în sec. Câtăva vreme trăi din nou sperietura din *„Drumul Baiului"*.

Un ascultător trase într'un timp din stuful jumulit

www.digibuc.ro

al mustăţilor, luleaua, scuipă într'o parte şi scărpinându-se sub căciulă întrerupse tăcerea:

— Păi m'ai uitat vericule? Doar eu fusei rumânu cu tutunu la oraş; n'am fost şi eu acolo când mi-ai dat amnaru ca s'aprinz? Da cu *Dumnezeu* din *„Drumul Baiului"* cum a rămas? că d'asta nu ne spuseşi.

— A rămas aşa cum v'am spus dă la început că l-am văzut cum vă văz şi cum mă vedeţi!

— O fi nu zic ba, dar vezi d-ta că Dumnezeu nu crez să fi avut gând să treacă tocmai în vremea aia p'acolo pă drumul ăla pe unde te brodiseşi d-ta. Numai că întâmplarea făcuse să fie poteca îmbulzită de cine-ştie ce şiraguri de care iar d-tale şi calului să vi să năzare atâtea parascovenii. La urma urmii stai să-ţi spui eu cum a fost. Când am dat să-mi aţâţ luleaua în poarta boerului Băleanu soarele apunea tocmai în snopii Ulmilor, iar luna răsărea şi ea din bostănăriile Stoeneştilor şi din întâlnirea luminilor răsăritului lunei cu ale apusului soarelui s'a înălţat aşa ca o vedenie de seară, peretele din *„Drumul Baiului"*. Dar întunericimea le luară îndată locul la toate şi calul cu brişca trecu în voe peste dărâmăturile lor.

— Atunci cine să-mi fi ieşit în drum dacă nu a fost Dumnezeu?!

— Iaca na, o vedenie, *„o nălucă"*, o arătare de noapte dela *„Cornu Capri"*. Acolo şi apusul soarelui ca şi răsăritul lunii îşi dau întâlnire şi tot dincolo priveşte pe pământ, seara în asfinţit, vracii pământului!

www.digibuc.ro

Şi ţie ţi s'a părut că e Dumnezeu!

* * *

— Adică cum? Ce spun oamenii? Cum, nu l'am văzut eu pe Dumnezeu în carne şi oase? *Nu l'a văzut ochii mei pe Dumnezeu?*

Rumânu cu luleaua minte; el râde şi de mine şi de Dumnezeu!

Şi agronomul Dănăilă se îndreptă spre coliba lui de reculegere, profund turburat de neomenia zeflemistului cel fără de lege.

Nu există Dumnezeu? Dar cine oare porunceşte atunci focurilor în Mucenici să se aprindă vestind frumuseţea primăverii? Ce putere Dumnezeiască despică boaba ghiocelului? Care este voinţa care ordonă la timp grâului să-şi înceteze coptul şi cine varsă bogăţia spicului, în aur, belşugul dumicaţilor tuturor înflămânziţilor lumii, dacă nu însuşi Dumnezeu pentru îndestularea tutulor lighioanelor pământului?

Agronomul Dănăilă se sprijini îndurerat în codiriştea biciului smintind cu ea din loc, câteva boabe de pietriş din drum.

— N'am văzut eu pe Dumnezeu, atunci? Sau eu am orbit şi ca un netrebnic ce sânt poate că nu mai am dreptul nici să-l văd şi nici să mă închin lui!

Un clocot cald de mânie îi priponi răsuflarea în mărul lui Adam. Oftă adânc, din rărunchi, cu pătrundere, din toate mădularele trupului şi două

www.digibuc.ro

lacrimi îi aşezară câte un tăciune aprins în stuful genelor.

Se însera, — se însera ca şi în vremea întâmplării cu zidul, cu vedenia cea divină, cu superba şi sfânta arătare din „*Drumul Baiului*", atunci când măreţia tabloului dela „*Cornu- Caprii*" încremenise în şleauri calul care croise spărtura zidului din drum — zidul alb al apusului mâniat de netrebnicia supuşilor de pe pământ — zidul îndumnezeit de minunea înfrăţirei celor două ameţitoare arătări: răsăritul lunii ale cărei volane de ametistă iradiau fâşii imense de ivoriu pe drâmbele şi mai imense de purpură ale asfinţitului — şi apusul soarelui ale cărui suliţe de foc aprindeau însângerate toată încăperea obosită a lumii!

Dănăilă îşi înghiţi răsuflarea în sec, întoarse biciul cu frişca în jos, fluieră în neştire printre strungăreţele pline de mămăligă ale dinţilor, retezând mânios câte-va bălării înalte.

— Cum? Nu suntem oare dintr'un tată şi dintr'o mamă? Nu suntem din acelaşi Adam şi din aceiaşi Evă? eu şi cu românul cel posnaş căruia i-am aprins luleaua în „*Drumul Baiului*" şi care în schimb râde şi de mine şi de Dumnezeu? Hm!

Un scuipat ţâşni supărat din gura amărâtă de îndurerare, a lui Dănăilă. Departe, un fulger despică ca o zăpuşală o fâşie de cer. Dănăilă trecu biciul în mâna stângă şi cu dreapta se închină. In vale, în porumbii Răcarilor un tunet îi frânse în două cea din urmă închinăciune.

www.digibuc.ro

— Da asta ce mai înseamnă? Acum adică nici aci nu e tot Dumnezeu la mijloc?

Cine a făcut fulgeru şi tunetu?

Ce putere şi ce mână să fie oare acolo în smârcurile Cerului dacă nu tot a lui Dumnezeu care porunceşte fulgerului să fulgere şi tunetului să tune?

Un licurici scăpără în troscot. Tunetul se rostogoli pe meleagurile Târgoviştei, mâniat ca şi agronomul Dănăilă, potolindu-şi nemulţumirea la marginea lumii. Licuricul mai trimise o scăpărare din amnarul fiinţei lui mătăsoasă, apoi muri în iarbă. Dănăilă se freacă năucit la ochi urmărind până în sfârşit dâra luminoasă pe care gângania o aprindea şi apoi o stingea pe loc prin desişurile bălăriilor. Zâmbi căsnit. Lighioana o asemeni cu o scamatorie — o parodie a fulgerului din cer. Dar or-cum şi licuriciul ca şi fulgerul era tot zidirea lui Dumnezeu; dar totuşi nici pe de parte, nu avea nici strălucirea, nici lumina şi nici tăria celui de sus. Acum Dănăilă râse în plin, a pofidă. Adică de ce două feluri de fulgere? Ce rost mai poate avea fulgerul din iarbă pe lângă orbirea celui din cer? Dănăilă se dezorientă. Trecu căciula pe ceafă, trase cu putere o duşcă de aer, pe nări umflându-şi foalele pieptului cu mireazma de peliniţă a înserării şi când se desmetici din încurcătura socotelilor despre fulgerul cerului şi al licuriciului, se trezi cu ochii într'un glob electric din sârma conductelor de la uzina de apă a Ulmilor.

Alt fulger! mormăi Dănăilă. Şi p'ăsta cine l-a mai făcut? Tot Dumnezeu, conveni Dănăilă prompt dumerit. Dar vezi aci, omul a fost mai hoţ; a prins

www.digibuc.ro

lumina din cer într'o băşică de sticlă şi îi dă foc de câte-ori vrea. Şi aci, iar se încurcă agronomul Dănăilă. In capul lui, acum aprins de o nedumerire mai ucigătoare se ivi de odată, două diametral opuse puteri: una a lui Dumnezeu şi alta a omului. Or cum, în mintea lui Dănăilă se distingea clar, că, cel puţin lumina fulgerului din cer rămâne proprietatea puterei Dumnezeeşti. Imitaţiunea însă a fulgerului pământesc încuiată în băşica de sticlă a *„fabricei de apă"* îl încurca. Dacă rămâne stabilit că, nimic nu se clinteşte atât în cer cât şi pe pământ fără ştirea atot-puternicului, cum de s'a putut ca omul să... fabrice şi el un fulger asemănător celui de sus? Hotărît, globul electric de la uzinele de apă îl derută amar în crezul lui de până acum, înclinându-l spre închipuiri cari oscilau acum între veracitatea existenţii unei a tot puternici divine cu înfăţişarea fizică a lui Dumnezeu şi între o alta pământească cu înfăţişarea fizică a omului. Amândouă cumpene îl scoteau din minţi! Cum ar mai putea oare să mai fulgere o altă putere, de aci de pe pământ, alături de aceia a fulgerului cel ceresc? O brumă rece de sudori i se scurse din căciulă în sân.

Rumânul cel zeflemist de la claca porumbului îl stropii cu tot oprobiul lui şugubăţ prin tăciunii lulelii, într'o viziune apăsătoare, venind până în straşina ochilor aproape plânşi de nedumerire, ai agronomului Dănăilă.

Când ajunse chinuit într'astfel, în dreptul răspântiei din *„Drumul Baiului"*, — răspântie unde se înălţase zidul cel Dumnezeesc de-atunci, iar calul

www.digibuc.ro

înebunise în hăţuri de splendoarea arătării, Dănăilă încă nu-şi lămurise amestecul invenţiilor omeneşti în puterea lui Dumnezeu! Prin ce minune se strecurase lumina fulgerului ceresc *drept* în sticla lămpii Uzinei de apă din Ulmi şi cum putuse mâna omenească să o închidă acolo? Vag, aproape indescifrabil i se contură în memoria măcinată de îndoeli câteva principii de ştiinţe naturale din... Cartea de citire pentru clasa 4 primară. Acolo se pomenea ceva despre electricitatea care îl frământa atâta! Dar acolo se vorbea numai despre electricitatea din cer iar nu şi despre aceste monopolizată de... Compania de gaz şi electricitate de pe pământ! Osebit de asta, scurgerea vremii, îngrămădirea anilor şi povara necazurilor de toate zilele îi întunecă orice lămuriri în direcţia asta!

In preajma Poenarilor, spre casă, socoti, în torentul frământărilor ce-l trudise atâta, că fulgerul de pe cer ar fi o... şmecherie şi că la urma urmelor tot fulgerul din globul electric este adevărat, ca unul ce se poate vedea şi... pipăi atât timp cât cel ceresc rămâne incontrolabil — acesta primind lumina tot de la cel de pe pământ, alegându-ne astfel în schimb din partea lui, numai cu vedenia şi cu tunetul lui; că omul a fost acela care la drept vorbind a creiat tot ce ne înconjoară, şi că, de bună seamă, rumânu cu luleaua avea dreptate când a socotit pe Dumnezeu drept o nălucă, la urma urmelor!

Constatările astea le făcu agronomul Dănăilă mai mult dintr'un îndemn lăuntric de a se descătuşa de toate presupunerile şi de toate ereziile care îl mun-

www.digibuc.ro

cise îndelung şi ucigător de ameţitor, de cât sub imperiul vre-unei convingeri reale, bine determinată şi profund hotărîtă.

Trecu o podeaţă. Codiriştea biciului astâmpărată nu mai smintea pietrişul din drum, căciula sta pe cap locului şi sudoarea i se uscă între spete. Dănăilă se calmase într'o măsură. Până la o eventuală întâmplare care avea poate să-i confirme cele de pe urmă încredinţări despre existenţa, acum îndoelnică a lui Dumnezeu, agronomul Dănăilă se afundă în crezul lui cel nou şi turbure, variind între o putere divină invizibilă şi o alta umană, vizibilă — una care coace bucatele şi alta care fabrică pâinea.

* * *

Un fulger croi o leduncă de aur, jos, la poalele asfinţitului şi un trăsnet zdrobi globul electric din pălimarul Uzinelor de apă — globul care îl muncise pe Dănăilă atâta. Podeaţa se cutremură din ţâţâni şi becul cel trăsnit se fărâmiţi în întuneric.

Agronomul Dănăilă amuţi!

O cruce enormă îi apăsă răsuflarea pe cele patru puncte ale pieptului. Câteva lacrimi înspăimântate îi încropi iarăşi pleoapele trudite. Controversa se tranşa.

Dumnezeu se răzbuna aducând pe sulițele trăsnetului credinţa cea de pe urmă a agronomului Dănăilă. Aşa dar, lumina din băşica de sticlă din parmalâcul fabricei de apă era ruptă tot din averea cerului şi de oarece Dănăilă cunoştea din Biblie că păcatul se înfăptueşte chiar cu gândul, se rostogoli

www.digibuc.ro

învins la pământ, cerând iertăciunea *aceluia* pentru care o clipă pusese în cumpănă existența ființei lui divine din îndemnul cel rău al rumânului cel necredincios, jurându-i răzbunarea îndoelii amândoror!

Agronomul Dănăilă se înalță plin de noroi. Urgia trăsnetului care ucisese lumina din glob, bubui pe de-asupra fabricei de apă încercuind pământul într'o chingă asurzitoare de cutremurări și sculând adâncurile din somn. Agronomul Dănăilă se pipăi zorit la coapse. Un cosor îl săgetă în șale. Se smuci hotărît din loc. Inserarea se îngroșa. Tăiă din nou „*Drumul Baiului*" cotind, dintr'un mers zădărnicit de spaima trăsnetului spre claca de porumb unde avea să găsească iarăși pe rumânul cu luleaua. Verifică dacă cosorul e la locul lui. Cu vârful bine înfipt în vârful inimei bârfitorului de Dumnezeu, avea să fișcuiască viața rătăcitului care se îndoise de cel de sus, de acela care poruncise trăsnetului să-i aducă lumina îndărăt, lumina furată pe pământ, — trăsnetul care adusese la loc mintea cea smintită a necredinciosului și mai smintit.

* * *

La Vâlceaua lui Bursucea mai cercetă încă odată voinicia cosorului; trase căciula pe nas, sui biciul subțioară și croi o cruce până dincolo de marginile pieptului. Intunericimea se îngroșa tot mai apăsătoare. Asprimea răcoarei de după trăsnet îl încremeni din creștet până în tălpi. Dar cosorul îl îmboldea! O altă cruce, din țuțuiul căciulei și până în brâu, luci

www.digibuc.ro

în pânza albă a cămășii agronomului. Cerul albăstrit de ploae își plimba apele reci de smarald prin văile norilor spălăciți de orbirea asfințitului. O fereastră albă se deschise dintr'o dată în locul unde scăpătase soarele. Lumina care năvăli pe ea, dete foc unei jumătăți a pământului. Până la locul omorului, lui Dănăilă îi mai trebuiau câteva scurtături. Claca era în apropiere. Se auzeau chiar glumele adunării în șoșoteli de voe bună. Răzbunarea lui Dumnezeu se apropia și cosorul agronomului Dănăilă avea să se înfigă cu sete în coastele bârfitorului!

Dar de-odată, în fața năucită a agronomului Dănăilă splendoarea amestecată cu grozăvie a arătării de atunci înalță același perete alb de lumină de altă dată, exact în același curmeziș al drumului. Din partea opusă a peretului, răsăritul lunei își arcuia placid sprâncenele de văpăi în limpezimea albastră a ecrului, în vreme ce fereastra asfințitului se micșora închizându-se peste un ochi care continua să mai privească mâniat, nelegiuirile pământului — ochiul lui Dumnezeu, — năluca de la *„Cornu-Caprii"*. Agronomul Dănăilă îi vorbi rugându-se îndelung și desnădăjduit, în vreme ce același cutremur de atunci îi dobora mădularele.

Fereastra se închise la loc, ochiul din pervazul ei asfinți de tot, zidul cel alb și luminos se rostogoli pe aceiași bulgări de scăpărări ca și atunci și Dumnezeu pieri din fața agronomului Dănăilă.

Agronomul Dănăilă se ridică uluit de jos. Un întuneric des luă grabnic locul la toate, împietrind pe Dănăilă în mijlocul lui.

www.digibuc.ro

Un cosor luci în besnă pierind în bozii şi o cruce cumpănită, profund desnădăjduită — suprema cruce a răfuelilor, se rostogoli larg pe pieptul îndurerat al agronomului. Un mai îl lovi în ceafa aprinsă şi o retezare a puterilor îi frânse genunchii. Agronomul Dănăilă se prăbuşi cu toată greutatea trupului la temelia peretelui de lumină în care se ivise şi acum ca şi atunci acelaşi mâniat Dumnezeu:

— *„Doamne, am voit să ucid şi cu gândul am „păcătuit; iartă-mă Dumnezeul meu că n'am ştiut „ce fac!"*

www.digibuc.ro

COMPTURI DE GESTIUNE

Avocatul Clement Drăguşin nu prea are nevoie de clientelă de bară unde trebue să se răpună prea mult spre a convinge instanţa de dreptatea cauzei, cu autori, cu jurisprudenţe sau cu pricini similare, plimbându-şi justiţiabilii până în Casaţie, în schimbul unor onorarii mai prejos de străduinţele cheltuite pentru a duce la bun sfârşit, litigiul în care a fost angajat.

Avocatul Clement Drăguşin umblă după afaceri neolitigioase, după lucrări de jurisdicţie graţioasă, simple, necomportând risipă de energie, de umblet sau de studiu şi care de obicei se soluţionează prin Camerele de deliberare ale instanţelor judecătoreşti, prin culoare, prin grefe şi arhive, cu concursul funcţionarilor şi de cele mai multe ori chiar cu al camerierilor care urmăresc rezoluţiunile prezidenţiale şi aduc cu un moment mai de vreme, celui interesat, vestea unei hotărîri favorabile.

De aceea avocatul Clement Drăguşin nici nu păstrează în servieta lui râioasă vreun autor de drept sau oricare alt cod de lege în vigoare afară de „*Ghi-*

www.digibuc.ro

dul Capitalei", „*Călăuza Cetățeanului în materie de drept*", „*Noua lege a timbrului*" și... o cutie interminabilă de țigări speciale pentru *băieții din grefă*".

Consultațiunile le dă și fără textele de lege, din inspirație, din intuiția și simțul juridic, sau din experiența celor câțiva ani de practică în grefa Tribunalului Slatina în timpul preparării tezei de licențiat în drept dată *Magna cum laude*" asupra „*Cambiei în alb*".

Proectele propriu zis cari comport desbateri, pierdere de vreme și responsabilitate morală față de client în schimbul unui onorar achitat abia după obținerea titlului definitiv, sunt numai pentru... grangorii cu greutate, care obțin câștig de cauză în jurul procesului, sau prin personalitatea lor juridică sau politică, care rezidă (!) în convingerea instanțelor în fața cărora pledează, decât prin netăgăduita dreptate a cauzei pe care o reprezintă!

— Pentru noi ăștia avocații de duzină, — zice cu o dezamăgire deghizată Clement Drăgușin, — cari nu suntem aduși la proces cu cupeul, cu multe perne împrejur și ridicați pe brațe de portarii tribunalelor până în sala de ședință, ne sunt hărăzite interesele mărunte ale clienților mai mărunți, rezolvite și plătite prompt, fără multă risipă de argumentare, fără prea multe ploconeli prin biurourile magistraților și fără responsabilitatea unei hotărîri care ar veni chiar pe departe, în contra intereselor impricinatului.

O adopție, un act de *vânzare-cumpărare*, o radiere, o preschimbare de termen într'un proces, un

www.digibuc.ro

sechestru, o urmărire de venituri sau lichidarea unei tutele seculare, mulţumeşte pe avocatul Clement Drăguşin mai vârtos decât o sentinţă judecătorească în care ar fi dobândit câştig de cauză şi căreia i s'ar fi făcut cinstea unei coloane în „*Curierul Judiciar*".

***

Strădanie mare în cabinetul d-lui Leonte Cocăneanu, grefierul tribunalului tutelar, care purică de săptămâni de zile, cu concursul avocatului Clement Drăguşin, condica fondurilor minorilor — cel dintâi urmărind recipisele prescrise şi pe cele prescriptibile pentru a le denunţa ministerului în vederea primelor anunţate pentru descoperitorii fondurilor fără căpătâi — cel din urmă, pândind o recipisă al cărei fond este încă în termen de a putea fi pusă în valoare.

— Cocănene, dă-mi să pipăi niţel recipisa No. 333.333, se roagă avocatul Clement Drăguşin cu o subită discreţie profesională, întinzând grefierului Leonte Cocăneanu o havană parfumată.

Grefierul Leonte Cocăneanu trage din plic recipisa cu pricina mestecând din ţigara pe care nu a avut timpul s'o aprindă şi o întinde sugestionat avocatului Clement Drăguşin, continuând să dibuiască printre valori alte recipise a căror prescriere i-ar asigura cele două luni de aeroterapie la... băi la Lăculeţe.

Avocatul Clement Drăguşin ciuleşte mustaţa în chenarele recipisei Cassei de Depuneri, mestecă şi

www.digibuc.ro

el o havană ca şi grefierul Leonte Cocăneanu, tot neaprinsă, prinde îngândurat nasul între două degete, drămuindu-şi respiraţia şi cumpănindu-o în fose şi loveşte mulţumit cu unghia degetului mic, în dreptul primei litere din capul primei coloane din cuprinsul recipisei: *„Valoare lei 40.000 pe seama minorilor „casei decedatului Augustin Sextil Polychroniade din „Târgovişte, — fond vărsat Cassei de Depuneri cu „petiţiunea înregistrată sub No. 14.774 din 20 Ia- „nuarie 1888 de către tutorele dativ, Iorgu Pan- „tazoglu"*.

— Leonte, al meu eşti dacă pui mâna pe minori — adică pe minorii deveniţi majori, sau pe majorii foşti minori! Drept la Nisa te duc ! La o parte cu Lăcuţele! sare după fotoliu avocatul Clement Drăguşin, vârând misterios în portofoliu recipisa şi trăgând de ciocul grefierului Leonte Cocăneanu care continuă să mănânce havana neaprinsă.

— S'auzim!

— Ce să mai auzim când chestiunea este ca şi tranşată? la noapte plec la Târgovişte. Caut minorii, adică pe majorii foşti minori sau pe minorii deveniţi majori ca să fiu mai clar!

— Nu pricep nimic!

— Citeşte! sare în sus avocatul Clement Drăguşin smulgând din nou recipisa din portofoliu şi în care grefierul Leonte Cocăneanu îşi vâră grabnic ciocul şi havana, tot neaprinsă.

— Trebuie să însemne el ceva depozitu' ăsta, de vreme ce tutorele, oricât să fi dat el iama prin averea minorilor, tot a mai rămas ceva de consem-

www.digibuc.ro

nat, intervine avocatul Clement Drăguşin, după citania tărăgănată a grefierului Leonte Cocăneanu, a textului recipisei.

— Aşa e, Coane Drăguşine, întăreşte greferul Leonte Cocăneanu trăgându-şi ciocul şi havana din recipisă şi vârînd hârtia în burduful de valori.

***

Pe masa judecătorului supleant al tribunalului Târgovişte stă o cutie de carton îmbrobodită într'o cuirasă de sigilii adusă cu poşta de dimineaţă, potrivit intervenţiunii tribunalului local în urma cererii avocatului din Bucureşti Clement Drăguşin — cutie obţinută în schimbul recipisei 333.333 şi în jurul căreia avocatul Clement Drăguşin îşi ciuleşte, ca şi la tribunalul Ilfov, mustaţa şi îşi prinde îngândurat nasul între două degete, drămuindu-şi şi aci ca şi în cabinetul grefierului Leonte Cocăneanu, respiraţia, în fosele pline de... mândrie.

— Cine sunt părţile interesate? — întreabă judecătorul supleant fără să privească nicaeri, amintindu-şi de bankul monstru dat în noaptea trecută la *„Clubul Imperial"*.

— Dumnealor, se înclină ceremonios avocatul Clement Drăguşin către... minorii deveniţi majori, sau către majorii foşti minori.

— Identitatea?

— Cu acte ratificate de atestarea mea — avocat!

— Sigiliile intacte! adaugă judecătorul supleant.

— Nici un fel de obiecţiune din partea nimănuia,

www.digibuc.ro

se înclină din nou şi mai ceremonios avocatul Clement Drăguşin.

— D-le grefier, vei transcrie punct cu punct ceiace am să-ţi dictez eu, se adresează solemn judecătorul supleant impiegatului clasa III-a Petrica Ilias, care substituie pe ajutorul de grefă delegat la biroul electoral.

— Am înţeles!

— *Un extras de deces al lui decujus. Diverse chitanţe pentru plata dărilor fiscale. O fotografie a lui decujus. O cambie cu scadenţa 1 Ianuarie 1864. Zece timbre cu intrarea Principelui Carol în România. Un act de cununie al lui decujus cu prima femee. Două bilete de bal mascat la Orfeu. Un medalion cu portretul mamei minorilor. Un alt medelion cu portretul lui decujus. Un"*...

Şi în vreme ce minorii deveniţi majori sau majorii foşti minori, se retrag tiptil, rând pe rând, în frunte cu avocatul din Bucureşti Clement Drăguşin, impiegatul Petrică Iliaş continuă să înregistreze... *„punct cu punct"* urmele unor mârşave manopere ale tutorelui Iorgu Pantazoglu pentru descărcarea unei gestiuni prescrise (!) în timp ce judecătorul supleant meditează sedus la bankul cel monstru dela „Clubul Imperial" şi a cărui pronie în cazul unei vene, l'ar fi putut dispensa de ridicola şi zadarnica osteneală a cercetărilor cutiei obţinută în schimbul recipisei Cassei de Depuneri şi consemnaţiuni No. 333.333!

www.digibuc.ro

SFEŞTANIA

Lixandru Bistriţă e cel mai potolit locuitor din Obada. După tată, îi zice Stegaru. Porecla asta este titlul de nobleţă al lui Lixandru Bistriţă, moştenit dela părintele bunicului său, care la rândul lui l'a purtat şi el cu mândrie un secol şi un sfert, moştenire dela părintele părintelui bunicului lui, — stegarul iniţiat al Stegăreştilor, hiritisit cu pompa acestei ascendenţe pentru bravura de a fi capturat drapelul unei companii duşmane într'un război de care nu-şi mai aducea aminte şi din care s'a ales cu o decoraţie, cu un picior de lemn şi cu o faimoasă poreclă.

Pe vremuri, Lixandru Bistriţă a fost în serviciu la tutunuri. Milităria a făcut-o la... Manutanţă. După militărie Regia i-a cerut un titlu de reintegrare. Lixandru Bistriţă a invocat vitejia strămoşilor, dar care însă nu a fost luată în seamă. Dela tutunuri a trecut *„cantoner" la judeţ.* Plasa, prea mult întinsă şi mijloacele de legătură restrânse, i-au sugerat demisia. Sătenii l'au ales Primar, dar gâlceava dintre gospodării întrecând puterea autorităţii lui repre-

www.digibuc.ro

sive, o nouă demisie îi surâdea. Dela primărie a trecut la negoț. Pierderile întrecând profitul, creditorii au pus peceții pe obloane.

Intr'o zi a primit „*o țidulă*".

Era poftit la deschiderea unui testament.

Un aliniat din testament îl întărea proprietar pe o sfoară de pământ la câmp, și pe un plan de casă, cu casă pe el, în vatra satului Obada.

Ultimul stegar îl instituia legatar particular în satul în care amintirea vestitului drapel nu ajunsese încă.

Patru vlăstare eșite dintr'o căsătorie cu o roabă luată din amor, așteaptă să poarte mai departe faima steagului inamic.

Unul e gardian la închisoarea Bisericani; al doilea, acar în Căile Ferate; al treilea șef de echipă în pirotechnia armatei și al patrulea ucenic la uzinele de apă „*Bâcu*".

Trei dintâi sunt căpătuiți — pe al patrulea l'a oprit pentru gospodăria lui. L'a pus la parte la bucatele pământului și l'a scos din slujba uzinei în schimbul beneficiului a două pătrimi din întreaga avere, după moarte — ceilalți trei moștenitori având situațiunile aranjate, fiecare cu vaca, faitonul și trusoul lui zestral.

După deschiderea testamentului, liber fie să ia în căsătorie pe toate urîtele satului.

Mandache Prâslea, după legenda neamului tot un „*stegar*" și el, este cel mai așezat copil din cei patru voinicoși ai lui Lixandru Bistriță din Obada.

www.digibuc.ro

Mandache e leit poleit Lixandru Bistriță și la înfățișare, și la fapte, ca și la apucături. Așa se explică preferința părintelui pentru cel din urmă moștenitor. Se învoesc la toate, în tăcere, cu rost și cu socoteală. Ceilalți sunt mosafiri. Mandache e temiul casei. Paraschiva, femeia lui Lixandru Bistriță, de când cu atâta potop de nurori, a ieșit de mult din chichirezurile gospodăriei.

Mandache e toată nădejdea. Lixandru tânjește într'o tuse fără leac. Paraschiva se grijește într'una ca să o brodească moartea împărtășită în tot momentul. La mijloc e Mandache. Mandache a tras ulucă nouă. Mandache a cosit bălăriile din bătătură, sădind rozete în locul lor, și tot Mandache a *„opinat"* pentru dărâmarea acareturilor moștenești, în schimbul altor mai cilibili, pe planul de casă cel mai arătos din toată curtea. Mandache a înlocuit *„alăul"* de pescuit, când Dunărea umflă Argeșul și aduce somnul de două sute kilograme, cu prinzătoarea cu bojogul de bivol într'un vârf trecut printr'un cârlig de care stă prinsă o tidvă în case se înfige gușa dihaniei. Mandache a înlocuit puțul în care putrezeau toate lighioanele și toate spurcăciunile căzute în el, cu pompa de fontă cu apă... sistematică și tot Mandache a cotorosit gospodăria de murgul care a rupt toate ulubele și a pocit toate dricurile briștilor, și a adus în curte în locul lui, pe Gina, iapa baciului Nichita din Florești, curcitură dintr'o jumătate de sânge din herghelia boerului Scurtescu, împerechiată cu Soliman armăsarul statului, și la adălmașul căreia, geambașul, jandarmul

www.digibuc.ro

şi notarul au cinstit la două mese, — una a cumpărătorului şi alta a vânzătorului, după o smecherie a lui Mandache pentru ca astfel toată lumea să fie mulţumită.

Aşa că vorba lui Mandache intra cu folos în urechea lui Lixandru Bistriţă.

* * *

Părerea lui Mandache cu dărâmarea bordeiului vechi şi înlocuirea lui cu un adăpost mai civilizat, triumfă într'o bună zi, înaintea tuturor proectelor gospodăreşti, şi Lixandru Bistriţă reflectă serios la executarea planului.

Afară de asta, nepoţii dela cele trei nurori, se îmbulzeau şi musafirii nu mai încăpeau în casele vechi.

Cafelele se serveau afară, la umbra stejarilor cari îşi lepădau ghinda coaptă în chiselele cu dulceaţă, şi ospătaţii mai îndepărtaţi, erau găzduiţi peste noapte, prin ceardacul pătulelor, ba chiar şi prin coşare când vitele rămâneau noaptea pe câmp.

Osebit de asta, Lixandru Bistriţă avea la oraş o rubedenie cu vază, dactilografă, doftoriţă, moaşă, sau aşa ceva, a cărei reputaţie sprijinită de drapelul stegarilor, s'ar fi ştirbit prin atâta înghesuială în bătătura din Obada.

Şi într'o dimineaţă, pe porţile larg deschise de Mandache, au intrat căruţe cu târnăcoape şi faitoane încărcate cu meşteri. In dosul gardurilor s'au săpat varniţe fără fund, şi pietrişul tăvălit cu nisip, a

www.digibuc.ro

început să scrâșnească în amestecătura zidăritului, sub potopul șiroaielor fântânei cu apă *sistematică*.

Din căruțe au coborît rând pe rând lucrători și sculele au în ceput a lovi șandramaua din pereții căreia curgea mălaiul tencuelei putrezite și bolnavii vechiturei prăbușită încă mai de mult.

Părintele Anghelache împlântă în temelie, cea dintâi cărămidă nouă și prohodul sfintei sfeștanii aplecă de șale asistența cutremurată de emoție.

Și acaretul vechi dispăru depe pământ ca în basme și pe ruina lui înlăcrămată se înălță podoaba modernă a civilizației.

* * *

La gustarea de după sfeștanie, s'a vorbit de toate, numai de meritele lui Mandache Prâslea, întemeetorul moral al așezământului cel nou, nu se pomenise *nimic*!

Unii atribuiau frumusețea „*eventuală*" a clădirei, evoluției architecturei, alții zidarului care avea să înalțe calcanul, alții, avuțiilor pământului care procura apa, varul și nisipul, mulți, meritelor pecuniane a lui Lixandru Bistriță, iar cei mai mulți, constructorului care aplicase planul inginerului pe fața pământului, dar nimeni dintre preamăritori, nu se gândise la partea de merit cu care Mandache Prâslea contribuise la înfăptuirea locuinței preaslăvită.

Părintele Anghelache îndreptă smerit semnul binecuvântării spre bină și înghițiturile alunecară voinește pe gâtlejele mulțumite ale prăznuitorilor.

* * *

www.digibuc.ro

Acaertul lui Lixandru Bistriţă care în poalele morii lui Vişan.

Moara nu mai umblă.

Pietrele ciuntite de măciniş şi-au depărtat punctul de contact şi talazurile Sabarului isbesc zadarnic în scoc.

Tratativele predării morei fiind în curs, Vişan a pregetat să înlocuiască pietrele sau să aducă vreo altă îmbunătăţire morii.

Caravanele cu bucate adunate pentru măcinat, glugă în poarta morii, stau o vreme locului, cercetătorii bat în coliba lui Vişan din spatele morii, un câine le răspunde a pustiu. Sabarul îşi duce plânsoarea mai departe, şi boii doborîţi de umblet fac ochii mari spre cărăuşii cari le întorc coarnele spre moara cu vapori a lui Hadrascky din *„Braniştea lui Giurcă"*.

A mai rămas bun din toată moara lui Vişan, numai stăvilarul.

In el se sparge tânguirea apei. Broboanele albe ale spumei, aşează o dantelă de lumină pe creasta lui, dealungul albiei, în timp ce grosul apei bubuie aprig în pântecul prins în chingi de oţel.

In ploaia stropilor perlaţi de razele soarelui, zâmbesc boboci plușaţi de gâscă. La o depărtare de lanţul dulăului, mucegaiul coclește, bulgărele de aur al unui rest de mămăligă. Câteva discuri de floarea soarelui îşi desfac evantaile de sepie în ferestruiele triste ale magaziilor golite.

O cucuvea toarce psalmii morţii în podul morii.

Vişan nu e acasă.

www.digibuc.ro

Chervanele îl caută în zadar!

Dar stăvilarul geme.

De cealaltă parte a morii, legătura drumului, în vale cu Obada și în deal cu Icoana, se face pe podul lui Speriatu.

Și podul lui Speriatu ca și moara lui Vișan, nu circulă. Județul a angajat corespondență cu autoritatea de resort, dar dela centru nu s'a primit încă nici un răspuns. Până la învrednicirea lui, încărcăturile mai mari fac ocolul pe șoseaua Ciocăneștilor, iar călătorii cu piciorul, îl trec pe parapet.

Cei mai mulți însă, se strecoară înot pe dedesubt, cu hainele în brațe.

* * *

La închinarea ultimului pahar, Mandache Prâslea s'a făcut nevăzut din adunare.

S'a ivit însă într'o vreme, tocmai în capul podului lui Speriatu din tâmpla morii lui Vișan, trecând de două ori Sabarul înnot. La podul lui Speriatu l'a trecut a treia oară, svârlindu-și rufele în bătătura morii.

Vișan nu era acasă.

Dulăul chemat pe nume de Mandache ,s'a potolit îndată, cerându-i bulgărele de mămăligă. Mandache nu s'a mai îmbrăcat. Din rufe a scos un baros, o daltă și un raz. A privit apoi un timp, clănțănind din dinți și din genunchi, repede, în toată încăperea pustie a morii, a strigat spre dulău să tacă, și prăvălindu-se în pântecul stăvilarului, a înfipt dalta în

www.digibuc.ro

nitul unui cerc. Barosul a lovit puternic pe sub apă, dalta, şi cercul a plesnit cu o trosnitură de granată. Razul şi-a făcut lor în plesnitură şi Mandache s'a urcat pe el cu toată greutatea trupului. O blană a sărit smintită în Sabar şi Mandache s'a rostogolit cu scule cu tot pe podelele deşarte ale morii. Blănile s'au desprins fulgerător una după alta, lovind puternic albia Sabarului, şi împingând pe apele umflate rufele lui Mandache şi codrul de mămăligă pe care dulăul morii nu l'a ajuns.

* * *

In toată bătătura gospodarului Lixandru Bistriţă din Obada, înnecul lui Mandache nu a mai lăsat decât pergamentul, cărămida temeliei, şi binecuvântarea preotului Anghelache dela sfeştania zidirii celei noui.

www.digibuc.ro

SALCĂMII PRIMARULUI

Primăria din Călmăţuiu-Baiului a fost invitată de la centru de către comisiunea aşezămintelor istorice, să înceapă formalităţile pentru tăierea unei parcele pe care să se aşeze monumentul eroilor.

Sfatul sătesc în frunte cu primarul şi cu inginerul judeţului, a pornit la faţa locului, cu planuri, lanţuri şi jaloane.

Porţiunea disponibilă cădea, după îndelungi consfătuiri, în zona cimitirului.

Un ţăruş a fost înfipt chiar în uluca lui.

Gospodarii însă vestiţi, au pornit şi ei în cercetare, opunându-se vârtos la planul dregătorilor. O parte din ei, învârtind căciulile în palme, cereau ca zidirea să se ridice în piaţa primăriei, dar consiliul obiectă că în acest căz s'ar astupa porţiunea rezervată adunării sfatului sătesc.

O altă parte, aducându-şi palmele la gură, propunea piaţa Oborului, dar înţelepciunea mai marilor nu socotea demnă localitatea pentru comemorarea celor căzuţi în luptă.

In sfârşit, o a treia parte din gospodarii satului,

www.digibuc.ro

cu privirea înecată în lacrimi, era de părere ca omagiul vitejiei să fie simbolizat chiar la intrarea comunei, la care inginerul secondat de primar şi de câţiva consilieri, obiectă îndată, lipsa de deferenţă pentru ofranda necunoscuţilor jertfiţi pentru ţară, de a se fi ales ca loc pentru măreaţa lor pomenire, tocmai marginea comunei!

Sfatul sătesc în mijlocul căruia primarul şi cu inginerul se trudeau să inventeze lămuriri, cârmi oscilându-se spre adunarea gospodarilor, care încă nu primise nici o deslușire. Inginerul desfăcu planurile pe care primarul le prinse în mâni. Sfatul privi, fiecare dintre membrii lui păstrând încă între dinţi câte un pai de mătură pe care îl ronţăise toată vremea parlamentărilor cu căpeteniile comunei, în întinderea albastră a hârtiilor, gesticulând la întâmplare, strângând din gingii şi mutând paiul de mătură dintr'un golţ al gurii în celălalt colţ, fără să articuleze vre-o părere, vre-un indiciu sau vre-o inspiraţie.

Inginerul, la rândul lui, plimba la întâmplare în sus şi în jos, într'o anostă desorientare, pe linia groasă a albului, care şerpuia în albăstreala înăcläită a pergamentului, un deget pe care îl întorcea înapoi, mai dezorientat, pe aceiaşi linie, până în palmele primarului obsedat de un răspuns pe care voia să-l dea cel puţin de ochii adunării, dar pe care nu-l pueta articula; îl oprea nehotărît într'un punct de plan, musca înrăit din marginea amânduror buze, pocnea cu unghia punctul în care se oprise degetul, privea pe subt pălărie pe primarul care mesteca şi

www.digibuc.ro

el un răspuns, arunca o ochire peste gardul cimitirului, o întorcea la loc pe liniile desenului, privea din nou semnificativ pe primarul care se îneca continuu cu ingratitudinea unei obiecțiuni imposibil de formulat și pentru care inspirația întârzia, apoi continua să urmărească șarpele alb al drumului croit în albăstreala unturoșită a planului, fără a îngăima vreo concluziune.

Gospodarii mormăiau între ei, dându-și coate, aplecându-și căciulile pe ochi, privind în lături și călcându-se pe opinci.

De partea cealaltă, sfatul amuțise, pitit după hârtiile întinse ale inginerului, așteptând smerit cuvântul notabilităților și de a căror înțelepciune era legată soluția cea de pe urmă.

Inginerul arătă un punct în zare, într'un luminiș în care se topeau razele plânse ale unei cruci. Pălăria primarului se întoarse într'acolo; și toată lumea își îndreptă privirile spre locul indicat, fără a înțelege însă ceva.

Sulul se desfășură din nou și revărsarea albastră a planurilor se întinse din nou între palmele inginerului și ale primarului.

Inginerul arătă locul în care cădea punctul indicat în natură. Câteva căciuli se aplecară deasupra pergamentului, stătură o vreme holbate în încrucișarea amețitoare a liniilor albe, primarul moțăi din pălărie, inginerul lovi cu unghia în punctul în care crucea mormântului își domolea fulgerarea tristă a marmorei și căciulile se retraseră nemulțumite la loc!

www.digibuc.ro

Inginerul mai ochi un alt punct, tot la întâmplare, în porumbii din spatele capelei, îl dibui în încurcătura diagonalelor hârtiilor albastre, căciulile, pălăria şi privirile se înclinară din nou deasupra drumurilor albe ale pergamentului, pentru a se ridica şi apoi a se retrage, în aceiaşi apăsătoare nedumerire.

In sfârşit inginerul arătă mulţimii, tot pe muteşte un al treilea punct, care cădea într'o mlaştină, din adâncurile căreia eşeau placide capetele hidoase ale unor bivoli care plescăiau văzduhul cu răgetul atotputerniciei invincibile a unor tauri în aşteptarea toreadorilor.

Sulul umplut cu alb şi cu albastru, se rostogoli iarăşi la fel, între primar şi inginer, şi mlaştina plină de bivoli fu dibuită îndată în întortochiarea desenurilor.

— La ce atâta trudă stearpă, mă rog bunătăţii D-vs., — se smulse din căpetenia gospodarilor un unchiaş cu privirea întunecată de cosoarele stufoase ale sprâncenelor; — chimitirul să rămâe chimitir, la locul lui, iar mormântu învingătorilor, tot la locul lui, în inima satului, — păi zău aşa!

— Dar monumentul nu e tot al morţilor? lămuri un membru al sfatului.

— Morţii cu morţii şi vii cu vii, întări tot un membru din sfat; aşa că, eroii să treacă la fraţii lor morţi, d'aci.

— La urma urmelor cam aşa ar veni, dar vezi că trebue să socoteşti că odată ş'odată nu ar mai avea unde să încapă morţii noştri pe care o să-i aduceme tot aci, interveni iarăşi unchiaşul cu sprân-

www.digibuc.ro

cenele ca două cosoare; p'ăştia unde să-i îngropăm?

— P'ăştia în altă parte, murmură sfatul, că doar câmpia lui Dumnezeu e fără hotar!

— Adică ar veni ca să împărţim durerea în două? sfârşi unchiaşul cu înlăcrămare.

O tăcere căsnită luă locul răspunsurilor, în care timp şoaptele se împărţeau într'astfel: sfatul era de părere pentru vatra cimitirului; unchiaşul cu sprâncenele seculare, persista la ideia ca, aşezământul să fie întărit acolo unde-şi avea rostul măreţia lui sfinţită de vărsarea sângelui, adică centrul satului, în vreme ce primarul ţintuind privirea inginerului care rămăsese multă vreme cu degetul în al treilea şi ultimul punct de pe plan, după o înţelegere din ochi cu primarul, sfârşea prin a se păstra linia mlaştinei, plină cu bivoli.

Şi inginerul continuă să ţie dârz degetul în mlaştină, precizând-o pe plan, prin ochiri repezi şi adânci între coarnele bivolilor care protestau în răcoarea puturoasă a bălţii, între semnele din pergament şi între ochii primarului, care nu-şi mai lua... ochii dela inginer.

***

Punctul acesta avea să tranşeze o coţcărie din vremuri a primarului. El cădea pe vechea linie a satului, dealungul căreia odată zâmbea în soare un drumeag străjuit de un zid de lăstare de salcâmi. Primarul, cu de la sine putere, tăiase pomii, pretextând nişte pregătiri pentru reparaţia primăriei.

www.digibuc.ro

Reparațiile însă nu s'au mai efectuat, iar primarul a băgat în pungă cheltuelile... pregătirilor, și în foc... salcâmii tăiați în vederea reparațiilor.

Picherul de atunci, reprezentant al intereselor județului, s'a opus la tăerea ilegală a pomilor, raportând la centru. Primarul, cu concursul sfatului sătesc, brodit de culoare politică, identică cu aceia a capului satului, au gonit pe picheri din *„comuna lor"*.

Și acum, cu ocazia monumentului, se ivise pentru capul satului, bun prilej pentru a se cocoloși vechea chestie a salcâmilor.

De aceia, de acord cu inginerul de azi, dușman politic de moarte al inginerului de atunci-al județului, ale cărui interese fuseseră reprezentate fără folos de picherul destituit prin solicitarea unei anchete tranșată în favoarea primarului, care tăiase cu un rost oarecare salcâmii de pe linie, sfatul sătesc, și primarul de azi, brodiți iarăși toții cu toții la o laltă, împreună cu inginerul, de aceiași culoare politică ca și pe vremea dărâmării salcâmilor, rămaseră la un definitiv și irevocabil acord asupra punctului în care cădea mlaștina cu bivoli.

In locul ei și al bivolilor, notabilitățile hotărîră așezarea simbolului cinstirii gloriei neamului.

***

Când hârtiile se încovrigară la loc în sulul pergamentului albastru, iar degetul inginerului se înălță satisfăcut depe punctul mlaștinei odată cu privirea mulțumită a primarului, un gospodar nedumerit, ce-

www.digibuc.ro

rând lămuriri despre locul hotărnicit statuii vitejiei, unchiaşul cu sprâncenele în formă de cosor, îl lumină cu răspunsul grunjos, scurt şi aspru, al unei mânii înecată în lacrimi:

— *„Salcâmii primarului!"*

www.digibuc.ro

DOUĂ CUCUVELE CU DOUĂ JUNGHIURI

Petcu Oprişor duce în spinarea lui de şaptezeci de ani, două mari necazuri.

Unul, cu caii — n'are omu parte de cai şi pace; i-a schimbat ca pe măsele şi tot n'a brodit-o — toţi i-au ieşit nişte gloabe sadea; — altul cu gineris-o Mitică, fost plutonier în escorta regală, fost comptabil la cofetăria *„Resurection"*, fost agent la pescării, fost expert la *Banca Sfinţii Trei Erarhi*, fost intendent al aşezămintelor princiare *„Stoilov"* şi în sfârşit, actualmente destituit din administraţiunea oţelăriilor *„Feierştein"* pentru insubordonanţă faţă de superiorii imediat ierarhici.

Petcu Oprişor n'are nici o meserie, care să-i asigure întreţinerea, iar schimbul de cai îi căşunează destulă tevatură şi destulă zadarnică cheltuială!

Are în Tânganul un pământ, o ghimirlie de culcuş şi un taur.

Pământul, dat în parte, îi ţine zilele cu bruma ce-i aduce recolta, — în ghimirlie îşi adăposteşte oasele şi bătrâneţea, iar taurul, decorat de Stat la

www.digibuc.ro

o expoziție de cornute, în Brezoaia, pentru veritabila lui proveniență, îi asigură cu prăsila, un venit de nimica toată, cu care astupă alte găuri, afară de îmbucătura zilei și a straielor dărăpănate de pe el.

Dar oricum, în izolarea în care își are gospodăria, o gloabă de cal tot îi trebue lui Petcu Oprișor, pentru legătura cu restul nevoilor din afară de cele din jurul casei.

Așa de pildă, trebue să mai dea câte o raită în Cutcudeni ca să mai afle știri, bune ori rele, dela Drăgușina, fata mare, dată cu alai după Gâju, notaru. Deci iată că trebuie cal. In Ogrezeni, Petcu Oprișor trebue să se repeadă din când în când cu câte o cămașă spălată și cu câte un fișic de parale pentru Mândricel, copilul de mijloc, care lucrează ca tâmplar cu ziua la reparația unui parapet de peste Argeș, în coasta Crevediei, între cimitir și abator. Deci iar se ivește și aci trebuința calului. La târg la oraș, fără cal n'are cum să o cârmească, cale de optsprezece poște, pentru provizii pe care Petcu Oprișor nu le poate găsi la Ghițoi, hangiul din Tângeanu și în ferestrele căruia sticlesc doar rachiuri colorate cu otrăvuri și metaluri și covrigi mâncați de șobolani. Deci iar cal. In sfârșit, Petcu Oprișor mai are de făcut un drum ceva mai lung la fabrica de chibrituri „*Belvedere*" să vază pe Lenuța, prâslea între copii, ucenică în atelierele Regiei, pentru a-i lăsa o vorbă bună, un coș cu mezelicuri și o bluză spălată, în locul celei din cursul săptămânei, ferfenițită la masa mare de lucru. Și pentru plimbarea asta, iar trebuie cal!

www.digibuc.ro

De aceea toată grija din urmă a lui Petcu Oprişor, a fost o căpătuială cu un cal *de fond!*

A cumpărat, a vândut, a schimbat, iar a cumpărat, iar a schimbat, şi iar a vândut, până să dea omul de un cal mai abitir şi de aşa ceva tot n'a dat! I-a cercetat şi mai pe departe de Tânganu, a mers în Râureni, a mers la Rucăr, a mers omul şi în Basarabia, a trecut şi munţii, spre Lugoj, şi de cal bun n'a fost chip să dea! Nutreţul scumpindu-se, lumea crescătoare de vite d'alde d'astea, a căutat să se cotorosească de ele şi aşa se explică că, în bătătură le-au rămas numai gloabele. Gloabele bolnave nu se hrănesc. Se ofilesc, se sting pe picioare şi mor de tignafes. Negustorimea le ştie meteahna şi cei mai mulţi neputând-o scoate la văpsea cu asemenea damblale, le dă pe gratis la câte-un ţigan fierar, pentru piele, iar hoitul îl aruncă în porumbi şi peste care se năpustesc puii de lup.

In ajunul târgului, pe cei câţiva mai cu înfăţişare, îi scot afară din coşare, îi mângâie, îi fătuiesc, îi ţesală, îi îndoapă cu buruiană ca să le umfle burta în chip de îngrăşământ şi le schimbă caelele dela copite, pentru ca potcovitul să pară mai proaspăt. Amatorul, cum spre exemplu ar fi Petcu Oprişor, care nu e geambaş de meserie şi care îşi caută un cal pentru trebuinţele gospodăriei lui, îl cumpără la brodeală. Acasă, burta calului care a scăzut pe drum, se lipeşte de coaste. Părul, de vită bolnavă, se ciufuleşte dârz în sus, mărind slăbiciunea din coaste. Potcoavele vechi, hârjite în ţăcăneala loviturilor, se înjumătăţesc şi cad. In sfârşit, gloaba

www.digibuc.ro

ajunsă în bătătură, meteahna nu întârzie să se iveasc în chiar după amiaza zilei cumpărăturei.

Aşa i s'a întâmplat dearândul, la fel şi lui Petcu Oprişor! I-a cumpărat pe brodite cu preţ gras şi apoi i-a dat pe fugă, pe nimica toată, la foarte scurtă vreme dela data târgului, numai să n'ajungă care cumva să-l vândă de viu, pentru piele, la vre-un potcovar-hingher, amator de mortăciuni, pe câteva parale de râs, afară de hoit!

Şi aşa, când îl cauţi pe Petcu Oprişor, îl găseşti fără cal, sau, în cel mai bun caz, cu o gloabă, ori pentru vândut, ori pentru dat tătarilor, să-l înfulice drept mâncare!

* * *

Acum în urmă, Petcu Oprişor se găseşte în curte cu un murg lingav, găligan, şoldiu umflat burduf în coaste şi abătut ca după zăcere.

De neam n'ar fi rău, dar gloaba are ceva aşa în el, care par'că îl roade la inimă. De mâncat, mănâncă cât zece, — o livadă întreagă şi numai el singur soarbe un puţ întreg de apă şi totuşi, curios, hrana tot nu se prinde de el, ca şi cum s'ar lipi de zid. La picioare n'are nici o urmă de rădăcină, dar mersul e mereu în cumpănă. Face doi-trei paşi, se opreşte lălău în drum, se uită prelung şi clăpăug împrejur, oftează din adâncul maţelor, tuşeşte ascuns şi se urneşte din loc în papainoage, ca o mămăligă pripită pe nişte rotile schiloade.

Îl chiamă Mişu.

www.digibuc.ro

Când l-a cumpărat, acum în urmă dela târg din Făurei, nu prea părea așa de dărăpănat. A venit spre curte sprinten, cu urechile ciulite în zare, cu nările resfrânte și pline de foc, priponit de loitrarul briștii, în fundul căreia plângea, cu ochii holbați spre el, un malac.

Și Mișu îl îmbărbăta, sărutându-i din când în când, botul umed, rece și argăsit.

Acasă însă Mișu s'a poticnit.

Vânju, rândașul, l-a cuprins întreg în toată privirea lui de hoț de cai, l-a ciocănit în pântec ca pe un pepene și trăgându-și căciula pe nas, a mormăit a pagubă, între picioarele scălămbăiate ale lui Mișu: *hemfizem!*

Petcu Oprișor nu a înțeles diagnoza, dar a clătinat și el din cap, tot a pagubă:

— Ce-i facem Vânjule?

— Să trec la târg, la veterinar și dacă nu i-om găsi leacul, la Obor cu el până nu ne moare în ochi!

Vânju s'a întors seara călare pe Mișu și cu o tinichea de unsoare. A descălecat, a mestecat unsoarea și a spoit cu ea pe Mișu din cap până în copite. Noaptea, când s'a dus Vânju în grajd cu lampa, Mișu se umfla ca o budincă. Până în revărsat, gloabei nu-i mai trebuia mult ca să plesnească.

— Ce-i făcuși Vânjule?

— Il bag în Argeș, îl curăț de unsoare și o zbughesc la târg, că tot e zi de Obor!

— „Da de unde Dumnezeu, mai veni și potopul ăsta de umflătură?

www.digibuc.ro

— „Uite să vezi: fără să bag de seamă, am apucat pe întuneric de l-am uns în grabă, cu şomoiogul de catran cu care ung osiile!

— „Şi acum?

— „Acum iaca, s'a argăsit!

— „Moare?

— „Tot apuc să-l mărit până nu moare — plec acuş la târg cu el!

— „Pleacă Vânjule, dar cu ocazia asta, ia-mi şi pe Mitică de pe cap, mă scapi de două gloabe dintr'odată!

— „Il iau boierule!

* * *

Mitică Costacopol e ginerile lui Petru Oprişor. Ţine în căsătorie pe Lenuţa, crema fetelor din Tânganu, la oraş la Bucureşti, unde a ocupat fel de fel de slujbe, dar în cari nu prea a făcut mulţi purici. Le-a schimbat pe toate, rând pe rând, până să-şi brodească un biurou, în care să-şi etaleze ţâfna, pe care nimenea nu i-o înghiţia, ca şi pe caii lui Petcu Oprişor!

Acum Mitică Costacopol s'a brodit să nu mai aibă nici un fel de slujbă ca şi Petcu Oprişor, cal. L-a dat pur şi simplu afară, ca pe un gunoi pe făraş din „*Banca Cuvioasa Paraschiva*" pentru o expertiză trasă de păr, în favoarea unui „cadou!" Consiliu de administraţie a mirosit chestia şi la ultima adunare s'a semnat îndepărtarea din serviciu a lui Mitică Costacopol dela contenciosul comptabilităţii şi al expertizelor.

www.digibuc.ro

Acasă nu are ce face.

Proprietarul îi bate în toate dimineţile în uşă, agentul dela percepţie aidoma, *jurnalistul* aşişderea, iar conductorul de la uzina de apă i-a întors cheia în robinet.

Aşa fiind, Mitică Costacopol şi-a luat bocceaua *„Manualul de comptabilitate dublă"* şi patefonul *„Ortansia"* şi a căzut în spate, cu nevastă cu tot, lui Petcu Oprişor, în Tânganu!

Dar în Tânganu, Mitică şi cu Lenuţa Costacopol nu îndurară mai puţin ca la oraş!

Cu drept cuvânt, Petcu Oprişor se văita ca din gură de şarpe, de scăpătăciunea care îl cotropise, trimiţându-şi ginerile la tramvai, iar fata, la spălatul cu ziua!

Dar familia Costacopol se făcea niznai, îndesând pe sub nas, porumb copt, pe după clăi, ocolind văicărelile socrului.

Din când în când, Mitică Costacopol asigura vag pe Oprişor cu o veche promisiune de a fi chemat într'un serviciu, solicitându-i, până atunci, ospitalitatea, cel puţin de ochii Lenuţei!

Şi Petcu Oprişor ridica din umeri, plângându-se de recolta slabă a anului, de lipsa de provizii a trecutului, de molima din păsări şi de tevatura cu caii.

Relaţiunile se încordară -n scurtă vreme şi ciorovăiala degeneră grabnic într'un scandal în toată regula — Petcu Oprişor ameninţa cu isgonirea, — Mitică Costacopol cu divorţul!

Pe la uluci se şi iviră ca din pământ, câţiva cu-

www.digibuc.ro

rioşi, privind nedumeriţi în bătătura paşnică a lui Petcu Oprişor.

Intr'un timp, Petcu Oprişor înalţă în dreptul lui Mitică Costacopol, o casma, Mitică i-o smulse repede, svârlind-o cu o înjurătură, în stuful depe acoperişul pătulului.

Sastisit, Mitică Costacopol .se hotărî să plece chiar în ziua scandalului, după o slujbă oarecare, oricât ar fi fost ea de umilitoare, amenințând totuşi cu reîntoarcerea, într'un caz de nereuşită.

Şi Petcu Oprişor intră în grajd, aranjând cu Vânju plecarea la târg a... AMBELOR GLOABE.

Lenuţa se pierdu în livadă, făcându-se nevăzută, toată vremea lipsei lui Mitică cel prigonit.

* * *

Plecarea *gloabelor* s'a întâmplat noaptea, târziu, cu un faiton fără felinare, ca să nu se mai dea prilej de vorbit, gurilor-cască.

In bătătură a rămas numai o lumină, pentru caz de accident în drum, ceea ce ar fi motivat înapoierea *chervantului!*

Vânju s'a cocoţat cu Mitică Costacopol pe nutreţul din faiton, iar Mişu, şoldiu, în urmă, priponit de dricul faitonului. Ropotul s'a pierdut în întuneric şi Petcu Oprişor a rămas aţipit pe gânduri, sub lampa din bătătură, îndoios de isbândă.

S'a scurs o zi între stinsul lămpii şi amurg.

Petcu Oprişor bătea enervat curtea în lung şi în lat. Masă nu s'a pus. Lenuţa tânjea în aşteptarea

www.digibuc.ro

slujbei lui Mitică, ca şi Petcu Oprişor, măritişul în obor a lui Mişu.

Spre înserat, undeva, într'o îndepărtare mare, o harmălae asurzitoare, sculă Tânganu în picioare. In capul liniei, un nor de praf se înălţa în spuzeala învăpăiată a asfinţitului. Globul de foc şi de praf se sparse şi din inima lui aprinsă, înainta spre uluca lui Petcu Oprişor, în goană, Vânju, cocoţat la fel ca la plecare cu Mitică Costacopol pe nutreţul din faiton şi cu Mişu şontorogul în urmă, priponit de aripa faitonului.

Petcu Oprişor se ivi mut în poartă.

Vânju opri mânios în dreptul lui, ridicând dintr'un ochiu şi dintr'un umăr, spre Petcu Oprişor, arătându-i *gloabele!*

— Da ce ispravă îmi făcuşi măi Vânjule de te întorseşi aşa cum ai plecat. De aia te-am trimis eu la târg pe tine, om mai cu moţ ce te găseşti?

— „Ce să-i faci boicrule? Ce mai mă întrebi? nu mă vezi în ce hal sunt?

— „Hai, spune-mi cum a fost?

— „Cu calul a fost aşa că, dădusem eu bine de urma muşteriului. Muşteriul l'a învârtit, l'a sucit, l'a întors în lung şi în lat, i-a intrat pe sub burtă, a ieşit pe dincolo, l'a tras de urechi şi de nări, l'a ciocănit la oase, i-a sucit copitele, l'a înţepat, l'a netezit, m'a întrebat şi m'a tot întrebat. La urmă, gata căzurăm pe 9.000. Ce-i trăsni rumânului, tocmai când era gata să puie banii jos, să-mi ceară să mai pui calul să dea o roată cu el, prin faţa lui! Mişu de colo, nici gând să se urnească. I-am tras

www.digibuc.ro

cu sete un biciu şi a pornit-o în trei picioare. Când să-l puie şi pe al patrulea pe pământ, iar eu să dau să mă întorc ţanţoş spre muşteriu să-i arăt isprava, ia muşteriul de unde nu e — intrase în pământ!

— „Da cu Mitică? întrebă înlăcrămat Petcu Oprişor, în timp ce Lenuţa se apropia de ulucă, cu ochii înroşiţi de plâns şi cu părul vâlvoi şi plin de stropi de levănţică în care dormise.

— „Şi cu dom Mitică la fel ca şi cu calu! Calu cu meteahnă — cantileria închisă! Canci muşteriu pentru Mişu, canci sirvici pentru dom Mitică! Iacă boeri Petcule... DOUĂ CUCUVELE CU DOUĂ JUNGHIURI, care de care mai gogonată! Mă întorsei şi eu cu ele amândouă îndărăt, că doar în drum nu era să le las!

www.digibuc.ro

CAII ZĂBĂVOIULUI

Cărăușul Ghițan a intrat țanțoș în bătătura cumpărătorului Zăbăvoiu, trăgând aprig de căpețel pe Trușcă, — globanul propus spre vânzare urmat de aproape de Duțu, geambaș în Palangă.

Ghițan e pustiu.

Trăește din chirii luate după ștrampoarte la oraș. Gospodăria i s'a fărâmat de mult. Baba îi doarme în curtea Bisericei din Suseni. In locul ei trec pe la ferestre stafii și arătări. Rumânul are patru feciori însurați la târg, la oraș, — care negustori, care găinari, care dulgheri și alte bresle dealde-d'astea. Nurorile nu-i calcă prispa — sunt cucoane, cu îmbrăcămintea la modă și cu umbletul șoldiu. Nimeni nu-i pune o fiertură în vatră; — întinge mămăligă în poșircă și se drege de flămânzenie cu drojdia lui Chiațu, „primul" cârciumar din Drăgănești.

In schimb feciorii care nu i-au călcat nici ei pragul de la cununie, abuzează. Ii cer mereu pe Trușcă pentru ștrampoarte cu marfă, după urma cărora ei iau gologanii iar Ghițan răbdările. Apoi îi

www.digibuc.ro

trimit calul nemâncat şi cotonogit, acasă la Drăgăneşti, fără să vâre în chichiţa brişcii o mână de grăunţe pentru cal, sau un pumn de malai pentru căraŭş.

Aşa că ei îşi fac treburile toate pe spinarea lui Truşcă şi Ghiţan trebue să-l ţie din mâncare, numai pentru gustul lor.

De aceea Ghiţan, după ce a vorbit singur prin curte o zi întreagă, numai cu calul, întrebându-l şi dându-şi tot el răspunsurile, a căzut la învoială cu Truşcă să-l scoată în vânzare. Dă muşteriu a găsit pe Zăbăvoiu, un potcovar de alături, care stă bine din toate dar numai din cal nu! N'are omul parte de cal cu temei şi de gloabe a prins frică. A îngropat o droaie în văile Gherghinarului. I-a cărat rând pe rând la groapă, cu roaba picherului Guşerescu, care lovit de buba... mânzului, care de tignafes, care împuşcat de antrax, care cu os mort în el, care cu aprindere la plămâni!

Dar cu toată frica asta de pagubă, de un cal tot simte omul nevoe — curte grea, treburi multe, — ba trifoi de cărat pentru vite, ba lucernă pentru viţea, ba verdeaţă pentru păsări, ba dovleci pentru porci, ba borceac pentru tauri şi toate astea tocmai cărate din depărtare, de dincolo de linia drumului mare al cărei şarpe de praf îi desparte pământul în două, prelungindu-se în continuare până la izvoarele Sabarului, unde stau ţuguete puţurile filtrelor de la uzina Ulmilor.

Aşa că şi Zăbăvoiu are nevoe de calul lui Ghiţan şi Ghiţan de paralele lui Zăbăvoiu.

www.digibuc.ro

— Ce nu cumva că sunt cărăușul lor tomnit cu ghiotura să le dau calu pă veresie să-și facă ei mendrele cu el și eu să-l țin din nutreț? Dar după care lege? mormăi Ghitan în dimineața târgului din curtea Zăbăvoiului, care întărea văicărelile cărăușului prin aprobări mute făcute în umbra sprâncenelor corolate, închiondorându-se nemulțumit spre rotulele inflamate ale lui Trușcă care de abea se mai ținea pe picioare.

— Da' eu nu sunt mușteriu, cu bani peșin? vorbi mânios privind pe gionoatele șubrede ale calului, Zăbăvoiu, micșorând supărarea vânzătorului și ridicând nemulțumit în sus arcurile țepoase ale sprâncenilor.

— Iaca zău, slugă la dârloagă și mai mult nimic de capul meu! răbufni din nou Ghițan urmărind speriat ochiadele giambașului Duțu, nemulțumit și el cu gâlcile din genunchii calului — îl vânz și am isprăvit dandanaua și așa scap și eu și Trușcă de robie!

— Să-l vinzi, de ce să nu-l vinzi? nu l'ai făcut d-ta cu banii d-tale?

— Iaca așa, ba nu cumva că l'o fi făcut ei cu muerile lor — copii nemernici și calici!

Duțu geambașu intrase sub burta lui Trușcă, fățuind cu palma muncită, încheeturile lăbărțate ale calului, cântărind viclenia din ochii vânzătorului, care îi da cu gura doar doar să astupe meteahna *„armăsarului"* și de la care cumpărătorul nu-și lua privirile, cu toate văicărerile lui Ghițan care îi tăiau rând pe rând vorbele spuse așa fără nici un rost

www.digibuc.ro

și cu care ar fi încercat să înăbușe nemulțumirea Zăbăvoiului.

— Vită muncită, nene Zăbăvoiule, ce să te aștepți de la ea? Patru ștrampoarte pe zi, dusu și întorsu d'alungu și d'a latu plășii! întrerupse hotărât Duțu peșin cocoșat de sub burta calului ai cărui genunchi scormoniți de cercetările geambașului păreau că-și măresc umflăturile!

— Drept e meștere geambaș, dar vezi d-ta că gloabele m'au băgat în sperieți!

— Ista gloabă? ăsta gloabă, vere, Zăbăvoiule? Păi dacă ăsta o mai fi și el gloabă care a călcat toată pădurea Căsciorenchi de la o margine la alta, ce să mai zicem de noi ăștia oameni în puteri ce ne găsim, că nu ne putem ține pe picioare fără gloabe d'alde astea.

— Păi tocmai d'aia sunt și eu amator pentru el! Și la urma urmelor cam cât ai de gând să-mi cei pentru el?

— Ob mii cu adălmașu, cu bilet în regulă, bașca bacșișu geambașului — două mii arvună și șease mii după ce îl încerci și bagi de seamă că începi să-ți faci treaba cu el!

Unu, patru, altu, șeapte, unu, cinci și altu șease, tura vura s'a ajuns chip cu târgu la cinci mii și cinci sute, preț neted pă cal, cu adălmașu și cu bacșișul geambașului pe din două, osebit cinstea jandarmului care avea să umble după bilet.

Cumpărătorul piti misterios, de ochii geambașului, arvuna în palmele bătute de seceră și pătate de cerneala pălămidei ale vânzătorului și Trușcă privi

www.digibuc.ro

înfricoşat în uşa coşarului, în paiantele căruia simţi svonul morţii tovarăşilor lui de şleauri.

Zăbăvoiu dădu câteva porunci oamenilor curţei şi târgoveţii plecară în haită la adălmaş sub şopronul răcoros al cămătarului Chiaţu.

La conversaţia dela pahare, printre *„formalităţile"* de vânzare întărite cu biletul de proveniență adus în galop de brigadierul Floricel, de arătările martorilor de faţă, cari întăreau proprietatea lui Ghiţan asupra calului vândut, confirmate în treacăt dela o comandă la alta, şi de afirmările negustorului Chiaţu a cărui grijă era aţintită mai mult la numărul cinci-zecilor cărate decât la provenienţa calului care nu avea nimic comun cu negoţul său de otrăvuri, decât doar prilejuirea consumaţiilor localului, se aduse vorba iar de meteahna lui Truşcă.

— Ce-ar 'aface genunchii calului cu calu? începu geambaşu Duţu adunându-şi misitia de prin palmele şi ale unuia şi ale altuia — la urma urmelor răspund eu, Duţu geambaşu, singur în toată comuna în meseria asta!

— Şi într'un caz de moarte? întrerupse cumpărătorul. Adicătelea am vrut să zic, numai într'un caz de os mort, nu într'un caz cum s'ar zice, Doamne fereşte, dă moarte din partea calului — calu e teafăr, bun zdravăn, treaz şi nemâncat, ce mai e vorbă!

Lumea care nu avea nici un amestec cu boala calului, cinstea neîntrerupt — Ghiţan uşurat că vânzarea se *perfectase* prin acord, preţ şi obiect şă o revocare a convenţiei era inadmisibilă — moartea calului într'un caz eventual având să se producă

www.digibuc.ro

or cum (!) după depunerea integrală a preţului, jandarmul că îşi îndeplinise mandatul, geambaşul că îşi încasase preţul mijlocirei târgului, iar martorii că beau fără să ştie de ce şi fără să fi adus vreun cât de neînsemnat serviciu vânzărei. Numai singur cumpărătorul Zăbăvoiu nu avea deplina tihnă a actului pentru care se închinau paharele şi din care cele mai multe aveau să fie trecute de către cârciumar tot în socoteala lui, adică a Zăbăvoiului, aşa numai dă bucuria afacerii!

Şi într'un timp adunarea păstrând pentru fiecare din convivii ei reflexiile de bună sau de proastă prevestire, s'au ridicat — împrăştiindu-se spre vetre — cei ce băuseră fără vre-o participare efectivă la vânzare ca şi cei ce înfăptuiseră târgul, urând deopotrivă de convinşi, unii ca şi alţii, viaţă lungă lui Truşcă, care toată vremea adălmaşului tuşise necontenit în iesle, după spusele oamenilor curţii.

***

Târziu, după puterea nopţii care a urmat zilei negoţului din bătătura Zăbăvoiului, dulăul Ozman a tuşit puternic în nări.

Apoi a tăcut.

Un luceafăr în drumul spre culcare a scăpat un ban de aur în mijlocul curţei.

Banul de aur şi-a mărit strălucirea, ducându-şi luminile stacojii în porumbi şi în deşisul cărora sticleau doi cărbuni aprinşi.

Ozman tuşi a doua oară.

www.digibuc.ro

Cărbunii îşi apropiară dogoarea şi banul de aur apuse în burueni.

Văpaia din porumbi creştea îndreptându-şi aprinderea spre coşarul în care Truşcă îşi contenise de mult tusea.

Ozman mai dădu un semnal.

Tăciunii din porumb sticleau pe loc.

Al treilea strănut al dulăului, sculă din somn pe Zăbăvoiu.

Cărbunii îşi micşorară grabnic luminile îndreptându-se spre porumbi. Ozman urmat de Zăbăvoiu cu furca în spinare îi ajunse dintr'un salt.

Cărbunii se stinseră îndată şi un zumzet de ascunzătoare aplecă porumbii într'o plânsoare nebună de prigoană.

O puşcă trozni în noapte, undeva, în mărăcini.

Goana apoi tăcu.

Ozman se 'ntoarse îndurerat, clămpănindu-şi mânia în balele turbării.

In uşa coşarului căzu apoi într'un târziu, din răcăritul soarelui, un alt ban de aur. Luminile lui proaspete răcoriră fruntea moartă a lui Truşcă prăbuşit în pae.

Lupii îi simţiseră leşul!

www.digibuc.ro

VRAJA EREDITĂȚII

Țugulea Cercel este un ratat.

Țugulea Cercel, amploiat în administrația judecătorească a unui Tribunal din provincie, este un ratat în cea mai complectă accepțiune a cuvântului.

Țugulea Cercel, conservatorul corpurilor de delicte și al averilor furate, dosite sau moștenite, date în custodia sa, nu a avut parte de nimic.

Țugulea Cercel a venit pe lume complect ratat — un ratat congenital — ba chiar *scopul* însuși al nașterei lui a fost capriciul fatalității celei mai atroce dintre ratări.

Pe tat-său, — paracliser la biserică, *Iancu Nou*, încurcat în niște dări comunale, mort în Argentina, pe vapor — l'a pierdut din față.

Pe mamă-sa învinuită de oare cari avorturi suspecte, și care și-a pierdut urma tot în Argentina, pe un vapor — nu a cunoscut-o, tot din față. Era cărturăreasă în Dichiu, — ghicea în cafea, descânta de guște și punea pahare în mahala.

Țugulea Cercel a făcut clasele primare în opt ani și cele trei de liceu, în șase.

www.digibuc.ro

La două zeci şi doi de ani şi-a ras mustaţa şi în toamnă a intrat în Conservator.

La un prim probatoriu, a fost îndepărtat dela academia de declamaţie pentru că era afon, smead şi... incult!

Incotro să o ia?!

Din patru fraţi, nici unul nu fusese mai pricopsit!

Cel mare, da de râpă o fermă în deltă. Osebit de asta, operase în scripte mici coţcării şi Ministerul îi ceruse demisia. Infractorul se încăpăţânase şi atunci statul i-a deschis acţiune penală pentru însuşiri de bani publici. După puşcărie, omul deltei îşi lăsase barbă şi se înghesuise într'o dughiană din gura „Moşilor", botezată *„Bodegă şi Aperitive"* cu emblema la „Mielul Blând" şi unde creditul înghiţea debitul.

A desfăcut-o înainte ca autorităţile să-i pecetluiască obloanele şi şi-a luat drumul... în Argentina, pe vapor!

Altul era notar în Cartojani!

Tăia vite de contrabandă şi libera la oameni bilete false de prestaţii. A mers ce a mers şi stăpânirea l'a trimis după cel dintâiu — la închisoare!

După închisoare, barbă, negoţ, faliment şi Argentina, tot pe vapor.

Al treilea a intrat practicant în Judecătoria Ocolului din mahalaua de baştină.

Se înfipsese băiatul binişor în graţiile judecătorului şi în alte împricinaţilor.

Dar îi plăcea... marea şi orizonturile largi!

Fire contemplativă, de dorul mării şi al valui-

www.digibuc.ro

rilor ei, candidatul la copistărie își plăsmuia în fiecare Sâmbătă seara, citații prin care... era chemat dela București la Constanța, ca martor în procese fictive!

Panamaua n'a durat multă vreme și într'o seară copilul mării a fost întors depe linie, din gara *„Vadul Traian"* în *„Gara de Nord"*.

Cu simțitoare circumstanțe atenuante, visătorul infractor a absolvit repede termenul de penitență și imediat după expirare, senzitivul ispășit, însăcsănat cu o respectabilă *„barbă — bectemis"*, a părăsit țara pe vapor, pentru... Argentina!

In sfârșit, al patrulea și cel din urmă descendent mascul din familia Țuguleștilor, de meserie martor la ofițerul stării civile, a jurat strâmb într'un partaj, pentru a pune în posesie pe un moștenitor inexistent, pe un imobil existent.

Pușcărie, barbă mare, Argentina!

Consequent aptitudinilor comoștenitorilor săi de sânge, Țugulea Cercel a intrat și el în... magistratură!

La început, bine înțeles tot ca... practicant!

Spre deosebire însă de predecesorii săi firești și spre nedumerirea șefilor și a întregului concert de inițiați ai romanului celor patru dispăruți, practicantul Țugulea Cercel era podoaba cinstei și a sârguinței grefei cancelariei corpurilor de delicte, și al valorilor furate, dosite sau moștenite a Tribunalului în care s'a refugiat îndată după eliminarea din conservator.

Țugulea Cercel era corect în ținută, clar în vorbire și sobru în manieră.

www.digibuc.ro

Ţugulea Cercel închiriase o redingotă dela Taica Lazăr din *„Uliţa Păduchilor"* pentru a fi mai impecabil în cancelarie.

Şefii direcţi îl apreciau, îl stimau şi îl iubeau.

Ţugulea Cercel avea trăsătura precisă a condeiului, claritatea expunerei şi punctualitatea concepţiei.

Ajutorul de grefă Varlam Dioghenide îl luă de îndată secretarul său *„particular"*, — un fel de topor de case pentru neglijatele lui lucrări de biurou, extrem de încurcate, cu libertatea pentru practicant de a se *„învârti"* cinstit cât i-o plăcea, în grefă, în vremea când şeful lua parte la şedinţă şi cu obligaţiunea pentru secretar de a-i da *minutele* la semnat, în Camera de Consiliu şi apoi a i le trece în jurnalul Grefei.

Pentru acest hamalâc, Ţugulea Cercel primea o mizerabilă indemnizaţie lunară, din salariul de franci 146 şi 66 bani a d-lui ajutor de grefă Varlam Dioghenidie şi ferma promisiune a acestuia de a-i da demisia... lui, după ce îşi va lua licenţa în drept la... Iaşi.

Acordul era perfect.

Ajutorul de grefă Varlam Dioghenidie, de când cu secretariatul, nu mai făcea nimic pentru cancelarie.

Imbrăca doar roba de atlas dăruită de judecătorul Jorj Drăgănescu eşit la pensie, pentru a... complecta Tribunalul în şedinţele de adopţii, contestaţii la executare şi contravenţiuni venite în apel de la judecătorie, luând simple note, confuze şi pe cari Ţugulea Cercel le intercala apoi în formulare

www.digibuc.ro

de sentințe tipărite, ducând mai departe, în spinare, biroul supra-încărcat al ajutorului de grefă Varlam Dioghenidie, precum și toată hangaraua întregei grefe!

Numai arhivarul Mitache Vlasopol nu-l mistuia pe Țugulea Cercel!

Țugulea Cercel îi strica prea multe citații în vreme ce cheltuiala cancelariei era mult redusă, ceeace obliga pe arhivarul Mitache Vlasopol să scoată din buzunarul său, pentru speze!

Dar practicantul Țugulea Cercel avea grija să vire pe cele greșite în buzunar și să le arunce apoi seara, la eșirea din biurou, pe maidanul de din dosul Tribunalului.

***

In lipsa unui candidat titrat, conform legilor în vigoare, practicantul Țugulea Cercel fu numit *copist arhivar* în chiar grefa în care slugărise pe nimica toată, pe ajutorul de grefă Varlam Dioghenidie, în ciuda arhivarului titular, Mitache Vlasopol, care nu mistuia de loc pe noul său ajutor Țugulea Cercel!

Ajutorul de grefă Varlam Dioghenidie plecă în curând într'un concediu de doi ani, pentru a-și da echivalența bacalaureatului la... Liège.

Astfel că, noul *copist-arhivar* Țugulea Cercel se eliberă definitiv de hamalâcul atât de derizoriu remunerat de viitorul licențiat în drept Varlam Dioghenidie rămânând șeful mesei de corespondență și informațiuni, din Grefa Tribunalului și mâna dreaptă a arhivarului Mitache Vlasopol.

***

www.digibuc.ro

Vederea se înfăptui în scurt timp şi zaiafetul nunţii a avut loc în salonul cel mare dela *„Pomul Verde"* în Duminica ultimei săptămâni în cari cununiile nu sunt încă oprite.

Dar proaspătul cununat şi avansat Ţugulea Cercel, încercă grabnic o decepţie, la fel cu aceia a demisiei etern irealizabilă a ajutorului de grefă Varlam Dioghenidie — „mireasa" avea... un copil la mahala, ascuns!

Şi asta l'a desgustat profund!

Divorţul a durat scurtă vreme — Ţugulea Cercel fiind «omu» Tribunalului.

O a doua însurătoare propusă cu o profesoară din *„Delea"* în scopul unei ratrapări morale imediate, nu avu un sfârşit mai puţin catastrofal pentru crud încercatul cap de masă Ţugulea Cercel! *„Fata"*... fugi la amantul ei şi divorţul se înscrise în condicile primăriei în preziua în care o doamnă, de curând divorţată, cu o respectabilă avere şi cu destule resturi de frumuseţi vestite, îi făcu propunerea unui al treilea mariaj, numai pentru cumineţenia şi răbdarea lui proverbială!

Traiul se înfiripă într'adevăr, promiţător.

Ţugulea Cercel fu avansat ajutor de grefă în chiar locul d-lui Varlam Dioghenidie, care, însfârşit îi trimise demisiunea din Liège, unde renunţase la echivalenţa bacalaureatului pentru a-şi pierde urma în *„Laplata"* cu o tapeuză de *Caffé-Chantant*, buboasă, incultă, dar... virtuoasă — aşa îi scria cel puţin fostul lui îndrumător în... magistratură, într'o

www.digibuc.ro

scrisoare concisă precaut vârîtă în plicul galben al demisiei.

***

Banck monstru în saloanele *„tinerilor căsătoriți"* Țugulea Cercel și Didona Bacnotescu din ulița Nisiparilor!

Șeasesprezece familii rostogolite pe două imense tablouri de joc, sufocate de mușuroaie monetare și cupe pline cu condimente și hipnotice!

Lefșoara lui Țugulea Cercel, chiar așa mare cât era ea, de ajutor de grefă, nu mai făcea față... nevoilor și Didona Bacnotescu, a treia legitimă a lui Țugulea Cercel, și cu care chip *o isbise*, pretindea bblană și casă deschisă.

Și Țugulea Cercel se aclimatiză cerințelor.

Femeia aducea ca zestre imobilul din Nisipari, o fărâmă de venit după o sfoară de moșie în indiviziune la Pești în Dolj, un imens imobil cu fabrici, prăvălii și locuințe în... *Argentina*, testat unei moșteniri la care „mireasa" Didona Bacnotescu nu avea vocație, și... *convivi!*

Țugulea Cercel, aporta ca coeficient cotidian compensativ, învârtelile dela cancelaria corpurilor de delicte și al valorilor furate, dosite sau moștenite, tupeul și spoliarea pariorilor!

***

Dar manoperele nu dăinuiră multă vreme.

Succesul descrescu vertiginos, jefuiții se răriră pe

www.digibuc.ro

nesimțite și becurile electrice din tavan, își împuținară treptat luminile, vărsându-și ultimele văpăi pe ultimele lovituri infractuoase.

Casa din Strada Nisipari își reluă aspectul mironosit din epoca văduviei Didonei Bancnotescu și conservatorul de averi furate, dosite sau moștenite, Țugulea Cercel, reflectă la o ratrapare.

Femeia solicita asiduu o blană, în locul aceleia care se tocea vădit pe la reveruri și o casă deschisă în locul casei care se închidea!

Țugulea Cercel se abătu pela hipodrom. Ultimele resurse ale bancurilor cu convivi de disperați și băuturi ademenitoare, se topiră grabnic într'un *plasat* de isbitură, dintr'un *Criterium* care trebuia să consfințească sau să descalifice un *Derby* dubios.

Țugulea Cercel nu mai dete multă vreme pela Tribunal.

Un aprod veni după chei.

Un certificat medical de complezență justifică o întârziere... nejustificată!

Un altul prelungi agonia unui simulacru de boală.

Casa din Strada Nisipari se afunda tot mai mult în umbră.

— „La urma urmelor ce le-a fost scris ălor patru dinaintea mea, mi-o fi scris la fel și mie, murmură convins *„pacientul"* Țugulea Cercel, prăbușit într'un fotoliu de club.

— „Mâine îmi reiau serviciul!

Și a doua zi chiar, Țugulea Cercel luă în primire cheile.

* * *

www.digibuc.ro

Un banck și mai monstru aprinse din nou vestibulul din Strada Nisipari.

O cerere formală de concediu pentru cauză de boală incurabilă, se înregistră la cancelaria corpurilor de delicte și ale valorilor furate, dosite, sau mostenite, în vreme ce în dimineața banckului din nou infertil... o barbă, un cufăr și o doamnă, se îndreptau grabnic spre Argentina, pe vapor!

La inventariul corpurilor de delicte și al valorilor furate, dosite, sau moștenite, autoritatea constată în procesul verbal al dispariției „*conservatorului*" Țugulea Cercel, lipsa unui testament olograf pentru un imens imobil, cu fabrici, prăvălii în... Argentina!

www.digibuc.ro

PREJUDICIUL

Şerbu Fieroiu, fecioru dă mijloc al lui Ghiocel Fieroiu, acsizar la tutunuri, în Procopoaia, e şef de echipă în atelierele de reparaţii din căile ferate.

Acsizarul e mândru de poziţia dela oraş a copilului, dar e necăjit amar de zădărnicia tămbălăului celor două logodne din care nu s'a prins nici una pentru fecioru-su!

Logodnicele şi mamele s'ar fi împăcat ele chip cu ginerele, dar numai soacra dinspre însurăţel, lelea Bălaşa femeia socrului ăl mare, a cam strâmbat din nas în spatele amândoror fecioare, aşa că lumea invitată la logodnă, s'a ospătat pe veresie, rând pe rând, la amândouă schimburi de verighete.

La a dântâi soacra Bălaşa s'a împotrivit, după zvonurile mahalalei cari şoşoteau cum că jupânul salonului unde a avut loc banchetul, i-ar fi fost ţiitor logodnicei, şi acum ca să astupe gurile clevetitorilor, i-ar fi făcut o foaie de zestre, oferindu-i năşia şi toate cheltuelile nunţii.

Pe cea de a doua nu prea a mistuit-o pentru că era tunsă ca băeţii!.

www.digibuc.ro

Aşa că lumea a plecat pleoştită dela amândouă banchetele şi ginerile, pentru a doua oară văduv, şi-a pierdut urma încercând o a treia şi cea din urmă logodnă, de data asta pe seama lui singur!

Dar nici loviturile lui nu au avut o ursită mai simandicoasă.

La Băldana, pe linia Ciocăneştilor, îşi pripăşise omul o mireasă.

Duminicile îşi lua permisul de cheferist şi cu câte o cutie de un sfert de kilogram de bomboane diverse, într'o mână, şi un buchet de moţul curcanului combinat cu coada vacii, într'alta, sărea „prompt" pe scara din dreapta a vagonului, poticnindu-se ţanţoş în peronul haltei unde îl aştepta logodnica îmbrăcată de Duminică, şi socrul, fructar în gară, proaspăt ras.

La una din plimbările de după masă, la o ţuică-reală mai îndârjită, în chioşcul cârciumei lui Claponea din marginea străjuită de salcâmi a Băldanei, unde se încrucişează misterios în ascunzişul verde al prăvăliei toate zvonurile false ale cătunului, din ţoi în ţoi, ginerele ar fi aflat că fata nu ar fi fată, şi că ar fi avut chiar un copil născut în spital la Mavrogheni, la Bucureşti!

Şi reparatorul de trenuri, Şerbu Fieroiu, a schimbat grabnic acul macazului îndreptându-şi cofeturile şi florile, din Duminică în Duminică, spre Găeşti.

Despre noua mireasă din Găeşti, nimic de zis, cu toate ţuicile schimbate ca şi în prispa lui Claponea, rând pe rând, din gură în gură, la popice „LA PANDUR", doar să iasă şi pentru logodnica

www.digibuc.ro

de a doua ca şi pentru cea dintâi, vreun ponos de necuminţenie.

Aci lucrurile însă s'au schimbat. Crăiesei Găeştilor nu-i cam plăcea pretendentul — degetul cel mic dela mâna dreaptă a lui Şerbu Fieroiu retezat de panglica de oţel a unei transmisiuni, îi înjumătăţea speranţele, umplându-i sufletul de prevestiri proaste pentru viitor:

— Taică, bun o fi băiatu, n'am ce zice, că la urma urmelor meşteşugu e brăţară de aur, dar să ştiu de bine că beau chibrituri şi cu un ciung tot nu mă mărit!

Şi răslogoditul Şerbu Fieroiu, ca să se răcorească pentru un refuz pe motivul unui beteşug de care nu era el de vină, a dat sfoară printre neamurile şi ale unuia şi ale altuia dintre miri, că nici cu Olguţa din Găeşti n'a fost să fie, pentru că fata îşi avea în horă, amant asigurat, — Ghimiş ungător şi lucrător sub el în atelierele de reparaţii şi care i-a jurat lui la beţie la *„Răcaru"* în bodegă, pă Griviţii, după ce a scuipat în palma stângă şi a pleznit scuipatu cu latu mâinei drepte în semn ca să-i sară ochii aşa cum a sărit şi scuipatul din palmă, pă cum că el *a avut-o* pe Olguţa, într'o seară după închiderea bufetului din gară, unde fata vindea lapte bătut cu pahare de carton.

* * *

Mâniat până la sacrificarea fiului pe rugul însurătoarei, acsizarul Ghiocel Fieroiu s'a încumetat,

www.digibuc.ro

de data asta, el să-şi gospodărească odrasla cu orice chip, pe răspunderea lui!

Chiriaca, fata tot dă mijloc ca şi reparatorul de trenuri, a domnului Vintilă Grumeş, revizor tot la tutunuri în Procopoaia, nu prea era de lepădat!

Pe de altă parte, Şerbu Fieroiu ca să se răzbune pe ingratitudinea cerurilor care îl momise cu nişte neveste de paie, nehiritisindu-l nici cu frumuseţea, nici cu urâţenia şi nici cu bogăţia, sau sărăcia nici uneia din ele, lucra, fără ştirea părintelui, aci la centru la Bucureşti, pentru însurătoare adevărată, dar în comun cu acsizarul Ghiocel Fieroiu care de asemenea închelberea şi el la rândul lui în sat, în Procopoaia, aceiaşi însurătoare, fără însă ca unul sau celalt să ştie, care anume nevastă era în joc!

Şerbu Fieroiu se topea, în Bucureşti, după Valerica, tot o fată de mijloc a domnului Eromnimond Vlasopol, tâmplar subţire în uliţa Sabinelor, cu multe acarete statornicite pentru fiecare fată care îşi aştepta rândul la măritiş şi cu atelier propriu în care se adăposteau cu masă, casă şi cu câte un rând de îmbrăcăminte pe an, paisprezece ucenici plini de clei pe şorţuri, pe unghii şi pe sfârcul obrajilor, în vreme ce în Procopoaia, acsizarul Ghiocel Fieroiu, dă târcoale ulucilor domnului Vintilă Grumeş, înămolite în umbra unor nuci seculari ale căror frunze ascundeau discret, ulcelele cu galbeni ale revizorului dela tutunuri şi urâţenia Chiriacăi, ciupită de vărsat şi cam năucă dintr'o lingoare din copilărie!

In schimb, Valerica se înfigea la măritiş.

www.digibuc.ro

Tâmplarul dăduse fetei o spoială de civilizaţie, în vederea căreia renunţase deocamdată la tencuiala caselor din faţă, lăsându-le, pentru moment, numai de roşu pentru ca astfel cu paralele prisosite, să poată pune pe fată pe picior de gospodărit: câteva toalete de rigoare, încropite din nimica toată şi mai pe eftin, la M-me Schoenfeld, cupeuza cu diplomă dela Viena, în Dealul Spirei, câteva luni de lecţiuni la domnul Goldoni, vechi profesor de piano pe Schitul Maicelor, alte câteva seri de franţuzească la Duployen şi în sfârşit: o serie de şedinţe la vestitul maestru coreograf Macri, din *„Intrarea Zalomit"*.

Osebit de asta, M-me Vasiliadi Bartolomeu, născută Recoletti, o soră de a lui Şerbu Fieroiu, avea foarte dese neplăceri şi foarte aprinse ciorovăeli cu domnul Vasiliadi Bartolomeu, inspector în *„Hala de Peşte"*, cu privire la interminabila găzduire a fratelui — logodnic şi pentru care, la început fusese vorba numai de o adăpostire temporară, până la o apropiată mutare care întârzia, ceeace dela un timp, indispunea profund chiar pe domnul Georgel Dugăeşescu, plutonier major în arsenal, proprietarul caselor, ca şi pe soţii Bartolomeu cari nu concepeau, ca mica lor odăiţă cu sală şi o magazie plină de guzgani din *„Fundătura Lupiţii"*, să fie împărţită cu anasâna, pe aceiaşi chirioară de râs, cu şeful de echipă din atelierele de reparaţiuni ale căilor ferate!

Astfel că răbdarea, atât dela centru cât şi aceia din Procopoaia, devenind cu vârf şi îndesat, evenimentele se precipitară!

www.digibuc.ro

Şerbu Fieroiu grăbea tocmeala la Bucureşti, — Ghiocel Fieroiu, în Procopoaia.

S'a întâmplat însă ca să sosească vremea vederii.

Şerbu Fieroiu trăgea spre Valerica, — Ghiocel Fieroiu, spre Chiriaca.

In cele din urmă, învoiala a rămas ca, atât ginerele cât şi socul, să vadă fetele pe rând şi, care li s'or părea mai cu moţ, aia să le fie mireasă şi noră.

Şerbu Fieroiu, nu a plăcut pe Chiriaca, pentrucă nu voia să-şi lege viaţa cu o ţoapă dela ţară!

Ghiocel Fieroiu nu a plăcut pe Valerica, pentru că nu înţelegea să dea bunătate de meseriaş unei mitocance dela oraş!

Tocmeala a rămas atunci ca pretext, asupra zestrei.

Zestrele, amândouă la fel!

Dar s'a mai ivit un clenciu: Valerica ţinea în ruptul capului să facă bairamul nunţii în bătătura socrului cel mare din Procopoaia — era visătoare şi ţinea mult să petreacă la verdeaţă — Chiriaca, tot în ruptul capului, ţinea să facă şi ea nuntă la oraş ca să se grozăvească că a luat bărbat cu... carte!

Valerica cerea lăutari la nuntă ca să-i tragă măcar un *lanseu* până i-o pune beteala pe cap — Chiriaca avea oroare de lăutarii cari cântase la toate horele satului, — vrea orchestra lui Dârcă, primul viorist de pe Sabine, în Bucureşti.

Cu chiu, cu vai, tocmeala a ajuns acolo că sorţii au căzut tot spre partea Valericăi — gustul ginerelui, de!

La rândul lui, Ghiocel Fieroiu nu a avut încotro şi i-a făcut băiatului pe plac.

www.digibuc.ro

A tăcut chitic, a rupt vizitele cu domnul Vintilă Grumeș și s'a furișat într'un înserat, în Palanga, ca să tocmească lăutari.

Artiștii au pretins arvună ca să fie siguri de angajament, au prevenit pe domnul Petrică, cârciumarul în bătătura căruia se încingea hora, ca să-și caute alți lăutari în Duminica nunții, și au băut cu toții adălmașu.

Tocmeala a fost pentru opt mii de lei, pentru trei zile și trei nopți de cântat, cu arvună de două mii și restul șase mii.

Zis și făcut. Plimbări, târgueli și pregătiri de nuntă mare, cu bal la salon, cu temei și cu cântăreți în lege, de primul rang, în „*Duminica Tomii*" îndată după înviere.

Intre timp, s'au mai ivit însă ciorovăeli între neamuri.

Ginerele cerea tâmplarului un avans pentru niște haine de nuntă, mai nemțești — tâmplarul a refuzat, fiind de părere că un rând de haine de dimie putea foarte bine să meargă la țară, drept costum de ginere, iar în schimb, cu paralele lor, să tencuiască casele mari din poartă, isprăvite numai dă roșu.

Din avans, din haine sau din niscaiva intrigi despre partea domnului Vintilă Grumeș, rămas mofluz cu Chiriaca, s'a spart târgul! Valerica a rămas să-și plângă zodia printre mușcatele din fereastra iatacului ei de fecioară, din Sabine; Șerbu s'a mutat la gazdă, la M-me Ștefu, cărturăreasă pe Uranus și socrul cel mare, Ghiocel Fieroiu, s'a dat d'afundilii, dă rușine față de domnul Vintilă Grumeș.

www.digibuc.ro

Dar în Sâmbăta spre Dumineca Tomii, Filipache Fonfu, capul bandei lăutarilor tocmiți pentru nuntă, a bătut în uluca socrului mare, Ghiocel, ca să dea marșul.

— Stai, măi rumâne, nu mai cânta degeaba!

— Păi cum degeaba? N'am primitără două mii și mai avem șease de primit?

— Oți fi primit voi ce oți fi primit, dar banii ăia vi-i dăruiesc, și dă cântat nu mai aveți ce cânta din cauză că s'a spart nunta!

— S'o fi spart, nu s'o fi spart, asta nu ne importă! Noi avem să cântăm și d-ta ai să ne plătești, așa cu ne-a fost învoiala, chiar și fără nuntă!

— Cum adică, nu e destul de mare ocara pe capul meu? să-mi mai faceți și rușinea cu cântarea? Atunci barem dacă cântați, cântați dă mort!

— Ba o să cântăm de nuntă!

— Atunci să vie jandaru!

— Să vie!

Și domnul Dobrin Bulbucatu, șeful de post din Procopoaia, a eșit ca din pământ:

— Nene Ghiocele, n'ai încotro! Nuntă, ne nuntă, oamenii au rămas fără horă în Palanga!

— Păi or fi rămas, dar acum cui să cânte ăștia, dacă eu n'am nici o nuntă în bătătură?

— Cântă nu cântă, d-ta ai să le plătești, — *„prejudiț!"*

— Ba e vorbă, luăm cele șase mii și cântăm în toată regula lui domnu Ghiocel, așa cum a fost târgu, trei zile și trei nopți în cap dearândul, măcar la stele — domnul Ghiocel e al nostru că doar tot

www.digibuc.ro

socru mare se cheamă că a rămas; ce importă că s'a stricat nunta?!

Şi carabina domnului Dobrin Bulbucatu dispăru dreaptă printre salcâmii liniei satului şi Ghiocel Fieroiu scoase cele şase mii din piatră seacă:

— Plecaţi cu Dumnezeu!

— Plecăm, da' noi tot o să cântăm dacă aşa a fost învoiala!

* * *

Făgăduiala lăutarilor s'a împlinit întocmai.

Trei zile şi trei nopţi dearândul, văile Procopoaiei au răsunat de aghioasele „*maestrului*" Filipache Fonfu, primul cap de bandă din toată Palanga.

Şi lumea a jucat, a jucat dă foc, tot trei zile şi trei nopţi d'arândul, cu mic cu mare, tânăr şi bătrân, pe unde se brodeau, pe unde se întâlneau, pe unde se răzneau văicărelile lui Filipache Fonfu şi a bandei de artişti hămesită de umblet şi de foame, înălţând praful în ceruri şi scoţând dulăii din minţi — a jucat bine, fără invitaţii şi fasoane, a jucat şi fără mireasă şi fără ginere şi fără nun mare, că de, chip s'a cununat... Chiriaca, fata mijloacă a domnului Vintilă Grumeş, revizor la tutunurile statului, cu domnul Şerbu Fieroiu, fabricant la drumul de fier în Bucureşti, feciorul de mijloc al domnului Ghiocel Fieroiu, acsizar la regie, în Procopoaia — cum nu era să joace?

Aşa a mers cel puţin vorba!

www.digibuc.ro

CRĂCIUNUL LUI HOBJILĂ

Clopotele Seminarului Nifon bat aprig în cupola ceasornicului.

Dormitorul se goleşte şi portarul şcolii duce melancolic spre rigolă muşuroaie de frunze aspre de castan sălbatec.

Pupitrele îşi închid capacele.

In clasă, pe tablă a rămas desenul în tibişir al unui poligon neregulat, al unei reguli de trei compusă, neterminată şi a unui bou-apis cu un joben în cap.

Ferestrele internatului se deschid visătoare în curtea unui dogar.

Un student răzimat de cercevea, fredonează un colind în ritmul barosului care loveşte doagele în pântec.

Vacanţa aceasta nu se va duce la părinţi.

Cântarea cea amară şi loviturile meşterului dogar îi vor ţinea de urît.

Pe culoare suspină ultimele viori.

Cele mai multe şi-au luat locul în cutiile lor negre pentru a se cocoţa apoi pe boccelele înghesuite

www.digibuc.ro

de pe poliţele clasei a III-a a trenului de vacanţă.

Un cor sparge plafonul odăii pedagogului — o amestecătură de voci de toate nuanţele, incerte, tremurătoare şi opace, cu amplificări şi simplificări grosolane, adunându-se îngrijorate într'un ritm de nebună frenezie, de disperată uitare de sine, de infinită şi intransigentă boemie, — cântarea dezrobirii de o clipă — şi mai târziu, a reînfrăţirii pentru vecie.

Dogarul opreşte o bătae în loc, înfige tesla în fota unsuroasă de piele, scoate din gură un pumn de caele şi le şeamănă pe scândura nouă a butoiului, urmărind sedus cântarea seminaristului.

O dispoziţie de nepotolită exuberanţă luată de un alt grup care a visat toată vremea într'un colţ, pentru o întrebuinţare mai fertilă a vacanţei, tae brusc cântarea.

Corul se amestecă cu ei ducând cu toţii spre o altă fereastră, nostalgia celor cari îi aşteaptă.

Acolo devin tăcuţi.

Câteva suspine dau perdelele într'o parte.

La o altă fereastră, în dosul căreia o cântare la fel şi-a întrerupt într'ariparea, fulgeră lumina altor priviri înlăcrămate.

Acolo este un internat de domnişoare pitit în schimnicia unor roşcovi sălbateci şi din ursuzlucul căruia tot anul nu s'au abătut decât svonul semnalului de recreaţie şi admonestările supraveghetoarei.

Şi acolo se ia vacanţă.

Şi în dormitorul de acolo a trăit, astă noapte, îngrijorarea despărţirii vremelnice şi expansiunea uitării de sine.

www.digibuc.ro

Pe tabla cea neagră din clasa de acolo, ca şi pe aceea a seminariştilor de aci au rămas să ţie de urît pustiului, un faun, o mimoză şi un Apollon din Belvedere.

Şi într'acolo ca şi în spre băeţii dela Seminar, meşteşugarul de butoae şi-a îndreptat întristarea, de îndată ce cântarea cea falsă i-a întrerupt avântul sculelor şi, tot atunci, când la seminar ca şi la şcoala de fete, ea a încetat după perdele barosul s'a înălţat din nou deasupra doagelor de fag netezit.

Şi în cancelaria domnişoarelor ca şi în aceea a studenţilor, a zâmbit, toată vremea împachetatului, scheletul şcoalei — cel din Seminar împodobit cu o gambetă, cel dela şcoala de fete, cu un crêpe enorm de doliu.

Şi într'o vreme capetele plânse de înduioşarea despărţirii s'au pierdut prin coridoare şi o altă avalanşă de visători şi visătoare, au dat perdelele la o parte pentruca în dosul lor să continue mai departe aceiaşi înfrigurare a plecării, aceiaşi înduioşătoare reverie a aşteptării întâlnirii de după vacanţă, aceiaşi învăpăiată voioşie dela începutul vacanţei, care amestecă bucuria cu necazul, dorul cu apropierea, resemnarea cu izbânda.

***

Studentul Hobjilă dela Seminarul Nifon a rămas în domnitor.

El nu are vacanţă!

Studentul Hobjilă este orfan.

www.digibuc.ro

Crăciunul este al colegilor din fereastra umbrită de crăcile castanilor sălbatici care şi-au luat rămas bun dela colegele din fereastra umbrită de crăcile roşcovilor sălbateci.

Studentul Hobjilă nu are unde asculta, în tihnă, orchestra colindului.

In vară i-a murit o bunică în prispa căreia şi-a preparat examenele Seminariatului. Embaticarii au cotropit casa cu locul, şi portăreii au izgonit pe Hobjilă din acaret.

Toamna şi-a luat bocceaua şi vioara şi a venit la oraş.

Un examen strălucit absolvit, i-a asigurat o bursă şi bursa o pernă şi o pâine în podul Seminarului Nifon. Pentru el, acolo este vacanţa colindului şi tot acolo fulgeră steaua celor *„Trei Crai de la Răsărit"*.

In mutismul visător al dormitorului golit îşi va trăi orfanul Hobjilă, *Moş Ajunul* copilăriei îmbătrânite fără de vreme, ca într'un caleidoscop al reveriei ei amare.

In aşternuturile reci al pensionului bisericesc, viitorul purtător al cârjei archiereşti îşi va aminti măreaţa povestire a miracolului din Nazaret împodobit cu aurul magilor şi cu văpaile din gura sobei şi, în apropierea căreia bunica lui torcea firul basmului şi al fusului.

Şi tot în podul Seminarului se vor întâlni arborii Crevediei şi diamantele erburilor topite de soare, lângă o cumpănă care scandează în scârţăeturi rimate graba *unei crăese* venite să-şi adape boii, pen-

www.digibuc.ro

tru a pieri apoi grabnic, cu ei neîndestulaţi, în apa morţilor.

Mai departe, într'o cârciumă plânge un cimpoi.

E muzica năzuinţei seminaristului Hobjilă pe care poetul o aşează în versuri, iar muzicantul în melodii.

Dar versurile şi melodia năzuinţei orfanului Hobjilă au avut o cadenţă şi un ton atât de fals!

Totuşi în inima codrului Crevediei, minciuna lor ar fi mai preferabilă urgisitului Hobjilă, decât vitregia vacanţei din dormitorul şcoalei.

In reveria ei se strecoară reveria binefăcătoare a amintirilor.

Undeva, departe, ţignalul unui tren ataţă melancolia trecutului şi îndurerea studentului fără de Crăciun, Hobjilă.

www.digibuc.ro

INTEROGATORIUL

— Da ce oră s'a petrecut?

— La cinci, în dimineața zilei de zece Martie.

— Dar momentul era prea măreț pentru a te hotărî să-i întuneci strălucirea, împrăștiind un sânge care avea să mânjească puritatea sfântă a unui voal! Pentru ce numai decât în noaptea nunții?

Mânia îmi fierbea în tâmple! Capul mi se golise. Fibrele mi se destrămau într'o încordare fierbinte. Creerul nu mai era la locul lui. Numai o mână mai trăia în mine!

— Mâna ucigașului!

— O singură mână din tot colosul stârvului ăsta! O mână care avea să mă piardă!

— O mână în care se mai găsia și un revolver! Intâmplarea asta cum o explici?

— O zeificam. Fericirea era prea afară din cale de orbitoare pentru ca să fi putut ține prea mult timp, dacă nu să mă părăsească pentru totdeauna. Experiența meseriei dvs. sper că are să vă edifice neîntârziat asupra celor ce se întâmplă în deobște cu acele căsătorii impuse de orgoliul părintesc — pă-

www.digibuc.ro

rinţii care n'au nimic comun cu pasiunea înăbuşitoare a copiilor subjugaţi tiraniei lor vanitoase! Ambiţiunea lor m'a adus înaintea Dvs.!

— Revolverul?

— De ce să mai tăgădui? Prăbuşirea se apropia!

— Cum s'ar putea demonstra puterea acestei obsesiuni?

— V'am spus. Prea erau frumoase făgăduinţele acestui vis, şi pe deasupra graţiile îngereşti ale Rosaliei îl găteau cu podoabe de neînchipuit!

— Până aici cel puţin, nu văd nici un motiv care să te fi determinat să tragi!

— Ceremonialul cu tot accesoriul său de făţărnicii, de complimentări schimonosite, de fard abject, laş şi insolent, se potolise în mutismul căsnit al sătuilor cari mai cer încă de băut. Lumea se retrăsese. Voalul alb şi sobru ca o tulpină de crin, revărsa peste fiinţa ei suavă toată primăvara tinereţelor pârguite. Am dat perdeaua într'o parte. Pe fereastră a năvălit îndată poezia tristă a serii. Benţi albastre de senin umed, însuliţate de luminile visătoare ale stelelor, puneau în aşternutul nupţial, îndurarea cerului încărcat de promisiuni. Beat de reveria lui mută, m'am reîntors spre Rosalia. Ce ai pitit în poală? am întrebat-o peste fire de uimit, căci ce putea ascunde vestmântul ei sacru decât avuţia unui suflet virginal? Nici un răspuns! Aceiaşi sălbatecă neînduplecare! Am trecut din nou la fereastră. Din înfinit se apropiau pe adierile revărsatului alte tablouri topindu-se în splendoarea răsăritului. Pământul se scula din somn. Orbit de măreţia acestei renaşteri,

www.digibuc.ro

care oprea frumusețea în loc într'o încremenire de atotputernicie nevăzută mi-am întors privirea spre soarele meu din casă. Aci răsărea și el odată cu cel din fereastră, făcând din Rosalia o sfântă. De data asta nu mă înșelasem !Slujit de adâncul privirilor pline de ființa ei, am văzut clar, totul. Haina de mireasă mă mințise amar. Ea nu învestmântase numai curățenia unui suflet! In corsajul Rosaliei s'a furișat îndată un portret.

M'am apropiat cu reculegerea și calmul cu care în curând va trebui să mă urc pe eșafod. Arată-mi fotografia, urlai eu! O mânie surdă îi scăpără în ochii încremeniți de o stângăcie ucigătoare. Ce rost a mai avut atunci înfățișarea mea la altar, dacă fățărnicia ei aducea un altul înaintea lui? Aceleași priviri înfricoșetoare continuau să-mi amuțească indignarea. Din pulpana fracului, revolverul își înălță spre creerul aprins răceala lui alinătoare. Hotărît, amintirea chipului înfățișat în portret, nu-și mai putea găsi odihna pe un sân pe care mi l-a dăruit societatea, arhimandritul și Dumnezeu! Un răspuns se înăbuși grabnic în luminile ochilor ei surprinși. Am așteptat. Buzele învinețite de mânie, se sbătură în apăsarea unei șoapte. Ei au dorit-o, putu să îngăimez mai în urmă. Dar soarta s'a opus până în cea din urmă clipă, adaogă sufocată. Aceasta însă nu însemna că desrobirea avea să mai întârzie! Oțelul alunecă pe oglinda atlazului și cocoșul își dete duhul între orbitele pline de trufie ale Rozaliei!

— Prea e desgustătoare odioșia crimei, pentru a putea fi micșorată prin culpa unui portret!

www.digibuc.ro

— Dar nu e vorba de oricare alt portret — un portret de rând, banal, o fotografie de familie, care oricât de prețuit ar fi fost prin amintirea lui scumpă, sau prin valoarea imaginei persoanei ce înfățișa, nu-și avea rostul în corsajul nevestei mele. Ezitarea ei de a mă lămuri în uluirea mea desnădăjduită, mânia cu care mă sfidă atunci când îi ceream să-mi vorbească de rătăcirea lui printre foile ei de mireasă, intransigența cu care mi-a refuzat explicațiunile de rigoare, militând în favoarea bănuelilor mele nu mai făcea dubioasă prezumția că între sânii logodnicei mele suspina, tupilată cu atâta grije, o reliqvă care m'a scos din minți și m'a adus astfel înaintea dvs.!

— Un amant?

— N'aşi putea întări. Totuşi sub acoperişul celui dintâiu culcuş al nostru, mucavaua care m'a pierdut, nu-şi găsea în nici un fel rostul! Pentru ce atâta ocrotire cu nimic justificată? Vă închipuiți că în hipoteza unei sincerități deghizate chiar, Rosalia şi-ar fi futut trece foarte comod amantul pe sub ochii mei îndobitociți de patima îndrăgostirii, prin luxul unui simplu gest de a-mi fi întins nesinchisită portretul. Dosirea lui cu atâta înverşunare mi-a rătăcit mintea şi revolverul şi-a grăbit descărcătura înaintea oricăror altor explicațiuni pe care răbdarea mea le-ar fi putut solicita încă stăruitor! Era târziu. Trăznetul pistolului îi țesu în grabă o eşarfă de sânge dealungul îmbrăcămintei ei de fildeş şi frumusețea Rosaliei se risipi fulgerător într'o îngrămădire de mătăsuri de flori şi de podoabe.

— Ai recunoscut portretul?

www.digibuc.ro

— Pasici, Hanum Pasici, locotenentul de fregată, pretendentul căzut în disgraţia superiorilor păcăliţi cu o dotă fictivă şi în oprobiul familiei Rosaliei care oferea fiicei lor, în schimbul celor două trese amanetate şi a unei spede înfrânte, avutul şi numele meu onest!

— In forma asta oprită aci povestea, ar putea oarecum sugera juraţilor indulgenţa. Dar ce portret ai mai putea născoci pentru ca să cocoloşeşti moartea bătrânei Frozi?

— Mama!

— Ce amestec a putut avea sărmana octogenară în nişte răfueli care se aranjau numai şi numai între d-ta şi soţia d-tale? Din informaţiunile de familie şi din investigaţiunile reporterilor a rezultat că nefericita moartă nu cunoştea nici pe departe manoperile cari au precedat căsătoria şi că, ceva mai mult, la câteva secunde dela detunătură, s'a grăbit să pătrundă în odaia de culcare, oferind ajutoare Rosaliei care murea; că oricum, portretul locotenentului Pasici şi toate parascoveniile de care te-ai servit pentru a atrage compătimirea Curţii, nu pot sprijini amestecul bătrânei în crima care ne preocupă.

— Explicaţia e mult mai simplă decât se poate închipui. Supremaţia geloziei având la obârşia ei o pasiune ucigătoare pentru femeia intransigentă, a strivit în îndrăgostitul pătimaş, iubirea, respectul şi mila de mamă! Pentru mărinimia ei divină, pentru bunătatea ei de sfântă, pentru îndemnul de a fi venit în ajutorul duşmanei mele de moarte, — în ajutorul aceleia care mi-a sfidat durerea cu atâta lipsă de

www.digibuc.ro

omenie, am ucis-o şi pe ea, — pe mama, — pe aceea care se repezea să sprijine o nemernică muribundă, al cărei mormânt nu va trebui să se bucure nici chiar de lumina unei lacrimi!

www.digibuc.ro

LONGITUDINEA IUBIRII

De aci începe. Cunoşti iubirea? Ai iubit? Nu cred! Nu, nu, sufletul şi mintea nu ne sunt îndestul de încăpătoare pentru a şi-o putea însuşi! Totuşi ascultă. Intâmplarea mea a dezmințit definitiv pe Geraldy, consfințind veracitatea celor douăsprezece iubiri ale lui Alfred de Musset şi octogenara pasiune a lui Michel Angello-Buonarotti! Cine s'ar fi aşteptat? Intr'o seară, — îți aminteşti? — mi-ai îndemnat privirile spre podoaba unui castan sălbatec ai cărui boboci plesneau în lună. Frunzele brodau întunerecul cu o pulbere verzue. Era o noapte din acelea care de atâtea ori a făcut nemurirea vivisătorilor lumii. Din amintirea lor ei şi-au adunat flori pentru împodobirea groapei — flori din flori, din lacrimi şi din sărut! Din pomana lor suavă am căpătat şi eu. Tot din ele voi întocmi şi eu amintirea unei dragoste vestite, Imbrăcămintea lor scumpă mi-a stat mărturie febrei de voluptate feroce, toată vremea nopții. Ca un naiv gaj de *„nu mă uita"*, ea mi-a împrumutat mănuşile. Nu-mi explic pentru ce erau de doliu?! In locul degetelor am lăsat des-

www.digibuc.ro

tule alipiri înfrigurate. Conturul lor de fildeş având în fiecare vârf câte un bob de smeură, îmi tăia răsuflarea cu amintirea lor şi a ei — veşnic în ochi — un cap pin de inele de aur plămădit din reveria heruvimilor înamoraţi. Mai în urmă a venit sărutarea! Dar ce înseamnă calicia cuvântului ăsta, când dogoarea ei dă foc la toată încăperea lumii? Lumea născută din raţiunea ei! Nu şi-ar putea oare primi un alt botez pentru ca lumina lui nouă, să ardă buzele unite, cum spasmul ei arde sufletul ajuns la gură?

Pe rugul ei m'am suit spre ea!

Şuviţe sfinte — firimituri de flori sfinţite de iubire — din bucle frivole!

Ele au înebunit pe Werther, lăsându-i sufletul în vraja constelaţiunilor în care şi-a găsit scăparea. In pridvor au rămas pistoalele şi mai în colo, pălăria spartă. Şi părul Charlottei şi-a urmat graţia aurului şi mirajul amanţilor de soi! Tot din el trebue să fie şi cel ce îl am dela ea! O foarfecă i-a tăiat viaţa şi o panglică i-a legat rana din care a curs sânge de aur. In racla pliculuí în care îi stă înmormântată frumuseţea, au mai rămas încă din lacrimile vărsate. Il am aproape — veşnic lângă mine — mult aproape de suflet. Bătăile lui torenţiale îi scandează suspinele măririi prăbuşite. Să-l plângă? Nu! El necontenit o asigură că în vecinătatea mea arzătoare, dogoarea pasiunei a înăbuşit de apururi regretul de a-l fi răpus.

L'am regăsit — l'a regăsit într'o prăpăstie zâm-

www.digibuc.ro

bind în soare dorința de a i-l presăra în poală — liliacul. Ia-l. Deschide-i pupilele petaleor și ascultă-l. In fiecare frunză am pus lacrima depărtării și în fiecare scântee de polen, am lăsat roua suspinului infinit. Ai deci încredere, căci hotărât, în piscul Bihorului de unde și-a rostogolit frumusețea până la mine, nu a avut cine să-l învețe minciuna. I-am dat și ei o cracă. Din ea și-a așezat un fir în apropierea inimii, acolo în învălmășala suspinelor cari îi întrerupeau privirile în drumul lor spre mine. Restul îl păstrează. E buchetul înmormântării dragostei sau al izbândei ei.

Groapa doar va fi mai greu de ales!

Dacă aşi avea mereu în ochi soarele din zâmbetul ei cald; dacă aşi simți mereu palma ei parfumată pe fruntea mea încinsă; dacă aşi putea sorbi necontenit răsuflarea ei arzătoare încropită de dogoarea buzelor moi și dulci, dacă m'ar sufoca într'una privirile ei prelungi și întretăiate de suspinele unei pasiuni mari; dacă în sfârșit, ființa ei întreagă ar fi mult aproape îndurerarea mea necontenită, hotărât, eu aşi fi mult departe de marginea mormântului.

Tot dela mine, mereu dela mine, necontenit de la mine, până în infinitul dragostei, va avea să primească semne și urme dela mine. Or cum, florile o invidiază! Lumina chipului ei, le întunecă splendoarea — ele care au nemurit pe Julietta Capolleților! Intr'adevăr, mugurul buzelor ei roz, e mai turbure ca purpura petalelor lor; — înfiorător de turbure! Cicoarea din irisul ochiului ei aprins topește aurul potirului lor pufos. Soarele zâmbetului

www.digibuc.ro

ei e mai arzător ca arşiţa care le-a alăptat frumuseţea!

— „Sue-ne la piept, suava mea stăpână! Amestecându-vă acolo vraja, eu voi orbi de-apururi în văpaia mirajului întâetăţei voastre!"

S'a coborât alene din trăsură — cine ştie ce se mai petrece şi în sufletul ei frământat. A plecat, — nu am băgat de seamă dacă s'a îndurat să-şi mai întoarcă privirile? Or cum nu mă putea distinge, căci afară era noapte şi noaptea din sufletul meu mărea întunerecul din jur deşi beteala lunii, abea sculată din somn, firimiţea cu lumina ei fosforescentă toată bolta, risipindu-i stelele în Atlantic! A ajuns. Desimea întunerecului îi făcea mai înfiorătoare frumuseţea! A urcat cu aceiaşi indolenţă voluptoasă scările. Lumina bogăţiilor dinăuntru — paremi-se că era un lupanar — făcea din ea o spumă. Ea se înalţă o vreme pe apa văpăilor şi un glob enorm îşi opri orbirea în mlădierea ei. O clipă vibră toată în focul lui. O profunziune de raze o prinse în urzeala lor şi pieri curând, topindu-se în gheena lui! O apă caldă îmi lipi grabnic genele una de alta. Răsuflarea mi se opri în curmezişul pieptului rostogolind nebunia sufletului. Treptele erau deşarte. Un luceafăr zâmbi în zare. Am plecat. Undeva, în nişte ierburi somnoroase, scânteiau apele privirilor ei turburi.

Pe lumina lor am intrat în odae.

E o legendă de un romantism fad, bolnav, absent, aceia că, în anturajul unei idile, să trăiască un nume, o fiinţă, un anumit tip, bărbat sau femee,

www.digibuc.ro

— cu liniile, apucăturile şi năzbâtiile lor, care n'are nimic comun cu eroii, dar care totuşi are o parte virtuală în sensul cum s'au angajat inimile. Ei se înfruptă în deobşte din bunătatea amorezaţilor, colportează minciuni, poartă jupoanele defuncte ale eroinei şi cravatele soite ale eroului. In cele mai multe cazuri nu se dă în lături să pună la cale o înfrângere a amanţilor al căror „pastor" este, pentru gloria orgoliului lui. Şi totuşi îţi este drag, ţi-l apropii, îl menajezi, ba chiar îl iubeşti, de ochii ei sau de ochii lui! Intre noi s'a prăsit o oarecare Doamnă Rang. Ii bea cafelele cu lapte uitate pe noptieră şi îi poartă poşetele demodate. Seara, la lumânare, îi spicueşte din scrisorile mele. Citindu-le, pretinde că-i plac, că-i place muzica suferinţei lor, deşi se plânge că sunt exagerate şi prea mult desesparte. Probabil că mintea ei obtuză se referă inconştient la stil, căci e de neînchipuit ca această otreapă să poată sesiza puterea pasiunei mele!

D-na Rang!

Numele ăsta pune totuşi în suflet o resonanţă de nebunie amoroasă de obsedantă alarmă sufletească — suspinul unei claviaturi sparte pe care s'au rostogolit romanţe de iubire — D-na Rang — un fel de Nanine a lui Dumas!

E o clipă de o veşnicie în care gura ei aprinsă mă arde, buzele ei moi fierbinţi şi parfumate îmi aduc sufletul la gură, dinţii ei înfricoşători de frumoşi îmi lasă rana pasiunei în întâlnirea buzelor, obrazul ei emailat, încă mă dogoreşte, ochii ei aprinşi mă desorientează, atlasul palmelor ei îmi pune

www.digibuc.ro

văpăi în obraji, răsuflarea ei domoală o simt în pieptul meu cangrenat — ea întreagă îmi stă în minte, în suflet şi în şoaptă. Amintirea ei violentă, mlădierea ei cumpănită, zâmbetul ei plin, ritmul întregei ei fiinţe acoperită de frumuseţi, de graţii şi de mătăsuri, pune lumini în noaptea desnădejdei mele şi aşterne atâtea făgăduinţi în căderea mea tragică, cu aroma ei de curăţenie stridentă, zâmbitoare, fină — aromă de suspin fierbinte, călit la adierea petalelor din buze!

Numai lumina chipului ei alb încadrat cu şuviţele aurului din păr, mai trăeşte împrejur. Pe cer, prăpăstii mari albastre, înghit lacome granitul brun al norilor. Apele lor strălucitoare întocmesc sclipirile zâmbetului ei. Peste putinţă să o pot îndepărta o clipă din mintea, din lacrima, din şoapta, din speranţa sau chiar din înfrângerea mea, dacă vrei!

I-au trimis crini.

Cunoşti tu floarea asta superbă şi inperturbabilă care a servit la nemurirea dragostei Sfintei Fecioare *Maria?* Crinul „Bunei-Vestiri" şi al întemeerii lumii. In cupele lui diafane trăeşte purificarea eternei omeniri. In treacăt, am lăsat pe frunza lui albă, pentru gura ei aprinsă, cea mai apăsătoare dintre sărutări.

Apleacă-şi buzele pe ea. Focul lor o va topi, şi în locul ei va întâlni buzele mele pe arsura cărora stă încremenit numele ei!

Cea dintâi rază de soare mi-a adus în ochi lumina chipului ei alb.

Am rămas multă vreme aşa, cu privirile în pri-

www.digibuc.ro

virile lui moi, prelungi şi gânditoare cari nu vor şi nu cer nimic şi cari totuşi cer şi vor totul! Răsăritul urcă visător în adâncul cerului. Odaia era plină de văpaia lui mătăsoasă şi de chipul ei adus de el, între pereţii mei. Zdrobit am adormit cu el în gând, şi amândoi, eu şi el, cu gândul la ea.

Mă ard grozav urmele buzelor ei de atlas. Respiraţia ei cumpănită pe care o port necontenit în piept în inimă şi în visul meu imens, mă sufocă. Depărtarea fiinţei ei fină, blândă şi suavă, e dincale afară de ucigătoare. Totuşi ea este încontinuu în apropierea mea înfrigurată. Lumina zâmbetului ei cald, lumina părului ei aprins, lumina ochilor ei dânci, stă neclintită în lumina ochilor mei. Durerea mea nemărginită le întâlneşte în tot locul, apăsându-mă cu duioşia lor neasemuită. O prind în mine toată bucurându-mă de ivirea ei trecătoare. Târziu, în locul ei îmi răspunde un suspin, o lacrimă sau o speranţă. Din toate colţurile se adună raze albe înseilând un zâmbet.

E zâmbetul ei alb, frânt din zâmbetul heruvimilor albi.

Florile cununiei sufletelor! Cea mai înălţătoare dintre uniri! Căci ce înseamnă cununia de fer pe care arhiereul o aşează pe capul logodiţilor, pe lângă apropierea a două capete printr'un singur fir de floare? In lumina petalelor lui, va găsi oglinda sufletului meu, în care îşi va aşeza lumina zâmbetului ei — reveria farmecului dezamăgirii!

Dogoarea amintirii mă va păstra etern în melancolia ei.

www.digibuc.ro

Din când în când înălțându-le în dreptul inimii, va simți căldura sufletului meu trecând într'al ei.

Te vei uimi de întorsătura îndurerării mele!

Abea cununat printr'un fir de floare și setea lui Dumnezeu de a se distra cu suferința mea a așezat în calvarul meu poteci înfiorătoare. A fost ursit ca dragostea noastră nebună, abea înfiripată, să ție cât splendoarea castanului care ne-a aprins-o — castanul acela imens care își arăta în seara jurământului perlele bobocilor în oglinda albastră a lunei. Am trecut din întâmplare pe sub umbrela lui grea, încărcată cu ciorchini plini de poame otrăvitoare. L'am cunoscut dintre alții, toți cu toții triști — o tristețe simptomatică, surdă, melancolică, de sfârșit apropiat, de tinerețe înmormântată, de măreție apusă. Tristețea unui castan sălbatec în înserarea visătoare, a declinului splendoarei — preludiul prăbușirii. Ți-o închipui? Presimțirea lor n'a dat greș, căci întocmai așa s'a și întâmplat, în spre răsăritul dragostei mele nu s'a mai abătut nici o rază. Totuși pe amintirea luminii uneia, din puzderia care aducea din grațiile cerești podoabe pentru făptura ei suavă, păstram necontenit în frigurile reveriei cununa de aur a părului, curcubeul din priviri și fulgerul din zâmbetul ei sedus. Dar raza a asfințit mai curând de cât și-ar fi închipuit-o însăși exaltarea viziunilor. Și ea m'a părăsit pierind întreagă, din amintire. O vreme m'am trudit să o păstrez în conturul reminiscențelor difuze. Mintea îndobitocită de durerea despărțirii l'a risipit și din tot ceiace fiirța ei întreagă a contribuit la prefacerea radicală a eu-

www.digibuc.ro

lui meu, a rămas să pribegească, în crizele ultimelor friguri de iubire, lumina de sidef a zâmbetului ei cald. Văpaia lui recreativă îmi replămădea mântuirea şi un drum nou înflorit de speranţe îmi deschidea în mintea asurzită de plânsori. M'am îndreptat spre dâra diamantelor lui fosforescente. Un transparent alb, îndolia de sus până jos fereastra plânsă. In cerceveaua ei tristă, să tânguia un bujor. Am intrat. Inlăcrămarea crinilor trimişi risipea în odae un miros agresiv de lămâe fanată — parfumul zăcerii mute. Părul despletit de spasmuri se revărsa într'un evantai de aur, pe albeaţa scânteetoare a căpătâiului. In mijlocul lui aprins, cicoarea ochilor stinşi aşeza două mici orchidee albastre. O mână se frângea între horbote pe atlazul galben al învelitoarei, o alta îşi alinia falangele scurse de carne, în drumul spre inimă. La căpătâi, firimituri din florile mele, leacuri nefolositoare, plicuri spintecate cu ace de cap şi felurimi de însemnări. In păreţii trişti, capul ei frivol în rame aurite, prins în toate capriciile întâmplărilor: pe Zamora cu Sovageon-ul lui André Theuriet, căzut în iarbă; pe buza trecătoarei Oituzului, pitită sub pata albă a umbrelei care înfige în stâncă, mlădierea unei pansele enorme; la botul maşinei de treerat, pe plaiurile Roşiorilor cu un snop de ramuri încărcat de fructe coapte într'o mână, cu altul încărcat de cărţi. Pe jeţuri toalete la întâmplare într'o îngrămădire indolentă aşa cum au căzut de pe trupul ei plictisit de greutatea frumuseţilor şi a scumpetei lor, păstrându-i formele şi parfumul, frânte şi rostogolite într'o profuziune

www.digibuc.ro

focoasă de miez de pepene, de zâmbete de rodii, de firimituri de sepie, de crini plânşi, de petale obosite, înmormântând amintiri mai obosite. Şi în mijlocul lor şi al nostru, buna doamnă Rang. Nu mi-a dat nici o lămurire asupra boalei. Un spasm a dat într'o parte învelitoarea încărcată de dantele şi pe lustrul ei de un orange strident s'a revărsat îndată buchetul unei panglici. Isteţimea lui nobilă ivită pe neaşteptate în marginea zâmbitoare a cuverturii, mi-a îngreunat ploapele cu lacrimi. Florile cununiei sufletelor noastre şi boala ei neaşteptată ne separase o vreme suferinţele. Intre timp am reîmprospătat sărbătoarea unirii prin flori, cu alte flori. Peste mijlocul mănunchiului lor, am petrecut legătura de mătase roşie care să ne întreţie mai departe unirea. Şi ea trecând crinii în glastră, arborase în mijlocul pieptului, între sâni, stindardul eternei legături. Spre înserat m'am îndepărtat. La despărţire mi-a cerut un semn de neclintită aducere aminte. Deşi păstrarea unui portret pe masa de lucru sau în obscuritatea parfumată a buduarului, implică ideia simbolului unei măreţii, al unui geniu, al unei feţe universale, i-am dat şi eu... portretul meu. Fără îndoială, mucavaua lui nu se referă la nici una din aceste categorii de lumini. Cu toate acestea, pitind-o sub căpătâi, în sân, în dreptul inimei, sau asvârlind-o chiar în întunerecul vre-unei etajere pe a cărei scândură dorm somnul ignorării, chipuri şi oameni cari nu au nimic comun cu gazda, ea îi va aminti necontenit, în frigurile desamăgirii ce va să vie, epitalamul unei pasiuni neasemuite.

www.digibuc.ro

Am revenit. Ferestrele sunt tot în doliu — doliul alb al transparentelor albe — doliul fecioriei celei dintâi iubiri. Un câine a sărit să mă sfâşie şi un copil s'a apropiat să mă scape.

— Pe cucoana cea frumoasă au dus-o la spital, de eri.

Şi copilul şi câinele s'au reîntors îngânduraţi în culcuşul lor. Clanţa sta în jos, rigidă. Zadarnic am apăsat-o, căci dinăuntru nu a răspuns nimeni şi fierul ei rămase mut. Discul unei corole de floarea soarelui poleia un ochiu de geam. Apropierea lui melancolică de sticla lucie a ferestrei era chemarea sufletului dinăuntru. Nu-l auzea nimeni. Copilul care se aşezase între mine şi cruzimea câinelui de adineauri, îmi mai spusese că buna d-nă Rang plecase să-şi potolească nostalgia pământului în care văzuse lumina zilei, pe malul lacului Leman — ţara ei cu sori eterni.

Şi detaliul acesta covârşitor de dureros, îl uitasem. Şi acum în zadar băteam la fereastră, eu şi floarea soarelui!

Stăpâna nu era acasă.

***

— D-l profesor?

— Operează, de bună samă.

— Aşi dori să văd o bolnavă.

— Oare aveţi musai învoire?

— Nu am, dar...

Autopsierul îşi despică automat fălcile într'un zâm-

www.digibuc.ro

bet placid. Şorţul albastru de găzar, coseşte cu asprimea lui băţoasă, boziile prin care ne facem loc spre salonul opt.

— Ilona tu, fată!

— Cei vestea mai, neneo Mercuş?

— Iaca domnişorul ista cată să vadă bolnava dela voi dă sus, şi vei şti că nu-i musai dă trebuinţă biletu, că d-sa zice că are... asta, suflet; da' ce va fi oare aia, eu nu ştiu; tu mână-l doară la salon, fată!

Salon alb, paturi albe, supraveghetoare albă, îndurerări înseninate de speranţe albe, buze albe arse de sete şi de nemâncare, flori albe, priviri albe de spasmuri, toate încremenite în expansiunea unui alb care aşteaptă mântuirea în alb. Evantaiul de aur al părului revărsat pe toată pernă de spital izolează tragic accentul albastru al lui... *nu mă uita* din ochi, de sigiliul crud al aşternutului: „salonul opt". Dar aci nu mai scântee solzii galbeni ai învelitoare de acasă, zâmbetele portretelor din pereţi şi bunătatea plină de făgăduinţi din ochii d-nei Rang. Intr'un colţ, la căpătâiul unei ftizice, moare un buchet de dalii. Şi soarele e trist aci. Plânsoarea razelor lui limfatice, îngrămădesc mai multe lacrimi în genele bolnavelor. Ocările supraveghetoarei şi tăişul acidului fenic, deschid morţii uşile. Un schelet râde după un paravan. Intr'un colţ preotul împărtăşeşte o bolnavă, într'altul moare o bolnavă împărtăşită. Şi secera albă a morţii stă deasupra salonului alb.

www.digibuc.ro

— Fă-mi un semn că nu te mai doare nimic şi că suntem încă unul al altuia!

Două degete de sidef s'au desprins albe din lumina albă a cearceafului, aplecându-se pe inimă; a stat o vreme acolo, într'o încremenire stranie şi au trecut apoi spre buzele crăpate, împreunându-le într'o sărutare amară — salutul morţei.

— Atât?

Capul încărcat de aur s'a rostogolit în perna încinsă. A lăsat un oftat în puful ei clocit şi în urmă s'a înălţat la loc cu ochii în piscul tavanului.

— Dar dragostea?

Verighetele de aur ale părului s'au rostogolit de partea cealaltă a căpătâiului; oftatul şi-a trimis refrenul spre paravanul de lac alb, în dosul căruia scheletul continuă să râdă. Şi din spre el a venit spre mine ofranda nepăsării lui hidoase:

— O iau cu mine, departe, la cer!

— Dar cuvântul de pe urmă?

Coada de păun a părului brodată cu luminile inelate ale şuviţelor de aur, a rămas tot spre scheletul care nu-şi mai contenea hazul. Din lumina măselelor pline de râs, bunătatea lui de strigoi ispăşit mi-a trimis îmbărbătarea de apoi:

— Vai, totul nu a fost decât minciună! Altfel ce a putut să însemne acel alarmant şi necontenit repetat: *„a ta până la moarte"*, din josul scrisorilor cu care însu-ţi ţi-ai momit tinereţea, când *ea* a venit aci, ca să moară atât de *curând?*

www.digibuc.ro

RECUNOȘTINȚA

Portărelul executa un sequestru, aplicând sigilii pe ușa unei cofetării.

O vânzătoare urmărea din prag, uluită, operațiunea diabolică a magistratului-executor, întrebându-l cu o sfiiciune bolnăvicioasă, ce se va face cu salariul ei neachitat multă vreme în urmă?!

Ofițerul justiției după ce povățui pe evacuată să facă... *„cerere de înscriere cu privilegiu la tabloul de ordine al creditorilor"* continuă să ia măsurile de rigoare pentru paza fondului pus sub sequestru, refuzând intransigent, vânzătoarei, alte explicațiuni mai amănunțite.

Actele se dresează într'o bodegă și creditorul-urmăritor lăsă în mâna portărelului... spesele transportului.

Târziu, portărelul depărtându-se de... partea interesată, făcu din obișnuință o verificare ușilor sediului de comerț al debitorului, pentru buna aplicare a sigiliilor.

Vânzătoarea cea nedumerită era tot la postul ei de umilință.

www.digibuc.ro

Portărelul încearcă uşa, zâmbindu-i *instinctiv!*

Paula îi răspunse, — zâmbetul amărăciunei fără ştiinţă de carte şi de legile ţărei în care îşi irosise tinereţea şi năzuinţele.

Totuşi spontanietatea răspunsului la zâmbetul semficativ al omului justiţiei pusă îndată o lucire de gingăşie peste vestmintele rupte şi pline de siropuri, ale Paulei.

Tăetura scurtă a părului o învioră frenetic, odată cu zâmbetul; atitudinea minorităţei ei inconştiente măcinată în întunerecul laboratorului cofetăriei şi truda cheltuită în beciurile umede ale prăvăliei de dulceţuri imprimată vădit în silnicia trăsăturilor feţei ei de brută cu simbrie, se risipi grabnic în lumina aceluiaş zâmbet căsnit care continua să învăluiască ademenitor pe recalcitrantul portărel.

Privirea ei brunetă sticli atentă spre pecetluitorul de adineauri şi palmele ei muncite se coborâră ostenite în linia coapselor turburătoare, cari se arcuiau provocător prin slina şorţului, spre cele două gambe reumatice, recurbate grosolan în doi ciorapi încăputaţi şi mâncaţi de şoareci.

Portărelul pretextă, pentru mascarea incursiunei în lumea gândurilor nefericitei slujitoare, o examinare a clanţelor suquestrate şi rostogolindu-şi cumpănit privirile lui de vulpoi al legilor, dela Paula spre trecătorii din toate părţile, ciupi părinteşte pe vânzătoare de bărbie.

Paula îşi topi îndată zâmbetul într'un hohot strident de coarde de ţimbal cări se ating.

www.digibuc.ro

— Ce ați voit să spuneți adineauri că trebuește să fac cu leafa mea?

— Să te înscrii cu privilegiu!

— Cum și unde?

— Cu salariul dumitale întârziat, pe lista creditorilor negustorului pe care l-am sechestrat; am eu grije — eu îți fac jalba, tot eu te înscriu și tot eu îți ridic suma, — se precipită mieros ofițerul urmăririlor silite, înălțându-și servieta scofâlcită în dreapta inimei.

O tăcere apăsă pe răspunsul Paulei.

Apoi într'un târziu putu să murmure, cu ochii aplecați spre pragul stropit cu ceară roșie:

— Dar Domnule, cu toată bunătatea d-tale, toate aceste formalități trebuiesc făcute cu cheltuială și eu biet... nu am nici un gologan în șorțul meu!

— Nu-mi trebuesc banii tăi ci... *recunoștința* ta!

O boabă mare de lacrimă se rostogoli pe obrajii fetei, pârguiți de egrasia cofetăriei, și ochii plânși de din dosul ei, rămaseră nehotărîți la *propunerea* dubioasă a reprezentantului legilor omenești, tot în jos pe scândura pragului, irosindu-și zadarnic vrerea ca și stropii de ceară roșie presărați pe prispa prăvăliei, cari și ei la rândul lor se tânguiseră zadarnic de prăbușirea avutului întemnițat.

* * *

Paula era orfană.

Educația și-o făcuse printre tiparele cofetăriei, citind în dormitor, cu evlavie, până târziu noaptea, cărți josnice de orori senzuale.

www.digibuc.ro

In paginile lor infecte, Paula întâlnise o mulțime de fete fără căpătâi, cari își vânduseră fecioria pentru un... *ideal!*

Dar grozăviile acestea îi repugnau insistent și amarnic!

Intr'o zi Paula aruncă toate cărțile în foc și se certă aprig cu cei ce i le pusese în mână.

Fecioria! Atât moștenise dela părinții pe care nu-i cunoscuse niciodată și zestrea asta o păstra și o apăra cu înverșunare, ascunzând-o precaut în zdrențele ei, cu o îndârjire feroce!

* * *

Cu prilejul sequestrului, îi trecuse prin minte că, această zestre i-ar fi fost indirect solicitată de portărelul cel dubios, în schimbul consultațiunilor căpătate în vederea realizărei salariului ei!

Și de aceea, plânse amar și îndelung în seara zilei sigiliilor, cu capul adâncit în perna pătată de vopselele cefeturilor...

Portărelul reveni într'un târziu la protejata lui, însăcsănat cu formalitățile îndeplinite.

Protectorul inopinat al Paulei introdusese petițiunea de înscriere, obținuse dela Tribunalul de resort acordarea privilegiului salariului fetii și acum se aștepta vânzarea fondului armărit pentru realizarea creanței creditoarei.

Portărelul informă apoi pe Paula de toate aceste migăloase demersuri.

Dar, în ziua aceea, Paula plânse mai stăruitor

www.digibuc.ro

decât atunci când, în schimbul intervenţiunilor către autorităţile judecătoreşti, portărelul îi ceruse numai... *recunoştinţa* ei!

Seara intenţiona chiar să se arunce pe fereastră, preferind moartea în locul salariului a cărui monedă aştepta... moneda castităţii ei.

Încercă pe întuneric cercevelele.

Cercevelele rezistând, Paula le lovi înfuriată, cu pumnul.

Dar ele nu cedară, — erau oarbe, servind numai de luminător la mansardă, fără închietori şi fără balamale.

Atunci Paula într'un acces de profundă desasperare se prăbuşi pe patul de campanie, adormind în sughiţuri zguduitoare.

Mai târziu portărelul aduse Paulei, el însuşi, paralele şi plecă amintindu-i obligaţiunea... *recunoştinţa ei.*

* * *

De atunci, portărelul nu s'a mai întors iar Paula a îmbătrânit... *domnişoară!*

www.digibuc.ro

ADRESANTUL NECUNOSCUT

Policandrul își rostogolește undele de foc în careul imens și ospitalier al invitaților.

Un gigantic snop de crizanteme sugrumat în talia de cristal a unei glastre visătoare, își revarsă zâmbetul alb în grindina de aur a luminilor din tavan.

Prin oglinda convexă a pântecului ei de sticlă, trec grăbite fracuri impecabile și toalete disparate.

Plafonul aprins își tremură ghirlandele, ciubucăria și desemnurile în apele parchetului.

Din fund printre alte flori, profiluri și taine, se abate vijelia unui pian cu coadă.

O parte din ascultători, rezimați de buza albiei lui de abanos, își amestecă fals îngânarea tremurărătoare cu cântarea obosită a pianului.

Un amator solitar, într'un colț de întuneric scoate dintr'un flaut a cărui fulgerare caldă adună în grabă câteva toalete vaporoase, picuri domoale de plânset.

Câteva batiste ating în treacăt frunți seduse din frizuri extravagante.

Un actor abătut, psalmodiază verseturile sergentului Flambeau din l'Aiglon al lui Rostand.

www.digibuc.ro

Un invalid apropiindu-şi medalia, sărută frenetic pometele actorului întrerupt, scandându-şi mersul şi poziţia pe cele două câlcâie de lemn.

O farfurie încărcată cu făinoase şi cu alte meterezuri dulci, taie brusc entuziasmul eroului dela Waterloo.

In apropierea unei perechi de fazani înamoraţi, cari înfoesc podoabele pe mătasea unei panoplii, doi spadasini, cari sunt în acelaş timp şi boxeuri şi foot-ball-işti şi patineuri, îşi prepară obiectivul.

O toaletă mauve a prins mişcarea şi merge să-şi remonteze ţinuta în apele discrete ale unei console unde nu este văzută de nimeni şi de unde privirea ei lacomă de orgoliu, îi cuprinde pe toţi.

Un ofiţer fredonându-şi singur melodia în ritmul metalic al bolzilor din călcâiele lăcuite ale cismelor, experimentează un crâmpei de dans nou pe un crâmpei de loc, cuprins între două etajere încărcate cu bibelouri şi două perechi de priviri aprinse de admiraţie — etajerele ca şi privirile aşteptând voluptatea atingerii încălţămintei jucătorului, pentru a-i pune la picioare, admiraţia destoiniciei printr'un zâmbet de sidefuri sfărâmate, eşit din prăbuşirea etajerei.

Afară în geamuri, mormâe un salipgiu.

Gazda este în alb.

Un paradis alb îi învie mai accentuat albeaţa părului august, însulărit într'o rostogolire estetică de ondulaţiuni calculate.

In corsajul alb, doarme o mixandră albă.

In spuma albă a volanelor albe, fulgeră atlasul alb al pantofilor.

www.digibuc.ro

— In vara asta nu v'aţi văzut la Mehadia?

— Am preferat Lido, răspunse prompt gazda ceă albă apăsând lent cu unghiile puricarului şi arătătorului, extremele fine ale buzelor care îi închid ermetic dantura, într'o rodie de fildeş.

O chisea cu fructe glaciale, tae salonul în două, în indiferenţa unanimă, pierind în perspectiva incendiată a adunării.

— Aţi auzit? Gigelle se remărită — închipuiţi-vă hal!

— Şi mă rog care este fericitul?

— ... Gigelle!

— Este vorba de o zestre fantastică!

— Nici gând! Venitul lui Gigelle e de nimica toată — deabia să-i ajungă de parfumuri şi de manicură.

— Care Gigelle, frate dragă?

— Gigelle! Fata lui Tămăduianu, adoptivă — Tămăduianu care este rudă prin alianţă cu Tămăduiescu — Tămăduiescu care a avut un copil în diplomaţie, însurat cu una Tămăduianca, pe care a lăsat-o la Vichy într'o vară, în plin sezon, cu ce s'a brodit pe ea şi a fugit cu o aventurieră — Tămăduiasca, cu neamuri sus puse şi care se trag şi ele pare-mi-se tot din nişte Tămăduieşti.

— !!!???

Un gugluf pufos îngropat în ninsoarea parfumată a zahărului şi bombardat în plin cu drajele de argint, împânzeşte zarea, trecând solemn din mulţimea pe care nu o tentează, într'o altă mulţime unde este aşteptat cu înfrigurare.

www.digibuc.ro

— Domino în iatacul orange!

— ? ? ?

— Majonc în camera bizantină!

— ? ? ?

— Chemin de fer în camera de reculegere, sus în dreapta, la etaj.

— ? ? ?

— Pic-nic în antreul bleu!

— ? ? ?

— Şah în buduarul gazdei!

— ? ? ?

— Hipodrom pe patru tablouri în hall!

— ? ? ?

— Tombolă în camera de developare — toate numerile câştigătoare!

— ? ? ?

— Spiritism în sofragerie — surprizele anului ce vine!

— ? ? ?

— Faceţi jocurile, domnilor şi doamnelor!

— ? ? ?

— Apropos, ce face Sandy cu logodna? Se vorbea despre Raul? Nu s'au luat încă? Intervine o doamnă necunoscută către o alta şi mai necunoscută dar amândouă perfect la curent, deşi pe întuneric, cu recentele cancanuri.

— Le-a jucat festa spiritismul de anul trecut!

— Nu a fost spiritismul ci altceva!

— Parol, mă faci curioasă! Ce anume?

— Nici o curioasă — *măgar!* Plecase la băi, la Bughea imediat după logodnă — natural fără...

www.digibuc.ro

Sandy. Printre alte înglindiseli, îi lăsase fetei şi o cutie cu plicuri de mătase ca să-i întreţie dragostea la Bucureşti. Dar la mijloc era un clenciu — omul avea în plus şi o legătură ocultă, depe vremuri — Frozi! Marcoava primise şi ea o cutie de plicuri, tot de mătase pentru ca să-i întreţie, tot la Bucureşti, colajul. La Bughea, antreprenorul hotelului îi dăduse o adresă greşită, aşa ca să se afle în treabă, şi pe care Raul o transmise vertiginos logodnicei, şi bine înţeles şi concubinei. Sandy adăugase — probabil suggestionată de o fatalitate — pe verso plicului primei scrisori adresa ei dela Bucureşti. Pentru curierul din Bughea adresa dată de antreprenor fiind fictivă, iar Raul cu totul necunoscut în localitate, toate scrisorile s'au restituit sistematic lui Sandy, bine înţeles odată cu cele adresate de Raul lui Frozi, la Bucureşti, ca unele ce mergeau spre Bughea la un domiciliu inexistent — *adresantul necunoscut!* Disperat, Raul părăseşte Bughea luând pe rând socoteală, atât concubinei cât şi logodnicei, de fantastica ingratitudine de a nu-i fi scris un rând la care Frozi se blestemă amar asigurându-l de contrariu, în vreme ce Sandy plângea înăbuşit cu poala plină de scrisori restituite, pentru *ambele* neconsolate!

— ! ! !

— Epilogul?

— Despărţirea!

Doamna care povestea aventura şi Doamna care asculta aventura, tremurau în faldurile scumpe ale toaletelor.

www.digibuc.ro

— S'au mai revăzut?

— Ultima dată la revelionul trecut.

Două pahare pline se ciocniră în întuneric.

Două agrafe scumpe de metal scump, se înălțară, apoi își reluară demn locul pe piepturile celor două doamne cutremurate de spasmuri violente. Băutura se opri în dreptul buzelor. Mâinile paralizate susțineau cu anevoință cupele grele de cristal și la a douăsprezecea lovitură de ciocan în pendulă, covorul se îmbrăcă cu lucirea sticloasă a fărâmiturilor celor două pahare sparte, în bezna miezului nopții care despărțea întâmplările unui an trecut, de ale unui an care se apropia.

— Sandy, Frozi, ce-ați făcut acolo, soro dragă? Ce s'a întâmplat? Mi-ați tras o sperietură de mi s'a oprit inima în loc! ciripi o doamnă în trecere, care nu-și mai găsea refugiul, înspăimântată de întunericul și sgomotul neașteptat al celor două pahare sparte.

— Nimic! S'au spart două pahare de șampanie!

www.digibuc.ro

JANA D'ARC

Văpaia răsăritului topi stropii zorilor, aşezând pe fruntea oceanului un nimb de sânge. Un pescăruş sculă minunea din somn. Farul îşi propti lentilele de soare, frecându-se la ochi. Din plămânii lui de granit duhni alarma sirenei. Un bastiment îi trimise salutul infinitului. Martha îşi împleti beteala cozii în oglinda digului în zâmbetele scrumbiilor albastre. Moş Nichita fanaragiul îşi ridică tolba în cârcă lovind piatra cu un toiag de fier.

— Tăicuţule nu te du la târg, am visat ceva urât astă noapte!

— Dar murim de foame aci; pe corlată nu se mai striveşte nici un codru şi maică-ta mă aşteaptă cu scumpia la marginea apei.

— Da, aşa să şti tăicuţă că bine n'are să fie! Astă noapte s'a umflat oceanul din toate mădularele şi toate cataractele pământului şi-au revărsat mânia pe dig. Tu nu ai văzut prăpastia, horcăiai în ceardac, — dormeai!

Moş Nichita înălţa uluit din umeri, lovind caldarâmul cu galenţii lui lemnoşi.

www.digibuc.ro

— Stăi bre omule nu te depărta şi mai ascultă încă! Din far mai rămăsese într'o vreme numai ocheanele. Furtuna a amestecat apa cu pământul şi toate corăbiile lumii s'au dus la fund. Când primejdia a ajuns pe treptele farului, mama a îmbrăţişat picioarele Sfintei Fecioare şi tălpile ei mai albe ca spuma talazurilor au călcat apa. Bunătatea şi frumuseţea ei Dumnezeiască au orbit nemărginirea. Atunci răsmeriţa şi-a pitit îndată furia în sânurile adâncurilor şi odată cu dimineaţa, pacea s'a coborit pe pământ!

— Fii cuminte Marthă!

— Aşa este, dar dacă duşmănoasa de apă şi-o aduce aminte de biruinţa de peste noapte a Prea Sfintei şi pândind când ea are să vegheze de acolo din înălţimile Cerurilor la ticăloşiile pământului, zavera are să se abată iar asupra oceanului?!

— Marthă nu căpia!

Ascuţişul toiagului lovi piatra măcinată de săruri şi tolba fanaragiului se pierdu în linia albastră a ţărmului. Cântarea tăioasă a unui cocoş din târg străbătu văzduhul încins. Martha îşi zvârli colacul de aur al părului peste umărul ei puţintel şi înălţă o palmă în dreptul frunţii pătată de urme adânci de soare, dibuind cocoaşa fanaragiului care se afunda în pădurea de catarge. Soarele ajuns deasupra farului aprinse vederea ocheanului care îşi aplecă orbit lumina în pântecul oceanului. Undele zâmbeau în încropeala nămiezului înseilând şi destrămând pe loc horbote de spumă. Apa se frământa în cazanele

www.digibuc.ro

fără de fund ale adâncurilor. Un chit se scălda în soare asvârlind bucuria pe nas.

O lance îi crestă grumazul şi locul scăldătoarei se înegri. Jigania alunecă apoi pe tăişul undei şi un lanţ zornări sub greutatea dihăniei în pivniţa vaporului. Cângile trase mortăciunea înăuntru şi căpitanul cârmi maşinăria, trimiţând pe gurile coşului semnale de izbândă. Martha îşi frecă ochii încărcaţi de plânset tânguind amar moartea balaurului. Un nor cu fruntea cătrănită îşi înălţă mânia dinspre Cornul-Caprei, şi oglinzile oceanului îşi ascunse luminile. Un trăsnet înfierbântă apa trăgându-şi rachetele înapoi. Pământul bubui îndelung sub apă şi farul îşi aprinse luminile înserării. In sticla ochelarilor dansau patru stele roşii.

— Se apropie prăpădul de astă noapte bodogăni Martha „aprinzând candela din far. Aşa se întâmplă „când moare o balenă! Dar Maica Precista nu are „să aplece urechea spre răutatea celor ce-au despuiat de viaţă o biată nevinovată înotătoare!".

Un fulger îi aprinse faţa înăbuşindu-i prorocirea. Un trăsnet spintecă orizontul şi bubuitul care-i răspunse îndată trecu în lumea cealaltă.

— Vine potopul!

Intunericimea umplu tot cuprinsul. Un pui orfan de balenă, icni undeva, pe unda care înghiţise sufletul părintelui ei.

— Tăicuţule grăbeşte pasul căci te soseşte sfârşitul lumii!

Dar tolba întârzia în stuful de catarge. Noaptea se apropia mânioasă, rostogolind oceanul în plămă-

www.digibuc.ro

deala neagră a cerului. Gloanțe de aur prelinse din lacrimile luceferilor, făcu spărturi mari în măgurele norilor. Talazurile se înălțară până în subțioara farului stingându-i lumina. Adâncurile scoteau la mal tânguirea infinitului. Vasele își opriră albiile în loc. Dar fanaragiul Nichita tot nu se ivia. Sfânta Fecioară își întârzia pogorârea. Intr'un târziu Martha se urcă în far zmuci cu putere oglinzile luminătorului și cristalele cupolei trimise îndată pe apă, poteci orbitoare de raze.

Noaptea se lăsa tot mai stăruitor.

Țignalele cereau din depărtare, îndurarea farului. Intreg pământul se prefăcu în mormânt.

Și Martha își dete duhul pe reflectorul înălbit și el de spaimă.

*
* *

In noaptea acea, dupe ce sufletul Marthei s'a suit la cer, toate vasele oceanului și-au păstrat temeliile neatinse. Sus în clopotnița farului lumina ardea încă și toată căpitănia oceanului îi trimisese zâmbetele recunoștinței. Dimineața zdrobi zavera cu găuri mari de lumină și urgia pieri deapururi în valuri.

De atunci, în fiecare seară sufletul Marthei fiica fanaragiului Nichita păzitorul luminei apelor, cea dintâiu căzută pe rugul prorocirii, sue treptele de granit din capul istmului Sfintei Fecioare.

Târziu, un sâmbure de foc sparge ochelarul din cupolă și ocrotirea lui se ricipește în toată încăperea apei.

www.digibuc.ro

DOMNIŢA

S'au cunoscut „fatal" într'o primăvară — primăvara iubirilor rebele, primăvara iubirilor defuncte, primăvara năzuinţelor înfrânţilor în dragoste şi a decepţiei tinereţilor ratate!

S'au cunoscut pe terasa unui bufet banal.

O vioară înseila versetul pasiunilor reînviate pe reverul punctat de insigna unui „înalt ordin" al redingotei maestrului sedus.

Câteva privighetori înamorate îşi mărturiseau durerea în pavilioanele de umbră ale castanilor din parc. Un şoim îşi lamenta măreţia unghiilor în apele văzduhului. Jos pe alee, sub încălţămintele de lux ale împerechiaţilor, pietrişul lăsa în urma lor firimituri luminoase de aur. Undeva printre grotele fierbinţi ale pământului sculat din somn, pe marginile cărora zâmbeau în soare horbode de pansele, o scurgere de apă psalmodia melancolia adâncurilor. Un bondar de velour îşi scria mizantropia pe pântecul unui stejar. Mai multe albine nu căDeau de acord asupra întâetăţii parfumurilor. O regină turburată de larma conclavului ridică acul. Pupilele galbene ale scla-

www.digibuc.ro

velor se măriră până în apele privirilor lor imobile, zumzetul amuți îndată și culegătoarele de miere se pierdură cu suverana în frunte, în potirele încărcate de fard ale florilor. Un liliac cu o bucată de anaforă în gură, scrise pe volanul înserării, cu cartilagele aripelor lui lugubre, scheletul satanic al șoarecelui sburător. Vioara amuți, pe pieptul șefului de orchestră și din rostogolirea lui focoasă soarele, așeza pe pântecul melodios un ban enorm de aur. O pereche suplă de pantofi de satin, întrerupse brusc reveria firii de după concert și cloștile de rândunele din ascunzișurile răcoroase își îndreptară agatele ochilor spre doamna cea inopinată, înălțându-se după ouăle încinse — o invidiau!

Un zâmbet alb umplu de lumină toată încăperea cafenelei și o umbrelă cu mari pete de cocori negri adunându-și dantelele scumpe spre capsula de fildeș a mânerului, oferi împrejurimii frumusețea unei arătări. O batistă de un cerise plăpând, adună câteva picuri de cristal de pe fruntea îngrijorată de inpunctualitatea amantului întârziat. Câteva brățări alunecau pe antebrațul care înălța din când în când batista cea fină spre fruntea cea îngândurată, așezând dealungul decolteului văpăi de metal scump. Un trandafir tânguia splendoarea orizonturilor de unde aducea purpura și parfumul, în corsajul împletit în arcade succesive de bronz și în strânsoarea căruia se înghesuia talia frumoasei precipitate, așezându-i în obraji la intervale calculate, după cum respirația sa lamenta sau se învălmășea în piept, pete piersicii de căldură. Într'un colț pe marmura mesii mureau

www.digibuc.ro

alte flori. Mai încolo se trezea un vermut. Din rama de baga a unei enorme poşete betonată în jeuri şi felurimi de panglici, eşi tiptil un puf, un baton de rouge şi o oglinjioară marochinată pentru a pune îndată în palmele frumoasei consequente o sumedenie de îndeletniciri care trădau mai mult o impacientare excesiv legitimată, decât necesitatea promptă a unei găteli de circumstanţă. Orchestra înfiripă un menuet. Privirile frumoasei mizantrope se rostogoliră pe bordura transparentă a unei enorme pălării încărcată cu garnituri de preţ şi un suspin prelung împrăştiă dintr'o tabachere aurită nori subţiri de pudră.

Era menuetul... lui!

Şi el întârzia!

Intârzia ca şi dragostea cu care o amăgise, ca şi unirea pe care i-o făgăduise la foarte scurtă vreme după ce şi-au împrumutat primele alipiri ale palmelor, ca şi înserarea care îi făcea frumuseţea mai înfloritoare!

Incuetoarea poşetei trozni în capsa de aur a ramei de baga şi paharul cu vermut se înalţă indolent spre buzele desamăgite de aşteptare, strecurând alene licoarea amărue prin pieptenul de fildeş al danturii. O altă pereche de ghete strivi pietrişul din apropiere şi idolul crudei aşteptări, umplu masa de voioşie şi de făgăduinţi.

! ! !

— Domniţă, ce ai?

! ! !

— Domniţa mea, pentru ce mă întâmpini cu atâta răceală?

www.digibuc.ro

! ! !

— Haide, superba mea Domniță, mă scoți din minți! De ce taci?

! ! !

— Vorbește-mi, ordonă-mi chiar, nu ești tu stăpâna mea, nu ești tu suverana mea, nu ești tu Domnița mea?

! ! !

— Mda, se îndură să articuleze buzele coclite de aliajul vermoutului cu dezasperarea întârzierii.

— Atunci?

! ! !

— Haide pentru numele lui Dumnezeu, dar vorbește odată, Domnița mea nobilă, altminteri îndurerarea mă prăbușește! Ce ai, ce s'a întâmplat, vorbește!

— Nimic, șopti mai stins amărăciunea din buzele iubitei, umplând inima întârziatului de o dezorientare apăsătoare.

— Nu mă mai iubești?

— Mai disperată ca oricând, împlini Domnița nedumeririi amantului care nu o mai slăbea din ochi!

— Atunci?

— N'ai să te superi?

— Nici gând?

— Juri?

— Jur!

— Drept să-ți spun dragul meu, pierdusem toată răbdarea, toată speranța, mai presus de toate și toată încrederea!

www.digibuc.ro

— Ţi-a trecut prin minte că nu aveam să viu la întâlnire!

— Nici de cum! E alta mai boacănă!

— Care?

Buzele străpezite de jenă, de vermoutul trezit şi de alifia roşie a fardului, se tânguiră precaut spre urechea care vâjâia, a amantului stupefiat:

— Ştiam eu că ai să vii; dar drept să-ţi spun, am tras o spaimă! Oricum tu eşti drăguţ, şi bun şi amabil şi n'ai să te superi pe mine, pe iubita ta, pe stăpâna ta, pe Domniţa ta — nu-i aşa ţucule?.

— ? ? ? ?

— Scârbă aia de M-me Xantopol mă scoate din sărite!

— ? ? ? ?

— De vre-o trei zile mă pisează cu o încăpăţânare de centaur cu afurisita aia de... chirie!

www.digibuc.ro

PĂCATUL MOȘTENIRII

S'au luat din dragoste — dragostea de pe vremuri, când fata se ademenea cu o prăjitură, iar flăcăul bea chibriturile refuzului: metehne și eresuri de mahala. Drept e că bietul tata, Ioniță Jandaru din Ulița Birjarilor, era mai răsărit ca vârstă decât mama; dar și mama, tot așteptându-și alesu, cam dase în răscopt, — îmbătrânia în prispă! Și atunci neamurile, și de o parte și de alta, au pregătit tămbălăul — tămbălău mare. Se sculase tot neamul muscălesc în picioare — nuntă la cataramă, cu masă cu dar, cu lăutari pe sprânceană — Dârcă din Olteniţa — cu rachiu roșu — n'ar mai fi fost să fie! Cum a fost cum n'a fost, știu că s'au luat așa ca să nu am eu nici un căpătâi în lume. Târziu de tot, după nuntă, s'a privit femeia lung în oglindă și, când și-a dat seama că fată în mahala ca ea nu se mai dovedise, m'a lăsat în albie și a fugit în smârcurile mării! Tata nu s'a prăpădit cu firea. Se însurase și el ca să se afle în treabă... Așa că scăpase omul de grija încornorării. El mă scălda, el mă căuta dă lindini, — el m'a învățat nemțește.

www.digibuc.ro

Am crescut mare, Dă inimă rea s'a dat omul la darul beţiei. Şi-a vândut acaretele şi s'a apucat, ba dă geambăşie, ba dă samsarlâc, ba dă fel de fel de inveţii, dar de mama tot nu mai vrea să ştie. Creşteam, — creşteam fără rost, fără căpătâi, fără meserie. Mama n'a mai dat pe acasă. Se auzea că s'ar fi măritat a doua oară — a fost numai vorbe de mahala ca s'o bage în gura lumii. Dar la urma a fost mai rău, că nici la tata nu s'a mai întors şi nici cu alt bărbat n'a mai vrut să pue cununii pă cap! S'a apucat de iubit! Femee necinstită, plină de diavoli şi fără milă de copilaşi. Intr'o vreme ne-a intrat pe uşă tuşa Veta, sora tatii. A pus cazan pă foc m'a lăut, m'a plâns şi a blestemat ceasul când a mai făcut mama ochi pă lume. Pe tata l-a afurisit să nu o mai primească să-i calce pragul — pramatia, chiar dacă i s'or pune şerpi pe inimă, iar pe mine m'a băgat ucenic la Recu croitoru — croitor mare pe atunci, cu vad în inima Bucureştilor. Se mai dreseseră lucrurile chip. Tata umbla să inventeze o uscătorie de prune... sistematică, din care trăgea nădejdii mari; iar eu intrasem pe sub pielea jupânului dela croitorie. Dar pricopseala n'a ţinut mult. Bărbatul tuşii Vetii, era la tramvai. Tata nu-l avea la stomac — zicea că ne face „neamu" de râs; dar omul uita că din lefşoara lui, nimica toată — ce să fi avut el în Direcţie? — doi şi opt zeci pă zi, — tuşa Veta se chivernisea să ajung şi eu ceva în societate.

Adesea ori auziam bombăneli pprin iatac, seara târziu, când se retrăgeau vagoanele de pe linii. O-

www.digibuc.ro

mul tușii Vetii trecea pragul degerat cu gura plină de chiciură, încruntat și cu țurcana pe nas, proptindu-și codirișca dupe ușe:

— Cum? Eu să hrănesc lepra lui frate-miu din ce nu curge pă apă și el, boeru, să-mi întoarcă spatele! Și la urma urmelor unde mai pui că mutrosu nu-mi dă nici bună-ziua; de, Dumnezeu să ne ierte, dar nici eu nu-l fac haz. Să vie marcoava de mă-sa să-l spele — auzi Dumneata?!

— Taci Lache, că e destul pă capul Jandarului! Om mai răbda și noi până și-o lua băiatul zborul și Dumnezeu are să ne despăgubească, milostivul!

Și palma vizitiului zdrobea mânioasă ghiața din ghimpii jumuliți ai mustăților și o tăcere căsnită se lăsa în încăperea înecăcioasă a iatacului. De urma mamei n'a mai fost chip să afle nimeni. Tata se înglodase rău! Vindea de foc și brevetul uscătoriei, nici gând să se iveasică! A dat și brutăria, a înstrăinat și edecurile, a ipotecat și cismăria, a adus în bătătura geambași pentru cai, a amanetat dela un cap, a prefăcut în parale până la firimitură, tot, hambare, arămărie, icoane — foc și pârjol s'a ales de toată curtea. Intr'o vreme am ars un frac la călcat și de frica răspunderii am lăsat pe Recu cu lucru în drum și am intrat la un varieteu în Ploești. Făceam chetă și cu ocazia aia mai presăram printre mese glume ca să-mi iasă un biftec. Recu m'a dibuit, m'a iertat și m'a făcut lucrător. Ori cum, mă înfiripasem. Tata și-a pierdut urma. Unchiul Lache și-a luat femeia și casa copilăriei a rămas pustie. Mă săturasem de foarfecă! Ce să mai

www.digibuc.ro

metaherisesc? Intr'o zi am umplut, ca să zic așa, vre-o mie de sticluțe de apă de pompă, le-am băgat într'o geantă de a tatei și cu autorizația Prefectului, luată cu japca într'o seară la chef, am cutreerat județul cu... picături de măsea. Le-am desfăcut cât te-ai șterge la ochi. Am mai umplut încă o serie de sticle și — n'am avut de lucru — m'a împins diavolu să mă urc pe masă la un bâlciu și să țiu lumii un discurs despre minunea doctoriilor din geantă. Un sub-chirurg dit sat m'a mirosit. Eu am simțit primejdia și trei ceasuri bătute pe muchie, le-am trecut ca trei fumuri de țigară prin porumbi, până în marginea județului! Iar la Recu în București. Foarfeca și acul mi-au fost zodia. Jupânul a întins masă mare și mi-a îngroșat leafa, doar, doar, m'oi desmetici și m'oi face om de ispravă. Ași! Intr'o seară de desprimăvărare leneșă cu făgăduinți și îmbărbătări de orfan, trăgeam oblonul prăvăliei. In stradă s'au oprit doi ochi mari — semănau cu ai mamei — codați, aprinși și plini de patimi. In suflet mi-a căzut o căldură, iar șalele mi s'au înmuiat de o ameteală turburătoare.

— Mama!

Nu era mama. Femeia mi-a făcut un semn curios. După un ceas — salahorul de mine, îmbâcsit, desorientat și murdar — mă înbăiam într'o profuziune de apă de colonie, de felurimi de dresuri, de agresive găteli, de neînchipuite promisiuni!

— Mamă!

— Da, maică!

Dar nu era mama.

www.digibuc.ro

— Așa, maică!

Dar tot nu era mamă.

Mama era departe, deși apucăturile ei cari mă o-ropsise soartei — erau mult aproape de apucăturile femeei care mă cerea cu pălărie tare. Uitasem de tușa Veta, de omul tramvaiului, de uscătoarea tatei, de atențiunile lui Recu, de cupletele speluncei Moldavia din Ploești, de geanta cu anesteziante și de fuga mamei. O găsisem — *mama* — semăa cu ea și la chip și la isprăvi. Dar într'o bună zi broasca de fildeș a salonului cu parfumuri și jupoane amețitoare dela Hotelul Regal nu s'a mai deschis. Am bătut aprig în ușa de lac alb și am leșinat cu gambeat în cap, pe pragul adâncit în prețuri scumpe de janille. Madama m'a ridicat de subțiori, mi-a șters ochii și mi-a întins o legătură cu rufe murdare, o hârtie de o sută de franci și un plic satinat:

— „M'am săturat, — prea erai din topor cu pălăria aia tare — un fel de plăpumar care se duce să ia o comandă în mahala! M'am încercat să te fac om și să-mi placi, dar n'a fost chip, — piei din ochii mei... parvenitule!"

— Mamă!...

M'am dus spre mama, am dibuit-o — tot în mahalaua birjarilor. La geamul copilăriei mele îmbrobodit cu ederă, zâmbeau discuri galbene de floarea soarelui.

— Deschide-mi, mamă!

— Să-ți deschid? Inlături d'aci, afurisania pământului! Să-ți deschid după ce m'ai compromis!

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

PĂCATUL FECIORIEI

S'au întâlnit şi s'au iubit, jurându-şi solidaritatea responsabilităţii reciprocităţii culpabile a fructului oprit, în *„Parcul Libertăţei"*.

Anuşa era împachetatoare la *„Confiseria Renaissance"* — Căliman student la clasa de oboe, trombă şi armonie a Conservatorului de muzică şi artă dramatică.

Convingerea aşteptării era în funcţiune — pentru Anuşa — de evoluţia unui destin mai puţin economicos ca acela pe care îl îndura cu amărăciunea copilului nimănuia, printre cristalele bomboneriei şi care avea s'o aşeze deocamdată, premieră într'un reputat magazin de mode şi confecţiuni cu salariu fix şi eventual şi cu participare la beneficiu — pentru Căliman, studentul dela Academia de muzică — în funcţia aceleiaşi evoluţii tot pe atât de îngăduitoare şi de promiţătoare şi pentru el ca şi pentru mireasa năzuinţelor lui, ca unul ce îşi trăia şi el ca şi ea, martirul copilului de pripas, prin sălile melodioase ale facultăţii de note muzicale şi de unde, „probabil", avea să fie cândva chemat să-şi plimbe într'o bună

www.digibuc.ro

zi, iscusita lui baghetă peste capetele a patru zeci de profesori dintr'o vastă orchestră occidentală.

Anuşa era suplă sfioasă şi cuminte.

Şorţul negru sugrumând-o până sub bărbie îi pârguia florile de anemie din obraji. Pe pieptul scurs, fulgera un Krist de aluminium. Târziu noaptea, sus în mansarda ursuză a cofetăriei, se închina îndelung icoanei *„Bunei-Vestiri"*, şi întra grăbită în pătură scoţând de sub căpătâiul rece *„Greşeala Abatelui Mourett"* a lui Zolla.

Căliman era mai plin.

Un pardesiu cadrilat peste care cădea umbra obosită a unei imense pălării, îi da un aspect de zeu al boemiei, impasibil de nemernicia dimprejur, hrănit cu visuri, şi dispus ferm să facă în orice moment din împachetatoarea Anuşa, o regină!

Se întâlneau seara, după lăsatul obloanelor dela *„Renaissance"*, — vara, prin grădinile patriarhale ale suburbilor — iarna prin lăptăriile ospitaliere cu bani puţini şi cu regim lactat.

Şi iubirea îşi vedea de drum, crescând în speranţa unei cununii — Anuşa apărându-şi cu ferocitate cinstea printre mesele cofetăriei dela care i se adresau oferte *„fabuloase"* — Căliman ştergând din memorie toate idilele apuse în neşansa vremurilor de puerilă nesocotinţă amoroasă şi incrustându-şi în minte numai imaginea crăiasei dela *„Renaissance"*.

Anuşa iubea pentru întâia oară — Căliman pentru ultima!

Zestrea Anuşei era virginătatea — aceea a lui Căliman, bagheta dirigentă.

www.digibuc.ro

In revărsatul unei suave desprimăvărări, când pământul își leapădă crusta gheţarilor, când privighetoarea înebuneşte din amor şi când pe morminte zâmbesc, printre zambilele reînvierii, lacrimile morţilor, Anuşa şi cu Căliman s'au învoit să iasă la câmp, sufocaţi de convenţionalismul stereotip şi searbăd al oraşului care le înăbuşea splendoarea dragostei.

Au poposit într'o pădure.

Mierlele îi spionau din crăci şi ochelarii de foc ai unei locomotive care îşi târa povara de oţel prin apropiere, îi invidiau prin lentilele lor aprinse.

Atunci au mers în inima codrului.

Dela mugur până la vultur, toate vieţuitoarele pământului fecondau înamorate.

Şi Anuşa ca şi fecioara Albina a lui Zolla se prăbuşi din senin, pe grumazul lui Căliman, cerându-i ca şi Abatele Mourett, răsplata cinstitei adoraţiuni! Dar Căliman ocolind greşala preotului, povăţui pe Anuşa să-şi păstreze fecioria până în vremea sfintei blagoslovii a arhiereului care avea să-i unească pentru totdeauna — crima violului repugnându-i cu înverşunare!

Şi eşiră într'un târziu, din inima codrului, cuminţi.

***

Intr'o seară, după lăsatul obloanelor dela „Renaissance", la înumăroarea personalului, premiera cofetăriei observă misterioasa lipsă a Anuşei.

Oboistul Căliman, a adăugat grabnic, la oboseala

www.digibuc.ro

boemiei, doliul dezolărei acestei întunecoase dispariţii!

Intr'o dimineaţă scânteetoare de primăvară s'a strecurat pe poarta deschisă a unei catedrale. Intr'un confesional se spovedea o fecioară, într'altul, un înamorat. Egumenul vorbindu-le, a înălţat privirea spre sfânta fecioară, ale cărei tălpi se încălzeau în văpaia unei făclii aprinse.

Atunci Căliman ca şi Abatele Mourett a cerut sfintei fecioare să-i înapoieze iubita. Dar sfânta fecioară continua să se dogorească impasibilă la jarul lumânărilor. Intr'un timp catedrala s'a golit şi izbăviţii de Dumnezeu s'au împrăştiat mirosind însetoşaţi, petale proaspete de foi de nuc. In stradă s'a ivit Anuşa. Purta în ochi cearcănele insomniei şi în sân urmele decăderei! Krist nu mai fulgera pe şorţul cofetăriei *„Renaissance"* şi Căliman încremeni în pelerina lui ecossaise, implorând-o ca şi Abatele Mourett pe Albina lui Zolla să i se dea de data asta.

Anuşa cedase primului întâlnit, inoportuna virginătate care o îndepărtase de lângă Căliman şi acuma îl căuta. Anuşa duse pe Căliman apoi în adâncul codrului, reconstituind, acolo, în vizuina fiarelor, scena efortei Albinei lui Zolla.

Şi într'un timp, întinzând frenetic braţele spre ceruri, ca într'o supremă şi rigidă ispăşire, rămase multă vreme aşa, mărturisind codrului *păcatul fecioriei!*

Dar studentul Căliman trăi din nou aceiaş uci-

www.digibuc.ro

gătoare repugnare din vremea când Anuşa îi oferise virginătatea şi pe care acum nu o mai avea.

Şi Căliman îndepărtă din nou pe Anuşa.

***

Muzicantul Căliman şi-a pierdut urma.

Mai târziu, la cancelaria conservatorului s'a aflat că „Maestrul Căliman" adună fantastice succese pe coasta Rivierei cu un Stradivarus din lemnul căruia *„se zice"* că a fost cioplită şi vioara lui Paganini!

Seara târziu, când vacarmul oraşului desfundat de plesiriştii chiolhanurilor de noapte, umple de pârae, de râuri şi de fluvii uliţele de unde apar afluenţii acestei imense scurgeri de suflete pentru ca, topindu-se unele într'altele, să înseileze marea de capete care plimbă tinereţea, corupţia şi uitarea de sine de la o margine la cealaltă a pământului, trece imperturbabilă, *superba preferată a serei*, în dezesperarea şi umilinţa curtezanelor de rând — pentru dezesperarea şi umilinţa aceloraş curtezani, de rând!

Este Anuşa fosta împachetatoare dela confiseria Renaissance.

www.digibuc.ro

TRĂDĂTORUL

Antoanetta Beynglas s'a născut din părinți necunoscuți — o vitregie comună care nu avea dreptul să-i ceară într'o vreme socoteala faptelor, oricât de blamabil i-ar fi fost povârnișul, precum ea nu avea căderea răfuelei socotelilor cari i-au oprit părinții, buni sau răi, mult departe de sfânta masă a altarului.

Layos Beynglas era potcovar în mahalaua Bonaparte, — Ketty Beynglas, spălătoreasă la boeri.

Pentru Antoanetta, mila unuia era prefăcătoria celuil'alt, iar alintărine celuil'alt, erau desgustul celui dintâi.

Pentru aparența unei castități până la fatala epocă a căderei eventuale, Antoanetta își făcea ucenicia în prăvălia de albituri a Doamnei Lintz, apreteuză în Galeriile Luvrului celor cinci sute de mii de sezoane din ulița Jules Michelet.

Dimineața era condusă la... biurou, de un student dela Filantropia, seara era urcată de braț, în autobuzul de resort al mahalalei, de un candidat la Percepția Circumscripției a cincea comunală.

www.digibuc.ro

Şi ursuzul domn Lajos Beynglas, continua să potcovească armăsarii echipajelor vestite de prin împrejurimi, iar mai ursuza d-nă Ketty Beynglas, să înălbească cât mai impecabil lingeria cuconetului aceloraşi vestite echipagii, amândoi scrutând printre ciocanele potcovăriei şi găleţilor pline cu dantele, orice mişcare care s'ar fi raportat la buna conduită a Antoanettei.

S'a întâmplat ca într'o dimineaţă, studentul dela Filantropia să nu-şi găsească idolul doctoratelor în restanţă, iar funcţionarul dela urmăriri... şuşea nocturnă a visurilor pentru cari îşi mai căra indolenţa şi amorul spre ghişetul percepţiei a cincea comunală.

Antoanetta lipsise în aceiaşi zi dela amândouă întâlnirile.

Potcovarul trânti barosul de nicovală, nicovala răspunse cu scântei luminoase şi foalele se sculară din somn; la rândul ei, spălătoreasa lovi puternic albia cu o rufă, umplând atelierul de săpun!

„Unde ne-ai înoptat crăiaso? urlă fabricantul de potcoave luând cu privirea scântei din cuptor pentru a-şi aprinde mânia din ochi.

— „La tanti Leonie!"

— „Piei din casă, deşuchiato se amestecă turbată doamna Beynglas, plimbând pe dinaintea fugarei, o rufă încolăcită de după un braţ vânjos, plin şi roşcovan, gata de atac.

Dar Antoanetta Beynglas nu-i înşelase şi nici nu se înşelase.

Era vorba doară de o excursiune de agrement la marginea oraşului, în scopul de a urmări un match

www.digibuc.ro

de foot-ball, acompaniată de un seducător aparent, inofensiv şi înamorat şi el ca şi ea, de plaiurile Boemiei în care gustase întâia oară farmecul extravagant al jocului.

— „Afară, piei, fugi din casa mea, sbieră concomitent în urechea fugarei, doamna şi domnul spălătoreasă şi potcovar, Ketty şi Layos Beynglas.

Şi Antoanetta Beynglas, petrecu o noapte albă, în care trăi truda soluţionărei întunecatei ei situaţiuni!

O tentativă a Antoanettei Beynglas, de a-şi convinge suveranii unei filiaţiuni turburi, de neclintita cinste de care se bucura încă, rămase infructuoasă. Urgisirea era irevocabilă şi soţii Ketty şi Layos Beynglas, îi puse în pragul porţilor, barosul aprins şi rufa udă, pentru a o fărâma!

***

Intr'adevăr, ofensa era din cele mai atroce.

Antoanetta Beynglas, cu toate suspiciunile părinţilor şi ale întregei mahalale Bonaparte, îşi păstrase, în ciuda unei nedumeriri stranii, din partea acelora care îi aflase escapada la arena de foot-ball, cu ferocitate, o cinste nebănuită!

Animatorul de foot-ball îşi luase, solemn, adio dela Antoanetta Beynglas, chiar de lângă sfoara ringului, mergând să moară în ţara jocului care îl apropiase o clipă de blonda Antoanetta Beynglas, născută în acelaş an cu el, în visătoarea Pragă, iar Antoanetta Beynglas bătu la poarta potcovarului din mahalaua Bonaparte.

www.digibuc.ro

Dar nu i se deschise.

Atunci se îndreptă spre dormitorul internilor de la Filantropia.

Tovarășul întâlnirilor de dimineață, fusese chemat într'o misiune de studii, peste ocean, iar al celor de seară, candidatul dela percepție, ispășea în închisoare o delapidare... *necugetată!*

Antoanetta Beynglas, forță din nou porțile potcovarului, propunându-le dovada cinstei ei neatinse, oricare ar fi fost ea fantesia acelei dovezi.

Dar porțile cele grele ale cocioabei potcovarului, nu auziră!

***

S'a scurs o vreme în care nimeni nu mai știa unul de altul!

Un prim întâlnit reabilită pe Antoanetta Beynglas cu mângâeri promițătoare, și... un copil eșit din cavalerismul salvatorului, îi procură revanșa infamului oprobiu părintesc!

Fericirea dejugă sub acoperișul scund al fostei ucenice din atelierele gofreuzei Lintz, odată cu zestrea unei cinste păstrată în întregime mirelui, — cel dintâi și cel de pe urmă mire al fetei potcovarului Layos Beynglas și al spălătoresei Ketty Beynglas din mahalaua Bonaparte!

***

Nuntă mare în bătătura potcovarului Layos Beynglas din mahalaua Bonaparte.

Doamna Ketty Beynglas suspină ,sedusă, pe u-

www.digibuc.ro

mărul din dreptul inimei potcovarului Layos Beynglas, — mirele, pe acela al adoratei lui. Sticlele cu basamac trec din pumni în pumni şi lacrimile bucuriei, din ochi în ochi.

— „Totuşi, tot ne mai rămâi dătoare cu ceva, se adresează într'un timp potcovarul Layos Beynglas, Antoanettei Beynglas, adunând cu degetele sdrobite de caele, câteva broboane de rachiu care îi fulgeră în barbă.

— „Cu ce anume? se adresează mirat corul nuntaşilor.

— „Cu denunţarea... *trădătorului*, fie că ar fi vorba de jucătorul de foot-ball, fie că de aceia a ginerelui care se găseşte printre noi!"

Şi barosul lovind masa nunţii, deschise gura mireseî:

— Nu-i tocmai aşa departe precum vă închipuiţi! E printre noi, suspină mireasa, arătând spre calapodarul Ernest Brucker, congestionat de orgoliu, — mirele Antoanettei Beynglas, păstrând în privirile-i plânse nostalgia lui Anton Sima, jucătorul de Foot-ball!

www.digibuc.ro

CAMELEONUL

(Nedumerirea unei lăuze)

Salonul este înalt, adânc şi alb, tăiat în două de minaretul pendulei în care plânge vremea şi durerea. Ferestrele largi cari ocupă aproape un pământreg şi în oglinzile cărora se resfrânge deodată, ca într'o macabră ironie, tinereţea şi primăvara de afară şi suferinţa şi desnădejdea din'năuntru, întocmesc un şaseu gigantic în rama căreia se înfinge podoaba verde a parcului de din dosul spitalului. Smirna mironeniilor florilor care năvăleşte prin perdelele de dril, tae îngreţoşarea de acid-fenic a salonului, înbălsămând nările bolnavilor. In umbrela unor plute, fulgeră straşina de zinc a disecţiei. In fund, printre nuiele sfioase de tuberoze, se strecoară ţuguiul de ardezie al clopotniţei capelei, din piscul căreia se înalţă, dreaptă şi imobilă, lumina de aur a crucei. Intr'un colţ e un paravan de celuloid alb, în dosul căruia sunt înghesuite, în grabă, până să fie svârlite dimineaţa, afară, la disecţie, bolnavele cari îşi sau sfârşitul noaptea, târziu. In peretele

www.digibuc.ro

răsăritului o candelă care nu se stinge niciodată înroşeşte crinul alb din icoana Bunei-Vestiri. La căpătăiele bolnavelor mai cu dare de mână, ale acelora ce au în oraş partea lor de milă, de compătimire sau de atenţie, plâng continuu flori ofilite sezon. Doamna Profetha, supraveghetoarea, ne păstrează cât e ziua de mare, zâmbetul ei regesc de bunătate, tivit de luminile bonetelor ei albe ca smântâna, şi cari îi aşează pe figură, o aureolă de infinită jertfire de sine, de înaltă şi îndumnezeită abnegaţie, de puritană şi sfântă îndatorire sufletească. Intr'un colţ, într'o cabină cu pereţii de olandă, este culcuşul gardianei care horăie ziua copleşită de insomnie, iar noaptea străjuieşte accesele, toarnă untudelemn în candelă, şi anunţă preotul pentru sfânta împărtăşanie, când vre-o bolnavă cere cu orice preţ să se împace cu Dumnezeu. Doctorii se abat rar pe dinaintea noastră, în treacăt vorbind între ei, neluând bolnavele în seamă, ba chiar privindu-le urât, pândind numai... cazurile interesante şi pălăvrăgind asupra lor îndelung, în sală, afectuos, amestecând printre demonstrările lor savante, hohote aristocratice de râs, baricadând culoarele şi făcând astfel ca infirmierele să ocolească inutil şi dureros cărucioarele de gumă în cari operatele mor pe jumătate. Toată nădejdea este în doamna Profetha a cărei experienţă spitalicească de mai bine de treizeci de ani, i-a creiat în societate, faima unei doctoriţe, iar în lipsa ei, „medicul" cel mai apropiat de noi este somnoroasa Vecera, gardiana cu ochii boboşaţi. Cam acesta este decorul în silnicia căruia ne dumecăm

www.digibuc.ro

ceasurile aşteptării însănătoşirii sau a târgilor cari să ne târască mai târziu, dupe miezul nopţii, spre necropsie ca pe nişte criminali executaţi. Nota cea nouă, adusă de câteva zile în urmă, acestei spălăcite, infecte şi odioase atmosfere, este bolnava dela Nr. 3 din rândul întâiu al paturilor, dela stânga spre dreapta, înumărând dela intrarea spre masa sfintei împărtăşanii. A venit cu o maşină închisă, a cărei trompetă a piruit îndată pe drumul din spatele spitalului, dispărând într'o fugă dubioasă. Bolnava a fost lăsată o vreme în iarbă, apoi adusă aci de doi brancardieri. Nimeni nu a putut da vre-o lămurire asupra acestei muribunde de elită, nici chiar Pancotă cel mai flecar şi cal mai bine informat dintre autopsieri. Hainele cele scumpe cari parc'că îmbrăcau distincţiunea unui paj înfrânt, au fost suite în podul spitalului şi frumuseţea înfiorător de palidă pe care automobilul o lăsase în bătătura spitalului, a fost suită grabnic pe braţele de oţel ale celor doi brancardieri. Un intern proaspăt ras, s'a apropiat de capul de înger mort şi palmele lui albe şi fine au desfăcut cămaşa de mătase prinsă în nenumărate cordele roz şi pe sânii căreia străluceau fluturi mari brodaţi cu aur. Bolnava a deschis jumătăţile de jos ale ochilor, a oftat prelung, a făcut un semn nehotărât şi pe buzele crăpate şi înălbite, s'a aşternut îndată desnădejdea unei suferinţi ucigătoare. La căpătâiul ei s'a ridicat apoi, mai în urmă, un imprimat — ul fel de buletin... antropometric adus de econom în virtutea aceleaşi inerenţe administrative care obligă la fel o cancelarie de spital ca şi pe aceea a unei închisori, ca şi cum

www.digibuc.ro

un bolnav ar fi un ucigaş şi pe care stă scris cu litere grosolane: „*tumoare anexială*". Din capul bolnavei a curs îndată pâraie blonde, prelinse din revărsarea de aur a părului şi din care s'a desprins anevoios un splendid ac de os de sepie în care luceau lacrimi albe de pietre scumpe. In înserarea care înfrumuseţa înfiorător de nelămurit suferinţa din obrajii bolnavei, a intrat, par-că fugărit, grozav de furtunos, de dezorientat şi de turburat, un domn sedus de o frământare bizară, lăuntrică, sufocantă şi care îi punea în întreaga lui 'nfăţişare de fatalist desorientat, distincţiunea unui spadasin răpus, plimbând cu o mână o batistă scumpă cu care aduna de pe fruntea-i congestionată o transpiraţie precipitată, şi într'alta ţinând o pălărie umbroasă şi fină, care îşi lăsase conturul ei larg pe nişte bucle visătoare, mutându-şi privirile năucite dela pat la pat şi rememorând par'că conturul unei fiinţe scumpe, într'o ameţitoare reverie, şi pe care trebuia s'o găsească aci. Doamna Profetha s'a scuturat din somnolenţa ei cronică explicând domnului că întrevederile nejustificate de consideraţiuni cari vin în contact cu interesele bolnavelor sunt strict interzise. Musafirul şi-a înclinat precaut înfăţişarea-i de *marchiz*, trimise numărului 3 un salut cumpănit urmat de un zâmbet discret, în gravitatea căruia avu grija să'şi aştearnă toată tristeţea sufletului său doborât şi eşi. Bolnava se împotrivi cu un suspin profund şi supraveghetoarea îşi plimbă îndată mâna ei de sfântă peste fruntea pacientei împodobită cu inele multe de aur. O vreme trecu aşa, în nehotărârea desesperantă a vieţei de

www.digibuc.ro

spital. Tumoarea anexială dela No. 3 se înrăutăţea. Un medic străin veghea zilnic la capul frumoasei întemniţate. Pachete voluminoase erau suite în fugă, pe scări, de braţele gratificate cu bacşişuri simţitoare ale lui Pancotă autopsierul. Pe poliţa de fontă de deasupra patului se înşirau continuu, glastre, cadouri, pudriere, medalioane, crini, nesesere, plicuri, buchete, panglici, embleme, biblouri, şi felurimi de înfrumuseţări, afară de mezelurile şi franzelele cu lapte pe care Pancotă le împărţea cu somnoroasa gardiană Vecera, deoarece *„doctorul ăl mare"* face moarte de om când bolnavele calcă rigorile dietei!

Intr'o zi a fost adusă la căpătâiul patului Nr. 3 între alte noui surprize ale consolărei şi... o fotografie în robă, pe care bolnava a pitit-o sub pernă, după ce mai întâi i-a sărutat mucavaua îndelung, stropind aripile fluturilor din piepţii cămăşii cu lacrimi mari calde. Intr'o după amiază bolnava fu operată de doctorul cel străin care risipi în sfârşit tumoarea anexială, în douăsprezece sonde cu materii purulente şi în patul Nr. 3 zâmbiră îndată razele moi şi blânde ale soarelui însănătoşirii, La cancelarie se dete „ordin" pentru desinfectarea vestminetlor de preţ din podul spitalului. Portretul în robă se ivi atunci din nou pe straşina patului, cu îngăduinţa îngerească a doamnei Profetha şi sărutări arzătoare acoperiră cartonul adorat. Capul de egumen al economului inbuibat cu dumicaţii dela gura bbolnavelor, se ivi mironosit, cu ochelarii pe nas, în pervazul salonului, aşezând pe noptiera dela Nr. 3, hârtiile de eliberare. Dantelele fanate de etuva spi-

www.digibuc.ro

talului împodobiră la loc cu aceiaşi grație de heruvim, trupul anevoie înpiciorogat, al divinei operete. Bocancii de puşcăriaş ai administrației spitalului, fură înlocuiți cu pantofii cilibii de satin cu mari catarame de fildeş în scobitura cărora se prelinse felin, gambele suple ca două condee de Toledo. Câteva nimicuri dragi de pe firida patului fură strecurate în sânul descărnat de zăcere şi peste zvâcniturile cărnurilor se înbucă pârâind, jacheta de amazoană, ale cărei reveruri prinse în bumbi de urmuz, se resfrânse până sub bărbie, acoperind fluturii cămeşii şi aducând în pometele scurse ale bolnavei, flori obosite de măr. O centură lumină întunerecul salonului cu fulgerarea orbitoare a gătelilor ei de bronz şi paftalele împreunându-şi încuietorile, a căror apropiere reconstituia în scumpetea metalului, emblema unei adorațiuni idolatrizată în inperturbabila nepăsare a unui sfinx în fața căruia dansa o Frinee, înpresură marțial, talia de principesă a evacuetei dela No. 3 punându-i în priviri gravitatea siluetei ei de neam, o vreme frântă în aşternuturile abia părăsite. Nu mult după aceea, cioclii Pancotă şi Vecera, sătui de belşugul cartoanelor înpanglicate cari s'au îngrămădit trei săptămâni dearândul împrejurul tumoarei anexiate dela No. 3, coborau pe aceleaşi scări pe care se aducea sus, acum douăzeci şi una de zile, în salonul lăuzelor, măreția unei regine a iubirei, detronată, pe bolnava din care doctorul cel străin reintrona cu douăsprezece sonde de puroi pe aceiaşi suverană a dragostei! O maşină sforăi în parcul necropsiei şi preoteasa iubirilor regeşti, alunecă din

www.digibuc.ro

brațele Vecerei pe bicepsul de centaur al lui Pancotă, dispărând în cutia mătăsoasă a limuzinei și în fereastra căreia tremura fulgerarea de aur a unui... chipiu „*nerăbdător*" încărcătat cu galoane grele de fir!

Matricolele spitalului au refuzat să înregistreze alte detalii.

Ne-am înălțat cu toatele în capul oaselor, privind aiurite împrejur.

Nu mi-am închipuit totuși că și *durerea*, — durerea călită în asupririle „*umanitare*" ale unei case de sănătate, poate fi beneficiara luxului, a fanfaroanelor și a necuviinței!

In lunga și atrofianta noastră lăuzie a cărei resemnare crudă are cel puțin meritul străduinței unui „*nou venit pe lume*", am văzut că la căpătâiul unei tumori anexiale a putut să se prosterne la intervale calculate, adorațiunea exasperată a domnului cu pălăria cea moale și fină și roba misterioasă de sub căpătâi, — care nu era a aceluia care fusese gonit de doamna Profetha, precum colonelul de infanterie nerăbdător, din fereastra limuzinei, nu era amantul îmbrăcat în robă și nici cel cu pălăria mare umbroasă și visătoare, — pentru preoteasa al cărei merit era acela al celor... douăsprezece seringi cu materii purulente „*selecționate*" de doctorul cel străin!

www.digibuc.ro

DIAGNOZA

Intendentul predând garderoba moartei, aruncă în poala autopserului cu dezinteresarea obişnuinţei de a privi orice soi de îmbrăcăminte cu aceiaş nepăsare, lucrurile de preţ ca şi pe cele ale proscrişilor, rând pe rând, pălăria cu paradisuri, jerseul de fir orange, foile de amazoană şi pantofii de atlas.

Cioclul spitalului adună gătelile cari mai păstrau încă parfumul preferat al moartei într'o duhneală trezită de flori fanate, le cuibări mototol în bezna şorţului sgronţuros şi sui la cancelarie pentru a le scădea din inventar, apăsând în dreptul numărului 8, cu un rânjet de strigoiu, vârful butucănos al creionului albastru peste numele aceleia căreia i se ştergea acum, deapururi orice urmă.

In condică nu se mai vorbea nimic altceva decât de declaraţiunea pacientei făcută internului de serviciu la data înregistrării în spital: *văduvă, casnică, 28 ani, născută în Judeţul Teleorman, Com. Alexandria, actualmente fără domiciliu*".

In aşternuturile patului se firimiţeau cele din urmă flori aduse în ajunul morţei de o rubedenie îndepăr-

www.digibuc.ro

tată şi în geamlâcul necropsiei, brancardierii aşezase fluerând disgraţios, cântece obscene şi fumând lacom ţigări groase de tutun prost, jertfa morţii a cărei iremediabilă încremenire îi făcea mai fioros zâmbetul buzelor placide.

In colo nici un semn, nici un indiciu, nici o altă orientare care să fi descoperit trecutul. La scurt timp după înnumărătoarea hainelor, economul aduse în biurou mai multe hârtii scăpate de... percheziţia autopsierului şi prelinse jos din buzunarele taiorului. Mai târziu la magazie, s'a mai descoperit întâmplător: o gambetă şi o jachetă bărbătească, o pereche de jambiere de lac şi o cravaşă de bambus.

Hârtiile trecură în cancelaria profesorului şi convoiul personalului medical, technic şi administrativ cunoscu din ele aventura amară a diagnozei trântită la întâmplare pe foaia respectivă de observaţii:

— „Am făcut ochi pe meleagurile Teleormanului. Tata şi-a scontat tot avutul pentru deplina mea educaţiune. Din ea m'am ales cu pianul, cu câteva fraze franţuzeşti şi cu un soţ impus care m'a înşelat la foarte scurt timp după nuntă. Dota mi-am constituit-o eu, cu frumuseţea pe care mi-a dăruit-o Dumnezeu, fără nici un fel de convenţiune, care să rezulte din vre'un act solemn. Pentru privilegiul acestui dar am instituit beneficiar alături de visul orb al tinereţelor, pe un ofiţer pripăşit de... nenea ăl mare şi care îmi punea pe muzică versurile mele preferate. Pe el a deschis ochii întâia mea dragoste! N'aşi putea preciza dacă era agreabil, cult sau frumos, leal, ideal sau incomparabil! Amorul este ger-

www.digibuc.ro

menul inconştient al fatalităţii. El este spontan şi insczizabil ca şi talentul, ca şi geniul, ca şi viciul. Noi, nu adorăm în amantul nostru pe individul fizic în sine, ci visul, himera sau năzuinţa care minte fiinţa adolescenţei noastre inconştiente, altoită în fiinţa fizică a individului ales pentru a ne determina simbolul *trebuinţei* de a iubi! Astfel că mă dispensez de o descripţiune mai laborioasă cu privire la personalitatea primului meu preferat, pentru indignarea părintelui care în imbecila lui apreciere mi-a dictat un altul spre a-mi procura fericirea pământească. Dar această fericire nu a întârziat să se desmintă. Intâmplător, trecând într'una din zile la ora consultaţiunilor (era avocat), prin biroul său, am fost sortită să îndeplinesc penibila îndatorire de a anunţa pe tata că, visul lui se sfărâma la câţiva paşi de alcovul meu de mireasă, într'un comptuos divan încărcat de perne şi de cuverturi de preţ, în desmierdările convulsive ale unei cliente... în doliu, pe care soţul meu şi ginerile lui i le procură într'o tandră risipă de zvârcoliri mişeleşti şi abjecte. I-am observat atunci că aşi fi preferat ca această lovitură să o fi primit cel puţin dela alesul meu direct, iar nu dela un intrus care venea în casa noastră să-mi fure atât de grăbit fecioria şi avutul! Mai plauzibil motiv de despărţenie ca adulterul? Natural am înaintat hârtiile printr'un avocat foarte dispus să mă facă fericită. Tata a plâns. V'aţi închipuit vreodată un părinte plângând? Nu-mi explic prin bizareria cărui instinct al subconştientului, m'am văzut într'o infamă Iudith care calcă peste durerea unui tată. Cu

www.digibuc.ro

atât mai mult cu cât nu-mi găseam nici un fel de vină! Mi-am înfipt capul între genunchii lui paralizați de durere în vreme ce dincolo mama își pierdu gura, o mână și un picior. Mi-am revendicat din nou ofițerul cu acea implorare sfâșietoare care ar îndupleca pe însu-și tigrul de a renunța să-și nimicească prada! Tata însă a murit înainte de a se pronunța! Cu banii luați după casele din strada Italiană, am îngrijit damblaua mamei. Ma târziu mi-am reînoit rugăciunea, de data asta către ea. M'a sărutat pe frunte și printre sughițurile însănătoșirei m'a sfătuit să renunț la omul cu sabie, oferindu-mi în schimb un... moșier bogat, care aștepta lecuirea într'o rezervă de spital, înamorat la nebunie de mine, după asigurările ei, și sub căpătâiul căruia erau pitite, pentru dovada acestei inopinate dragoste, o scrisoare lungă și o foarfecă de croitorie cu ajutorul căreia încercase să-și facă seama ?!? Pentru a doua oară mi-am călcat amorul în picioare — l-am luat. La cununie mi s'a șoptit printre lumânările arhiereului, că noul meu mire ar fi ruinat, că tușește, că îi plac chiolhanurile și în sfârșit că moșia este cotropită de datornici. Totuș, nuntă mare, adică fățărnicie mare! Vuiau adâncurile Craiovei, în vreme ce eu mă trudeam să uit pe acela care nu-mi fusese hărăzit nici de data asta și să încep a-mi impune un fel de educațiune psihică stranie, pentru a mă putea atașa cel puțin de ochii lumei, de... moșierul cel bogat, căci altfel o nouă despărțire care s'ar fi putut produce eventual, din propria lui vină, m'ar fi făcut pe mine cea dintâi, de pomină, înaintea celor doi miri precedenți secătuiți de cea din

www.digibuc.ro

urmă scântee de omenie în ei. Dar ruina mea sufletească şi-a arătat grozăvia mai curând decât s'ar fi aşteptat însuşi acela care mi-ar fi dorit-o — advocatul cu dama în doliu! Ofiţerul îşi păstra poziţia — probabil poziţia vre'unei a treia căderi a mea! Totuşi, în desorientarea asta ucigătoare, dorul pentru el mă scotea din minţi, în vreme ce frica unui al doilea divorţ mă despera cumplit. Ursita îmi ţinea deschis drumul, drept. Nu m'am amestecat câtuş de puţin în treburile lui moşiereşti şi nici ruina ca şi oftica lui nu mă sinchiseau — aceasta pentru că nu-l adoram nici cât negru sub unghie. Continuam traiul cu el, sub obligaţiunea unei singure îndatoriri: din drojdia dotei mele să-i alin tusea lui ursuză. Eram doar soţia lui! Nu-mi închipuiam însă de ce destinul avea atâta trebuinţă de a se distra cu neşansa mea cronică. După bairamul nunţii, adică după cel de al doilea zaiafet al celei mai odioase minciuni matrimoniale, moşierul cel bogat, adică al doilea *„ales"* al inimei mele, cam întetea plimbarile la oraş. Bine înţeles, la nedumerirea mea, pretextele curgeau, în schimb voiajurile lui inopinate nu cedau de a se rări. La intrigarea mea vădită, *„asigurările"* lui mă năuceau. In sfârşit la bănuiala mea făţişe, jurămintele lui mai găseau sfinţi şi icoane! Totul se împuta pe spinarea... afacerilor. Am aflat mai târziu că afacerile consistau în... cartoforie, chefuri înspăimântătoare şi fantastice împrumuturi!

„Curios că în toate aceste *„afaceri"* cari motivau toate aceste escapade la Bucureşti, nu lipsea niciodată... mandolineta! Profund intrigată de a afla

www.digibuc.ro

cui cântă cu ea, l-am urmărit într'una din aceste plimbări, cu trenul imediat următor. In hall-ul hotelului, ciripitul mandolinetei, cum era de aşteptat, mă săgeta profund, mai mult de scârbă de cât de gelozie.

„Căzui la întâmplare pe o canapea şi gromul îmi întinse un pahar de apă.

— „Cine-i la Nr. 24?

— „Un domn venit acum dela Craiova!

— „Singur?

— „Nu... cu o cucoană!

„Reîntoarsă am plâns de data asta şi între genunchii mamei ca şi odinioară între ai tatei, în vremea damei în doliu. Damblaua şi-a adus şi ea aminte de tributul ei infam în căzniciile mele şi îmi luă pe mama. Ofiţerul jubila, — de data asta nu mai avea nici un adversar în calea bolnavei lui ambiţiuni de a-i fi soţie. Singurătatea care mă desorienta complect, părea că-i vine în ajutor uşor antrenată de reveria *„primului nostru amor"* — singurătatea care-mi da impresiunea prăpastiei desfrâului şi a definitivei decăderi. Străin de toate acestea, ofiţerul insista. M'am plâns, ca un palid pretext, că s'ar putea ca venitul lui să nu ne ajungă. Am uitat să adaug mai sus că, moşierul cel bogat, dăduse un banck la Jockey-Club cu câteva efecte ale mele sub Jamenințarea unei sinucideri şi cu dobânda cărora îi alimentam într'o măsură, viţiul şi tuberculoza. Aşa că pentru ofiţer nu mai rămăsese nimic. Totuş noul meu pretendent m'a asigurat că face el... *rost de trai!* L'am crezut, mă înduplecase — ce vrei, trebuia să plătesc patenta dragostei mele dintâi. O grabă

www.digibuc.ro

stranie din partea lui, de a pregăti bagajele voiajului de noce, îmi păru suspectă! Un simplu lefegiu cu nostalgia voiajului de noce, confirmă curând bănuiala. La prima staţie autorităţile îl declară arestat pentru delapidare de bani publici, iar eu fusei trimisă la vatră cu o drezină însoţită de un agent, în vederea unor oarecari lămuriri cari trebuia să le dau la oraş!

„Un poet se angajă să-mi refacă fericirea şi un colonel îmi puse la picioare epoleţii şi un milion dobândit în timpul mobilizării!

„Sar părea că am mania ofiţerilor, adică o manie în sensul oprobiului social care îţi aruncă în spinare o atare îndeletnicire ca şi cum dragostea lor galonată ar face întru câtva responsabil direct moralul tău!

„Pentru ce culpa unei manii dacă întâmplarea mi-a pus în drum, consecutiv doi dintre aceşti curtizani? Poetul mă ademeni cu madrigalurile lui alarmante şi de care ofiţerul cu voiajul de noce nu fusese destoinic în vreme ce milionul Colonelului mă îmbia oarecum, în vederea bătrâneţelor, care îşi anunţau apropierea prin câteva încreţituri la coada ochilor! *„Alesei"* pe... amândoi. Poetul îmi refăcea tinereţea, Colonelul toaletele. Intr'o vreme, cum era de aşteptat, preferinţele au eşuat! Amândoi admiratori îmi puseră simultaneu... *chestiunea de încredere!*

„Fiecare din ei îmi pretinse la un moment dat, să renunţ la unul, în favoarea celuilalt, — Colonelul oferindu-mi numele (adică iar o cununie) şi averea — poetul, despărţirea de soţie (era însurat) şi

www.digibuc.ro

apoi, bine înţeles, şi el ca şi Colonelul, numele, (adică o a patra cununie), plus toate osanalele de iubire, atât cele publicate cât şi cele în «studiu» De teama unei decepţii mai ucigătoare, am acceptat pe poet, în vreme ce Colonelul comanda verghetele. M'am mutat cu poetul în fundătura Silfidelor, într'o dărăpănătură de la No. 13 (chip era bis) cu intrare separată şi în care abia a încăput pianul meu şi biblioteca lui, aşteptând acolo, în mirosul mucegaiului, pronunţarea sentinţei de despărţenie. Tribunalul negăsind întemeiate motivele, a respins acţiunea de divorţ a poetului ca unul ce părăsise, fără vre-un pretext întemeiat, domiciliul conjugal, în vreme ce Colonelul profund ultragiat de stratagema mea a schimbat inelele... cu alta — stratagemă la care de altfel m'am pretat fără altă intenţiune decât, aşa precum am arătat mai sus, numai de teama vreunei mai atroce deziluzii într'o eventuală a mea cădere şi care ar fi fost mai înspăimântătoare dela înălţimea rangului Colonelului-soţ decât aceea care ar fi căşunat-o despărţirea soţului-poet!

„Şi astfel fiecare s'au dus după nevestele lor, iar eu am rămas să ispăşesc capriciul unui destin sălbatec şi ocara nemerniciei semenilor cărora fără a le fi greşit cu ceva, m'au despuiat de avere, de cinste şi de viaţă! De aci încolo este uşor de înţeles că, o altă soartă nu mi-ar fi putut surâde, decât aceea care a surâs şi eroinei lui Octav Mirbeau în *„Jurnalul unei Cameriste!"*

„Fatal am pornit pe urmele ei!

„Este straniu însă că mironosiţele cari n'au stră-

www.digibuc.ro

bătut încă infernul ce mi-a fost ursit şi în bezna căruia este aşteptată la fel şi şansa lor ca şi a mea, îmi strigă din pragul putregăitei noastre societăţi, că aş fi o cocotă, pur şi simplu, în vreme ce internul de serviciu se înalţă în vârfurile încălţămintei lui lăcuite, spre a însemna pe foaia de observaţii cu o revoltătoare nepăsare ca şi cum eu aş fi culpabilă de grozăvia *diagnozei:*

— *„Nulipară,* repauz intens, spălături dese, ergotină şi punga cu ghiaţă".

www.digibuc.ro

DRAGOSTE NOUĂ

— L'am cunoscut într'o după amiază de Aprilie când bastonul umbrelei încărcată de florile aleelor în cari sărbătoream botezul primei dragoste, îmi dobora umerii, iar avântul spuselor lui arzătoare, îmi opria răsuflarea în piept.

Nu ştiam ce să cred!

Patima pe care o cheltuia cu o bonomie de miliardar al unei sensibilităţi imperturbabile, îmi aşeza în obrajii aprinşi, pete mari de ceară galbenă.

Eram uimită, — desinvoltura cu care îşi demonstra o pasiune pe care n'am visat-o nici când, în forma unui curs academic de logică amoroasă în toată regula, avea înrâurirea de a mă stupefia!

Par'că îşi vorbia sie-şi într'o stranie autoconfesiune la care ţinea să fiu şi eu martoră, o mărturisire sacră de iubire, pe care a păstrat-o mie şi numai mie şi care totuşi fără să se bucure de vre-un crezământ al meu spontan, reuşea să mă turbure profund!

Vorbia transpunându-şi fiinţa şi trudita-i spovedanie în cugetul şi în fiinţa mea mai trudită de patima lui neasămuită.

www.digibuc.ro

Era un extravagant preludiu al unei şi mai extravagante îndrăgostiri.

Focurile erau deschise în plin.

De cele mai multe ori extremele destăinuirilor lui trecând peste posibilitatea unei eventuale realizări, îmi da impresiunea unei încercări de amuzament nesăbuit, din parte-i, cu biata-mi inimă aproape intuitiv angajată lui, dacă nu chiar a unei bătăi de joc în toată regula şi pentru care nu-mi puteam lămuri complicitatea mea inconştientă.

Alteori, pe reversul ăstor frământări, găsiam pasiunea cea mai învierşunată la care m'aşi fi asociat cu toată însetoşarea sufletului meu crud încercat. pentru consolarea desamăgirii îndurată în cursul atâtor idile defuncte, dacă avântul lui excesiv de ameţitor nu m'ar fi pus pe gânduri tocmai prin bogăţia fascinaţiunei lui, dincolo de care, o cădere sau fie chiar o desiluzie, ar fi fost ucigător de dezesperantă!

Era prea târziu!

Fără reazămul sau putinţa vre-unei alegeri, am căzut!

Acasă mama mă aştepta cu un ales al ei!

Il iubeam — îl iubeam înaintea aceluia căruia îi încredinţasem toată decepţiunea insuccesclor tuturor iubirilor apuse, şi faţă de care el se angajă să mi-o refacă. Dar omul întâlnit în aleele ale căror flori îmi doborâse umerii, iar spusele lui, sufletul, îmi stăpânia mintea cu hotărîrea cartoforului la ultima mizâ!

De cele mai multe ori, părăseam pe furiş din

www.digibuc.ro

mijlocul musafirilor pe... mirele mamei, pretextând treburi grabnice în oraș, pentru a mă întâlni cu el.

Nimic nu este mai banal pe lume decât o și mai banală întâlnire hoțească de iubire în care se jefuesc reciproc două suflete, pe față, și cari nu știu unde vor ajunge, dar nimic pe aceiași lume nu este mai îndumnezeită de superba beatitudine a destăinuirilor leale, decât tot o hoțească întâlnire de amor a două suflete cari în cazul nostru știau unde vor ajunge!

Mă găteam cu înflăcărare.

Mă găteam cu înflăcărarea cu care salamadra își eșafodează minunăția cuibului ei fără de pereche, cu tot ceea ce aveam mai de preț în cutia mea cu nimicuri dragi, pentru a merge la întâlnirea adevăratului meu prim amor!

Îl găsiam așteptându-mă înfrigurat și plâns, cu o scrisoare pe care o învățam pe dinafară, cu o floare pe care, seara după despărțire o puneam în împletitura de puf a pernei înfierbântată de dogoarea lipsei lui, o panglică, pe care o arboram între sânii mei loviți de bătăile tari ale inimii, o șoaptă pe care încrustam în memorie, o privire pe care o lipiam de a mea, sau un gest de care îmi sprijiniam căderea în vremea când el se găsia mult departe de îngândurarea mea!

Mama s'a prăpădit înainte de a-și vedea visul cu ochii, iar alesul ei prinzând de veste și socotind zadarnică ori ce încercare, s'a dus în lume, nu știu, după ea, sau fără nici o urmă!

L'am adus în casă, în casa mea în penetenciarul

www.digibuc.ro

aspiraţiunilor mele înfrânte, în odaia fecioriei mele amar înşelate, în odaia virginităţii sufletului dornic de o cădere lăudabilă.

Aci adoraţiunea a crescut, a făcut, ochii mari, s'a cărăţat pe pereţi, m'a copleşit, m'a învins!

Amintirea mamei împreună cu alesul ei, se abandena tot mai mult uitărei şi în locul umbrelor lor sfinţite de înduioşătoarea resemnare a morţii şi a propovăduirii în pustiu, *alesul meu* se întrona definiitiv în hotărîrea fermă de a mă răpune lui şi numai lui!

A venit iarna.

Capriciul ei ne-a hotărnicit dragostea la gura sobei.

Lacrimile mărfurisilor ţineau mereu cărbunii aprinşi din sobă.

Nu i-am simţit deloc asprimea — focul spuselor lui i-a topit puterea şi ghioceii desprimăvărării au risipit zăpada mai de vreme ca oricând!

Iarna a trecut ca un gând, apropiindu-ne grabnic de aniversarea întâiclor mărturisiri.

Cu venirea primăverei am hotărît schimbarea cuibului.

El a plecat să caute un altul, iar eu am rămas să adun lucrurile.

Prea ne cunoşteau zidurile pe de rost iubirea — ne trebuau alţii, fără urechi, imaculaţi şi muţi pentru a avea astfel senzaţiunea unei alte *prime iubiri*, iar exaltarea sugestiei să ne ţie continuu proaspătă o pasiune învechită.

Am început să apropii, să strâng şi să împachetez ciob cu ciob.

www.digibuc.ro

Dar s'a întâmplat ceva straniu paralel cu această maladivă intenţiune de prefacere, de însetoşare de înedit, de subită primenire psihică.

Cu cât el întârzia în alegerea ascunzătoarei celei noi, pentru iubirea cea nouă, cu atât fiecare obiect pe care îl culegeam de pe pereţi, mă depasa de dragostea cea veche.

Şi atunci mă bucuram cu o efuziune demonică de apropierea dragostei celei noi!

Cu cât el nu se arăta ochilor mei, preocupat cu cercetarea altei viziuni pentru a piti în ea o altă iubire, cu atât fie ce nimic drag pe care îl adunam de pe etajere, îndepărta profund cea dintâi a lui mărturisire de pe aleele ale cărei flori îmi prăbuşise acoperişul umbrelei.

Şi atunci săltam nebună de bucuria dragostei ce avea să vie!

Şi în sfârşit, cu cât el rămânea încă în cercetarea ascunzătoarei în care aveam să furişăm frumuseţea unei mai arzătoare pasiuni, cu atât fiecare relicvă pe care o strângeam de prin intimitatea colţurilor prin care ni le semăna emoţia surprizelor lui, înmormânta mai hotărît ceasul în care l-am cunoscut şi în care mi-am găsit idolul!

Şi atunci înălţam lui Dumnezeu imnul preamăriri dragostei din urmă.

***

Le-am îngrămădit toate în mijlocul odăii goale.

Am lăsat numai candela să-i lumineze drumul în spre mine, adormită pe mormântul băgăjului în aşteptare.

www.digibuc.ro

Dar într'un timp s'a stins şi candela şi iubitul nu s'a mai arătat. Fără îndoială, se pare că a uitat drumul, pentru ca astfel, eu să nu cunosc încă *„dragostea cea nouă"* !

www.digibuc.ro

IUBIREA CARE NU TREBUE SĂ MOARĂ

Lutzi cunoştea iubirea de romane, din familie şi din confesiunile colegelor de şcoală.

Răsadul amorului ei se înălţa desorientat pe tulpina fragedă a nehotărîrei turburătoare şi care mai târziu avea să-i ceară sacrificarea pentru cel vrednic de adoraţiunea ei virgină.

Şoaptele de dragoste treceau pe la urechea ei ca nişte perle vaporoase de făgăduinţi mistice şi altoitul iubirei dintâiu, se prindea nebănuit de sufletul ei sortit supremei jertfiri.

Se tânguia chiar, de cele mai multe ori, că i'ar lipsi ceva şi că un gol nelămurit, apăsător, chinuitor îl simţea în inimă, ca un preludiu straniu de prăbuşire apropiată.

Visa o *cădere* pentru ca să curme tortura nedefinită a unui vis mai nedefinit — aştepta o durere care să lămurească pe cealaltă, — durerea himerei îndelung chinuitoare; — năzuia la o suferinţă care să înlocuiască o alta — suferinţa unei pasiuni nimicitoare care întârzia — se ruga pentru o înfrângere frumoasă, pentru un devotament sfinţit de cu-

www.digibuc.ro

răţenia neclintitei aşteptări, pentru o apropiere divină de suflete neştiutoare a căror reciprocă înflăcărare să fie despăgubirea tiraniei răbdărei de a se fi izbăvit atât de îndepărtat!

Şi Lutzi continua să-şi trăiască *visul* în mrejele acéstei educaţiuni de vrăjită îndârjire, preamărind frumuseţile împlinirii lui!

Celelalte şoapte nici pe departe nu'i turburau răbdarea.

Le asculta sedusă — seducţia mândriei de a rezista — împrăştiindu-le zâmbete, flori şi vagi promisiuni.

Le asculta din cochetărie, din bunătatea de a nu le îndurera mai mult, din orgoliul de a se complace într'o atmosferă de suavă beatitudine şi în care sufletul ei nu avea răspunderea vreunei remuşcări.

Le asculta în fine, prin fatalitatea împrejurărilor, le asculta din complezenţa de a nu reacţiona cu vreo mustrare nemeritată pentru un madrigal bine meritat, care i se adresa, le asculta pentru exerciţiul *prăbuşirei* pe care o aştepta ca pe o definitivă şi deapururi regenerare a ei morală, ca şi pentru revanşa unei dreptăţi cereşti pentru toţi câţi se svârcoliseră la picioarele ei.

Dintr'acolo se apropia mântuirea ei — într'acolo apuneau toate şoaptele zadarnice de iubire, de aci!

* * *

S'a întâmplat ca, dintr'acolo să'i sosească pajul aşteptărilor ei înfrigurate — dintr'acolo unde apuneau

www.digibuc.ro

șoaptele de mărturisire arzătoare ale sătuilor de dragostea de aci și pe cari Lutzi le dejugase cu atâta superbă finețe — dintr'acolo unde'și găsiseră naufragiul lor iremediabil — șoapte pentru cari Lutzi aplecase urechea ei înbujorată de focul lor fals, numai din mândrie, din milă sau din batjocură!

Dar ceea ce era îngrijorător pentru frumusețea realizării care avea să împodobească titanica ei răbdare, credință și rezistență, era întâmplarea care hotăra apropierea idolului dintr'acolo unde se înmormântase minciuna, deșertăciunea iluziei și răutatea pământească.

* * *

Și totuși a venit.

Lutzi l'a așteptat în alb — amantul a îngenunchiat în negru.

Un zâmbet alb poleit cu lucirile albe ale dinților, un zâmbet de heruvim plămădit din soare, un zâmbet pe care Krist l'a așternut pe pleoapele lui Lazăr pentru a'l învia din morți, umplu îndată de lumină hainele cernite ale amantului.

Apele verzi ale privirilor Lutzii, înecă apele albastre ale privirilor amantului.

O mână cuprinse talia domoală a îndrăgostitei și o palmă de fildeș purtând în căpătâiul fiecărui deget câte un bob de rubin, se opri în dreptul inimei îndrăgostite.

— Te așteptam!

Lumini fragile se desprinseră din întâlnirea privirilor înlănțuiților și din inșeilarea lor orbitoare se

www.digibuc.ro

rostogoli pe capetele aprinse de jurăminte nimbul unirii.

„Te aşteptam din faşă!

O altă mână de fildeş se îndoi pe grumazul celui doborît de dragoste şi celălalt braţ al îndrăgostitului se întâlni cu cel dintâi, în dreptul taliei încinsă de răspunsurile mărturisite ale îndrăgostitei.

— „Te aşteptal dela a treia ursitoare!

Amantul puse mirul întâiului sărut pe fruntea sărutată întâia oară, şi miozotisul din privirile iubitului prinse în corolele lor albastre, zmaragdele verzi din privirile iubitei.

— „Te-am iubit sugând la sânul mamei!

Pieptul înboldit de suspine al amantului, îngreună adânc pieptul amantei săgetat de îndurerarea lor!

— „Te-am păstrat în cuget, în suflet şi în şoaptă până la împărtăşania dintâi!

Talia ascunsă în frunzişul broderiilor umplu de zvâcniri palmele amantului încremenite în jurul ei.

— „Şi acum soarta mă trimite la botezul dragostei!

* * *

Apele verzi din ochii miresei se revărsară subit peste marginile irisului. Din bolta fierbinte a orbitelor se desprinseră luminile turburi ale lacrimilor şi pleoapele pătate de plânsul bucuriei îşi înclinară fuioarele de mătase ale genelor, pentru a ascunde ruşinea slăbiciunei. Sângele lovi aprig în păreţii fini de gumilastic ai vinelor, şi bătăile inimei umplură pieptul miresei de împunsături cari răspundeau în

www.digibuc.ro

pieptul sfredelit de îndurerare al mirelui. Mărgele pline de apă caldă căzeau răcite depe fruntea înamoratei incropindu-se din nou între sânii înălțați. Un răget se desprinse din coșul pieptului cutremurând drumul inimei și se topi apoi în poticneli de fericire. Buzele păliră amar într'o încremenire luminezeită de lumina unei jumătăți de zâmbet și alte câteva lacrimi înboldiră pleoapele, deslipindu-le într'o lucire agonică. Apoi genele se îmbinară domoale, strivind în colțurile ochilor adormiți, bucuria plânsului. Brațele se prelinseră într'o scurgere anemică de oboseală fericită, dealungul trupului cutremurat și talia se frânse în două. Genunchii trosniră din încheeturi, propti anevoios o vreme minunata alcătuire a ființei care se prăbușea de dragoste și într'o sincopă a unei spirituale voluptăți se rostogoli la pământ *„iubirea care nu trebue să moară!"*

www.digibuc.ro

CEAI DE MUȘEȚEL

Nevastă-mea a căzut greu bolnavă.

In grabă am rugat pe lelea Safta spălătoreasa, să-și dea avizul ei de tămăduitoare a mahalalei în circumscripția căreia cădea bolnava.

Lelea Safta spălătoreasa s'a înfățișat bună-voioasă cu poala încărcată de leacuri și cu gura plină de sfaturi.

S'a spălat pe mâini, s'a închinat îndelung spre icoane și s'a apropiat de căpătâiul bolnavei, mestecând în convergența gingiilor ultimele implorări către Atot-puternicul.

La rândul ei bolnava i-a povestit întâmplarea boalei, iar lecuitoarea, lelea Safta, a ascultat-o ca pe o leturghie.

In urmă au venit părerile lelei Safta spălătoreasa, ordonând bolnavei să o asculte și să le săvârșească cu sfințenie.

— „Ce să fie cu mine lele Saftă, a întrebat cu înlăcrămarea în glas, bolnava, așteptând mântuirea cu ochii în tavan.

— „Ce să fie maică, — iaca o umflătură!

www.digibuc.ro

— „Și cu ce ai să mă scapi de ea, lele Saftă?
— „Cu ceai de mușețel, maică!
— „Numai cu atâta?
— „Cu atâta maică".

Dar cu tot mușețelul lelei Safta spălătoreasa, umflătura dăinuind, am chemat și un doctor mic, mic și ca onorar și ca pricepere. Am preferat pe doctorul cel mic în locul unui mare, care, oricât de mare ar fi fost, statura lui nu ar fi putut trece peste 1 m. și 80 înălțime, iar priceperea lui științifică, la rândul ei nu putea fi mai mare decât atât, cât cele 1200 grame, în medie, a creerului, convenise să înmagazineze, ca geniu medical, în cei șapte ani de facultate, pentru două din aceste trei motive: a) doctorul cel mic fiind mic ca pricepere, am socotit că, oricât de gravă ar fi fost boala, el nu putea să o prezinte ca atare, fiind lipsit de pricepere; deci sperietoarea nu avea să fie atât de îngrijorătoare și b) doctorul cel mic, fiind mic și ca medic și ca onorar, o minciună științifică pe care mi-o debita nepriceperea lui, nu ar fi meritat onorariul convențional din zilele noastre; lei două mii la locuința bolnavului și lei una mie la aceea a medicului!

Așa fiind, doctorul cel mic chemat în vremea unei crize, 'și-a așezat pălăria pe masa mea de lucru, și s'a scărpinat cu unghia unui deget în vârful nasului și cu alta în creștetul capului, din care s'a rostogolit două alice de mătreață, trecând imperturbabil spre căpătâiul nevesti.

După un lung interogatoriu a urmat rechizitoriul

www.digibuc.ro

simptomatic al boalei, şi o reţetă de rigoare în care, ceaiul de muşeţel predomina!

— „Şi care să fie boala, domnule doctor?

— „O inflamaţie acută care ostracizează toate organele întâlnite în jurul ei, contractându-le şi producând astfel durerea!

Apoi doctorul cel mic a plecat. Boata însă persistând cu tot muşeţelul prescris şi de doctorul cel mic, doctorul cel mic a revenit la căpătâiul bolnavei, de data asta opinând pentru aducerea unui internist, celebru, care nu a întârziat, după ce mai întâiu, maestrul de acord cu discipolul, a aranjat în prealabil, în antret, quantumul onorariului.

Apoi, după ce internistul celebru a epuizat de ciocănit toată fibra bolnavei, a opinat pentru înlocuirea muşeţelului, cu coadele de cireş, adăugând repauz intens, alimentaţie circumspectă şi... răbdare!

— „Boala?

— „Boala... boala este cam aşa cum a spus-o colegul meu predecesor: intercolită acută, cu tendinţă spre obstrucţionism al intestinelor!

Apoi internistul cel celebru, s'a retras, luând cu sine onorariul unei munci similare în efecte ca aceia a discipolului său, cu deosebirea că schimbase doar denumirea suferinţei.

Suferinţa totuşi continuând, după sfatul internistului cel celebru, a trebuit să încerc şi părerea unui al treilea internist şi mai celebru.

In casă a intrat o doamnă înaltă, blondă şi frivolă, cu vorbirea repede şi arogantă, examinând mai mult tablourile depe pereţi decât simptomele boalei

www.digibuc.ro

pentru care fusese adusă. Doamna cea înaltă, blondă, și frivolă, cu vorbirea repede și arogantă, — era și ea... doctor, ca și cei doi dintâi — întrebând și primind răspunsurile în treacăt, printre rapidele și enervatele plimbări prin odaie, de la un bibelou, la o glastră cu flori, acuzând pe pacientă!

Un violent și agresiv miros de parfum, sufoca în toată alcătuirea fizică a doctoriței și mai violentul și agresivul miros al spitalului de unde venea. Dantelele îmbrăcămintei așezau în toată înfățișarea ei exterioară, în locul grației cu cari gătelile trebuiau să îmbrace pe femeia-doctor, ironia amară a doctorului-femee, chemată să împrăștie teroarea suferinței, în schimbul unei achesări la o eventuală mărturisire de dragoste.

După ce și-a suflat nasul fin și colorat, într'o batistă diafană, în colțurile căreia fulgerau patru mari fluturi de mătase, și a vârât-o apoi precaut în micul buduar ambulant din fundul sacoșei, din care a scos grabnic un ciubuc de alifie vișinie, înfășurat într'un capușon de aur, pentru a așterne la loc, pe nas, vopseaua de aceiași culoare ca aceia din vârful creionului de aur, ștearsă de batistă, a mormăit ceva la întrebările îngrijorate ale bolnavei, continuându-și, concomitent cu bidinăreala repudiantă a nasului, nenepăsarea, în fundul oglinjoarei încrustată în acoperișul sacoșei.

— „Hm... nimic grav!

— „Dar boala?

— „Hm... boala, de boala se chiamă cum se chiamă cam de obicei, toate boalele noastre de femei

www.digibuc.ro

— o parametrită care sugrumă țesăturile vecine cu repercursiuni diametrale spre esofag și duoden! La drept vorbind eu nu sunt mamoșă! Este însă de trebuință să se cheme un ginecolog.

— „Prea bine!

Și ginecologul a intrat în odaie, a cerut săpun, apă caldă și prosop. La patul bolnavei s'a angajat îndată un curs în toată regula și în toată plenitudinea sensului său technic medical.

Specialistul ginecolog, examină migălos pe bolnavă, punând întrebări la care bolnava răspundea, dând examen. Dar limbajul varia oribil de contradictoriu. In vreme ce profesorul se servea de termeni specifici, bolnava da răspunsuri instinctive, mulțumind pe doctor într'atât cât putea reeși din babilonia dialogului un cât de vag simptom al boalei!

— „Dar boala în definitiv?

— „Boala... nu aș putea-o preciza. Bolnava trebuie văzută de un coleg specialist în maladiile turburărilor gastrice, în genere!

— „Dar, deocamdată nu se poate ști nimic, sub nici un raport?

— „Mda... am găsit o rezistență rectală pe o anumită porțiune care îmi face impresia unei inflațiuni inelare cu tendința spre infecție.

— „Regim".

„Ceai de coade de vișin, extrase leguminoase derivând dintr'un amalgan de zarzavaturi de o cantitate circa 2 kg. fierte în două kgr. de apă care să dea jumătate kgr. de zeamă și care să constitue alimentația strictă, până la împuținarea obstacolului duodenal!

www.digibuc.ro

Onorariul, complimentările și mulțumirile de complezență, apoi doctorul turburărilor organice de nutriție care nu întârzie și el să apară.

— „Cine a examinat bolnava? (i s'a dat lista doctorilor).

— Și ce i s'a prescris? (I s'a dat dosarul rețetelor).

— ! ! ! !

Apoi aceleași interogatorii, aceleași păreri, aceleași prezumțiuni, fără însă ca mântuirea să se arate. Până atunci întrebările continuară asupra etății bolnavei, asupra genezei boalei, asupra evenimentelor familiare și ereditare, propunând, opinând și interzicând bolnavei de toate, în schimbul tuturor asigurărilor de lecuire.

Apoi onorariu, ploconelile în ușă și mulțumirile lipsite de convincție de o parte, răspunsurile de rigoare, întrebările inerente și salutul academic de alta, cu părerea pentru doctorul care ratificase în totul tratamentul ultimului predecesor și care oferise bolnavei peștele alb și vițelul de lapte, de a se lua și avizul unui chirurg vestit.

— Dar despre maladie nu aveți nimic a ne spune?

— „Am dat de un nod rectal cu tendința spre o stenoză cu care nu-i tocmai de glumit!

— „Atunci?

— „Repede după chirurg!

Dar acest nou vestit chirurg a fost mai anevoios de găsit de oarece, după ce a fost minuțios și perseverent căutat acasă, la spital, la facultate, la club, la patinaj, la cinematograf și la hipodrom,

www.digibuc.ro

am aflat că toată pasiunea sa este automobilul şi că aşa fiind marele om de ştiinţă nu este de găsit decât în maşina lui, al cărui volan nu l'ar slăbi din mână pentru toţi laurii mondialei medicini!

Chirurgul cel vestit a descins agasat din maşina lui dragă, s'a uitat urât la mine şi la bolnavă şi a apăsat cu o silnicie de catăr un deget înmănuşat pe limba coclită a nevestei, strâmbând obosit din nas şi lansând pentru sine câţiva termeni doctoriceşti.

Apoi degetul cel înmănuşat s'a coborît mai jos, înfigându-se în abdomen. Bolnava a dat un chiot smulgând mănuşa din mâna vestitului chirurgâ iar vestitul chirurg a zâmbit întretăiat, cu satisfacţiunea pe toată centura abdominală, sufocând bolnava care mistică a descoperitorului şi degetul s'a plimbat gol cerea îndurare şi mărind bucuria din privirea mulţumită a savantului.

Degetul a trecut apoi la loc în mănuşe şi interogatoriul, de data asta, s'a îndreptat spre mine:

— „Cine este soţul femeei?

— „Eu.

Şi toate întrebările de toate resorturile puse până acum bolnavului, se adresau mie!

Care să fi fost pentru chirurgul cel vestit deducţia firească care trebuia să se degaje din răspunsurile mele pentru scopul urmărit în legătură cu boala dinspre care nu venea nici o confirmare, nu şi-a putut-o explica nici savantul, de vreme ce concluzia a fost o stupefiată ridicare a umerilor acestuia şi care împuţină prompt personalitatea fizică a chirurgului cel vestit, ceeace-i puse îndată în mişcare, am-

www.digibuc.ro

bele mâini, din încheeturile omoplaților până la sfârcul unghiilor academic îngrijite, într'o stângăcie de împrecizare, asemenea unui pierrot ambetat de nestatornicia dragostei, perorând vag, dibuind răspunsul și păstrând în priviri același ură pentru bolnava care se încăpățâna să sufere și care nu se hotăra să spună ce are!

— „Ce are bolnava domnule vestit chirurg?

— ! ! !

— „In orice caz, e grav?

— „Evident, va trebui să mergem direct la cuțit! Nu știu încă dacă cuțitul va trebui să vină mai curând sau mai târziu! In orice caz pentru un moment nu e nevoe de cuțit. Ar fi și nu ar fi! Ar fi dacă pacienta ar avea un puroi! Dar din moment ce nu are temperatură, evident, puroiul se exclude. Ceiace nu este cazul în care ar fi vorba de o temperatură alarmantă și deci puroiul inerent — și că atare, cuțitul inevitabil! Se poate dar să scăpăm și de puroi și de cuțit, dacă temperatura se va menține normală! Intr'o ipoteză eventuală și cu totul în afară de infecție, nu poate fi vorba decât de un chist, de o tumoară, de o nulipară, de o pelvicelulită sau poate de un fibron, dacă n'ar fi vorba de un cancer rectal și spre care, în concluziuni, eu tind să cred persistent!

— „Așa dar tot la cuțit mergem?

— „Evident, în cazul unui cancer!

— Dar dacă nu este vorba de cancer?

— „In cazul acela ar trebui să vă folosiți și de un... internist sadea (?) care să nu fie nici gine-

www.digibuc.ro

colog, nici mamoș, nici medic de afecțiuni gastrice, — în rezumat orice, afară de aceste trei specialități, implicit chirurgul, care va avea să... costate (!) tot ceiace am constatat și eu!

După încasarea onorariului și conducerea până în poartă a chirurgului ces vestit, unde-l așteapta radioasă, draga lui mașină, mi-a recomandat pe internistul sadea în persoana unei... doctorițe!

Procedura s'a repetat cu o punctualitate stupid de concludentă ca și indecizia diagnosticală, și din partea doctoriței sadea ca și din aceia a întregului colegiu medical de dinaintea luminăției sale, chirurgul cel vestit, cu interogatorii în legătură cu proveniența boalei, cu recomandări, regim, restricții, pungi cu ghiață, epilogate de onorariul la centimă, de noui experimentări, de noui droguri, de noui revizuiri a efectelor și de o răbdare cât mai cu carul, în plus de trei ori pe zi irigațiuni rectale cu 5 kgr. sare de lux disolvată în 5 kgr. de apă naturală, puncte de foc pe abdomen și iarbă de pușcă, disolvată în zeamă de coade de vișin, ca exterminant decisiv și radical al celebrei inflamațiuni.

— Dar despre diagnostic, ce se aude d-nă doctor sadea?

— Pardon, aceasta are importanță numai pentru noi medicii! Bolnavul să facă bine să se vindece cât mai curând, căci asta este datoria lui!

— „Ori cum, pârdalnica asta de boală cum se chiamă?

— „Salpingită cronică, cu tendință spre vindecare, complicată însă cu o gâtuire, prin inflamația

www.digibuc.ro

organelor vecine, împietând asupra stomacului, a intestinelor și în special a doudenului. După tratament, diatermie, după diatermie băi fierbinți de tărîțe, după băi fierbinți de tărîțe, băi și mai fierbinți de nămol!

— „Și apoi?

— „Apoi, după toate probabilitățile sperăm să revedem pe bolnavă în forma anterioară boalei!

— Dar într'un caz că nu o veți mai revedea?

— „Am să-i recomand... un alt doctor. Și așa s'a întâmplat.

După plata onorariului, a aceloraşi temeneli obligatoriu și a aceloraşi fățarnice mulțumiri, boala văzându-și de treabă în contra tuturor specialiștilor de resort, a tuturor gologanilor risipiți și a răbdării de oțel recomandată pacientei, a trebuit să solicităm și propunerea pe care doctorița sadea ne-a făcut-o în persoana celui mai en vogue medic de boale interne.

Recepția a fost atât de luxuriantă încât pacienta a avut la intrarea în cabinetul doctorului zilei, senzațiunea pe care o are bolnavul înebunit de durerea unei măsele, a cărei furie încetează de îndată ce s'a așezat în fotoliul dentistic.

Dragă știi că nu mai mă doare! hai să plecăm!

— „Ne facem de râs, trebuie să rămânem.

— „Să rămânem!

Un fecior încins cu un cort alb peste o jumătate de frac, care, avea par'că și el ceva din marțialitatea unui medic en vogue, ne-a introdus în cabinetul d-lui asistent, pentru a lua bolnavei fișa examenului patologic, și cu care ocaziune am vărsat

www.digibuc.ro

o prealabilă taxă de lei una mie. Deci, dela început, puține șanse de tămăduire! Într'adevăr, două erori concomitente aveau să deruteze pe medicul en vogue la precizarea diagnosticului, una, a greșitei expuneri a bolnavei și alta a eronatei sesisări a d-lui asistent la care avea să se adaoge aceia a medicului en vogue greșit informat de d. asistent, care, cu toată fastuoasa sa bunăvoință nu putea să vadă maladia, cu aceiași ochi cu care trebuia să o vadă medicul en vogue — ceiace nu ar fi fost cazul dacă bolnava s'ar fi spovedit direct acestuia, fără intermediul asistentului!

Povestea a trebuit dar să se repete cu acelaș agasant memorial... și în cabinetul d-lui asistent. Răspunsurile au fost înserate într'o foaie anume imprimată, foaie care a trecut în locul bolnavei, în cabinetul doctorului en vogue și care avea să se pronunțe, tot în scris, în dreptul constatărilor trecute în foaie. Foaia urma să revină a doua zi în cabinetul doctorului, de unde pacienta trebuia s'o ridice luând cunoștință de denumirea boalei și de tratamentul de urmat, tot în scris!

Și astfel și eu și nevasta-mea am luat cunoștință și de unda și de alta: „analiza sputei, a sângelui, a urinei, a secrețiunilor vaginale și a fecalelor dupe care ni se vor înfățișa în scris toate aceste rezultate" — glăsuia medicul zilei în foaia patologică".

Le-am făcut întocmai și le-am înfățișat evident, prin d. asistent.

De data asta am fost invitați la examenul general al bolnavei, direct în cabinetul inițial al doctorului

www.digibuc.ro

en vogue — am intrat și eu, — medicul en vogue nesocotind vreun act de impudicție din asistența mea de soț legitim!

Am ocupat fiecare câte un scaun de mătase, oprindu-ne un moment respirația.

Doctorul en vogue, a cercetat hârtiile, apoi a urcat pe bolnavă pe o estradă, în vârful căreia sta posomorît un divan înfofolit într'un Bukara eliotrop, peste care fulgera revărsarea catifelată a unui imens tischleifer ajurat. Gătelile au fost date la o parte și bolnava a fost cocoțată pe divan.

Ciocăneli, tuse forțată, iar ciocăneli, răsuflări scurte, răsuflări repezi, răsuflări profunde; încetarea respirației, accelerarea respirației, apoi iar tuse, iar ciocăneli, iar oprirea respirației și iar nedumeriri; — ciocăneli noui, respirații noui și împunsături, întrebări, răspunsuri, și alte întrebări. Un ciocan de gumă a lovit puternic genunchiul bolnavei și gamba a svâcnit brusc în sus. O lampă electrică s'a oprit în dreptul ochilor bolnavei și doctorul en vogue a privit atent pupilele. Apoi bolnava a coborît estrada și gătelile s'au rostogolit la loc pe divan. Doctorul en vogue a verificat din nou hârtiile analizelor, a deschis câteva cărți grele, aurite, din fața călimărilor, a vârât o unghie între dinți, lovindu-le enervat smaltul, s'a scărpinat într'o sprânceană, a închis la loc cărțile și s'a oprit iar cu ochi 'n hârtii.

— Apoi într'o vreme i-a înălțat holbați spre noi:

— „Nimic grav!

— „Cuțit!

— „Nici pomeneală!

www.digibuc.ro

— „Trece?
— „Trece!
— „Cum se chiamă boala?
— „Umflătură!
— „Medicamente?
— „Răbdare!
— „Regim?
— *„Ceai de mușețel"!*

— S F Â R Ș I T —

www.digibuc.ro

CUPRINSUL

www.digibuc.ro

CUPRINSUL

	Pag.
Deşteptătorul	5
Răzbunarea lui Gălătuşe	10
Alambicul	16
Cojoaca lui Pintilie	25
Drept de servitute	30
Hapsânul	35
Parigoria lui Oancea	41
Dreptate regească	46
Moara din Pietroaia	52
Aldămaşul	60
Versul de Adio	70
Calu-Dracului	77
Filotimia mortului	83
Loitrarul	92

www.digibuc.ro

Pag.

Revanşa lui Ghiocel 99
Pastelul nunţii 107
Meşterul Blezu 118
Decepţie 125
Cercetare locală 129
Cavalerismul Jandarmului 136
Jurământul Preotului 146
Sămânţă dă bucluc 155
Nevestele lui Dragnea 162
Succesiune vacantă 168
Strigoiu 176
Năluca 185
Compturi de Gestiune 203
Sfeştania 209
Salcâmii primarului 217
Două cucuvele cu două junghiuri 224
Caii Zăbăvoiului 234
Vraja eredităţii 241
Prejudiciul 250
Crăciunul lui Hobjilă 259
Interogatorul 264
Longitudinea iubirii 270
Recunoştinţa 283

www.digibuc.ro

Pag.

Adresantul necunoscut 288
Domniţa 298
Păcatul moştenirii 303
Păcatul fecioriei 309
Trădătorul 314
Cameleonul 319
Diagnoza 326
Dragoste nouă 335
Iubirea care nu trebue să moară 341
Ceai de muşeţel 346

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro

EDITURA „CULTURA NAȚIONALĂ"

„BIBLIOTECA PORTATIVĂ"

Au apărut:

ION BARBU	*Joc secund* (versuri) *Operă premiată de Soc. Scriitorilor Români*	Lei 80
ION MINULESCU	*Cetiți-le noaptea*	Lei 90
D. IACOBESCU	*Quasi* (poesii)	Lei 80
PRINCIPESA M. BIBESCU	*Două portrete* (Ferdinand al României și Anatole France)	Lei 70
A. A. PHILIPPIDE	*Stânci fulgerate* (poeme)	Lei 75
OCTAVIAN GOGA	*Precursori*	Lei 100
D. I. SUCHIANU	*Puncte de vedere*	Lei 80
ION MINULESCU	*Strofe pentru toată lumea*	Lei 80
B. FUNDOIANU	*Privelişti* (poeme)	Lei 75
G. IBRĂILEANU	*Privind viața*	Lei 60
M. RALEA	*Memorial* (Note de drum din Spania)	Lei 80
TEODOR SCORȚESCU	*Popi (1922)*	Lei 70
I. VINEA	*Paradisul suspinelor*	Lei 80
HENR. YVONNE STAHL	*Mătuşa Matilda* Premiul Femina 1932	Lei 80
N. D. COCEA	*Vinul de viață lungă* ediția a II-a	Lei 40
T. ARGHEZI	*Flori de mucigai* (versuri)	Lei 80
ILARIE VORONCA	*Incantații* (poeme) *Operă premiată de Soc. Scriitorilor Români*	Lei 80
CAMIL PETRESCU	*Transcendentalia* (poeme) (tiraj redus la 100 exemplare numerotate)	Lei 250
PERPESSICIUS	*Itinerar sentimental* (versuri)	Lei 60
CAMIL BALTAZAR	*Întoarcerea poetului la uneltele sale* (poeme)	Lei 40
ADRIAN MANIU	*Cântece de dragoste şi moarte*	Lei 50
STOIAN GH. TUDOR	*Hotel Maidan*	Lei 50
T. ARGHEZI	*Cărticică de seară*	Lei 40

Romane. Studii

Au apărut:

LEON DONICI	*Noul seminar* *cu o prefață de Adrian Maniu*	Lei 100
CAMIL PETRESCU	*Ultima noapte de dragoste*	2 volume
	Întâia noapte de război ediția a II-a *Operă premiată de Soc. Scriitorilor Români*	epuizat
T. ARGHEZI	*Poarta Neagră*	Lei 120
EUGEN GOGA	*Cartea Facerii*	2 volume Lei 160
GEORGE M.-ZAMFIRESCU	*Madona cu trandafiri* *Operă premiată de Soc. Scriitorilor Români*	Lei 60
T. ARGHEZI	*Cartea cu jucării* cu 64 desene în negru şi 4 planşe în culori	Lei 160
G. CĂLINESCU	*Viața lui Mihai Eminescu* ediția a II-a	Lei 100
C. FANTANERU	*Interior*	Lei 60
C. ANTONIADE	*Machiavelli* vol. I ediția a II-a	Lei 80
N. D. COCEA	*Fecior de slugă* ediția a III-a	Lei 100

www.digibuc.ro

Romane. Studii

MIRCEA ELIADE	*Maitreyi* ediția a III-a *Premiul Soc. Tekirghiol-Eforia 1933*		Lei 60
GALA GALACTION	*Doctorul Taifun*		Lei 60
VICTOR ION POPA	*Velerim și Veler Doamne* ediția a II-a		Lei 80
I. PELTZ	*Calea Văcărești*	2 volume	Lei 120
C. ANTONIADE	*Machiavelli* vol. II		Lei 100
SERGIU DAN	*Arsenic* *Premiul Soc. Tekirghiol-Eforia 1934*		Lei 60
G. CĂLINESCU	*Opera lui Mihail Eminescu* vol. I		Lei 60
SANDU TELEAJEN	*Drumul dragostei*		Lei 80
G. I. BRĂTIANU	*File rupte din cartea războiului*		Lei 60
MIHAIL SEBASTIAN	*Cum am devenit huligan*		Lei 60
TUDOR VIANU	*Ion Barbu*		Lei 40
GEORGE ACSINTEANU	*Convoiul flămânzilor*		Lei 60
SERGIU DAN	*Surorile Veniamin*		Lei 70
AL. O. TEODOREANU	*Bercu Leibovici*		Lei 50
I. BIBERI	*Proces* *Premiul Soc. Tekirghiol-Eforia 1935*		Lei 60
GALA GALACTION	*La răspântie de veacuri*	2 volume	Lei 120
NICOLAE ROȘU	*Dialectica naționalismului*		Lei 80
I. VALERIAN	*Cara-Su*		Lei 60
AL. O. TEODOREANU	*Tămâie și Otravă* vol. II		Lei 60
P. MIHAESCU (Sărmanul Klopștock)	*Ginta Latină*		Lei 80

Sub tipar:

CAMIL PETRESCU	*Teze și antiteze*
ȘERBAN CIOCULESCU	*Tudor Arghezi*

Traduceri

Au apărut:

FRANZ WERFEL	*Cazul Judecătorului Sebastian* *Traducere din limba germană de C. Baltazar*	Lei 60
CH. BAUDELAIRE	*Les Fleurs du mal* *Traducere din limba franceză de A. A. Philippide*	Lei 60

Edițiile definitive ale scriitorilor clasici români

I. L. CARAGIALE	*Opere* ediție îngrijită de Paul Zarifopol *Premiul Soc. Scriit. Români pentru ed. critice*		
Au apărut: Tomul I	*Nuvele și Schițe*	Lei	750, 400 și 200
Tomul II	*Nuvele și Schițe*	Lei	800, 450 și 200
Tomul III	*Reminiscențe și Notițe Critice*	Lei	600, 350 și 150
Sub tipar: Tomul IV	*Reminiscențe și Notițe Critice*		
În pregătire: Tomul V	*Teatru*		
Au apărut:			
M. EMINESCU	*Poesii* ediție îngrijită de C. Botez	Lei	250
În pregătire:			
ION CREANGĂ	*Opere* ediție îngrijită de G. T. Kirileanu		

Cărțile noastre se găsesc de vânzare în principalele librării din țară; ele se trimit franco la domiciliu în toată țara.

EDITURA „CULTURA NAȚIONALĂ"
2, Pasajul Macca, 2 — *București* (I) — Telefon Nr. 307-78.

Lei 80.—

www.digibuc.ro